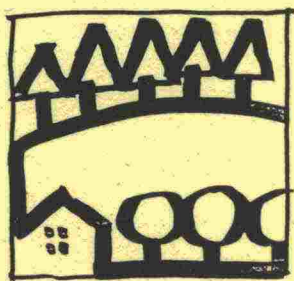

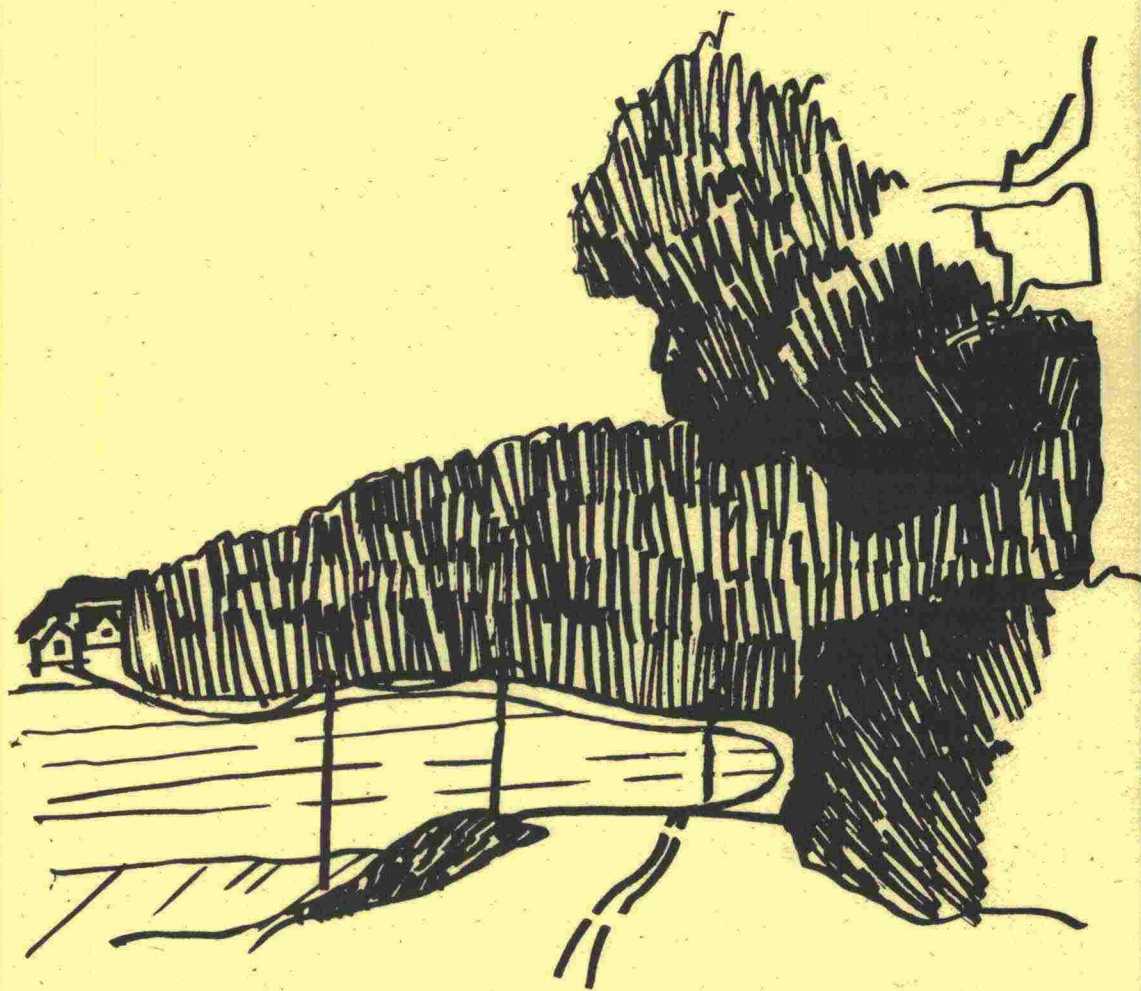
Tielaitos

Uudenmaan yleisten teiden ympäristön tila TIEMAISEMA

Uudenmaan tiepiiri

1994

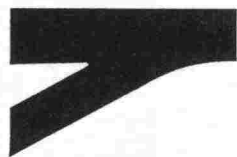
08 TIEL / UUD

Tielaitos
Kirjasto

Doknro: 941027
Nidenro: 941359

Uudenmaan yleisten teiden ympäristön tila
TIEMAISEMA

Tielaitos

Uudenmaan tiepiiri

Helsinki 1994

Raportin tuotanto

Tapani Vuorinen ja Eeva Aarrevaara, teksti ja kuvat

Eeva Aarrevaara, piirrokset

Elina Rekola, taitto

ISBN 951-47-9535-0

Pohjakarttojen ©

Maanmittauslaitos lupa nro 178/MAA/94

Karttakeskus Oy lupa nro L 565/94

Kajoprint Oy, Vantaa 7/94

Tätä julkaisua myy

Uudenmaan tiepiiri

Uudenmaan tiepiiri

Opastinsilta 12 B

PL 70

00521 HELSINKI

Puhelinvaihe (90) 1487 221

Uudenmaan yleisten teiden ympäristön tila TIEMAISEMA. 1994. Helsinki: Uudenmaan tiepiiri 160s.+liitt. 2s.. ISBN 951-47-9535-0

Asiasanat maisema, maisema-alue, tiemaisema, yleinen tie

TIIVISTELMÄ

Tämä julkaisu käsittää Uudenmaan yleisten teiden tiemaisemaselvityksen, jossa on kuvattu tiemaiseman nykytila 35 yleisen tien alueella sekä seitsemällä valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella ja kolmella perinnemaisema-alueella. Pääkaupunkiseutu ja muut suuret kaupunkikeskukset ja taajamat on rajattu tarkastelun ulkopuolelle. Uudenmaan maiseman peruspiirteitä on kartoitettu kallio-perän, maaperän ja geomorfologian avulla sekä ympäristöministeriön Maisema-aluetyöryhmän mietinnössä esitettyä maisemamaakuntajakoa tarkentaen. Lisäksi esitetään yhteenveto tärkeimmistä tiemaisemaan vaikuttavista osatekijöistä.

Julkaisun pääpaino on tie- ja maisema-aluekohtaisissa kuvauksissa, joissa tutkitaan tien suhdetta maisemarakenteeseen ja arvioidaan sen maisemallista arvoa ja ongelmakohtia. Tiet luokitellaan maisemallisesti arvokkaihin, hyviin, normaaleihin ja ongelmallisiin jaksoihin. Arviointi on suoritettu tiellä liikkujan näkökulmasta. Tiestön maisema-arvo perustuu Uudellamaalla pääosin viljeltyihin kulttuurimaisemiin. Parhaat osuudet keskittyvätkin valtakunnallisille maisema-alueille, idässä Porvoonjoen ja Koskenkylänjoen laaksoihin, lännessä Siuntion ja Nummi-Pusulan suunnalle. Tiekohtaisissa kuvauksissa on esitetty myös tiemaiseman hoitosuosituksia.

Selvityksessä on käyty läpi tärkeimmät tiemaisemaan vaikuttavat tekijät ja pohdittu niihin liittyviä suunnittelukysymyksiä ja ongelmakohtien korjausmahdollisuuksia. Käsiteltyjä maisematekijöitä ovat: tien luokka, tasaus ja geometria, sijoittuminen maisemassa, sijoittuminen rakentamiseen nähden, näkymät tieltä, näkymät tielle maisemasta, näkymät tien suunnassa, leikkaukset ja pengerrykset, kasvillisuuden merkitys, vesielementti, levähdysalueet, tieympäristön rakenteet ja kevyen liikenteen väylät.

Selvityksessä on todettu seuraavien tekijöiden olevan Uudellamaalla teiden maisemaan sopeutumisen kannalta ongelmallisimpia: tien mittakaavan sovittaminen maisemaan, uuden tielinjauksen sijoittaminen voimakkaasti suuntautuneen maiseman poikki, tien tasauksen sovittaminen ympäröivään maastoon, luiskien ja leikkausten muotoilu, arvokkaan kasvuston säilyttäminen, levähdysalueiden sijoittaminen sekä kevyen liikenteen väylien ja alikulkujen sijoittaminen ja maisemointi. Tienvarren maisemahäiriöistä tavallisimpia ovat maisemaan sopimaton rakentaminen ja varastoalueet erityisesti taajamien liepeillä, maa-ainesten ottoalueet, suurjännitelinjat ja tienvarsimainonta. Maisemallisesti ongelmallisia tiejaksoja löytyy eniten pääkaupunkiseudun tuntumasta.

ESIPUHE

Uudenmaan tiepiiri on kokoamassa selvitystä yleisten teiden ympäristön tilasta. Selvitys tulee muodostumaan seitsemästä osaraportista, joista tämä työ käsittelee maiseman ja tiemiljöön nykytilaa. Muut osaraportit tutkivat luontoa, kulttuurihistoriallisia miljöitä, taajamien tiemiljöitä, päästöjä, melua sekä pohjavettä. Tiepiirit kokoavat näitä selvityksiä piirin omaa tienpitotoimintaa ja tiedotusta varten. Lisäksi piirien selvityksistä tullaan kokoamaan valtakunnallinen yhteenvetoraportti **Yleisten teiden ympäristön tila**.

Tässä selvityksessä on käsitelty Uudenmaan tiepiirin valta-, kanta- ja seututeiden tiemaiseman ominaisuuksia. Lisäksi on tarkasteltu ympäristöministeriön asettaman Maisema-aluetyöryhmän mietinnössä (Mietintö 66/1992 osat I ja II, 1993) luetteloiduille maisema-alueille ja perinnemaisemiin sijoittuvia muita yleisiä teitä. Tarkasteluun sisältyvät tieosuudet haja-asutusalueilla ja kylätaajamissa. Taajamat, joiden seutusuunnittelussa käytetty keskusluokka on E - F2 käsitellään erillisessä osaraportissa. Myös pääkaupunkiseutu ja muut suuret kaupunkikeskukset on rajattu pois tästä selvityksestä.

Selvityksessä on kartoitettu Uudenmaan maisematyypit käyttäen pohjana edellä mainitussa Maisema-aluetyöryhmän mietinnössä olevaa maisema-maakuntajakoa. Tätä jakoa on tarkennettu läänin tasolla pienempiin osa-alueisiin. Lisäksi työn tavoitteena on ollut

- muodostaa käsitys tieverkon suhteesta maisemaan maisematyypeittäin luokiteltuna.
- löytää tiemaiseman ongelmakohtat ja parantamistarpeet sekä esittää periaatteellisia ratkaisumalleja tyypillisimmille ongelmille.
- esittää maisemallisesti arvokkaat tiejaksot ja suositukset niiden maisemanhoidosta.

Työ aloitettiin elokuussa 1993 kirjallisuusselvityksellä ja maisema-aluejaon tarkentamisella. Syksyllä suoritettiin tarkasteltavien tieosuuksien maastoinventoinnit ja niiden tulostaminen. Maastoinventointien pohjalta koottiin tieosittain tai maisema-alueittain tiestön kuvaus. Siinä käsiteltävä tie on luokiteltu maisemallisesti arvokkaihin, hyviin, normaaleihin ja ongelmallisiin osuuksiin. Lisäksi on esitetty ka-

tien suhteesta maisemarakenteeseen. Kuvauksiin liittyvässä tekstissä on käsitelty tien suhdetta maisemarakenteeseen, tien maisemallisia arvoja ja ongelmakohtia. Kuvauksiin sisältyy runsaasti esimerkkikuvia. Tiekuvausten pohjalta on koottu yhteen tiemaiseman osatekijöitä käsittelevä luku, joka sisältää myös johtopäätöksiä ja suosituksia tiemiljöön nykyisestä tilasta ja sen parantamismahdollisuuksista Uudellamaalla. Selvitys on valmistunut vuoden 1994 alussa.

Selvitys on tehty Uudenmaan tiepiirin toimeksianosta. Työtä ovat ohjanneet arkkitehti Liisa Koskela sekä hortonomi Arto Kärkkäinen. Työn projekti-ryhmään ovat lisäksi kuuluneet insinööri Seppo Antinoja, insinööri Janne Tikkamäki, insinööri Pertti Kiiskinen ja arkkitehti Anna-Liisa Keramaa.

Konsultteina työssä ovat toimineet maisema-arkkitehti Tapani Vuorinen (pääkonsultti, Arkkitehtitoimisto Tapani Vuorinen) ja arkkitehti Eeva Aarrevaara (alikonultti, Arkkitehtitoimisto Eeva Aarrevaara).

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ESIPUHE

SISÄLLYSLUETTELO

1 TYÖN LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA SUORITTAMISTAPA

- 1.1 Lähtökohdat
- 1.2 Tavoitteet
- 1.3 Työn suoritustapa

2 MAISEMALLISET LÄHTÖKOHDAT

- 2.1 Maiseman peruspiirteet
- 2.2 Maisemamaakunnat
- 2.3 Kulttuurimaisemat

3 TIEMAISEMAN OSATEKIJÖITÄ

- 3.1 Tien luokka, tasaus ja geometria
- 3.2 Sijoittuminen maisemassa
- 3.3 Sijoittuminen rakentamiseen nähden
- 3.4 Näkymät tieltä
- 3.5 Näkymät tielle
- 3.6 Näkymät tien suunnassa
- 3.7 Leikkaukset ja pengerrykset
- 3.8 Kasvillisuuden merkitys
- 3.9 Vesielementti
- 3.10 Levähdysalueet
- 3.11 Rakenteet tiemiljöössä
- 3.12 Kevyen liikenteen väylät
- 3.13 Yhteenveto tiemaiseman osatekijöistä

4 KOHDEALUEIDEN KUVAUS JA KUNNOSTUS-SUOSITUKSET

LÄHDELUETTELO

KARTAT

- 1 Tutkitut tieosuudet
- 2 Kohdealue
- 3 Kallioperä
- 4 Maaperä
- 5 Geomorfologia
- 6 Maisema-aluejako
- 7 Yhteenveto tieosien maisema-arvoluokituksesta

LIITTEET

- 1 Esimerkki maastoinventointikartasta ja sen selityksestä
- 2 Karttamerkintöjen ja hoitosuositusten selitykset

1 TYÖN LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA SUORITTAMISTAPA

1.1 Lähtökohdat

Työssä on pyritty käytännönläheiseen ja ongelmakeskeiseen lähestymistapaan, tavoitteena tuottaa tiepiirille käyttökelpoista tietoa tiemiljöön nykytilasta ja maisematekijöiden vaikutuksesta tiesuunnitteluun. Maiseman ominaisuudet pyritään tulevaisuudessa ottamaan entistä tasavertaisemmin huomioon muiden tiesuunnitteluun vaikuttavien tekijöiden rinnalla.

Maisematekijät on otettava huomioon niin suurissa tierakennushankkeissa kuin pienemmissä kunnosapitoluonteisissa toimenpiteissä. Selvityksen kohteena on ollut eri luokkiin kuuluvia teitä ja on jouduttu pohtimaan hyvinkin eritasoisia tiesuunnittelukysymyksiä teiden linjauksista ojien perkaamiseen.

Selvitys käsittää Uudenmaan läänin valta-, kanta- ja seututiet sekä muut yleiset tiet, jotka sijoittuvat arvokkaille maisema-alueille tai perinnemaisemien osaksi.

Tutkitut tiet on esitetty kartalla 2. Tiekohtaisessa kuvauksessa luvussa 4 on kohteet esitetty seuraavassa järjestyksessä.

TIEKOHTAISET KUVAUKSET

Tiet:

VT 1 HELSINKI-TURKU
VT 2 PALOJÄRVI-PORI
VT 3 HELSINKI-TAMPERE
VT 4 HELSINKI-LAHTI
VT 6 KOSKENKYLÄ-KOUVOLA
VT 7 HELSINKI-VAALIMAA
KT 51 HELSINKI-KARJAA
KT 52 TAMMISAARI-SALO
KT 53 HANKO-MÄNTSÄLÄ (tuleva kt 25)
KT 55 PORVOO-MÄNTSÄLÄ
MT 109 SAUKKOLA-LOHJA
MT 110 HAAGA-LOHJANHARJU
MT 111 KARJAA-TENHOLA
MT 120 HELSINKI-OLKKALA

MT 126 KARKKILA-IKKALA JA MT 127 IKKALA-HYÖNÖLÄ
MT 130 VANTAANKOSKI-HÄMEENLINNA
MT 132 KEIMOLA-LOPPI
MT 133 KARKKILA-VIHTIJÄRVI
MT 134 KARKKILA-LÄYLIÄINEN
MT 137 HELSINKI-NOPPO (tuleva kt 45)
MT 140 VAARALA-MÄNTSÄLÄ-LAHTI
MT 148 HYRYLÄ-SKÖLDVIK
MT 152 MAANTIENKYLÄ-SIPOO
MT 162 SÄÄKSJÄRVI-MYRSKYLÄ
MT 164 LEVANTO-ORIMATTILA
MT 167 ALA-OKEROINEN-KOSKENKYLÄ
MT 170 HELSINKI-KOSKENKYLÄ
MT 174 MYRSKYLÄ-KIMONKYLÄ
MT 176 LOVIISA-LAPINJÄRVI
MT 186 SALO-MUSTIO-INKOO
MT 280 KOISJÄRVI-HÄIVÄ
MT 145 HYRYLÄ-MÄNTSÄLÄ, MT 1453 KELLO-KOSKI-JOKELA JA MT 1403 NUKARI-RIDASJÄRVI

Maisema-alueet (1-8):

1. PORVOONJOKILAAKSO
2. DEGERBYN, PIKKALANJOEN, PALOJOEN KULTTUURIMAISEMA
3. PERNAJANLAHDEN YMPÄRISTÖ JA KOSKENKYLÄN JOKILAAKSO
4. SNAPPERTUNNANJOKI-FAGERVIK
5. SKÄRLANDET
6. NUMMENJOEN-PUSULANJOEN VILJELY-LAAKSO
6. FISKARS-ANTSKOG

Perinnemaisema-alueet (9-31):

12. KARSTUN KYLÄ JA NIITYT
13. ISO-TEUTARI
19. VERMIJÄRVEN NIITYT

Maisema-alueet ja perinnemaisema-alueet on numeroitu Maisema-aluejärjestelmän mietinnön mukaisessa järjestyksessä.

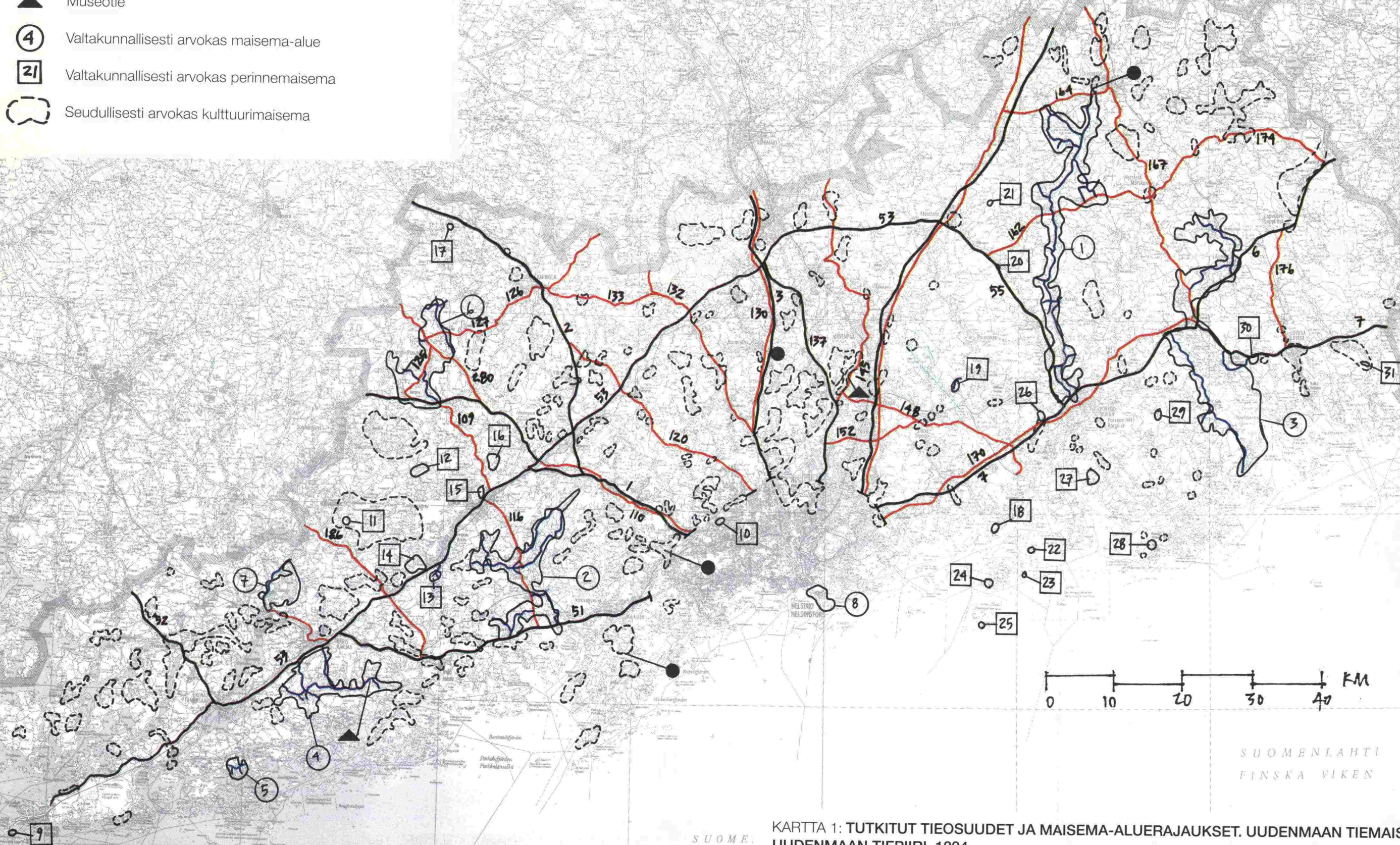

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

Valtakunnallisesti arvokas perinnemaisema

- Valtatie tai kantatie
- Seudullinen tie
- Muu yleinen tie tutkituilla maisema-alueilla
- Museosilta
- ▲ Museotie
- ④ Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue
- 21 Valtakunnallisesti arvokas perinnemaisema
- Seudullisesti arvokas kulttuurimaisema

KARTTA 1: TUTKITUT TIEOSUUKSET JA MAISEMA-ALUERAJAUKSET. UUDENMAAN TIEMAISEMA, UUDENMAAN TIEPIIRI, 1994.

1.2 Tavoitteet

Työn keskeisenä tavoitteena on ollut muodostaa käsitys tieverkon suhteesta maisemarakenteeseen. Sen selvittämiseksi on läänin alueelta laadittu tarkennettu maisemamaakuntajako ja kunkin tieosan yhteydessä kaaviokuva tien suhteesta maisemarakenteeseen. Kaaviosta ilmenee mm tarkasteltavalla tieosuudella tapahtuva maisematiypin vaihtelu ja rytmi. Joillakin tieosuuksilla maiseman vaihtelua on vähän ja vaarana on tiemaiseman muodostuminen yksitoikkoiseksi, toisilla taas löytyy selkeitä siirtymisiä maisema-alueelta toiselle.

Toisena tavoitteena on ollut löytää tiemaiseman ongelmakohdat ja parantamistarpeet sekä esittää periaatteellisia ratkaisumalleja tyypillisimmille ongelmille. Tiestön suhde maisemarakenteeseen voi aiheuttaa perustavaa ristiriitaa esimerkiksi tien kulkiessa voimakkaasti suuntautunutta maisemarakennetta vastaan.

Selvityksen näkökulma on ollut kartoittaa ja havainnoida erityyppiset ongelmatekijät, vaikka niihin ei aina voitaisikaan vaikuttaa. Esimerkiksi tien linjaus ja tasaus on jälkeensä vaikeasti muutettavissa. Erilaisten ongelmien kartoittamisesta on kuitenkin hyötyä tulevien tiehankkeiden suunnittelussa. Tiemiljöön parannustarpeet kohdistuvat usein myös tiealueen ulkopuolelle, jolloin mahdolliset parannushankkeet on suunniteltava yhteistyössä maanomistajien kanssa.

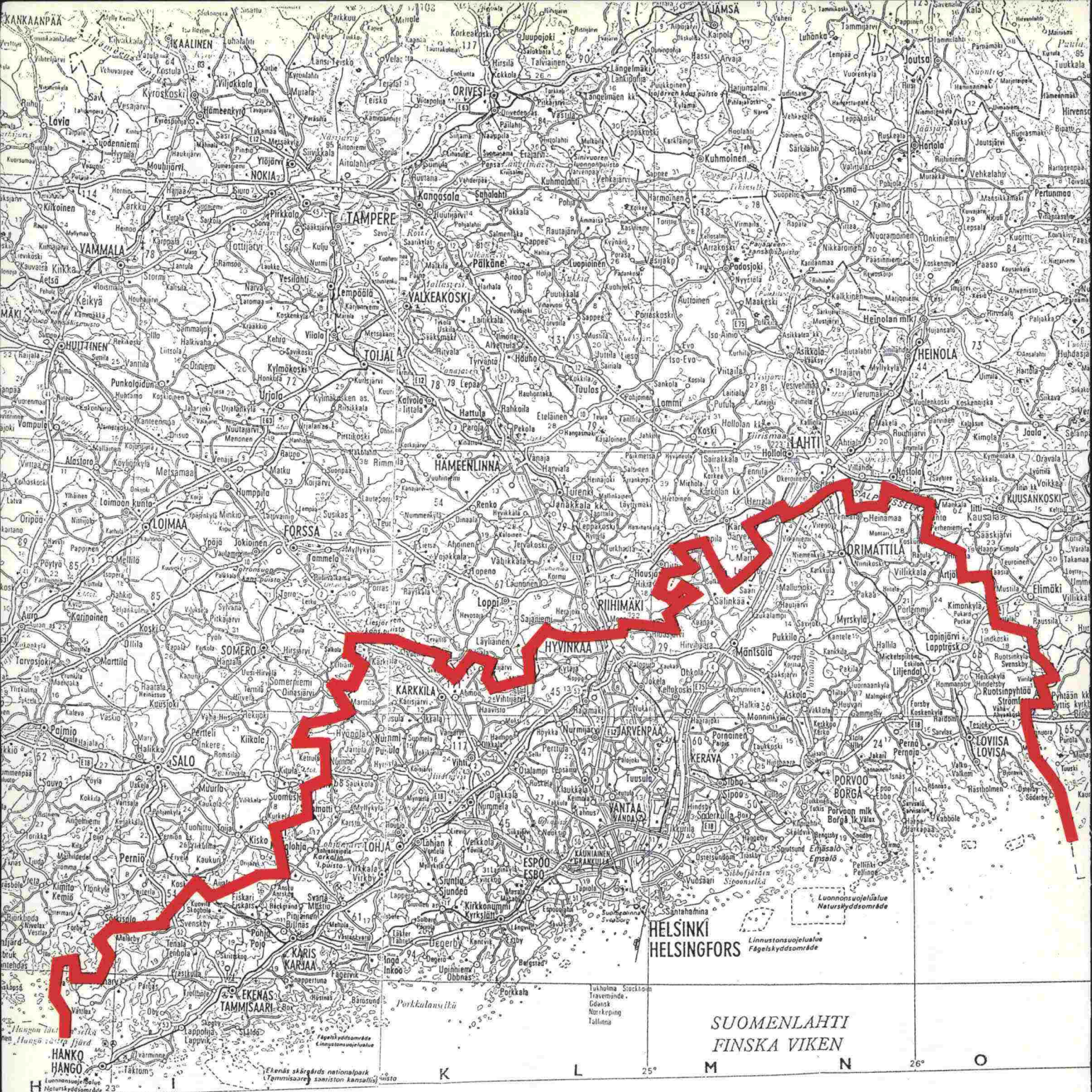
Kolmantena päätavoitteena on ollut kartoittaa maisemallisesti arvokkaat tiejaksot ja esittää pääperiaatteet niiden maisemanhoidosta. Teiden maisema-arvoa luokiteltaessa tiemaisema on määritelty tarkoittamaan ensi sijassa sitä fyysistä ympäristökokonaisuutta, jonka tienkäyttäjä näkee tiellä liikkuessaan (Yleisten teiden ympäristön tilan selvitys, 1993, s.23). Tietä on kuitenkin tarkasteltava myös muista näkökulmista. Tiemaisemaa on myös tieympäristöstä päin nähtynä sekä tien ja sen lähiympäristön muodostama kokonaisuus tieltä katsottuna (mts. 23). Näitä näkökulmia on tuotu esille sekä tiemaiseman osatekijöiden tarkastelussa että tiekohtaisissa kuvauksissa.

1.3 Työn suorittamistapa

Työ aloitettiin selvittämällä kohdealueen maiseman osatekijöitä karttojen ja kirjallisuuden avulla. Lisäksi selvitettiin maiseman analysointitapoja ja niiden soveltuvuutta tähän työhön. Työn maisemallisia lähtökohtia selvitetään tarkemmin luvussa 2.

Keskeinen työvaihe oli tiealueiden maastoinventointi. Varsin pian osoittautui, että työn tavoitteiden saavuttaminen edellytti sängen yksityiskohtaista huomioiden tekoa ja kirjaamista maastossa. Kaikki tiealueet inventoitiin ja valokuvattiin. Karttapohjana käytettiin merkinnöiltään selkeälukuista ja hyvin ajan tasalla olevaa 1:50 000 topografikarttaa. Esimerkki maastoinventointikartasta ja siinä käytetyt merkinnot on esitetty liitteessä 2. Inventointiin liittyy runsaasti sanallisia huomiota ja tiemaiseman hoitosuosituksia. Inventointikartat ja niihin liittyvä valokuva-aineisto on luovutettu tiepiirille. Luettelo inventointikarttojen aluejaosta on liitteessä 1.

Maastoinventoinnin jälkeen laadittiin käsillä oleva varsinainen selvitysraportti, jossa tie- ja maisema-alueet on yksitellen esitelty pääosin mittakaavassa 1:200 000. Tiekuvauksissa on selvitetty tien suhde maisemarakenteeseen, tien maisemalliset arvot ja ongelmakohdat sekä esitetty tiemaiseman hoitosuositukset. Esittelyä havainnollistaa runsas kuvamateriaali.

KARTTA 2: SELVITYKSEN KOHDEALUEEN RAJAUS

2 MAISEMALLISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Maiseman peruspiirteet

Kallioperä

Suomen kallioperä koostuu monista sekä synnyltään että koostumukseltaan erilaisista kivilajeista. Liuskevyöhykkeet koostuvat metamorfoituneista kivistä, jotka ovat alkuaan olleet sedimenttejä, esim. hiekkaa ja savea, tai vulkaanisia kiviä. Vuorenpoimuttumisessa muinaiset sedimentit ja vulkaaniset kivet ovat liuskeutuneet, poimuttuneet ja uudelleen kiteytyneet eli metamorfoituneet kiteisiksi liuskeiksi. Liuskevyöhykkeiden välissä on laajoja syväkivialueita, jotka ovat kivilajista eli magmasta jäähmettyneitä kivilajeja. Syväkivet ovat enimmäkseen granodioriitteja ja graniitteja. Yleisiä ovat myös graniittien muodostamat seoskivilajit eli migmatiitit (Suomen Kartasto 123-126 1992, s.1).

Suomen kallioperä voidaan jakaa karkeasti kolmeen eri ryhmään eli syväkivi-, liuske- ja sedimenttikivialueisiin. Liuskealueet ovat entisten vuori-
vyöhykkeiden juuria, jotka esiintyvät pääasiassa itä-länsisuuntaisina ns. Svekofennialaisen vuorijonon jäänteinä (kuten Uudellamaalla) tai luode-kaakkoisuuntaisena ns. Karjalaisen vuorijonon jäänteinä (Soveri 1975, s.122).

Eri kivilajeilla on erilaiset rakenneominaisuudet, joiden mukaan ne mm. lohkeilevat. Syväkivillä ei ole selvää suuntautuneisuutta, kun taas liuskeilla on yleensä yksi voimakas ja hallitseva lohkosuunta. Yleisimmät kivilajimme, graniitit, dioriitit ja gneissit ovat happamia, kovia ja heikosti rapautuvia eli ravinnevaikutuksiltaan niukkoja. Yleisimmät emäksiset kivilajit, joilla on edullinen ravinnevaikutus, ovat gabrot, peridotiitit ja amfiboliitit (Rautamäki 1989, s.17).

Uudenmaan läänin aluetta on tarkasteltu Suomen kartaston kallioperäkartasta piirretyn oheisen pelkistyksen avulla. Alueelle työntyy idästä laaja rapakivigraniittialue, joka ulottuu lännessä Myrskylään saakka. Sen länsipuolella rapakivi-graniittia tavataan vain alueellisesti Porvoon seudulla sekä Kirkkonummella ja Helsingin pohjoispuolella.

Rannikolla on vallitsevana graniitti Pernajan ja Porvoon välisellä alueella, laajana alueena Helsingin ja

Mäntsälän välillä sekä länteen mentäessä Kirkkonummen-Lohjan alueella ja Tammisaaren-Hangon vaiheilla. Pohjoiseen siirryttäessä muodostuu graniittialueen itä-länsisuunnassa katkaiseva vyöhyke, joka käsittää mm. liuskeita: kiilleliuske ja kiillegneissi (esimerkiksi Mäntsälän seutu) sekä kvartsi-maasälpäliuske ja gneissi (esimerkiksi Lohjan ja Nurmijärven välinen alue). Tämä vyöhyke kuuluu Turusta Orimattilaan ulottuvaan liuskevyöhykkeeseen (Soveri 1975, 125). Granodioriittia ja kvartsidioriittia esiintyy myös Mäntsälän pohjoispuolella sekä Mäntsälän ja Porvoon välisellä alueella kuin myös Lohjan itäpuolella.

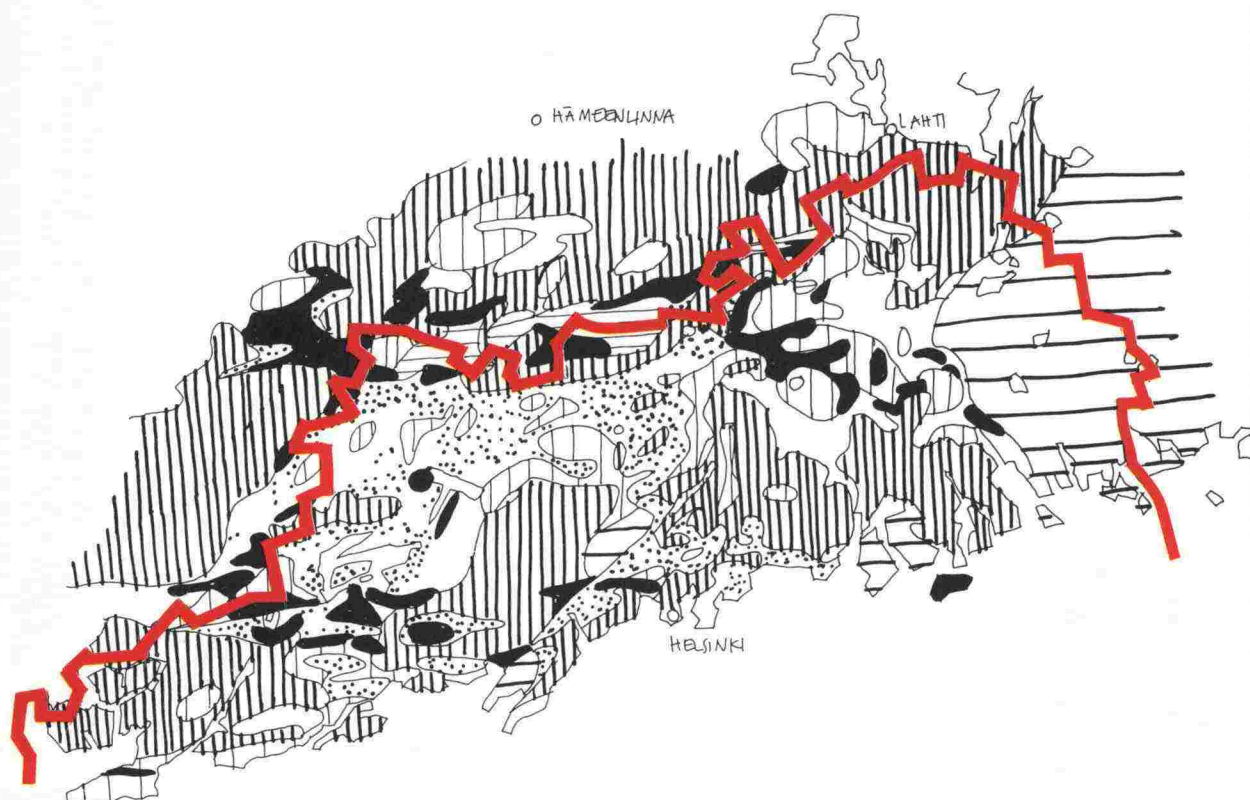
Metabasalttia, vihreääkiveä ja amfiboliittia esiintyy kahtena itä-länsisuuntaisena vyöhykkeenä ensin Karjaa-Inkoo-Helsinki -akselilla ja pohjoisempana Karkkila-Hyvinkää-Mäntsälä-Pernaja -akselilla. Uudenmaan läänin pohjoisosissa kallioperä alkaa jälleen vaihtua laajoihin graniittialueisiin linjan Karkkila-Riihimäki-Orimattila yläpuolella.

Maaperä

Uudenmaan länsireunalle sijoittuvat voimakkaina reunamuodostumina I-III Salpausselät, joista I Salpausselkä erottuu yhtenäisimpänä harjujaksona. Kaikki nämä muodostumat ovat Uudenmaan länsiosassa lounaasta koilliseen suuntautuvia. Läänin itäosalle ovat puolestaan tyypillisiä lähes pohjois-etelä -suuntaiset kapeat harjujaksot, jotka noudattelevat alueen jokilaaksojen suuntaa. Karkkilan seudulta pohjoiseen esiintyy runsaasti kaakosta luoteeseen suuntautuneita harjuja. Harjujen liepeiltä löytyy myös soraa ja hiekkaa sisältäviä rantakerrostumia, kuten erityisen laajana alueena Hankoniemellä.

Kalliomaata (avokalliota tai alle 1 metrin maapeitteen alla olevaa kalliota) runsaimmin käsittävät alueet sijoittuvat vaihdellen eri osiin maakuntaa. Em. alueita on mm. Artjärven pohjoisosissa, Orimattilan länsiosassa, Askolan ja Pukkilan välisellä seudulla, Mäntsälän ja Pornaisten välillä, Vantaan ja Sipoon välisellä seudulla ja rannikkoalueella Helsingistä Porvooseen. Laaja kalliomaata sisältävä vyöhyke sijoittuu Espoon ja Vihdin väliin (mm. Nuuksion järviylänkö).

Em. vyöhykkeestä länteen maaperään kuuluu suhteessa enemmän kallioalueita kuin Uudenmaan itäosissa. Siellä savi- ja silttialueet vuorottelevat kallio-

0 10 50 100 KM

PREAMBRINEN Kivi

SAPAKKIBRANITTI

SVENSKARELITIT

GRANITIT

GABRO, ANORTSIIITTI +
PERIDOTIITTI

GRANODIORIITTI +
FVARTSIDIORIITTI

PRESVEKARELIDINEN PÖHJÄKOMPLESSI

KILLEGNEISSI + KILLEGNEISSI

KVARTSI-MAAGIPÄLUSKE +
GNEISSI

METABASALTI, VIREÄKIVI +
AMFIBOLIITTI

- SVÄRIVET -

- LUSKENIVET -

KARTTA 3: ALUEEN KALLIOPERÄ

alueiden kanssa tiheästi. Maaperä muuttuu yhä enemmän kalliialueita sisältäväksi Karjaan ja Tammissaaren seudulla. I Salpausselän pohjoispuolella maaperä näyttää samantyyppiseltä Tenholan ja Pohjan seudulla. Lohjanjärven pohjoispuolella Sammatin seutu on myös kalliomaan leimaamaa. Laajahko yhtenäinen kalliomaata sisältävä alue sijoittuu vielä Hyvinkään länsipuolelle.

Moreenimaita esiintyy pohjamoreeneina, kumpumoreeneina ja päätemoreeneina. Yleisimpiä ovat pohjamoreenialueet, joita sijoittuu pääasiassa läänin keski- ja itäosiin. Päätemoreeneja esiintyy runsaimmin Hyvinkään länsipuolelta alkaen Orimattilan länsiosaan saakka. Hajanaisemmin päätemoreeneja esiintyy Keski- ja Itä-Uudellamaalla Porvoo-Artjärvi-linjaan saakka. Kumpumoreenit puolestaan ovat keskittyneet Loviisan, Pernajan ja Ruotsinpyhtään sekä Karkkilan seuduille.

Laajimmat yhtenäiset meri- ja järvikerrostumat eli savi- ja silttialueet keskittyvät Vihdin, Vantaan, Nurmijärven, Tuusulan, Mäntsälän ja Orimattilan vaiheille sekä Uudenmaan itäosan jokilaaksoihin. Kunnittainen peltoala on Tuusulan lähiseuduilla vähintään 40 % pinta-alasta, sen itäpuolella rannikkoa lukuunottamatta yli 35 % ja myös sen länsipuolella muutamien kuntien alueella yli 35 % pinta-alasta. Rannikkokunnissa sekä I Salpausselän takaisissa kunnissa peltoala vaihtelee 15 ja 25 %:n välillä.

Geomorfologia

Suomen kartaston kartalla Maanpinnan korkokuva (1:1 milj.) on koko Suomi jaettu neljään erityyppiseen alueeseen. Uusimaa on itäisintä osaa lukuunottamatta luettu maastoksi, joka on korkeussuhteiltaan vaihtelevaa ja ruhjelaaksojen luonnehtimaa. Itäisin Uusimaa on puolestaan korkeussuhteiltaan vaihtelevaa kumpuilevaa maastoa.

Suomen kartaston geomorfologisessa kartassa (1:1 milj.) on esitetty mm. reunamuodostumien ja harjujen sijainti sekä joen kuluttamat laaksot, ruhjelaaksot ja hienosedimenttitasangot. Uudenmaan läänin alueella voimakkain maastonmuoto on I Salpausselän reunamuodostuma, joka on pääasiassa jäätikköjojen kerrostama. Läänin itäosassa Salpausselkä on myös hallinnollisen alueen pohjoisrajana, kun taas läänin länsiosassa reunamuodostuman taakse jää kapea alue, jolla sijaitsevat mm. Pohja, Karjalohja, Sammatti, Nummi-Pusula ja Karkkila. Tällä alueella

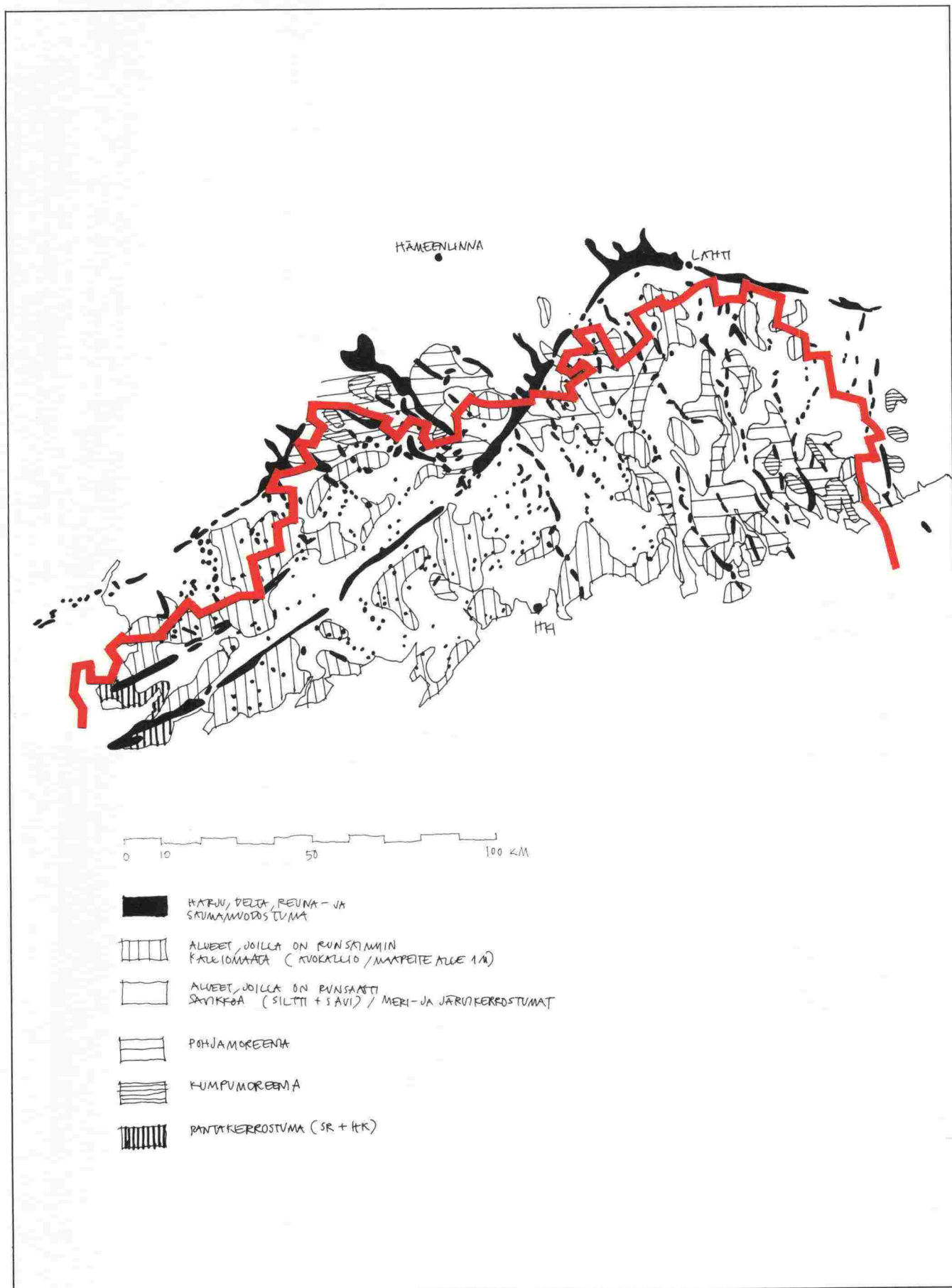
kulkee myös II Salpausselkä katkonaisempana kuin edellinen reunamuodostuma.

Uudenmaan keskiosissa on suhteellisesti vähiten järviä, vain noin 2 % pinta-alasta. Alueen länsiosassa järviä on 5 % ja itäosassa 4 % pinta-alasta. Salpausselän takaisella Vihdin-Kiskon seudulla on järviä puolestaan 12 % pinta-alasta (Soveri 1975, s.14).

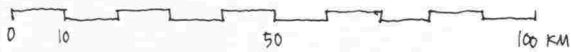
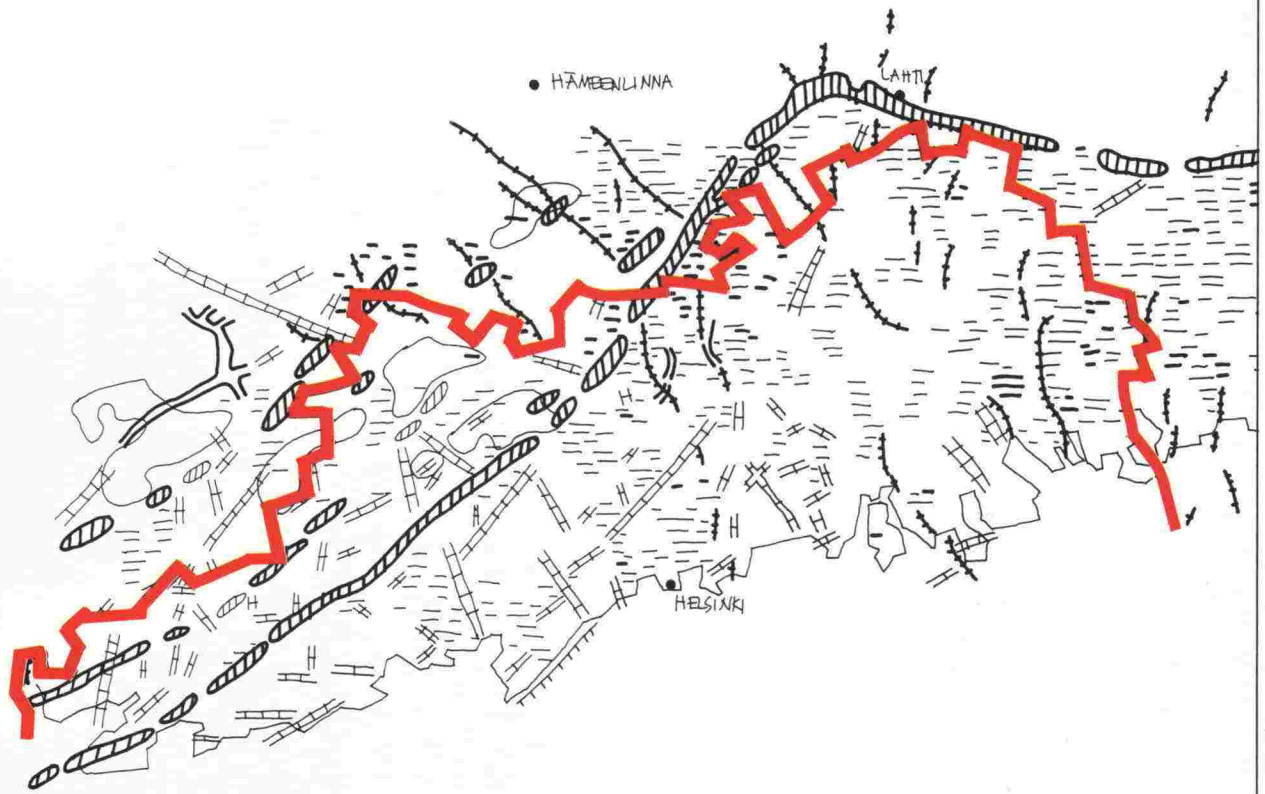
Ruhjelaaksoja esiintyy runsaasti Uudenmaan länsi- ja eteläosissa. Pitkiä ruhjelaaksoja ovat mm. pohjois-eteläsuuntainen laakso Kirkkonummen ja Siuntion välillä, lounaasta koilliseen kulkeva laakso Vihdissä, Espoosta Järvenpään ulottuva samansuuntainen laakso ja Mäntsälän pohjoispuolelle sijoittuva samansuuntainen laakso. Sipoossa on pitkä kaakosta luoteeseen suuntautunut ruhjelaakso. Porvoon ja Pernajan välille sijoittuu kaksi samansuuntaista laaksoa, joiden itäpuolella ruhjelaaksoja ei kartan mukaan esiinny.

Tuusulan pohjoisosaan ja Nurmijärvelle sijoittuu kaksi huomattavaa joen kuluttamaa laaksoa. Uudenmaan alueen pohjois- ja itäosille on tyypillistä lähes pohjois-eteläsuuntaisten harjujen esiintyminen.

Soita esiintyy eniten I Salpausselän eteläpuolella Pohjois-Uudellamaalla sekä Itä-Uudellamaalla. Suhteellisesti soita on Uudellamaalla vähän, yleensä alle 10 % pinta-alasta, paitsi em. mainituilla osa-alueilla, joilla suota on 11-20 % pinta-alasta (Soveri 1975, s.38).

KARTTA 4: ALUEEN MAAPERÄ

- REUNAMUODOSTUMA, PÄÄMÄSIÄ
JÄÄTIKKOJOKIEN KERROSTAMA
- HARJU
- HUOMATTAVA JOEN KULUTTAMA
LAAKSO
- RIVIELAAKSO
- SIIRROSTORMÄ
- HENOSEDIMENTTITASANKE
- SVO

KARTTA 5: ALUEEN GEOMORFOLOGIA

2.2 Maisemamaakunnat

Ympäristöministeriön Maisema-alueoimikunnan mietinnössä Uusimaa kuuluu maisemamaakuntana Eteläisen rantamaahan, joka ulottuu Uudenmaan sekä Turun ja Porin läänien rajalta valtakunnan itärajalle saakka. Uudenmaan läänin alueella on esitetty kolme eri osa-alueita: Kiskon-Vihdin järvisyys I Salpausselän luoteispuolella, eteläinen viljelysseudu ulottuen Kymen läänin puolelle sekä Suomenlahden rannikkoseutu, joka on leveimmillään vyöhykkeenä Hangon-Tammisaaren alueella, Porkkalan niemellä ja Porvoon edustalla (Maisemanhoito 1993, s.17).

Tässä selvityksessä on pidetty pohjana yllä mainittua maisemamaakuntajakoa. Aluejakoa on tarkennettu läänin tasolle ja samalla arvioitu tiestön suhdetta erityyppisiin maisema-alueisiin. Tarkennettu maisema-aluejako on esitetty kartalla 6.

Teoksessa "Maisemat, asuinympäristöt" (1993, s.10) on esitetty Maisema-aluejärjestelmän mietinnöstä joiltain osin poikkeava maisema-aluejako, joka perustuu pääpiirteittäin J.G.Granön laatimaan maisema-aluejakoon. Teoksessa Suomi on jaettu 14 maakuntaan ja 51 seutuun, kun taas Maisema-aluejärjestelmän mietinnössä Suomi on jaettu 10 maakuntaan ja 40 seutuun. Uudenmaan osalla aluejakoissa ei kuitenkaan ole merkittäviä eroja eri lähteiden välillä. Jälkimmäisessä julkaisussa Uusimaa kuuluu eteläiseen rannikkomaahan, jonka osa-alueita ovat Suomenlahden saaristorannikko, Lohjan järvi- ja selänneseudu, Uudenmaan peltolakeus ja Helsingin kaupunkiseutu. Aluerajauksissa Lohjan järvisyys on merkitty huomattavasti laajemmaksi kuin Maisema-aluejärjestelmän mietinnön mukainen sitä vastaava Kiskon-Vihdin järvisyys.

Eteläinen rantamaa

Eteläinen rantamaa on korkokuvaltaan pääasiassa alavaa, mutta pienipiirteisyydessään hyvin vaihtelevaa. Alue on muinaista merenpohjaa. Suhteellinen korkeusvaihtelu alueella on 30-75 m merenpinnasta, ja vain muutamat kohdat ulottuvat 75-300 metrin vaihteluvyöhykkeelle. Rannikkoseudulla maasto on korkeusvaihteluiltaan 0-30 m merenpinnasta. Pohjoisessa ja lännessä useat kohoumat ovat yli 100 m merenpinnasta (Maisemat, asuinympäristöt 1993, s.45).

Maiseman peruselementtejä ovat pohjoisesta etelään suuntautuvat jokilaaksot ja niiden laajat viljavat savikot sekä näiden välissä olevat kumpuilevat metsäiset kallioalueet. Maisemaan kuuluvat myös lähes pohjois-eteläsuuntaiset katkeilevat harjujaksot (Maisemanhoito 1993, s.18).

Järvet ovat Uudellamaalla verrattain pieniä. Runsainta järvisyys on lännessä Kiskon-Vihdin järvisyysalueella. Soiden osuus on pienempi kuin maan muissa osissa. Luonteenomaisimpia suotyyppisiä ovat korvet. Suuret yhtenäiset suoyhdistymät ovat karuja keidassoita.

Alue kuuluu pääasiassa eteläboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen. Aivan lounaisin osa on hemiboreaalista tammivyöhykettä. Lehtokasvillisuutta on varsinkin alueen länsiosassa (Maisemanhoito 1993, s.18).

Alueen asutuksen historiallisia piirteitä ovat mm. muutamat linnat ja useat linnoitukset, lukuisat läänityksinä perustetut kartanot sekä erilaiset ruukinalueet ja niiden muodostamat asuinyhdyskunnat. Asutus on vanhastaan keskittynyt rannikolle ja jokien varsille sekä myöhemmin kehittyneiden tärkeiden liikenneväylien, teiden ja rautateiden varsille (Maisemanhoito 1993, s.19). Maaseudun perinteinen kylämuoto on ollut ryhmäkylä viljelymaiseman keskelle kumpareelle sijoittuneena.

1. Eteläinen viljelyseutu

Seudulla on runsaasti viljeltyjä savikkoja, joista laajimmat ovat alueen keski- ja itäosissa. Paikoitellen on karumpia kallio- ja moreenimaita. Idässä alkaa olla rapakiven aiheuttamaa verraten jyrkkää, kulkemista topografiaa louhikkoineen. Peltoja on suhteellisesti vähemmän alueen itäosissa, ja siellä asutuskinn on harvempaa (Maisemanhoito 1993, s.19).

Julkaisussa "Maisemat, asuinympäristöt" (1993, s.49) määriteltä suureksi osaksi samaa aluetta karsittavaa Uudenmaan peltolakeutta luonnehditaan tyypillisenä merestä kohonneena rannikkomaana, jossa savilakeudet ja moreeni- tai kalliopintaiset kankare- ja mäkimaat vuorottelevat.

Maaseudulla asutus on keskittynyt pitkiin yhtenäisiin jokilaaksoketjuihin. Rakennukset on perinteisesti sijoitettu peltoaukeiden tuntumassa kohoaville kumpareille ja reunaselänteille, peltoaukeiden ja

metsämaan rajavyöhykkeelle, minne myös suuri osa tiestöstä on syntynyt (Maisemanhoito 1993, s.19).

Eteläistä viljelyseutua tarkemmin jaoteltaessa voidaan erottaa seuraavia osa-alueita:

- 1.1 Siuntion-Tähtelän alue on viljelyseutua, jonka savivaltaisessa maaperässä esiintyy myös hiekka- ja hietavyöhykkeitä. Avomaisemat ovat laajoja ja kumpuilevia. Järviä on vain muutama, mutta ne ovat melko hyvin esillä tiemaisemissa (MT 115). Joki-varret myllyineen ja kartanoineen luovat vankan kulttuurimaiseman leiman. Tiestön maisemallinen arvo on suuri ja ongelmakohtia vähän.
- 1.2 Nuuksion järviylängön länsi- ja pohjoispuolelle jää maisematekijöiltään monimuotoinen ja rikkonainen alue. Järviä on paljon, maaperässä vuorottelevat savikot, karut moreeni/kalliomäet ja harjukumpareet. Ruhjelaaksot ovat paikoitellen voimakaspiirteisiä. Tiestö on maisema-arvoltaan etupäässä neutraalia tai melko hyvää. Parhaimmillaan tiestö hyödyntää maaston kumpuilevan rytmin (VT 1) ja tarjoaa kauniita järvinäkymiä (PT 11181). Jäykkä tai maisematekijöistä piittaamaton linjaus johtaa ilmeettömään tiemaisemaan (MT 110).
- 1.3 Nuuksion järviylänkö kohoaa selvästi rajautuvana erämaaluonteisena maisema-alueena. Maaperä on karua, kalliovaltaista. Pieniä järviä on paljon ja osa niistä on ruhjelaaksoihin syntyneinä pitkiä ja kapeita. Aluetta halkoo kolme päätietä (VT 1, MT 110 ja MT 120), jotka vähentävät sen erämaa-arvoa. Tiemaisemat ovat sulkeutuneita, mutta kallio- ja vesistöjen vuoksi mielenkiintoisia.
- 1.4 Keski-Uudellemaalle on leimaa antavaa maiseman suuri mittakaava ja loivapiirteisyys. Tyypillisiä ovat laajat, tasaiset, savipohjaiset viljelylaaksot ja muutamat loivat, paikoin hiekkakankaiksi laajentuneet harjujaksot. Järviä on vain jokunen. Niistä tiemaisemissa tärkein on Tuusulanjärvi. Keravanjoella ja Vantaalla on jonkin verran arvoa tiemaisemissa. Säteittäinen päätiestö sekä Järvenpään ulottuva yhtenäinen taajamarakenne ovat voimakkaita maisematekijöitä. Tiestön suhteen on paljon ongelmia. Vanhempi tiestö (MT 130 ja MT 140) on rakennettu maisematekijöistä piittaamatta jäykän suoralinjaiseksi eikä tasainen maasto aina edes tarjoa kiinnekohtia tielinjauksille. Pääkaupungin vaikutuksesta teiden varsille hakeutunut rakentaminen on ilmeeltään sekavaa ja samalla tiemaisemia leimaa maaseutumaiseman rapistuminen. Uudet pääväylät (VT 3, VT 4 ja Tuusulan moottoritie) on sovitettu huolella maisemaan, mutta niissäkin ympäröivä taajamarakenne on pakottanut voimakkaasti maaston muotoiluun ja melusuojaukseen. Moottoriteillä avautuu dynaamisia näkymiä tiensuuntaan. Myös kulttuurimaisemiin liittyvät pienemmät tiet (MT 1450 ja MT 1403) ovat maisemiltaan arvokkaita.
- 1.5 Porvoonjokilaakson länsipuolelle jää moreeniselänteiden ja jokilaaksojen luonnehtima vyöhyke. Selänteet ovat karuja ja harvaanasuttuja. Sipoon eteläosassa ja Orimattilan länsiosassa on yhtenäisiä erämaaluonteisia kallio- ja selänteitä. Moreeniselänteet ovat erityisesti alueen pohjoisosalla soistuneita. Savivaltaiset, viljellyt jokilaaksot ovat pohjois-eteläsuuntaisia, järviä on vähän. Tieverkko on maisemallisesti neutraalia, selännealueilla paikoin yksitoikkoista (KT 53, VT 4, MT 148, MT 170).
- 1.6 Porvoonjokilaakso muodostaa laajan kulttuurimaisema-akselin. Pukkilan pohjoispuolella on laajoja tasaisia viljelylakeuksia, eteläosat ovat maastoltaan vaihtelevampia. Taajamat sijoittuvat säännöllisesti harjumuodostumien ja vesistön leikkauskohdaksi. Mallusjärvi ja Kanteleenjärvi ovat tiemaisemassa merkittäviä, itse Porvoonjoki erottuu vain paikoin. Alueen

tiet ovat kauttaaltaan maisemallisesti arvokkaita.

- 1.7 Porvoonjokilaakson itäpuolta luonnehtivat metsäiset moreeniselänteet. Maaston perusmuodot ovat pohjois-eteläsuuntaisia. Katkonaisia harjujaksoja esiintyy paikoin. Savikot peltomaisemineen ovat pienehköjä ja järviä on vähän. Asutus on harvaa ja taajamat ovat maatalouskyliä. Tiestö on maisemiltaan kohtalaisen hyvää tai neutraalia.

- 1.8 Itäisin Uusimaa kuuluu rapakivialueeseen, jolle on tyypillistä maiseman suuri mittakaava. Sekä savivaltaiset viljelyalueet että moreeniselänteet ovat laajoja. Kalliot ovat rapautuneet louhikoiksi, siirtolohkareita on paljon. Järviä on melko runsaasti, ne ovat kohtalaisen suuria ja useimmiten matalarantaisia. Järvien arvo sekä tietä taajamamaisemissa on merkittävä. Taajamat ovat pienehköjä kirkonkyliä, joissa maatalouden merkitys on edelleen suuri. Laajojen viljely- ja järvi-maisemien ansiosta tiestö on maisemallisesti arvokasta. Liian suoraviivaiset tielinjaukset johtavat kuitenkin yksitoikkoisuuteen (VT 6).

2. Suomenlahden rannikkoseutu

Suomenlahden rannikoilla paljaiden ja metsäisten kalliomaiden osuus on huomattavan suuri. Maisemat ovat monivivahteisia maa- ja kallioperän sekä merenlahtien aiheuttamasta rikkonaisuudesta johtuen. Luonto karuuntuu lännestä itään mentäessä. Länsiosan saaristoa luonnehtivat silokallioiset mäntymetsää kasvavat ja ulkosaaristossa paljaat saaret. Tammisaaren saaristo on erityisen laaja ja moni-ilmeinen. I Salpausselkä jatkuu Hankoniemen kautta ulkomerelle saakka sora-, hiekka ja särkkämuodostumina. Kasvillisuus on verraten rehevää. Manteleella asutus on keskittynyt jokien tuntumaan, ja saarissa on puolestaan ryhmäasutusta (Maisemanhoito 1993, s.19).

Itä-Uudellamaalla maisema on korostuneesti pohjois-eteläsuuntaista ja muodoiltaan voimakaspiirteistä. Näin ollen rantaa seuraava tiestö (VT 7, MT

170) kulkee maiseman perusmuodostoa vastaan ja rytmittyy vaihtelevaksi tilasarjaksi. Jokilaaksot ovat tiemaiseman solmukohtia ja usein maisemiltaan arvokkaita. Toisaalta tiestö katkoo ikävästi laakso-muotojen jatkuvuuden. Merinäkyymiä avautuu muutamain paikoin. Tiemaiseman ongelmakohtia on eniten alueen itäpäässä.

Länsi-Uudellamaalla maiseman suuntautuneisuus ei ole yhtä selvä. Tiestö sijoittuu osaksi ruhjelaaksoihin (KT 51, MT 105). Hankoniemi Salpausselkineen muodostaa omaleimaisen maisema-alueen, mutta tiemaisemat (KT 53) ovat yksitoikkoiset eikä merinäkyymiä avaudu. Toinen Salpausselkä ei ole tiemaisemissa yhtä selvästi havaittavissa. Arvokkaimmat tiealueet löytyvät Snappertunan- Fagervikin kulttuurimaisemasta.

3. Kiskon-Vihdin järvisseutu

Kiskon-Vihdin järvisseutu on maastonmuodoiltaan järvien, metsäisten kallioalueiden ja savikkopeltojen mosaiikkia. Kallioperän kalkkipitoisuuden vuoksi lehtoja on suhteellisen paljon. I Salpausselkä on alueen etelärajana. II Salpausselkä kulkee hieman vaatimattomampana alueen poikki lounaasta koilliseen. Asutus on perinteisesti sijoittunut järven- tai joenrannan tuntumassa oleville kummuille ja kukkuloille. Tälle seudulle ovat keskittyneet myös ruukki-yhdyskunnat. Ruukinalueiden vaikuttavuutta lisää niiden sijoittuminen maisemallisesti komeille paikoille, maaston ja vesistön dramaattisiin solmukohtiin (esimerkiksi Fiskarsin, Mustion ja Högforsin ruukinalueet) (Maisemanhoito 1993, s.20).

Teoksessa "Maisemat, asuin ympäristöt" (1993, s.48) tätä vastaava alue on rajattu laajempaan nimellä Lohjan järvi- ja selänneseutu. Seutu on sen mukaan eteläisen rannikkomaan epätasaisinta ja harvimmin asuttua aluetta. Mäkisiä ja järvisiä seutuja halkoo Salpausselkävyöhyke kolmena jäätikön eteen muodostuneena selännemuodostumana. Näistä huomattavin muodostuma on I Salpausselkä, joka nousee aina 150 metriin saakka, ja jatkuu yhtenäisenä Hyvinkäältä Lohjan kautta Hankoniemelle. Reunamuodostumien patoamista järvistä ovat huomattavimpia Lohjanjärvi ja Hiidenvesi.

Tarkemmin jaoteltuna voidaan erottaa eriluonteisia maisema-alueita:

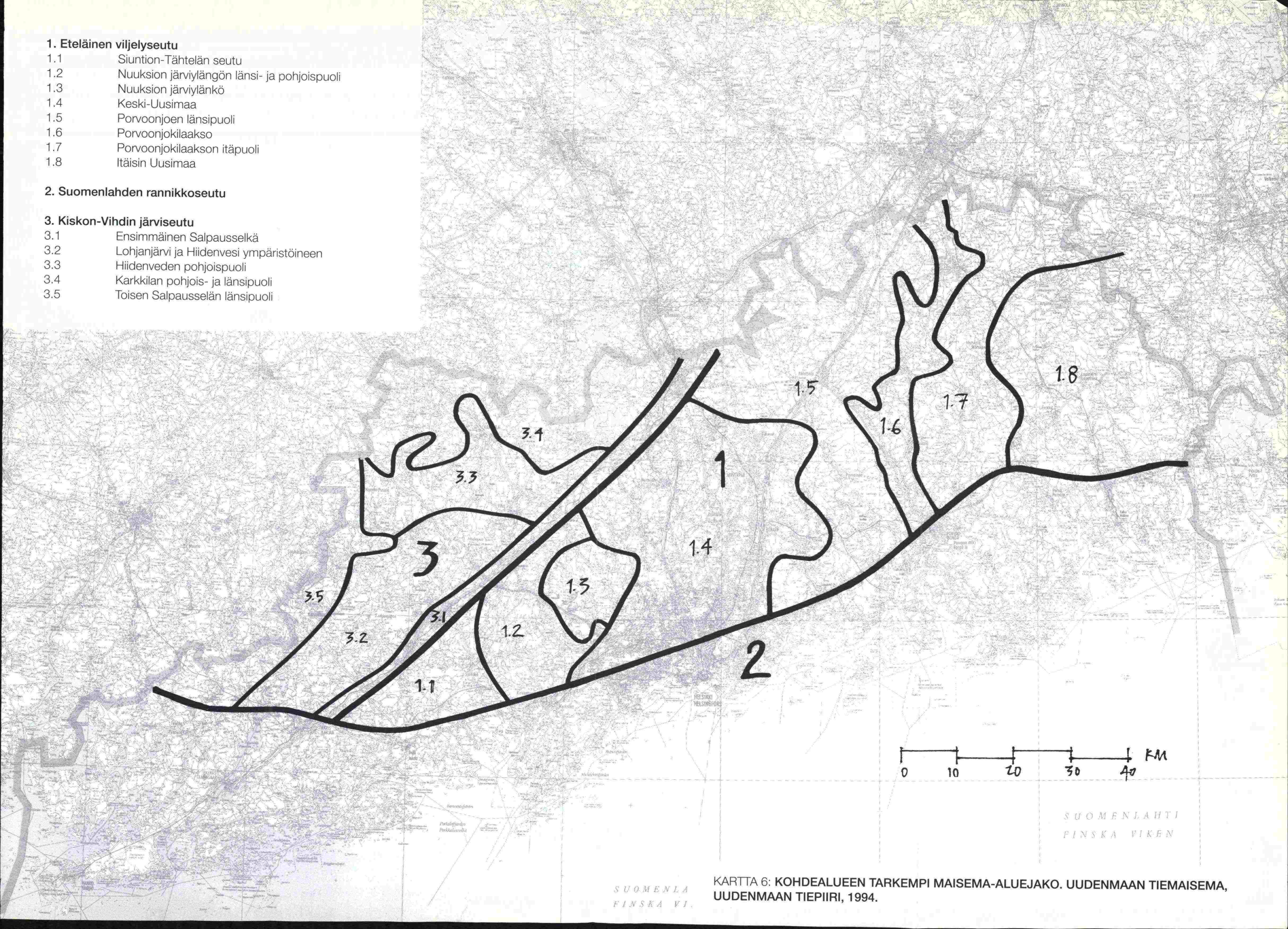
1. Eteläinen viljelyseutu

- 1.1 Siuntion-Tähtelän seutu
- 1.2 Nuuksion järviylängön länsi- ja pohjoispuoli
- 1.3 Nuuksion järviylänkö
- 1.4 Keski-Uusimaa
- 1.5 Porvoonjoen länsipuoli
- 1.6 Porvoonjokilaakso
- 1.7 Porvoonjokilaakson itäpuoli
- 1.8 Itäisin Uusimaa

2. Suomenlahden rannikkoseutu

3. Kiskon-Vihdin järvisseutu

- 3.1 Ensimmäinen Salpausselkä
- 3.2 Lohjanjärvi ja Hiidenvesi ympäristöineen
- 3.3 Hiidenveden pohjoispuoli
- 3.4 Karkkilan pohjois- ja länsipuoli
- 3.5 Toisen Salpausselän länsipuoli

0 10 20 30 40 KM

SUOMENLAHTI
FINSKA VIKEN

SUOMENLA
FINSKA VI.

KARTTA 6: KOHDEALUEEN TARKEMPI MAISEMA-ALUEJAKO. UUDENMAAN TIEMAISEMA, UUDENMAAN TIEPIIRI, 1994.

- 3.1 Ensimmäinen Salpausselkä erottuu ympäristöstään selvästi poikkeavana akselina, joka vanhastaan on ollut hyvä kulkureitti. Maasto vaihtelee jyrkkäpiirteisestä harjanteesta delta-maisiin laajentumiin. Puusto on mäntyvaltaista. Kantatie 53 seuraa harjua ja muu tiestö kulkee poikittain harjun yli aiheuttaen enemmän tai vähemmän pahoja leikkaushaavoja harjun lakeen. Toinen Salpausselkä ei tiemaisemissa ole yhtä merkittävä.
- 3.2 Lohjanjärvi ja Hiidenvesi ympäristöineen muodostavat laajan ja moni-ilmeisen järviolueen. Maaperä on kumpuilevien savikkojen ja niiltä koivien kalliomäkien luonnehtimaa. Alueella on suunnaltaan vaihtelevia ruhjelaaksoja. Maisemakuva syntyy järvien ja kulttuurimaisemien yhteistuloksena. Maaston lähtökohtien mukaan linjatut tiet ovat maisemallisesti onnistuneita (MT 186, MT 104, MT 109). Kumpuilevasta maastosta piittaamaton jäykkä linjaus jättää tie irrallisen tuntuiseksi (VT 1). Vesistöjen arvoa tiemaisemassa tulisi korostaa.
- 3.3 Hiidenveden pohjoispuolelle jää vähäjärvinen alue. Sen maaperä muodostuu moreeniharjanteiden täplittämistä, viljelyyn raivatuista savialueista, joita pienet joet halkovat. Muutamin paikoin on myös laajempia moreeni/kallioselänteitä, joiden maastomuodot ovat jylhiä. Tiet ovat pääosin maisemiltaan arvokkaita. Erityisen hienoja tieosia löytyy Nummen-Pusulän suunnalta.
- 3.4 Karkkilan pohjois- ja länsipuolella on maisematekijöiltään vaihteleva vyöhyke, jossa vuorottelevat laajahkot savikot, laajat moreeniselänteet ja itä-länsisuuntaiset harjujaksot. Järviä on runsaasti. Karkkilan länsipuolella on muuta osaa karumpi, harvaan asuttu, järvien pirstoma kallioselänne. Kytäjän kartanon eteläpuolella on laaja soistunut vyöhyke ja pohjoispuolella jyrkkäräjäinen kallioselänne. Myös tietön maisema-arvot ovat vaihtelevia.
- 3.5 Parhaimmillaan avautuu herkkiä viljely- ja kylämaisemia, kun taas soiranotosta on syntynyt pahoja vaurio-kohtia (mt 133 ja mt 134).
- Toisen Salpausselän länsipuoli on eri kokoisten järvien ja lampien elävöittämää selännettä, jossa maaperä on pääosin moreenia ja avokalliota, viljeltyjä alueita on vähän. Selvitykseen kuuluvia tieosia alueella on vain muutama ja ne ovat maisemiltaan neutraaleja.

2.3 Kulttuurimaisemat

Kartalla 2 on esitetty Uudenmaan seutukaavaliittojen selvityksissä esiintyvät merkittävimmät kulttuurimaisemat ja niiden suhde tässä työssä tutkittuun tiestöön. Luetteloidut kulttuurimaisemat liittyvät yleensä kyläasutukseen tai johonkin yksittäiseen rakennuskulttuurikohteeseen. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaita tiemiljöitä käsitellään tarkemmin erillisessä osaselvityksessä.

Seuraavassa on lueteltu Maisema-aluetyöryhmän mietinnössä (mainitut maakunnallisesti arvokkaat maaseudun kulttuurimaisemat Uudellamaalla (Arvokkaat maisema-alueet 1993, s.203):

Maisemakokonaisuudet:

1. Lindövikenin kulttuurimaisemat, Tenhola
2. Vassbölen kulttuurimaisema, Inkoo
3. Lohjanjärven kulttuurimaisemat, Lohjan kunta, Karjalohja
4. Haarjärven - Myllykylän - Karstun kulttuurimaisema, Sammatti
5. Vanjoen kulttuurimaisema, Vihti
6. Järvenpään kylämaisema, Karkkila
7. Porkkalanniemen kulttuurimaisemat, Kirkkonummi
8. Espoonkartanon kulttuurimaisema, Espoo
9. Röylän - Pakankylän - Bodomin kulttuurimaisema, Espoo
10. Sotungin kulttuurimaisema, Vantaa
11. Kytäjän kulttuurimaisema, Hyvinkää
12. Tuusulanjärven kulttuurimaisema, Tuusula
13. Palojoen kulttuurimaisemat, Nurmijärvi
14. Vantaanjokilaakson kulttuurimaisema, Vantaa, Nurmijärvi
15. Sipoonjoen kulttuurimaisema, Sipoo
16. Mustijoen kulttuurimaisema, Porvoon mlk, Pornainen, Mäntsälä
17. Ilolanjoen kulttuurimaisema, Porvoon mlk.
18. Vessölandetin kulttuurimaisema, Porvoon mlk.
19. Sarvisalon kulttuurimaisema, Pernaja
20. Tesjoen kulttuurimaisema, Lapinjärvi, Ruotsinpyhtää
21. Artjärven kulttuurimaisemat, Artjärvi

Maisemanähtävyydet:

22. Svartholman linna, Loviisa.

3 TIEMAISEMAN OSATEKIJÖITÄ

Tiemaisema on monien osatekijöiden summa. Seuraavassa on käyty läpi niistä keskeisimpiä ja samalla kartoitettu tyypillisimpiä ongelmakohtia ja niiden korjausmahdollisuuksia. Kuvatekstien lopussa on sulkuihin merkittynä kuvan tunnus, jossa näkyy tie-numero sekä kuvan numero.

3.1 Tien luokka, tasaus ja geometria

Tutkimuskohteena oleva tiestö kostuu luokaltaan erilaisista osista:

- moottoritiet
- moottoriliikennetiet
- muut valta- ja kantatiet
- seudulliset tiet
- muut yleiset tiet

Luokka vaikuttaa tien mitoitukseen sekä siihen mitattavaan, jonka tie muodostaa kulkuväylänä maisemassa. Erityisesti sodanjälkeisenä aikana teiden rakentaminen ja mitoituseriaatteen ovat muuttuneet vuosikymmenittäin. Myös teiden linjauksessa ovat suunnitteluperiaatteet eri aikoina vaihdelleet. Niin ikään teiden tasauksen suunnittelu ja sovittaminen maastoon on muuttunut huomattavasti. Eri-luokkaisten teiden poikkileikkausta on kasvatettu ja pituusleikkauksen korkeusvaihteluita pyritty supistamaan. Mitoituksen ja linjauksen muuttuminen tulee selvästi esille vertailtaessa eri aikoina rakennettujen moottoriteiden mittakaavaa.

Mitä korkeampi on tien luokka, sitä, huolellisemmin se tulisi sopeuttaa suurmaiseman muotoihin ja rytmiiin, koska pienpiirteisempien maisematekijöiden huomioonotto on usein vaikeaa. Alempiluokkaisilla teillä taas maaston vaihtelujen, yksittäisten maisemapuiden ja rakennusten yksityiskohtainen huomioonotto liittyy tien osaksi ympäristöään. Ajonopeuden kasvaessa kuljettajan näkökenttä kapenee ja tiensuuntaiset näkymät korostuvat.

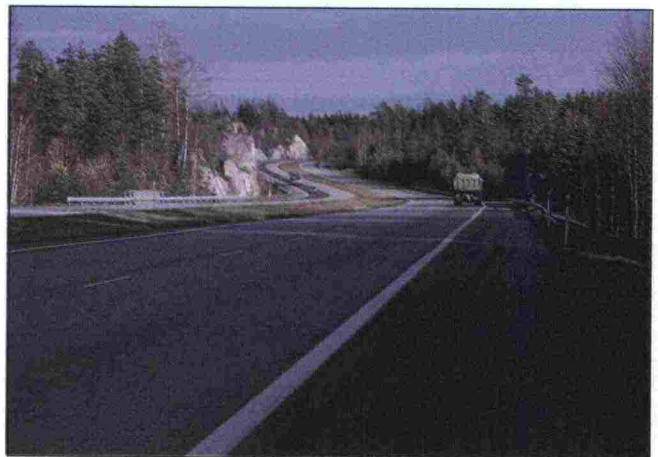
1. Porvoon moottoritie kulkee juohevasti kaarrellen kallioselänteiden halki (7/3).

2. Hämeenlinnan moottoritie on kaarresäteiltään loivempi ja siinä on käytetty myös suoria osuuksia (3/10B).

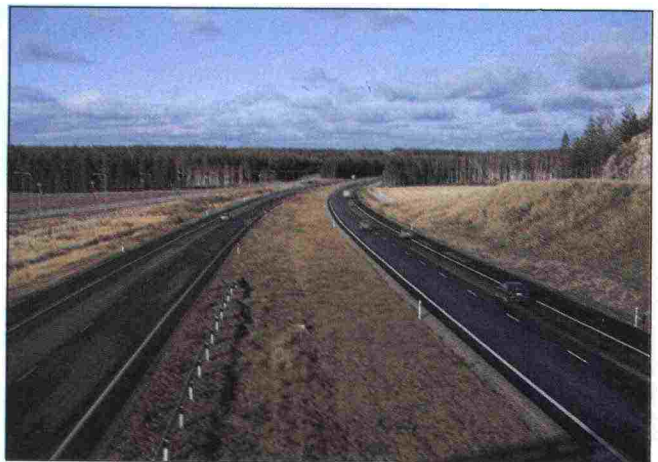
3. Alempiluokkaisilla teillä voidaan maaston vaihtelut ottaa tarkemmin huomioon (109/2B).

4. Suoraviivainen tielinjaus on usein yksitoikkoinen ja maisemasta irrallinen (140/12).

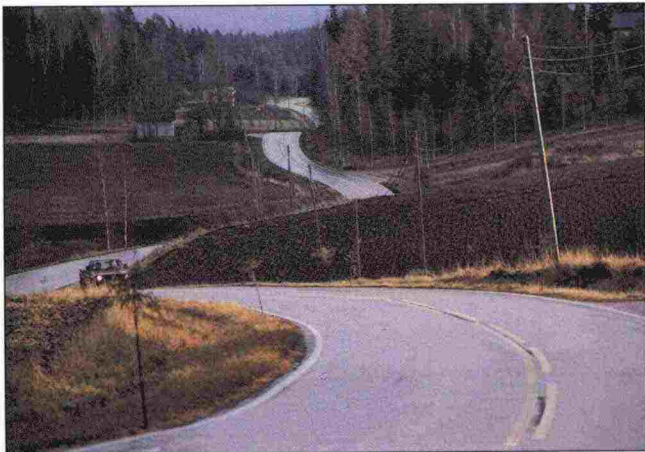
5. Pienimittakaavainen maantie metsän keskellä (11146/2).

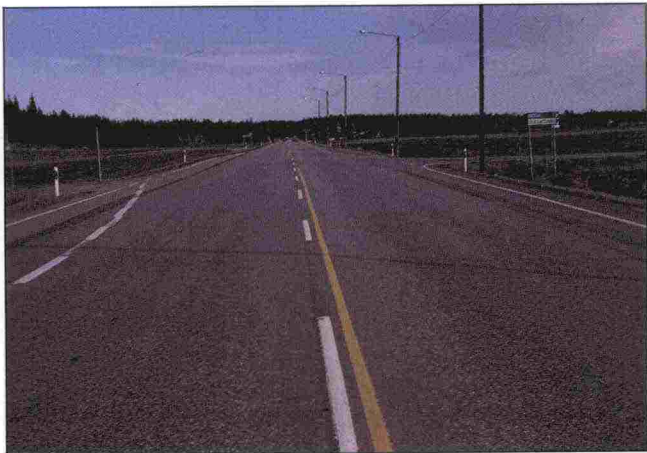
1.

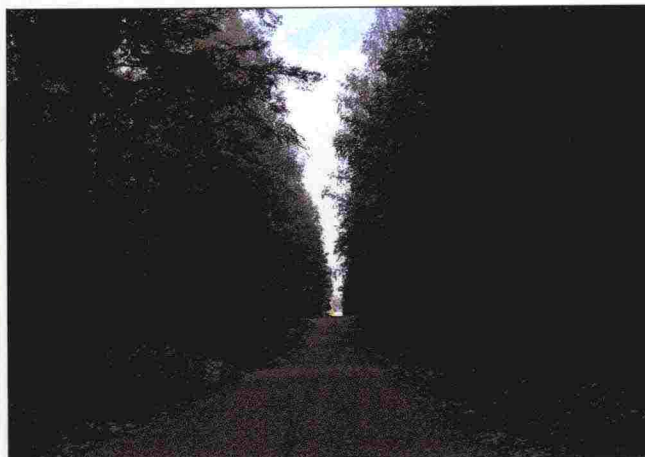
2.

3.

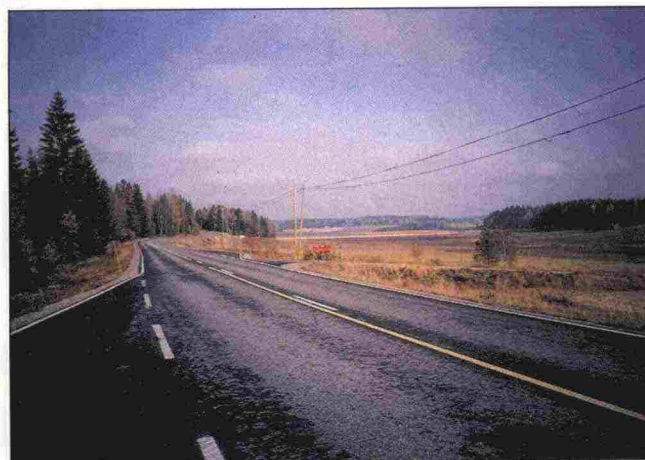
4.

5.

6.

7.

8.

3.2 Sijoittuminen maisemassa

Erityyppiset maisema-alueet antavat erilaisen lähtökohdan tien sijoittamiselle. Esimerkiksi kallioinen, topografialtaan jyrkkäpiirteinen maasto on lähtötilanteena vaikea.

Vanhat tielinjaukset sijoittuvat yleensä maastomuotojen mukaisesti. Tällaisia teitä ei ole erityisesti suunniteltu, vaan ne ovat syntyneet pieninä kulkureitteinä ja vakiintuneet käyttöön. Arvokkaiksi luokiteltujen maisema-alueiden vanha tiestö edustaa tätä tyyppiä. Niille luonteenomaista on sijoittuminen selänteiden reunaan tai tukeutuminen peltojen kumpareisiin.

Harjuja on vanhastaan käytetty kulkureitteinä niiden routimattoman maaperänsä vuoksi. Esimerkiksi kantatie 53 kulkee Hangosta Hyvinkäälle I Salpausselkää pitkin. Selänteeltä voi tarjoutua mielenkiintoisia laajoja peltonäkymiä, mutta tien sopeutuminen selännemaisemaan edellyttää puuston säilyttämistä. Suurimittakaavaisten teiden sijoittuminen selänteelle aiheuttaa helposti maisemallisia ongelmia. Sulkeutuneiden metsäylämköjen kautta kulkeva tie vaikuttaa usein maisemallisesti yksitoikkoiselta, koska tieltä avautuvia näkymiä on vähän.

Avoimella tasaisella alueella kulkeva tie saattaa vaikuttaa ympäristöstään irralliselta, varsinkin jos se on nostettu penkereelle. Ympäröivän maaston tasoa noudattava tie taas saattaa mukautua hyvin avomaisemaan, jos sen varteen vielä sijoittuu asutusta tai kasvillisuutta, joka rytmittämään tienäkymiä ja sitoo tietä maisemaan.

Korkeat penkereet ja voimakkaat maasto- ja kallioleikkaukset ovat omiaan irrottamaan tietä ympäröivästä maisemasta. Tien suhde rakennettuun miljööseen on usein huono, jos rakennukset jäävät tien alapuolelle. Tällaisissa tapauksissa tietä olisi pyrittävä sitomaan ympäröivään maisemaan esimerkiksi luiskien muotoilulla ja selkeällä reunakasvillisuudella.

Selvästi suuntautuneessa maastossa kuten esimerkiksi Itä-Uudenmaan jokilaaksoissa on nähtävissä esimerkkejä sekä maisemarakenteen suuntaisesti että sitä vastaan sijoittuneista teistä. Laaksojen suuntaiset tiet sopeutuvat maisemaan luontevasti, ja niiltä avautuu pitkiä näkymiä ympäröivään maisemaan. Laaksojen poikki kulkevat tiet rytmittyvät maisemarakenteen vaihtelun mukaan, mutta tiet ylittävät usein peltoalueet korkealla tasauksella ja

katkaisevat avoimen maiseman tai jokilaakson. Kun tie joudutaan tuomaan avomaisemaan korkealla penkereellä, tulisi luiskien muotoiluun ja kehystäviin istutuksiin kiinnittää riittävästi huomiota. Kallioleikkauksesta peltolaaksoon tulevalle tielle muodostuu toisaalta selkeä porttikohta.

6. Metsän keskelle sijoittuvalla tieosuudelta ei aukene mielenkiintoisia näkymiä (53/5).

7. Maisemallisesti arvokkailta tieosuuksilta aukeaa pitkiä näkymiä maisemaan. Tie sijoittuu peltoalueen laitaan metsän reunaan tukeutuen (163/11).

8. Penkereelle korotetulta tieltä aukeaa hyviä näkymiä, mutta tie ei sulaudu edellisen esimerkin tavoin maiseman osaksi (164/6).

3.3 Sijoittuminen rakentamiseen nähden

Maaseudulla yleinen tie toimii usein myös kylän keskusraittina. Vanha rakentaminen saattaa olla aivan tiessä kiinni. Rakennukset, pihakasvillisuus ja tie muodostavat parhaimmillaan miljöökokonaisuuden, joka muuttuu radikaalisti, jos yhtä osatekijää muutetaan.

Pienetkin tien tasauksen nostot ja tien levitykset heikentävät yleensä kyläraitin ilmettä. Linjauksen oikaisu taas synnyttävät pusikoituvia joutomaita. Kyläraitin parantaminen vaatii yhteistyötä kunnan, asukkaiden että tiepiirin kesken ja se olisi aina tehtävä miljöön ehdoilla.

Maaseudun haja-asutus on perinteisesti hakeutunut teiden varsille. Hyvin hoidettu, maiseman ehdoilla syntynyt rakennuskanta on eräs arvokkaimpia tiemaisematekijöitä. Suurimmat ongelmat tien ja olemassa olevan rakennuskannan kesken syntyvät pihapiirien ja rakennusten lähiympäristön pirstomisesta. Pihaa suojaavien aitojen ja puurivien säilyttämiseen tulisi aina pyrkiä. Tien tasaus on ratkaisevan tärkeä. Asutusta alemmalla tasolla kulkeva tie voi sijoittua onnistuneesti hyvinkin lähelle asutusta, mutta sitä korkeammalla oleva tie vaatii enemmän etäisyyttä.

Ohitustien rakentaminen muuttaa yleensä radikaalisti perinteisiä näkemäsuuntia ja edellyttää uuden selkeän reunan muodostamista asutukselle tien suuntaan.

Ohitustien varteen sijoittuvien taajamien sisääntulotiet ja liittymät vaativat nykyistä enemmän suunnittelua. Niiden tulisi olla taajaman luonnetta kuvastavia porttikohtia. Tulotien istuttaminen puukujanteeksi olisi monin paikoin luonteva ratkaisu.

9. *Esimerkki liian korkeasta tien tasauksesta rakennukseen nähden.*

10. *Rakennusten ja puuston rajaamat raitit vaativat aina erityisen hienovaraista tiealueen käsittelyä (11068/4).*

11. *Liikkeiden ja huoltamojen edustat ovat usein jäsentymättömiä ja ilmeeltään epämääräisiä (170/6).*

12. *Huonosti sijoitettu rakennus ja mainostaulu peittävät näkymän tieltä vesistölle (1/5).*

9.

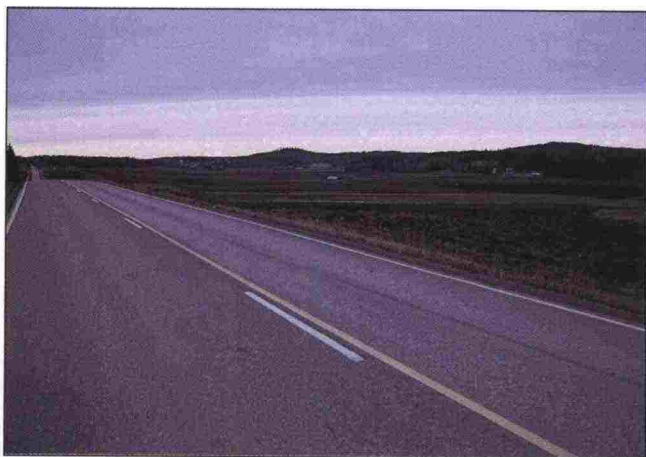
10.

11.

12.

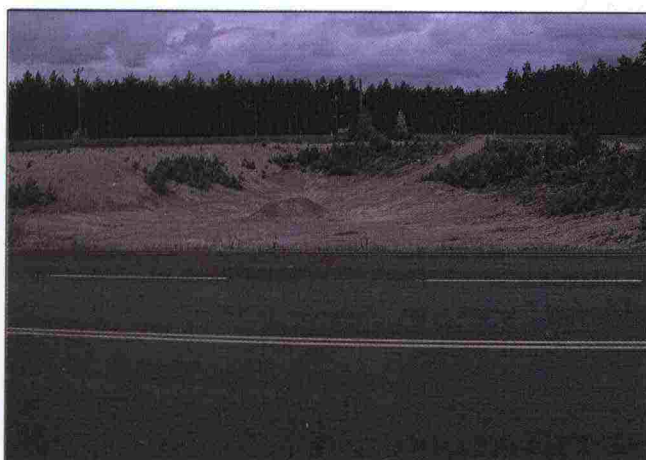
13.

14.

15.

16.

3.4 Näkymät tieltä

Tien mielenkiintoisuutta ja maisemallista arvoa lisäävät avoimet ja pitkät näkymät ympäröivään maisemaan. Tyypillisiä avomaisemia ovat peltoalueet ja vesistöt. Uudellamaalla ympäristöministeriön arvokkaiksi luokittelemat maisema-alueet ovat perinteisiä kulttuurimaisemia, jotka käsittävät laajoja viljelyalueita sekä vanhaa rakennuskulttuuria ja erityiskohteita, esimerkiksi ruukkialueita, myllyjä, kivisiltoja tms. museokohteita.

Tieltä aukeavat näkymät voivat olla myös rajattuja ja tiettyyn kohtaan liittyviä, esimerkiksi näkymä sillalta vesistölle tai paikka, josta jokin rakennus tai rakennusryhmä näkyy.

Sopiva määrä metsäosuuksia rytmittää tiemaiseman tilasarjaksi, mutta pitkät metsäosuudet koetaan yleensä yksitoikkoisina. Joskus tie sulkeutuu metsään, vaikka lähistöllä avautuu hyviä avomaisemia. Esimerkkinä kantatie 53 Hankoniemellä, jolta ei avaudu yhtään meren läheisyyttä osoittavaa näkymää. Tällaisissa tapauksissa tulisi näkymiä sulkevaa puustoa pyrkiä avaamaan.

Häiriöitä tiemaisemassa voivat muodostaa mm. maa-ainesten ottamisalueet, avohakkuu- ja metsäaurausalueet, varastoalueet, huono rakennuskanta, häiritsevä ulkomainonta, rapistuvat maisema-alueet tai voimajohdot. Monet häiriötekijöistä ovat muiden kuin tielaitoksen alueella, eikä niihin voida suoraan vaikuttaa. Reunaistutuksilla tai ai- taamalla voidaan silti joissain tapauksissa näkymä- häiriöitä sulkea.

Rapistuvat maisema-alueet ovat tiemaisemassa ongelmallisia. Tienäkymien kannalta maiseman eri osien tulisi olla niille tyypillisten käyttömuotojen mukaan hoidettuja ja maiseman tilallisen vuorottelun selväpiirteistä. Avomaisemien kohdalta olisi pu- sikoituvat tienvartet raivattava. Tiheästi taimettuvia reuna-alueita olisi harvennettava siten, että taimet voivat kehittyä yksittäispuiksi.

13. Parhaita tienäkymiä ovat avomaisemaan suun- tautuvat pitkät näkymät (280/2a).

14. Vesistönäkymillä on tiemaisemassa aina erityis- arvoa. Selänteillä ne korvaavat usein viljelymaisemia (1/9).

15. Kaivualueet, varastoalueet ja suurjännitelinjat ovat tavallisimpia tiemaiseman häiriöitä (148/4).

16. Soravarasto pääteiden risteyksessä Salpaus- selän laella (186/8).

3.5 Näkymät tielle

Tie on myös osa maisemaa. Parhaimmillaan tie sulautuu oleelliseksi osaksi ympäristöään. Tieltä voi avautua mielenkiintoisia ja vaihtelevia näkymiä, mutta se voi samalla olla rakennettu korkealle penkereelle, ja siten rikkoa yhtenäisen maiseman. Ongelma-kohtia ovat mm. laaksopainanteen ylittävä ja katkaiseva tie, järven tai merenlahden ylittävä pitkä silta tai penger sekä eritasoliittymät ja -risteykset. Yleensä liian korkea tasaus koetaan herkästi maisemaa häiritseväksi, mutta myös kallioleikkaukset tai leikkausluiskat voivat muodostua ongelmiksi.

Suuriluokkaiset päätietyt ovat voimakkaasti ympäristöönsä vaikuttavia maisemaelementtejä, jotka jakavat ympäristön tehokkaasti osiin.

Tien sitoutumista maisemaan voidaan suuresti auttaa käyttämällä suunnittelussa hyväksi alueen maastomuodot ja muut maisemaelementit kuten maisemapuut, kallioreunat tai arvokkaat rakennukset. Tieympäristön istutuksin voidaan ongelmia myös jossain määrin lieventää. Kuitenkin esimerkiksi liian korkean tasauksen korjaaminen jälkikäteen on käytännössä lähes mahdotonta. Tien sopeuttaminen maisemaan onkin yksi tulevaisuuden tiesuunnittelun keskeisiä haasteita.

17.

18.

19.

17. Pengerretty tie nousee maiseman perustasoa korkeammalle ja katkaisee muuten avoimena jatkuvan maisematilan (11805/1).

18. Pienetkin tien parannustoimenpiteet tulisi tehdä tien pintaa korottamatta. Korotukset muuttavat tien suhdetta maisemaan ja tuhoavat reunakasvillisuutta (1103/9).

19. Tarpeettomasti maastosta ylös nostettu tie tuntuu irralliselta (53/1).

23.

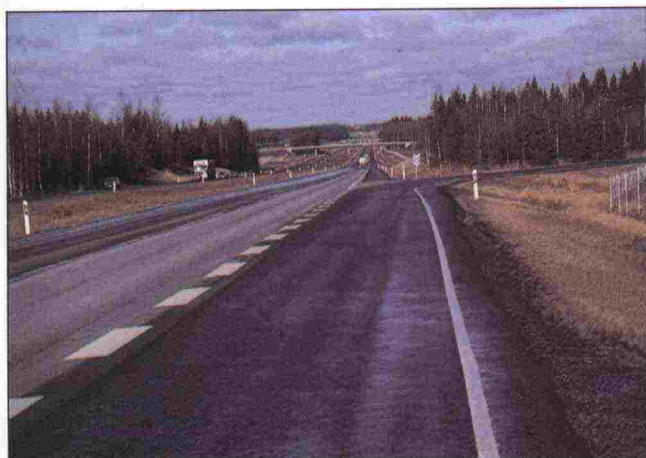
24.

25.

26.

27.

3.6 Näkymät tien suunnassa

Tien geometria määrää tien suuntaisten näkymien luonteen. Suoraviivaista tielinjausta edustaa esimerkiksi valtatie 6 ja korostuneen kaarevaa Tarvontie eli valtatie 1:n alkupää. Suunnitteluideologiat ovat vaihdelleet.

Autoliikenteen alkuaikoina tiet pyrittiin tekemään suuntaukseltaan aikaisempaa suuremmiksi. 1930-luvulla ja sotien jälkeen tielinjat muodostuivat rakennetuilla pääteillä yleensä pitkistä suorista ja melko lyhyistä kaarteista. Vasta 1950-luvun puolivälissä kaarresäteiden pidetessä alkoivat teiden kaarreosuudet kasvaa. Tätä lisäsivät aluksi moottoriteiden suunnittelussa käyttöön tulleet siirtymäkaaret, jotka yhdistivät suoria ja kaarreosia tiessä (Suomen teiden historia II 1977, s.443).

Yleensä kaarteisiin perustuva tielinjaus koetaan suoraviivaista mielenkiintoisempaan. Suoraviivaisesti harjanteen yli kulkeva linjaus koetaan luonnottomana etenkin, jos tie kohoaa horisonttilinjaan asti ja optinen ohjaus katoaa. Risteyksen sijoittuminen matkallekin kumpareelle koetaan epämiellyttävänä ja optisesti hämäävänä.

Tielle mitoitettulla ajonopeudella on suuri merkitys toisaalta tien geometrian suunnittelussa ja toisaalta siinä, millaisia näkymiä tiellä kulkeva ehtii nähdä. Pääteillä liikuttaessa tiemiljöön yksityiskohtia ei enää havaitse niin hyvin kuin maanteillä ja lähellä asutusta. Pienet rajatut näkymät jäävät huomiotta.

Tien reunakasvillisuudella on erityisesti ulkokaarteissa merkitystä optisena ohjaajana. Sisäkaarteissa kasvava puusto puolestaan auttaa tien visuaalista kytkeytymistä avomaisemaan.

Tiemaiseman porttikohtia muodostuu yleensä maisema-alueiden muutoskohtiin, esimerkiksi tultaessa metsäiseltä karulta vyöhykkeeltä viljelyalueelle. Porttivaikutelma voi syntyä kalliroleikkauksesta tai sillan ali avoimeen maisemaan tultaessa tai vain tiiviin puusto- ja rakennusryhmän läpi kuljettaessa. Kyläalueelle sisääntuloa voivat korostaa lähekkäin molemmin puolin tietä sijoittuneet rakennukset ja kasvillisuus. Porttikohdat hahmottavat ja rytmittävät tiellä liikkumista. Parhaimmillaan ne myös ilmaisevat siirtymistä erityyppiselle alueelle kuten viljelymaisemasta kyläraitille.

23. *Kauniisti tien suunnassa aukeava näkymä, jossa komea maisemapuu toimii maamerkinä ja porttina (1103/6).*

24. *Siltojen muodostama voimakas porttikohta (1/3a).*

25. *Puusto tien ulkokaarteissa parantaa optista ohjausta (11787/4).*

26. *Tien molemmin puolin sijoittuvat rakennukset rajaavat porttikohdan tultaessa kyläkeskuksen alueelle (11835/2).*

27. *Dramaattisen suora näkymä tien suuntaan (3/12).*

3.7 Leikkaukset ja pengerrykset

Runsaat kallioleikkaukset kielivät maisemarakenteen kanssa jollain tavoin ristiriidassa olevaa tien sijoittumista. Tyypillinen tilanne syntyy, kun tie vedetään selkeästi suuntautunutta maisemarakennetta vastaan tai kun maasto on kokonaisuudessaan hyvin kallioinen ja rikkonainen.

Kallioleikkauksen ja tien keskinäiset mittasuhteet vaikuttavat leikkauksen ilmeeseen. Maisemallisesti hankalimpia ovat kapeat ja korkeat leikkaukset sekä leikkaukset, joissa tie on linjattu suoraan kallion läpi. Nykyisin ainakin pitkät leikkaukset pyritään viemään kaarteena, jolloin lopputulos ei ole yhtä väkivaltainen ja optinen ohjaus säilyy. Porvoon moottoritillä on osa leikkauksista tehty niin avariksi, että niitä voidaan pehmentää istutuksin. Lahden moottoritillä on kokeiltu kallioleikkausten porrastamista ja Hämeenlinnan moottoritillä maapenkereen nostoa leikkauksen alaosaan. Jos kallioleikkauksessa voidaan jättää myös luontaista silokalliota näkyviin, on leikkauksen ilme oleellisesti luonnonmukaisempi. Tukimuureja ja kivikoreja on käytetty esimerkiksi pitkien kallioleikkausten välissä.

Maaleikkausten yleisin ongelma tiemiljöössä on liian jyrkkäpiirteinen ja kaavamainen muotoilu. Luiskien juohevaan liittymiseen ympäröivään maastoon tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Myös luiskien istuttamisella tulisi pyrkiä luontevan metsänreunan muodostamiseen.

Luiskien muotoilussa oman erityiskohtansa muodostavat tiet, jotka on leikattu peltoalueen keskellä ympäröivää aluetta matalammalle. Ainakin arvokkailla avomaisema-alueilla jyrkkäpiirteistä leikkausta tulisi pehmentää kuorimalla ruokamulta ensin leikkavalta alueelta ja sitten mataloittamalla ympäröivää perusmaata mahdollisesti jopa niin, että ruokamullan levityksen jälkeen pelto voitaisiin ottaa viljelyyn aina tiealueen reunaan saakka eikä varsinaista leikkausluiskaa synny lainkaan.

Niin leikkausten, pengerrysten kuin meluvallienkin suunnittelussa tulisi pyrkiä nykyistä selvästi vaihtelevampiin ja luonnonmukaisempiin muotoihin. Tie-luiskien hoitoon tulisi kehittää vaihtoehtoratkaisuja nurmetukselle ja niitolle. Käyttökelpoisia voisivat olla maanpeitekasvit ja pensaiden massaistutukset.

28. Kivikoreista ladottu tukimuuri sopeutuu tässä hyvin ympäristöönsä (1103/2).

29. Tien luiskaa on jouduttu tienparannuksen yhteydessä leikkaamaan (1102/1).

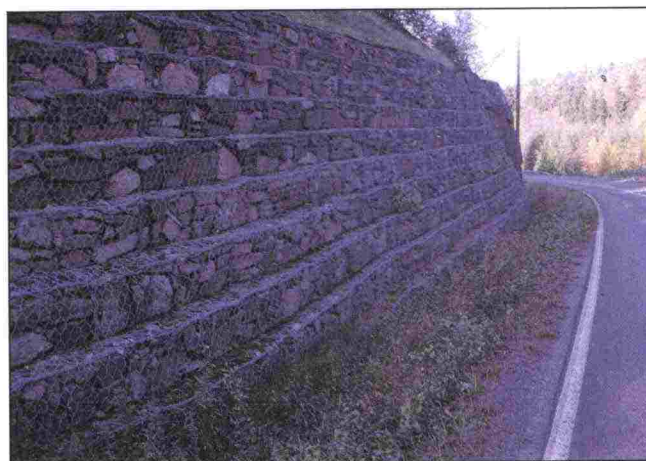
30. Tieleikkaus peltoalueella, missä puusto pehmentää muuten liian jyrkkäpiirteisiä muotoja (186/12).

31. Korkea porrastettu kallioleikkaus, jota kasvillisuus on jo pehmentämässä (4/1A).

32. Kallioleikkaus, jonka alaosan luiska pehmentää liittymistä tiemiljööseen (3/6).

33. Monimutkaiset tiejärjestelyt ja liittymät edellyttävät voimakkaita istutuksia sopeutuakseen ympäristöön (3/3).

34. Jokiuoman ympäristö vaatii tehokasta maisemanhoitoa (3/18).

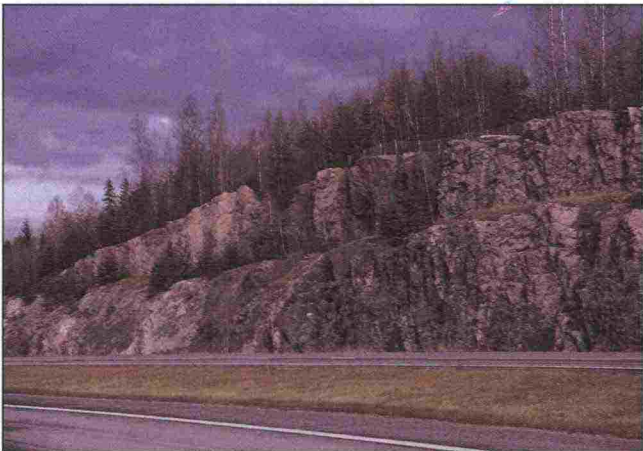
28.

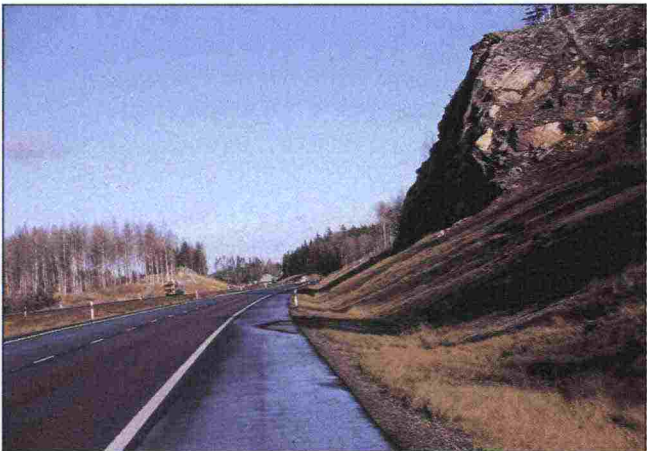
29.

30.

31.

32.

33.

34.

3.8. Kasvillisuuden merkitys

Tienvarren metsätyypit kuvastavat alueen maaperää ja sen vaihteluja. Kasvillisuus ilmentää yhtä hyvin alueen kulttuuripiirteitä kuin vuodenaikojen rytmiä ja on tärkeä melun ja saasteiden sitoja. Kasvilajit ja niiden kehitysaste vaikuttavat tiemaisemaan. Laajoja avohakkuita tai metsän muokkauksia ei yleensä tulisi ulottaa tiealueen reunaan, vaan säilyttää riittävä suojavyöhyke koskemattomana. Vain laajoilla metsäselänteillä voidaan avohakkuilla saada vaihtelua sulkeutuneisiin tiemaisemiin. Puuston sopiva harventaminen siten, että maaston muodot, avokallioseinät tai avomaisemat paljastuvat olisi sitä vastoin monessakin kohdin suositeltavaa.

Useiden teiden varsiin on kasvanut tai jäänyt yksittäispuita, joista valoisassa kasvupaikassa on kehittynyt komeita yksilöitä tai puuryhmiä, ns. maisemapuita. Tällaiset puut, olivatpa ne sitten yksinään tai metsän reunassa, ovat aina tiemiljöössä säilyttämisen arvoisia. Niiden kautta tiehen muodostuu persoonallista leimaa ja ne toimivat maa-merkkeinä tien varressa. Maisemapuita tulisi myös tarkoituksella istuttaa harkittuihin kohtiin.

Tienvarsipensaikot heikentävät maisemakuvaa etenkin, jos pusikoituminen on merkki rappeutuvasta viljelymaisemasta. Tällaisia pensaikkoja tulisi pitää kurissa raivaamalla. Jos avomaisemaa ei ole tarpeen säilyttää kokonaan avoimena, voidaan taimettuneita tienvarsia harventaa, jolloin puusto saa valoa ja elintilaa. Ongelmallisimpia ovat rapistuvat viljelymaisemat, joihin ei voida vaikuttaa tiealueen ulkopuolella, ellei kehitetä niiden hoitoon tähtääviä rahoitus- tai tukimuotoja, joita ympäristöministeriön maisema-aluetyöryhmän mietinnössä on pohdittu. Tienvarren viljelymaisemien hoitoon liittyy luonnollisesti myös kysymys liikenteen aiheuttamista saastehaitoista. Näitä näkökohtia selvitetään erillisessä osaraportissa. Kosteikkojen ja jokilaaksojen reuna-kasvillisuutena pensaikot ovat luonnollinen ja maiseman äärialueen kosteutta ilmentävä tekijä. Samoin pensaikosta voi muodostua tien varren luonnollinen reunavyöhyke rehevälle metsä-alueelle.

Kasvillisuuden suunnittelussa on tärkeää pyrkiä vahvistamaan ja tukemaan tiealueen luontaista kasvillisuutta. Istutettavien lajien valinnassa olisi käytettävä paikalle luontaisesti sopivia ja alkuperältään keskeisiä kasvilajeja. Tulisi myös erottaa toisistaan istutusten ja kasvillisuuden hoidon suhteen maisema-

alueet ja rakennetut alueet, joissa voidaan noudattaa toisistaan eroavia periaatteita.

Puukujanteet teiden varsilla liittyvät yleensä johonkin rakennettuun kohteeseen, kuten kartanon tai tilakeskuksen sisään tulotiehen tai kylänraittiin. Ole-massa olevia puukujanteita tulisi hoitaa ja uusia tarpeen mukaan. Puukujanteita voitaisiin myös harkitusti käyttää tiemaisemaa elävöittämään ja jäsentämään sellaisilla tieosuuksilla, joilla suora tielinja kulkee tasaisen avomaiseman poikki vailla erityistä kiinnekohtaa ympäröivään maisemaan. Ulkokaarten istutuksilla voidaan parantaa tien optista ohjausta ja sisäkaarten istutuksilla liittää tie osaksi avomaisemaa. Erityisesti kumpareille sijoitetuilla istutuksilla saadaan aikaan porttikohtia.

35.

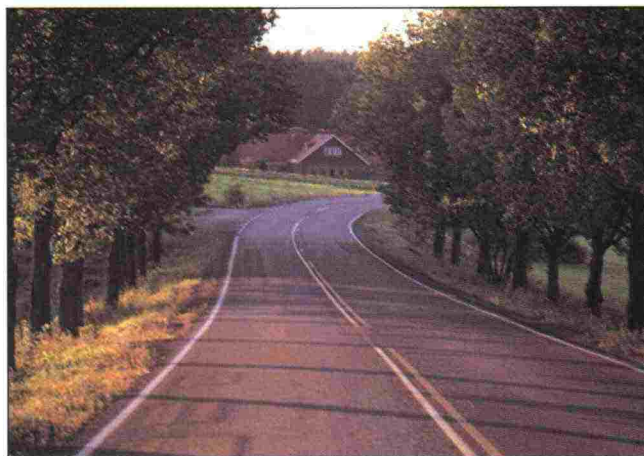
35. Eri kehitysvaiheiden puusto tien varressa ei aina ole maisemallisesti miellyttävää (134/7).

36. Rehevät yksittäiset maisemapuut ovat tärkeitä säilyttää (11791/1).

37. Puukujanteet liittyvät yleensä rakennettuun ympäristöön ja ovat tehokkaita tiemaiseman elävöittäjiä (167/x).

38. Uusia kujanteita voitaisiin istuttaa esimerkiksi antamaan ilmettä yksitoikkosille suorille (6/x).

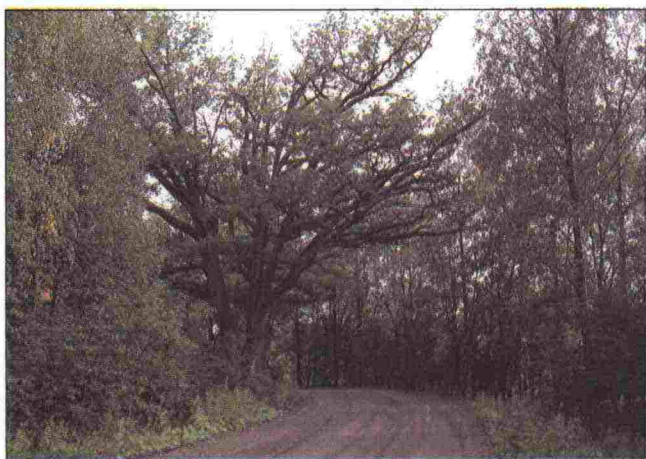
39. Tieluiskan luonnonvarainen varvikko karulla kankaalla rikastuttaa tiemiljöötä eikä vaadi hoitoa (105/6).

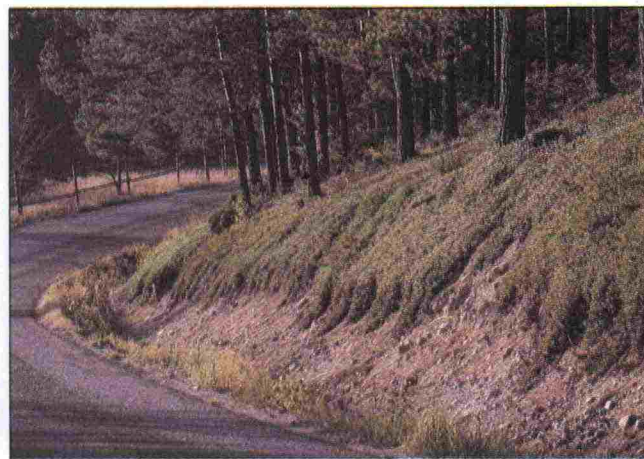
37.

38.

36.

39.

3.9 Vesielementti

Vesistönäkymiä kannattaa tiemaisemassa aina pyrkiä korostamaan. Uudellamaalla vesistöjen merkitys tiemaisemassa on yllättävän vaatimaton. Pitkästä rantaviivasta huolimatta merinäkymiä avautuu vain muutamain paikoin ja järvi- ja jokimaisemia tarjoutuu enintään kohtalaisesti. Erityisesti jokien maisema-arvoa voitaisiin oleellisesti lisätä istuttamalla rantaa korostavaa puustoa. Sillan pielessä kasva-va rantapuuryhmä tiedottaa jo ennakoon vesistön ylityksestä, vaikka itse vesipinta on Uudenmaan joissa varsin vaatimaton. Kosket, patoaltaat ja ruukit ovat arvokkaita tiemaiseman elävöittäjiä. Vesistöjen ylitykset tulisi linjata siten, että silta ja vesistö ovat nähtävissä ennen niiden ylitystä.

Järvi- ja merinäkymiä tulisi mahdollisuuksien mukaan pyrkiä avaamaan puustoa harventamalla. Liikennemelun lisääntyminen ranta-alueella on tosin otettava aina huomioon. Useimmiten sekä rantojen istuttaminen että näkymien avaaminen vaatii yhteistoimintaa maanomistajien kanssa.

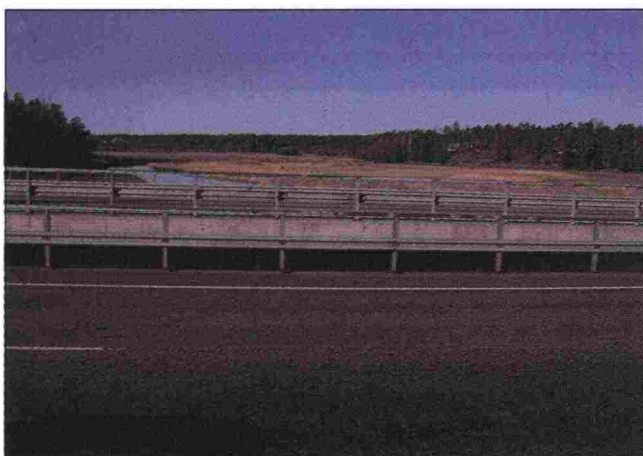
40. Tie kaartaa kauniisti järven rantaa. Kasvillisuutta olisi varaa hieman avata (120/5).

41. Näkymä moottorien sillalta joelle (7/4b).

42. Tyypillinen tilanne: järvi pilkottaa, mutta kunnan näkymää ei avaudu (164/2).

40.

41.

42.

3.10 Levähdysalueet

Uudellamaalla etäisyydet keskuksiin ovat lyhyitä ja korkeatasoisia huoltamoita on tiheässä, joten levähdysalueiden rakentamiseen ei ole suuria paineita.

Levähdysalueen vetovoima riippuu sen maisemallisesta houkuttelevuudesta ja toteutustavasta. Onnistunut levähdysalue on riittävän suojattu päätien suhteen ja tarjoaa miellyttävän näkymän maisemaan tai vesistölle päin. Vanhemmilla tieosuuksilla levähdysalueet sijaitsevat usein liian lähellä tietä ja vaatisivat selkeitä ja rajaavia väli-istutuksia.

Useisiin levähdysalueisiin liittyy myös kioskitoimintaa. Kioskien ulkonäköön ja hoitoon tulisi kiinnittää enemmän huomiota.

Viime aikoina levähdysalueiden ilmettä on pyritty parantamaan kehittämällä uusia kalustetyyppejä. Mahdollisesti keveitä katoksia näiden suojaksi kehittämällä voitaisiin vähentää alueiden suojattomuutta ja erottaa ne selvemmin tiealueesta. Myllylammella ja Märkiöjärvellä on kokeiltu levähdysalueen kalustuksen ja varustuksen suunnittelua yhteistyössä Taideteollisen korkeakoulun opiskelijoiden kanssa sangen onnistuneesti.

43.

44.

43. Tiheä puustoistutus eristää levähdysalueen sopivasti ajoradasta. Alueelta avautuu herkkä järvinäkymä. Rantaan voisi sijoittaa laiturin (52/3).

44. Suurimittakaavainen levähdysalue, joka ei juuri houkuttele pysähtymään (4/12).

45. Välikaistan istuttamista vaativa levähdysalue (1/7A).

46.-47. Pienimuotoinen maisemallisesti hyvin sijoittunut levähdysalue, joka kaipaa lähiympäristön pientä viimeistelyä sopivin istutuksin ja rakentein (2/8 ja 1/8B).

45.

46.

47.

48.

49.

50.

3.11. Rakenteet tiemiljöössä

Tiemiljööseen kuuluu kiinteästi erilaisia rakenteita kuten sillat, aidat ja kaiteet, pysäkkikatokset sekä valaistus erilaisine valaisintyypeineen. Rakenteet ovat yleensä tiettyä vakiomallia, jota käytetään joka puolella ja erilaisissa ympäristöissä. Erityisesti ristiiriitaa saattaa aiheuttaa standardirakenteiden käyttö vanhoilla kulttuurihistoriallisesti arvokkailla alueilla. Olisikin pyrittävä kehittämään vaihtoehtoisia rakennemalleja eri miljöötyyppien tarpeisiin.

Pysäkkikatokset muodostavat yleensä ikävän yksityiskohdan tiemiljöössä, ja uusien maisemaan paremmin sopivien vaihtoehtojen kehittäminen on tarpeellista. Taustastaan liian selvästi erottuvat hirvi-aidat ovat maisemahaitta. Melunsuoja-aitoja ei tutkituilla tieosilla ole, mutta tulevaisuudessa niitä jouduttanee sijoittamaan myös taajamien ulkopuolelle. Maisemaan sopivien aitatyyppien kehittäminen tulisi jatkaa.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaissa miljöössä ilmeeltään liian tekninen tie poikkeaa helposti ympäristöstään. Tien yleisilmettä voidaan keventää esimerkiksi pinnoitteita ja ajoradan leveyttä muutamalla ja ajorataa alueilta vähentämällä.

Tievalaistusta ja erilaisia valaisintyyppejä tulisi suunnitella erityisesti rakennetun ympäristön tarpeisiin. Mittakaavaltaan pienemmät valaisinpylväät ja valaisimet korostaisivat myös rakennetun miljöön eroa suhteessa teiden vapaisiin maisemajaksoihin.

Tienvarsimainontaa tulisi rajoittaa ja arvokkaiksi luokitelluilla maisema-alueilla sallia vain tienvarren palvelupisteisiin liittyvä hillitty mainonta.

48. Levähdysalueen kalustetyyppejä Hämeenlinnantien varressa. Taustalla erottuu hirviaita (3/19B).

49. Uudenmallisia levähdysalueen kalusteita, joita tullaan jatkossa käyttämään (1/8F).

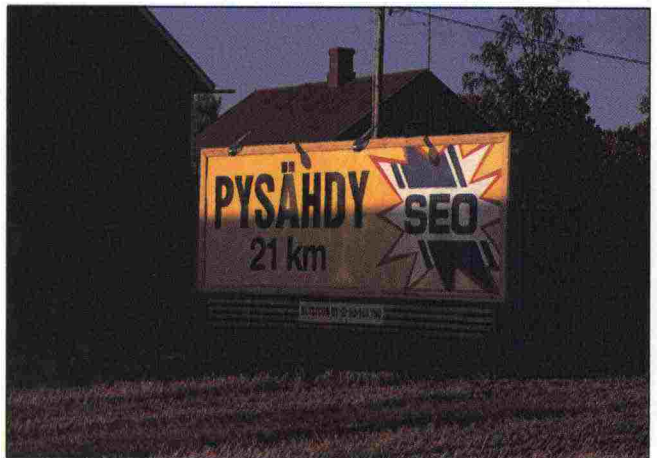
50. Maaseutumaisemaan sopivia pysäkkikatostalleja tulisi kehittää (51/7).

51. Myllyn, kosken ja museosillan kulttuurihistorialliseen miljööseen huonosti soveltuvia teräspaaluja ja -kaiteita (163/2).

52. Räikeää tievarsimainontaa maalaismiljöössä (6/4).

51.

52.

3.12 Kevyen liikenteen väylät

Kevyen liikenteen väyliä on rakennettu runsaasti taajamien tuntumaan. Valitettavasti tien ilme on tästä lähes aina kärsinyt. Yleensä väylä sijoitetaan kaavamaisesti ajoradan viereen ja välikaista jätetään avoimeksi, jolloin tiealue leviää visuaalisesti kaksinkertaiseksi.

Väyliä rakentamisideologia tulisikin miettiä alusta lähtien uudestaan. Jalan tai polkupyörällä liikkuja kokee autojen nopeuksien mukaan linjatun väylän yksitoikkoisena ja suojattomana. Väylän tulisi rytmittyä riittävän lyhyisiin jaksoihin olla ilmeeltään selkainen, että se houkuttelee myös liikuntaan ja ulkona oloon.

Väylä tulee sijoittaa maaston mukaisesti ja linjauksen olla riittävän vaihteleva ja elävä. Olemassa olevaa puustoa tulee säilyttää. Metsäosuuksilla väylä tulee linjata puuston lomaan ja välttää ikävän ja hankalasti hoidettavan avoimen välikaistan muodostumista. Sekä väylän että välikaistan leveyttä tulee tarpeen vaatiessa vaihdella. Avoimilla alueilla tulee välikaistaan istuttaa riittävästi kasvillisuutta, esimerkiksi puu- ja pensasryhmiä tehostamaan väylän mutkittelua.

Kevyen liikenteen väyliä suunnittelun yhteydessä voidaan usein kohentaa myös taajaman sisääntulo-liittymän ilmettä ja havaittavuutta esimerkiksi portti-kohtaa luovien istutusten avulla. Kevyen liikenteen väyliä alikulkujen sijoittamiseen ja suunnitteluun tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Niistä muodostuu usein ikäviä kaivantoja, jos maasto ei tarjoa luontevaa sijoituspaikkaa.

53. Halvalla rakennettu kevyen liikenteen alikulkutunneli (140/8f).7

54. Kauniisti eri tasolle nostettu kevyen liikenteen väylä, jonka luiska ehkä kaipaasi puuryhmää (1403/2).

55. Maastoon hienosti sopeutuva kevyen liikenteen väylä lähellä ruukkimiljöötä (104/4A).

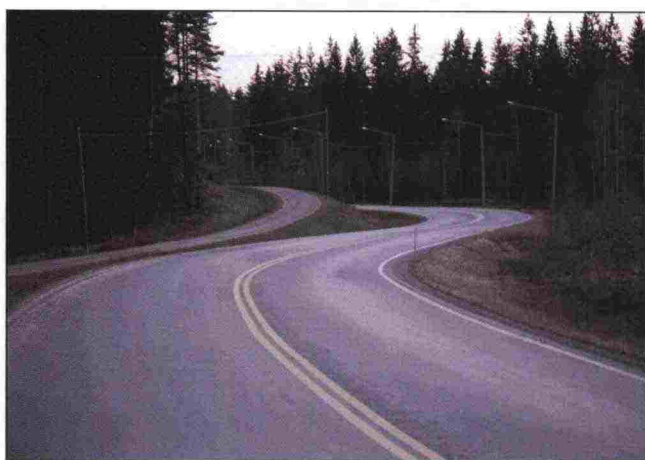
56. Kevyen liikenteen väyliä alikulut ovat usein avoimia ja tuulisia ja vaatisivat selkeitä reunaistutuksia tuekseen (55/1A).

57. Luontevasti polveileva kevyen liikenteen väylä. Istutukset pehmentävät vielä näkymää (170/7A).

58. Ylempänä kulkeva ajorata on kevyen liikenteen kannalta epämiellyttävä (1/13).

53.

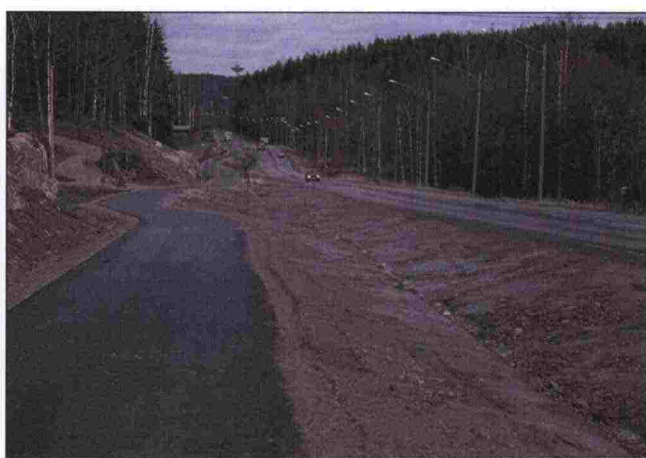
54.

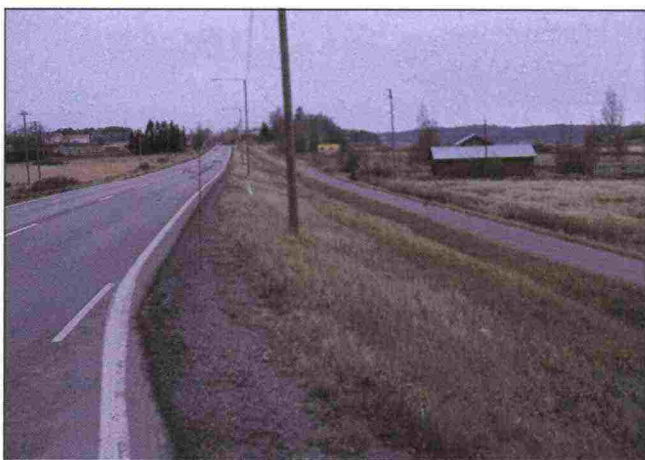
55.

56.

57.

58.

3.13 Maisemallisesti merkittävimmät ongelmakohdat eriluokkaisten teiden suunnittelussa ja parantamisessa nykyään

	MOOTTORI- TIE / MOOTTORI- LIIKENNETIE	VALTATIE	KANTATIE	SEUTUTIE	MAANTIE / MAISEMA- ALUEET
1. Tien mittakaavan sovittaminen maisemaan	X	X	(X)	(X)	
2. Uuden tielinjauksen sijoittuminen suhteessa maisemarakenteeseen					
- suuntautuneen maiseman mukaan	(X)				
- suuntautuneen maiseman poikki	X	X	X	X	
3. Tien tasauksen suhde ympäröivään maastoon	(X)	X	X	X	
4. Tien tasauksen suhde asutukseen	(X)	X	X	X	
5. Luiskien ja leikkausten muotoilu		X	X	X	X
6. Arvokkaan kasvuston säästäminen	X	X	X	X	X
7. Levähdysalueiden sijoittaminen ja suunnittelu	(X)	X	X		
8. Kevyen liikenteen väylien sijoittaminen					
- suhteessa ajorataan	X	X	X	X	X
- istutukset	X	X	X	X	X
- ali- ja ylikulkujen sijoittaminen	X	X	X	X	X

1. Tien mittakaavan sovittaminen maisemaan

Moottoriteiden ja muiden pääväylien aluetarpeet ovat niin laajoja, ettei maiseman pienipiirteisten osatekijöiden huomioon ottaminen ole aina mahdollista. Alemmissa tieluokissa tien omasta mitoituksesta johtuvat maisemalliset ongelmat pienenevät.

2. Uuden tielinjauksen sijoittaminen suhteessa maisemarakenteeseen

- suuntautuneen maiseman mukaan
- suuntautuneen maiseman poikki

Tien rakentaminen vastoin selvästi suuntautunutta maisemarunkoa on hankalaa ja johtaa väistämättä leikkauksiin ja pengerryksiin, joskus myös siltojen rakentamiseen. Tiemaisemasta muodostuu kylläkin vaihteleva tien kulkiessa eriluonteisten maisema-alueiden poikki. Suuntautuneeseen maisemaan sopeutuvat parhaiten alempiluokkaiset tiet pienemmän aluetarpeensa ansiosta.

3. Tien tasauksen suhde ympäröivään maastoon

Leveillä tiealueilla tien tasauksen suhde ympäröivään maastoon ei vaikuta yhtä ongelmalliselta kuin usein kapeammilla tiealueilla. Leveä tiealue muodostaa niin hallitsevan maisematekijän, että se alistaa lähiympäristön sopeutumaan omaan rakenteesensa eikä päinvastoin. Moottoritietä voi siinä mielessä verrata kaupunkirakenteeseen, jossa lähtökohtana ollut maisema ja maasto ei ole enää selvästi nähtävissä. Alempiluokkaiset tiet ovat kiinteämmin osa maisemaa, ja niiden sijoittaminen tasaukseltaan ympäristöstä poikkeavasti on häiritsevää.

4. Tien tasauksen suhde asutukseen

Myös tien tasauksen suhde asutukseen aiheuttaa ongelmatilanteita lähinnä pieniluokkaisilla teillä. Suuret tiet pyritään jo linjaamaan etäälle asutuksesta ja ohittamaan taajamat ja kylät. Silloin kun tie kulkee asutuksen läpi tai sivuaa yksittäistä asuinpaikkaa, sen ei pitäisi sijoittua rakennusten pihatasoa korkeammalle. Pienetkin tien tasauksen nostot saavat aikaan häiriön tiemiljöössä, jota tulisi tarkastella tien, rakennusten ja kasvillisuuden muodostamana kokonaisuutena.

5. Luiskien ja leikkausten muotoilu

Tieluiskat ovat nykyään suunnittelussa muodostuneet korkeammiksi, koska eriluokkaisten teiden pituusleikkausten vaihtelua pyritään minimoimaan. Niinpä uusien teiden tasaus poikkeaa aikaisempaa enemmän maaston tasosta.

Kallioleikkausten toteuttamisessa taas on saavutettu parempia tuloksia. Tieaukon kaartuminen leikkauksen kohdalla ja poikkileikkaukseltaan väljemmät kallioleikkaukset ovat maisemassa miellyttävämpiä kuin ahtaat ja suoraviivaiset.

6. Arvokkaan kasvuston säästäminen

Kaikissa tieluokissa uusien tielinjojen suunnittelussa on arvokkaan kasvuston ja varsinkin yksittäisten puiden tai puuryhmien säästäminen hankalaa ja vaatii erityistä vaivannäköä. Suhteellisesti suurin ongelma tiemiljöön kannalta ovat maanteiden parannustoimenpiteet, joiden suunnittelussa ja toteuttamisessa tuhotaan helposti ympäristön kannalta merkittävää tien reunakasvillisuutta.

7. Levähdysalueiden sijoittaminen ja suunnittelu

Levähdysalueet on usein sijoitettu liian lähelle ajorataa, jolloin alueesta ei muodostu riittävän suojaaisaa. Levähdysalueelta tulisi myös avautua näkymiä avomaisemaan tai vesistölle.

8. Kevyen liikenteen väylien sijoittaminen

- suhteessa ajorataan
- istutukset
- ali- ja ylikulkujen sijoittaminen

Kevyen liikenteen väylien sijoituksessa näyttävät toistuvan kautta linjan samantyyppiset ongelmat. Väylät sijoittuvat yksitoikkoisesti vakioetäisyydelle ajoradasta ja väylän linjausta tukeva ja suojaava kasvillisuus on puutteellista. Alikulkukohdista on muodostunut hankalia kaivantoja, jotka on vaikea sovittaa maastoon luontevasti ja ylikuluista syntyy avoimia ja tuulisia.

4 KOHDEALUEIDEN KUVAUS JA KUNNOSTUSSUOSITUKSET

Seuraavilla sivuilla on yksitellen kuvattu tukittujen teosien suhde maisemarakenteeseen sekä niiden maisemalliset arvot ja ongelma-alueet ja esitetty tiemaiseman hoitotoimenpiteet. Ympäristöministeriön luetteloimille maisema- ja perinnemaisema-alueille sijoittuva tiestö on käsitelty kokonaisuuksina lukuunottamatta alueilla kulkevia pääväyliä, jotka on esitelty erikseen.

Karttamerkintöjen selitykset ja hoitotoimenpide-luettelo löytyvät raportin lopusta.

Yhteenveto tiealueiden maisema-arvoista on koottu kartalle 7.

Tiet:

VT 1 HELSINKI-TURKU
 VT 2 PALOJÄRVI-PORI
 VT 3 HELSINKI-TAMPERE
 VT 4 HELSINKI-LAHTI
 VT 6 KOSKENKYLÄ-KOUVOLA
 VT 7 HELSINKI-VAALIMAA
 KT 51 HELSINKI-KARJAA
 KT 52 TAMMISAARI-SALO
 KT 53 HANKO-MÄNTSÄLÄ (tuleva kt 25)
 KT 55 PORVOO-MÄNTSÄLÄ
 MT 109 SAUKKOLA
 MT 110 HAAGA-LOHJANHARJU
 MT 111 KARJAA-TENHOLA
 MT 120 HELSINKI-OLKKALA
 MT 126 KARKKILA-IKKALA JA MT 127 IKKALA-HYÖNÖLÄ
 MT 130 VANTAANKOSKI-HÄMEENLINNA
 MT 132 KEIMOLA-LOPPI
 MT 133 KARKKILA-VIHTIJÄRVI
 MT 134 KARKKILA-LÄYLIÄINEN
 MT 137 HELSINKI-NOPPO (tuleva kt 45)
 MT 140 VAARALA-MÄNTSÄLÄ-LAHTI
 MT 148 HYRYLÄ-SKÖLDVIK
 MT 152 MAANTIENKYLÄ-SIPOO
 MT 162 SÄÄKSJÄRVI-MYRSKYLÄ

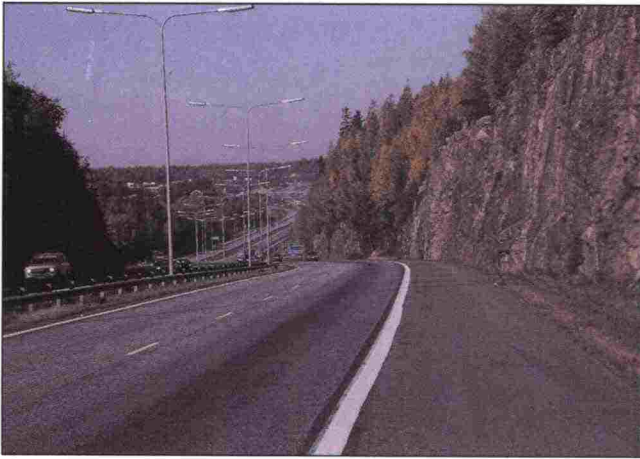
MT 164 LEVANTO-ORIMATTILA
 MT 167 ALA-OKEROINEN-KOSKENKYLÄ
 MT 170 HELSINKI-KOSKENKYLÄ
 MT 174 MYRSKYLÄ-KIMONKYLÄ
 MT 176 LOVIISA-LAPINJÄRVI
 MT 186 SALO-MUSTIO-INKOO
 MT 280 KOISJÄRVI-HÄIVIÄ
 MT 145 HYRYLÄ-MÄNTSÄLÄ, MT 1453 KELLO-KOSKI-JOKELAJA MT 1403 NUKARI-RIDASJÄRVI

Maisema-alueet:

PORVOONJOKILAAKSO
 DEGERBYN, PIKKALANJOEN, PALOJOEN KULTTUURIMAISEMA
 PERNAJANLAHDEN YMPÄRISTÖ JA KOSKENKYLÄN JOKILAAKSO
 SNAPPERTUNNANJOKI-FAGERVIK
 SKÄRLANDET
 NUMMENJOEN-PUSULANJOEN VILJELYLAAKSO
 FISKARS-ANTSKOG

Perinnemaisema-alueet:

VERMIJÄRVEN NIITYT
 KARSTUNKYLÄ JA NIITYT
 ISO-TEUTARI

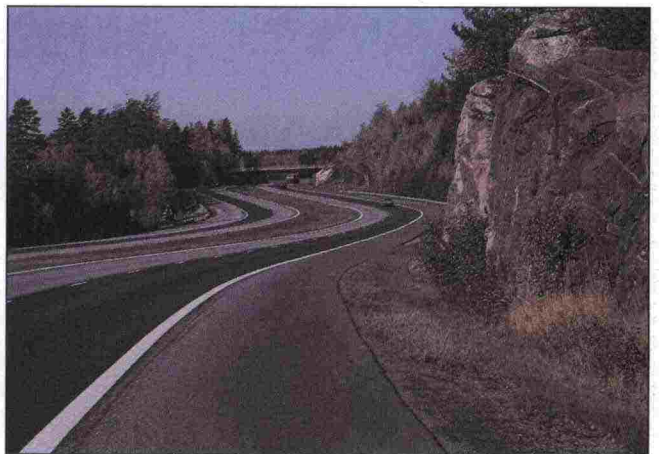
A.

B.

C.

D.

harjukumpujen kirjoksi.

Moottoritie on sijoitettu onnistuneesti vaikeaan maastoon, vaikka kallioleikkauksilta ja korkeilta pengerryksiltä ei ole välttytty. Tie on myöhemmin rakennettuja moottoriteitä selvästi jyrkkäkaarteisempi, mikä luo mielenkiintoisia näkymiä tien suunnassa. Tien suuntaiset näkymät korvaavatkin puuttuvia avoimaisemia.

Salpausselkä on maisemallinen solmukohta, jossa myös maisemamaakunta vaihtuu. Vanha tie on kapeahko, maaston korkeusvaihtelujen mukaan kumpuileva, linjauksiltaan suoraviivainen. Tie ylittää Hiidensalmen ja sivuaa Pusulanjokilaakson kulttuurimaisemaa. Muu alue on pääsin kumpuilevaa peltojen ja metsäsaarekkeiden kirjokirjoa. Tien suhde maisemarakenteeseen on kankea ja sattumanvarainen.

Moottoritie tulee aikanaan jatkumaan Lohjan sivu-itse. Nummenkylän länsipuolisella osuudella on tarkoitus parantaa tien tasausta ja oikoa Koikkalan ja Kovelan mutkat.

Maisemalliset arvot

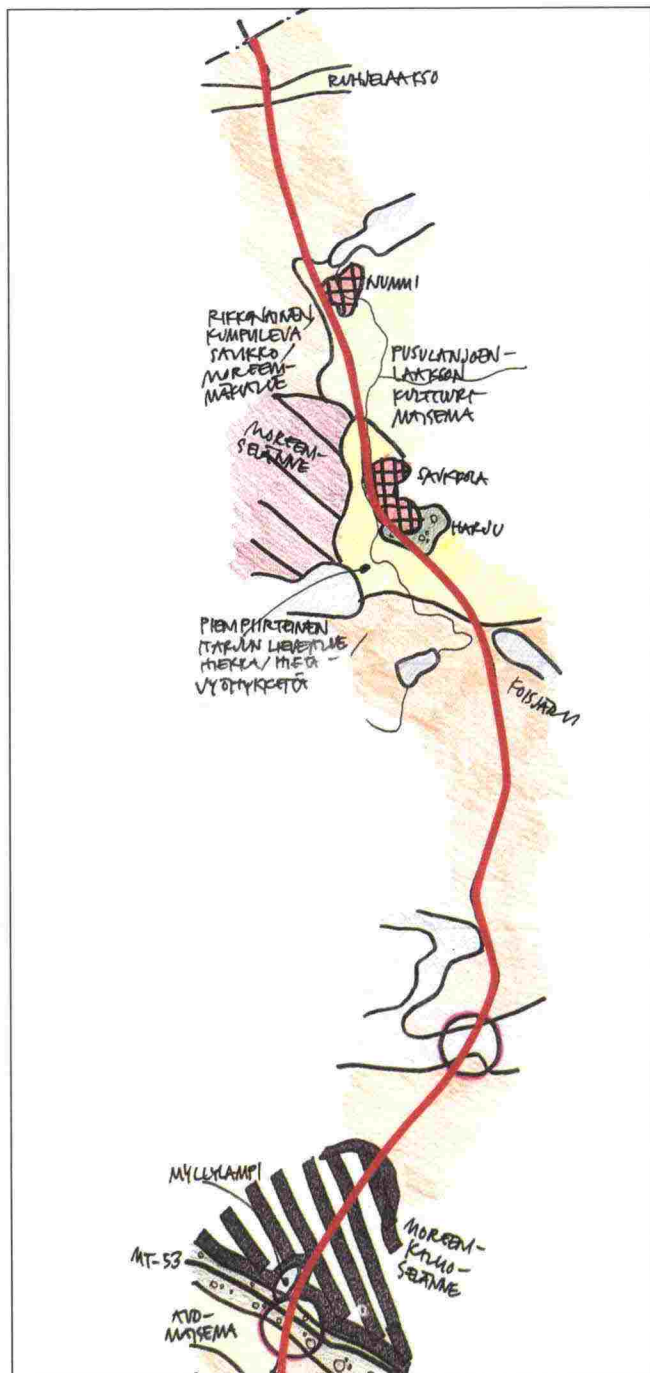
Moottoritie on sisäisiltä näkymiltään jätävästi kaarteleva ja harmoninen. Nupurinjärvelle tarjoutuu kaunis näkymä. Hiidensalmi on maisemallinen solmukohta ja Pusulanjokilaaksoon avautuu laajoja kulttuurimaisemia. Tielle antavat omaleimaisuutta pientareella monin paikoin kasvavat tuuheat mäntyrevitöt, muutoin Salpausselän länsipuolinen jakso on maisemallisesti neutraali.

A Vaikuttava moottoritienäkymä Kehä III:n itäpuolelta.

B Vanha tie kulkee paikoin moottoritien rinnalla. Leveää tieaukkoa on jäsennetty istutuksin.

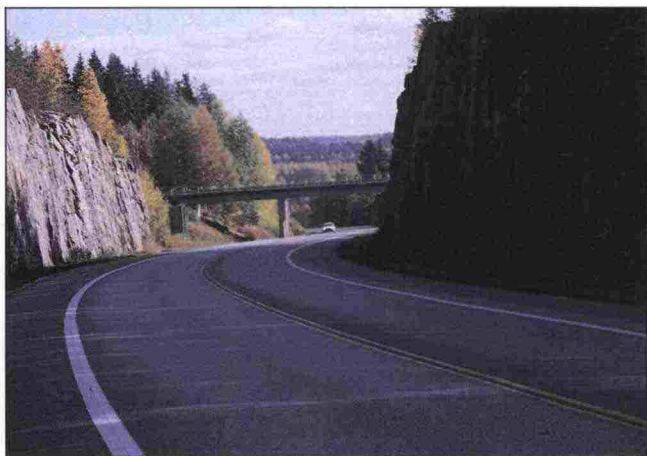
C Jyrkät kaarresäteet luovat dynaamisia näkymiä tien suunnassa.

D Nuuksion kallioselänteellä tien tasaus on nostettu siten, että leikkaukset jäävät mataliksi ja tien ilme on valoisa. Tieaukko on uudempiin moottoriteihin verrattuna kapea.

Ongelma-alueet

Maiseman kaikki solmukohtat ovat ongelmallisia. Salpausselkä Myllylampineen ja kauniine kivilaittoineen on potentiaalinen tiemaiseman kohokohta, mutta alue vaatii maisemanhoitoa. Ongelmina ovat sora-kuopat, itäpuolisen peltomaiseman rapistuminen, läjitysalueet, kirjava rakennuskanta ja yleensä alueen sekava ilme. Hiidensalmessa huoltamon ja liikera-kennusten edustoja tulisi jäsennöidä ja alueen ilmettä parantaa. Sähkölinjat haittaavat siltanäkymää. Nummen kulttuurimaisemassa seisoo ympäristöstään räikeästi erottuvaa rakennuskantaa ja tienvarsimainoksia.

E.

F.

G.

H.

I.

J.

E Maantie 186 ennakoi moottoritien tulevaa jatkoa Lohjan pohjoispuolitse. Tie kapuaa Salpausselälle pitkässä kallioleikkauksessa.

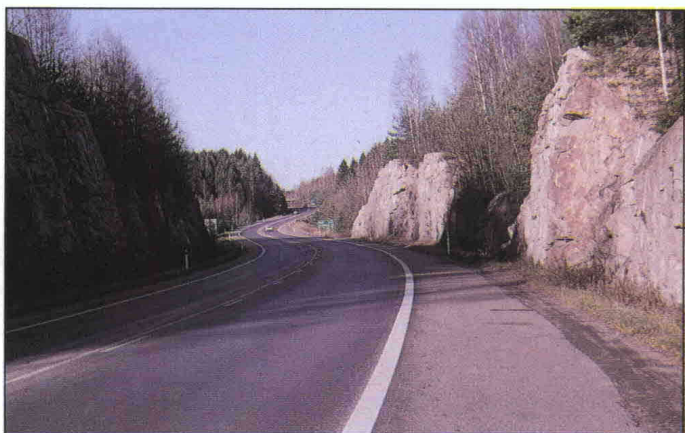
F Salpausselkä harjulpineen on tiemaiseman potentiaalinen solmukohta, mutta nykyilmeeltään rapistunut.

G Kaunis rautatiesilta on portti Salpausselälle.

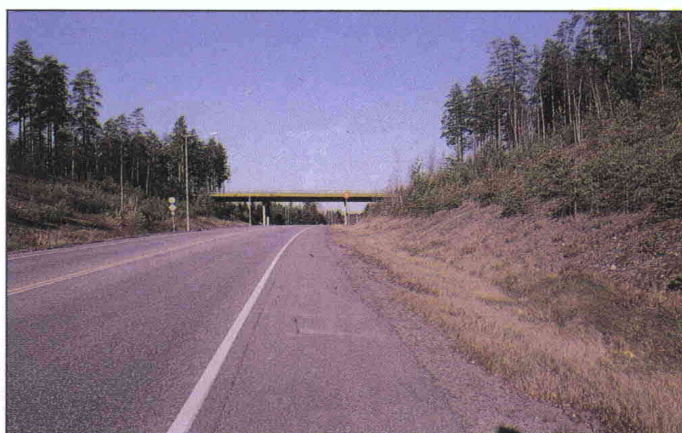
*H Hiidensalmesta avautuu laaja järvimaisema. Sil-
lan ilme on vaatimaton.*

I Vanha tieosa perustuu suoriin kankeisiin linjauksiin. Usein toistuvat tuuhea mäntyrivit ovat tien erikoisuus.

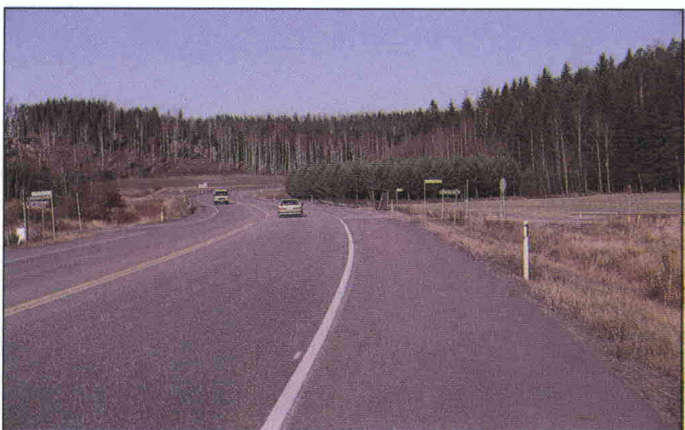
*J Uudet liikerakennukset ja tienvarsimainokset häi-
ritsevät Nummi-Pusulan komeaa kulttuurimaisemaa.*

A.

B.

C.

D.

janteiden reunamia. Viljelylaaksot ovat alavia.

Olkkalanjoen alavan laakson jälkeen maisematyyppi muuttuu täysin tien työntyessä ahtaan kalliroleikkauksen kautta lähes vaaraisesti kumpuilevalle selänteelle. Maikkalasta länteen maasto on kumpuilevaa peltotilkkujen ja metsäsaarekkeiden kirjoa.

Tien länsipää halkoo laajaa, harvaanasuttua, kaikenkokoisten järvien ja lampien elävöittämää moreeni-selännettä. Voutinaisen vaiheilla kohoaa tien suuntainen harjujakso, jonka liepeillä on laajoja soistuneita vyöhykkeitä.

Tieosuus Palojärveltä vanhan Porintien risteykseen on linjattu hyvin selänteiden reunoihin tukeutuvaksi. Rauhallisesti kaarteleva linjaus toistaa maiseman rytmiä. Vanha tieosa välillä Maikkala-Karkkila on jäykän suoraviivainen. Karkkilan jälkeen linjaus on maiseman suurmuotoihin tukeutuen erittäin loivasti kaarteleva.

Maisemalliset arvot

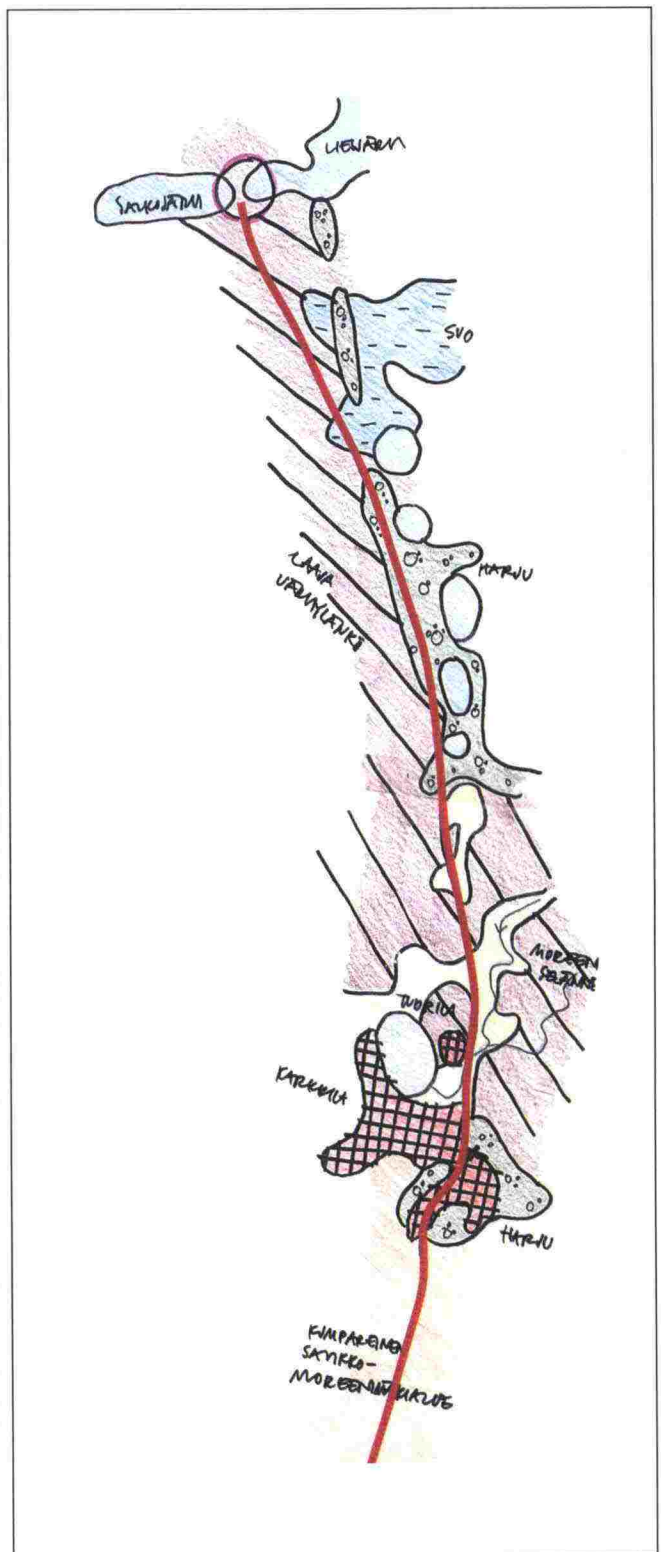
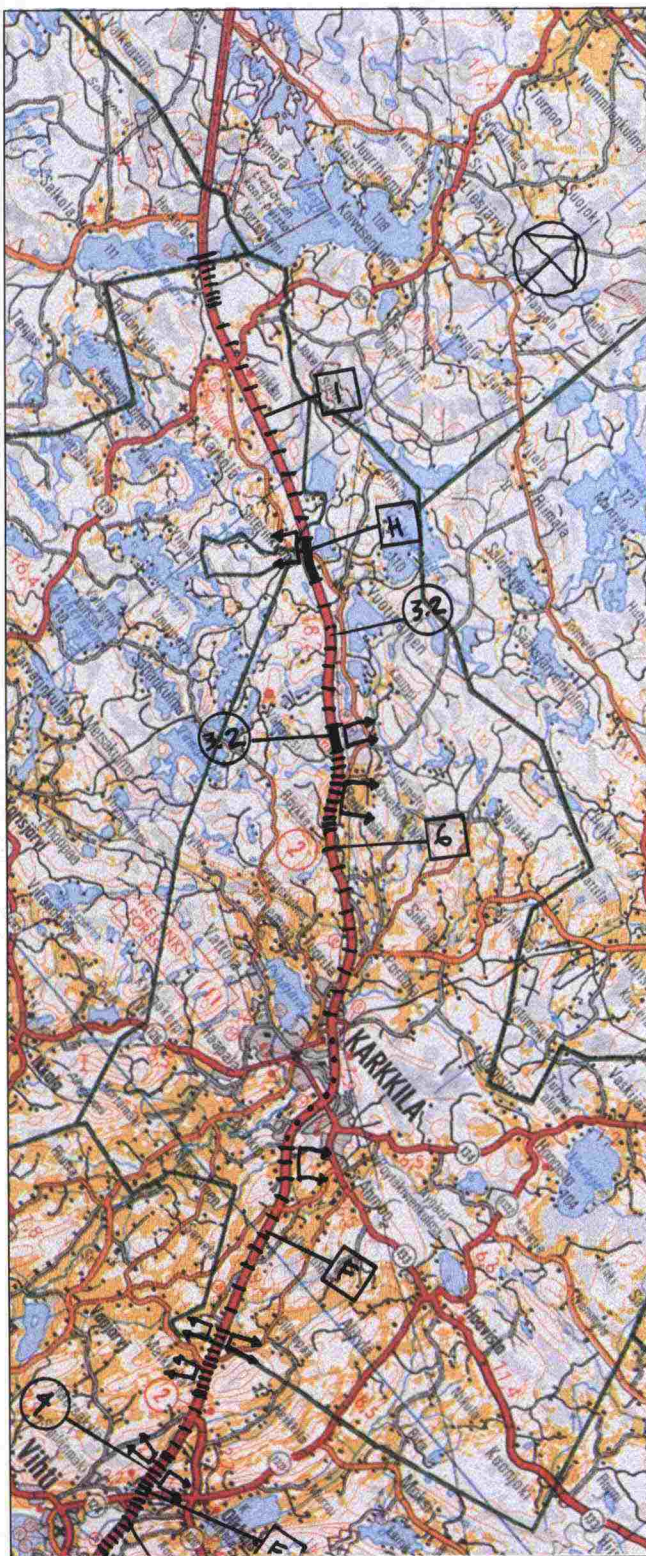
Tie on ilmeeltään vaihteleva, mutta erityisen arvokkaita tieosuuksia on vähän. Molemmiin puolin Vihdin kirkonkylää avautuu kauniita viljelylaaksoja ja niille vastapainona komeita kallioharjanteita. Olkkalanjoen länsipuolinen, hyvin voimakaspiirteinen kumpumaa-alue luo jylhää tiemaisemaa. Tien länsiosalla on paikoin kauniita järvinäkymiä, harjumaastoa ja suolampia.

A Palojärveltä Nummelaan maisematyyppi on rikkonaista savikkojen ja kallioharjanteiden vuorottelua.

B Tie ylittää I Salpausselän. Leikkausluiskat ovat metsittymässä. Kantatie 53:n silta tehostaa tiemaiseman porttikohtaa.

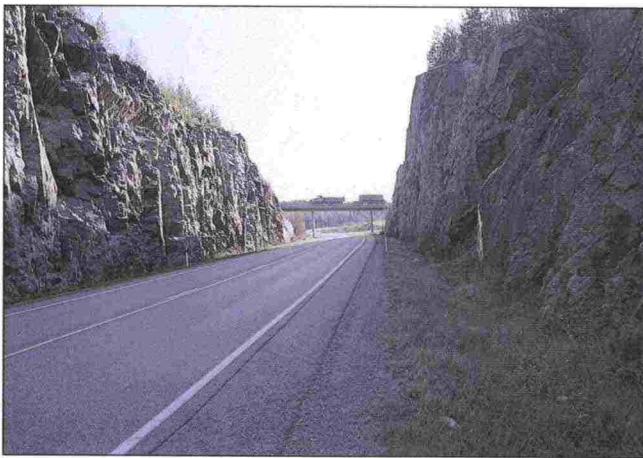
C I Salpausselältä länteen tie kaartelee jäntevästi maiseman rytmiä noudattaen. Maasto on tasaisten viljelysavikkojen ja voimakkaiden kalliomäkien luonnehtimaa.

D Vihdin Olkkalanjoen ja kuivatun järvenpohjan yli johtaa pengerrys ja silta. Taustalla odottaa korkea kalliroleikkaus tien siirtyessä selänteelle.

Ongelma-alueet

Tien länsipuoliskolla tasaus on jäykkä ja tie usein tarpeettoman korkealle pengerretty, jolloin se vaikuttaa ympäristöstään irralliselta. Tieluiskat ovat häiritsevän jyrkät. Vihdin kohdalla tieympäristö on jäsenytymätön, rakennuskanta sekalaista ja tie paikoin leikkauksessa.

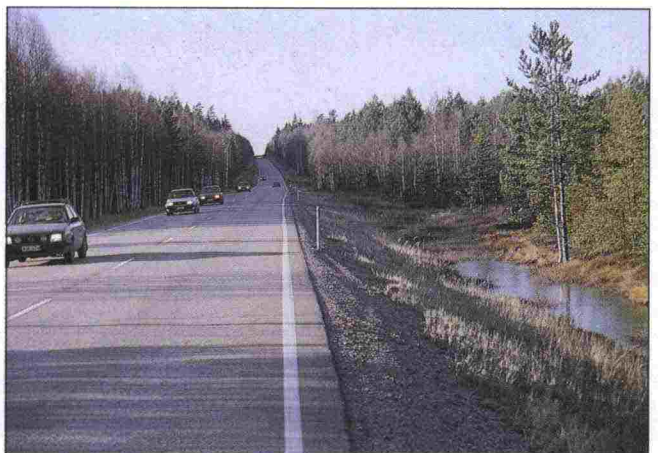
E.

F.

G.

H.

I.

E Korkea ja kapea kallioleikkaus siltoineen luo voimakkaan porttikohdan maisematyyppin muutokseen.

F Vanha tieosuus Karkkilan itäpuolella on linjauksiltaan suora.

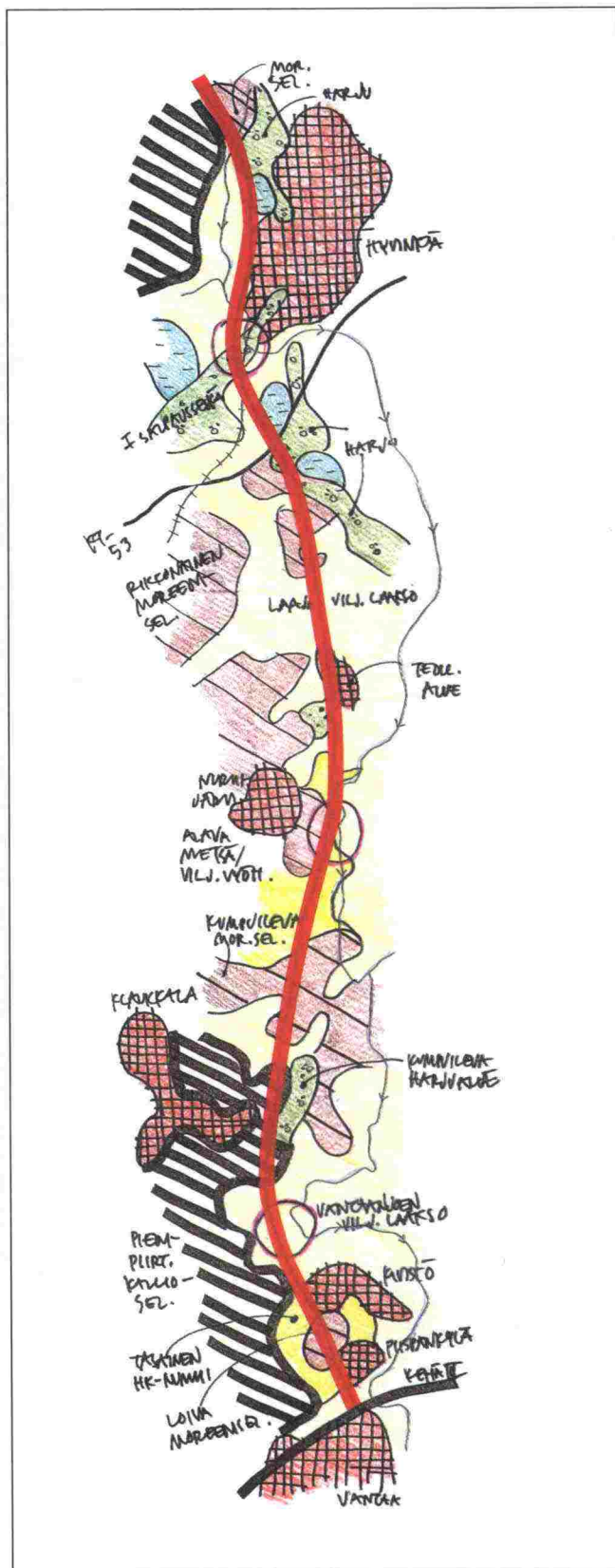
G Rautamäen kapea viljelylaakso. Tie on tarpeettoman korkealla penkereellä ja luiskat epämiellyttävän jyrkät. Karkkilan länsipuolella linjaus on hyvin laajakaarinen.

H ja I Länsipäässä tie halkoo laajaa, erämaaluonteista järviylänköä. Järviä, lampia ja soita pilkottaa paikoin.

Valtatie 3 Helsinki-Tampere

Maisemamaakunta:
Eteläinen viljelyseutu

Suhde maisemarakenteeseen

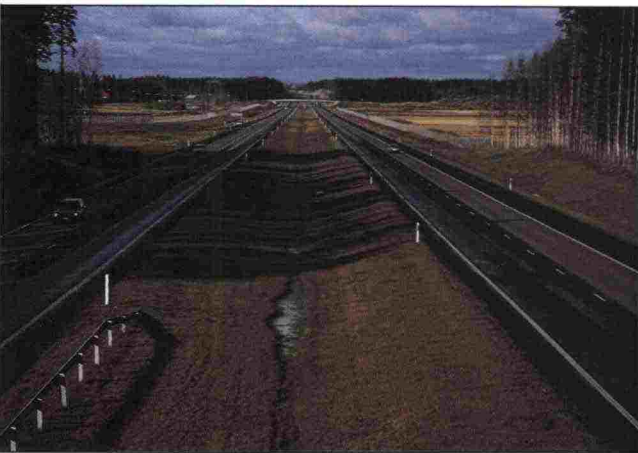
Moottoritie on valmistunut ja sen ympäristöt maisemoitu vuonna 1993, joten tiemiljöön ilme on vielä keskeneräinen. Tie seuraa Vantaanjoen viljelylaakson reunamia. Maisematyyppi muuttuu pohjois-

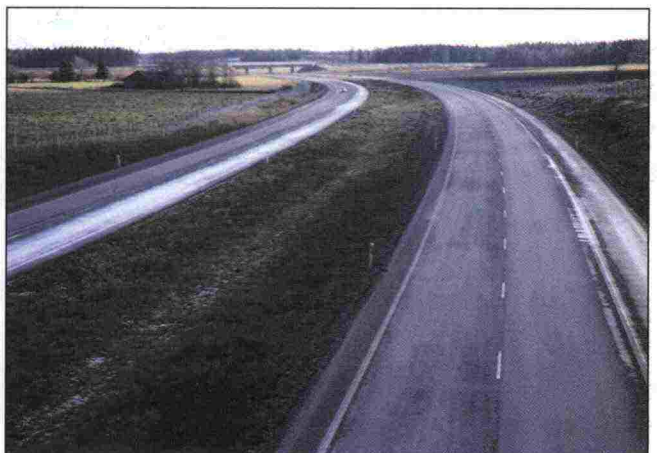
A.

B.

C.

D.

ta kohti suurimittakaavaisemmaksi ja tien sijoitus siihen helpottuu. Kehä III:lta Keimolaan tie kulkee tunnelimaisesti maaleikkauksissa tai meluvallien välissä. Tien ympäristöä on muotoiltu voimakkaasti. Keimolan jälkeen avautuu laaja, tasainen jokilaakso. Tien yli kulkevia siltoja on paljon. Klaukkalan itäpuolella tie halkaisee pienipiirteisesti kumpuilevan kallioharjuselänteen synnyttäen aaltoilevia maa- ja kallioleikkauksia. Nurmijärven eteläpuolella on tasainen metsä-peltotilkkualue ja taajaman kohdalla tie kiertää kauniisti jokilaakson reunaselännettä seuraten. Nummensyrjän harjulta avautuu pitkä suora tieosuus laajan avomaiseman halki. Salpausselän ylitys on sijoitettu siististi harjun matalaan kohtaan.

Maisemalliset arvot

Maiseman tarjoamat lähtökohdat – laajat viljelymaisemat ja eriluonteiset selännealueet – on käytetty hyvin hyväksi ja tie rytmittyy vaihtelevaksi tila-sarjaksi. Avokallioista ja korkeista leikkauksista on muodostettu maamerkkejä. Loivasti kaarteleva linjaus on paikoin luonut dynaamisia näkymiä tien suunnassa. Nurmijärven pohjoispuolinen viivasuora tieosuus on draamatisuudessaan priistävä.

Ongelma-alueet

Tien maavallien välissä kulkeva eteläpää on tunnelimainen ja ympäristöä on voimakkaasti muotoiltu. Kasvillisuus tulee aikanaan parantamaan alueen ilmettä. Toinen ongelmajakso on Nummensyrjän harjanne, jonka lakialueet ovat liian avoimia ja suojattomia. Tien varressa on teollisuuslaitoksia. Monet metsäosuudet ovat maisemallisesti melko neutraaleja. Hyvinkään kohdalla tien ja taajaman väli-alueet ovat vielä keskeneräisen tuntuja. Tie on rajattu hirviadoilla, jotka eivät ainakaan toistaiseksi kaikin paikoin sulaudu riittävästi taustaansa.

A Tien eteläpään ilme on maavallien ja leikkausten vuoksi tunnelimainen.

B Tie kaartelee komeasti selänneosuudella. Keskellä pilkkottava kalliokumpare on jätetty maamerkiksi. Vanha kolmostie näkyy oikealla.

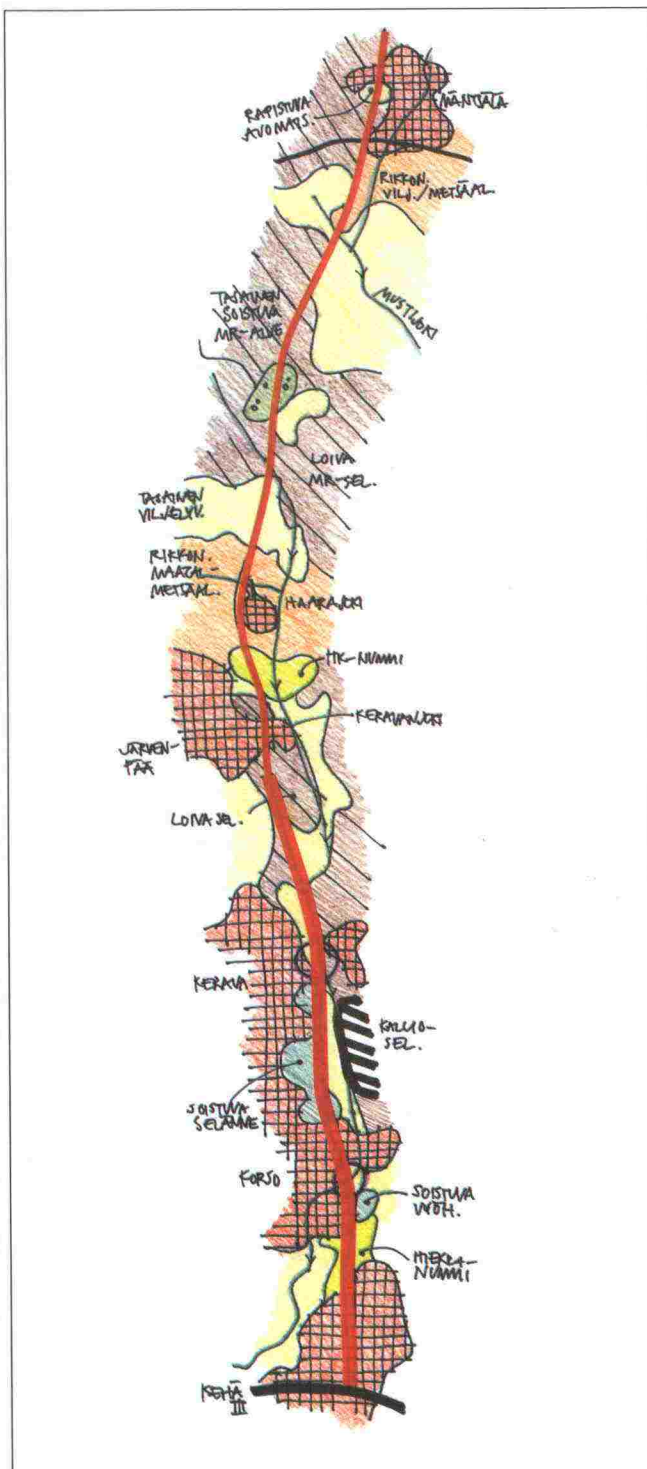
C Dramaattisen suora linjaus Nurmijärven pohjoispuolella. Tie on avomaisemien kohdalla sovitte hyvin maaston tasoon. Pitkät hirviadat rajaavat tiealueen.

D Pohjoista kohti maiseman mittakaava kasvaa ja tien sijoitus helpottuu.

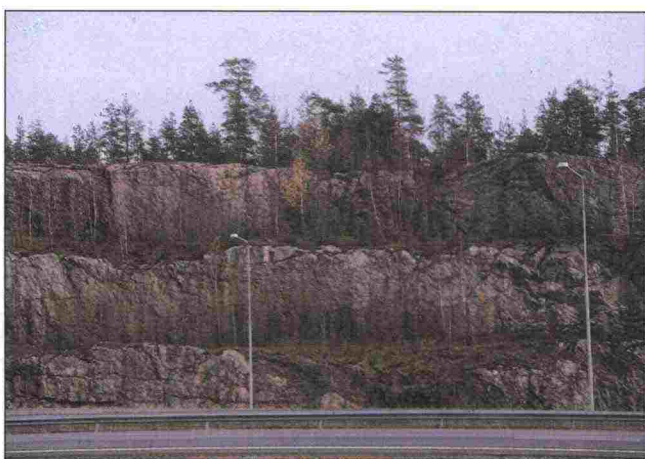
Valtatie
4 Helsinki-Lahti

Maisemamaakunta:
Eteläinen viljelyseutu

Suhde maisemarakenteeseen

Tie jakautuu maisemallisesti kahteen pääjaksoon. Mäntsälän eteläpuolelle ovat tunnusomaisia laajat, tasaiset viljelymaisemat, joita metsäsaarekkeet, pääkaupunkiseudun taajamat ja haja-asutus pirstovat. Tie seurailee Keravanjoen kapeaa laaksoa, jota Keravan kohdalla reunustaa idässä kallioselänne. Haaranjoen pohjoispuolella tie kulkee laajan, soistuneen moreenivyöhykkeen kautta. Mäntsälän eteläpuolen peltoalueet kuuluvat Mustjoen laaksoon.

A.

B.

C.

D.

Mäntsälän pohjoispuolella, heti Mäntsälänjoen viljelylaakson jälkeen maisematyyppi muuttuu voimakaspiirteiseksi, harvaanasutuksi moreeni-kallioselänneeksi. Tie kulkee kapealla kannaksella Huntijärven ja Sahajärven välistä, mutta näköyhteyttä järville ei ole. Tekemäjärven pohjoispuolella maasto on erityisen kallioista ja karua.

Järvenpään asti ulottuva moottoritie on loivakaarteinen ja sopeutuu luontevasti suurimittakaavaiseen maisemaan. Linjauksessa on haettu tukea Keravanjokilaakson reunaselänteistä. Korkeusvaihtelua on juuri riittävästi tarjoamaan miellyttäviä näkymiä tien suunnassa.

Järvenpään jälkeen alkava moottoriliikennetie jatkaa samaa hyvin loivasti kaartelevaa linjausta. Mäntsälään saakka on rakennettu ohituskaistoja. Mäntsälän eteläpuolella tielle ei ole maisemallisia kiinnekohtia. Pohjoispään selänneillä maasto on niin pienipiirteisesti vaihtelevaa, että tie tukeutuu luontevasti maastomuotoihin vain paikoin, muualla vuorottelevat kallioleikkaukset ja pengerrykset.

Maisemalliset arvot

Tie on maisemallisesti melko neutraali. Moottoriteillä avautuu muutamia dynaamisia näkymiä tien suunnassa. Keravanjoen maisemallista arvoa voitaisiin lisätä rantoja maisemoimalla. Nykyisellään joki tuntuu jyräytyvän tiejärjestelyjen alle. Laajoja viljelymaisemia avautuu paikoin, mutta maaston tasaisuus ja haja-asutus vähentävät niiden arvoa.

Pohjoispään selänneosuudella on paikoin komeaa kallioimaastoa. Paras jakso on Tekemäjärven-Valkeajärven seutu ja sen pohjoispuolinen kallioselänne.

A Moottoritien kallioleikkaukset on porrastettu ja tasan teiden kasvillisuus pehmentää vaikutelmaa.

B Komeasti kaarteleva tienäkymä.

C Tie kaartelee Keravanjoen laaksossa. Itäpuolinen kallioharjanne luo maisemallista selustaa ja tilakeskus muistuttaa alueen maatalousperinteestä.

D Keravanjoen maisemallista arvoa voisi korostaa rantoja maisemoimalla.

Ongelma-alueet

Haarajoen pohjoispuolella tie on linjattu laajan so-
ranottoalueen kautta. Osa alueesta on maisemoi-
matta ja romuvarastona. Mäntsälän ohi kulkeva osuus
kaipaa selkeyttämistä. Sen ongelmia ovat sekalainen
rakennuskanta, meluvallit, runsas tienvarsimainonta
ja rapistuvat avomaisemat. Mäntsälän pohjoispuolen
pitkä selänneosuus on maisemiltaan monotoninen.

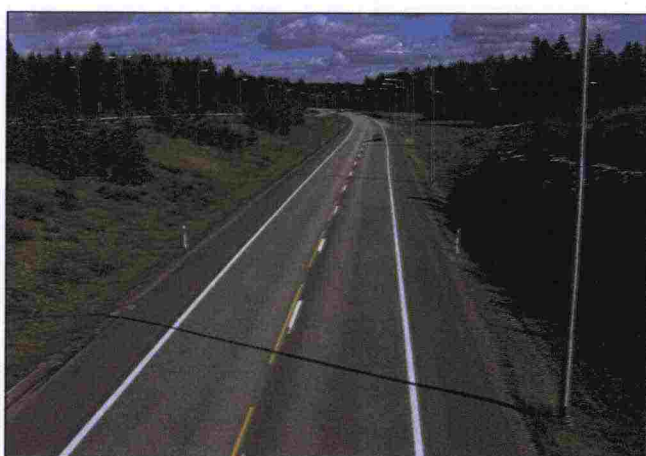
E.

H.

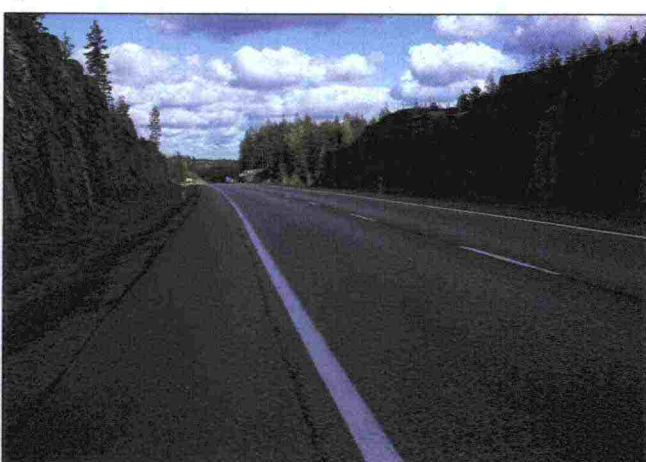
F.

I.

G.

J.

E Kolmikaistainen moottoriliikennetie ei ilmeeltään poikkea kaksikaistaisesta. Mäntsälän eteläpuolella maasto ei tarjoa tielinjaukselle kunnollisia kiintopisteitä.

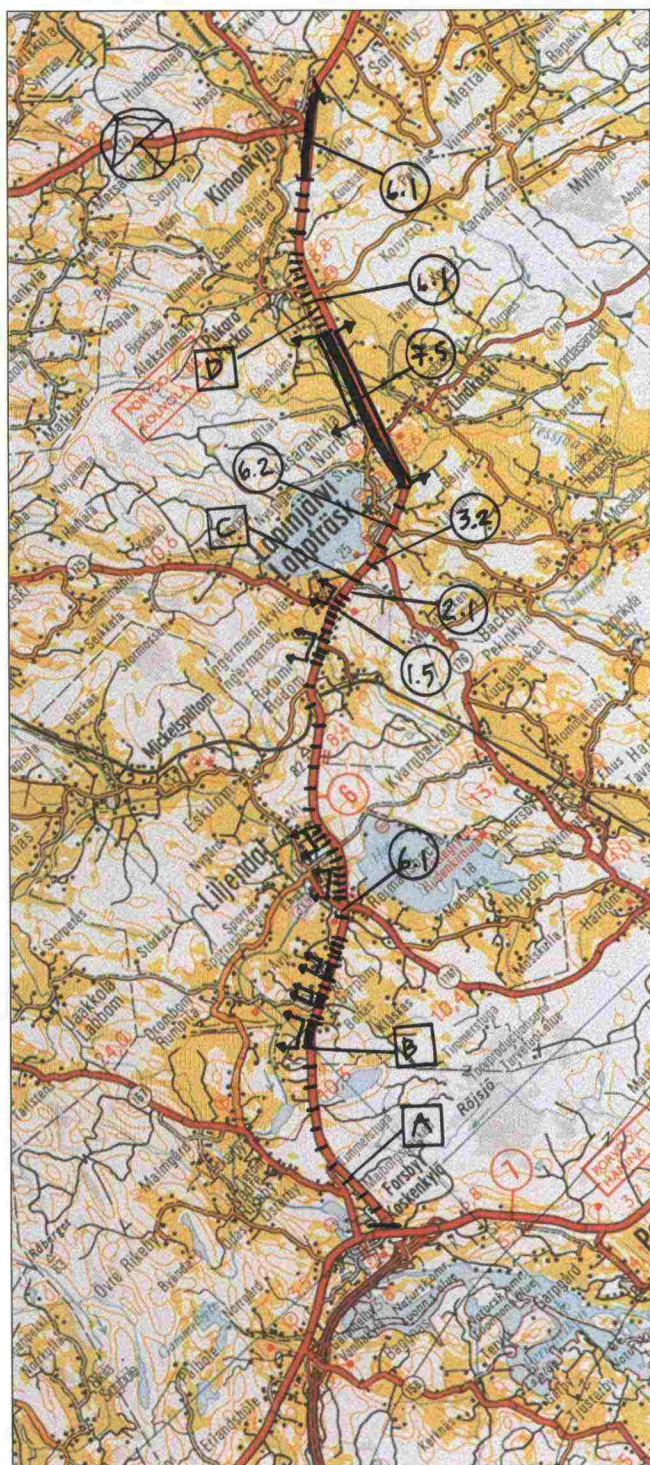
F Muodoltaan turhan säännöllinen leikkaus tien puhkaistessa harjanteen.

G Mäntsälän kohdalla tiemaisemaa sekavoittavat mm. runsaat mainostaulut.

H Tie kulkee korkealla penkalla. Taustalla pilkottaa Kaukalampi ja kauas pohjoiseen ulottuva metsäselänne.

I Näkymä Tuuliharjan palvelualueen sillalta. Alue muodostaa järvineen ja palvelupisteineen selänneosuuden etappipaikan.

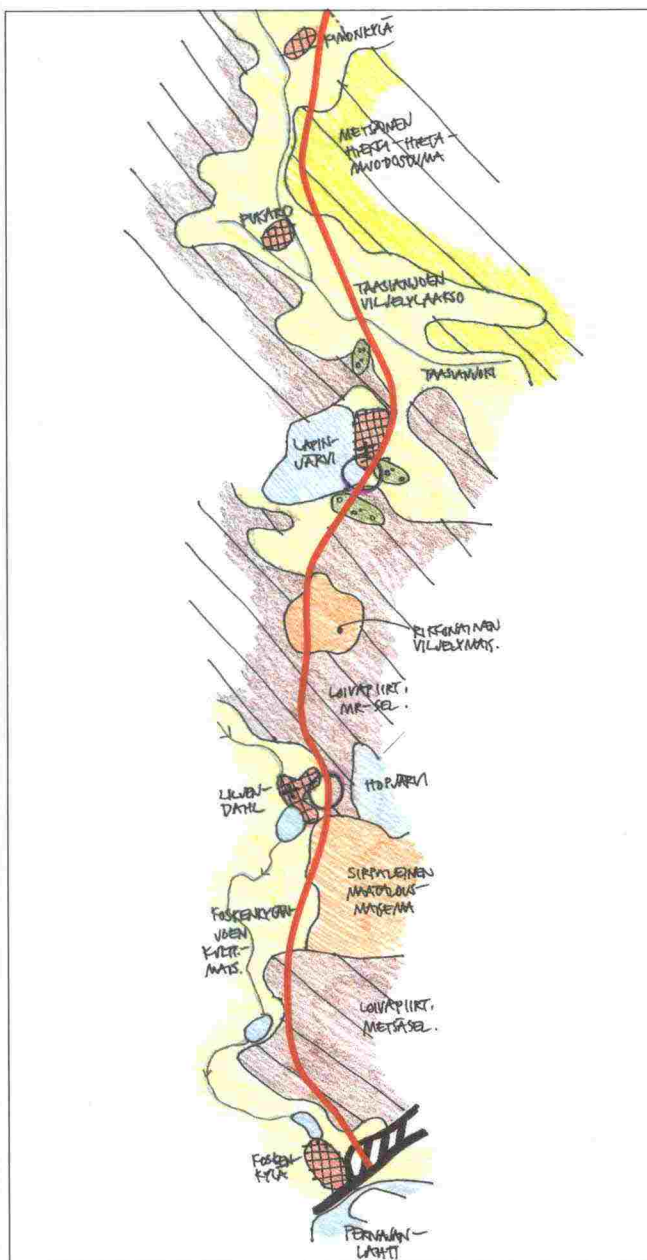
J Lukuisat kallioleikkaukset kuuluvat pohjoisosan tiemaisemaan. Kivilajit ovat paikoin juovikkaita.

Valtatie

6 Koskenkylä-Kouvola

Maisemamaakunta:
Eteläinen viljelyseutu

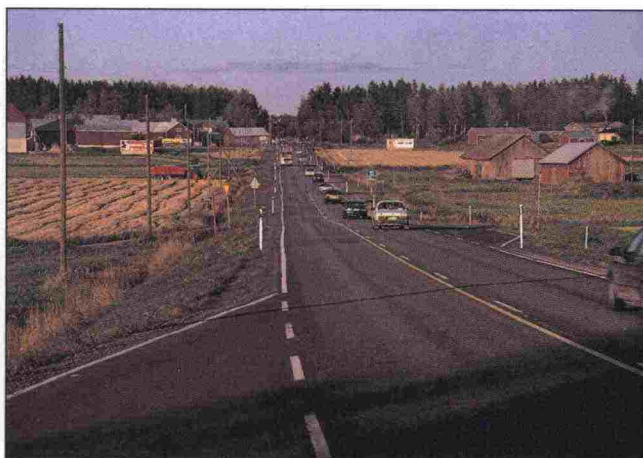
Suhde maisemarakenteeseen

Tieosalle ovat luonteenomaisia laajat viljelymaisemat. Eteläpäästä tie sivuaa Koskenkylänjoen kulttuuri-maisemia ja halkoo Lapinjärven jälkeen Taasianjoen erittäin laajaa yhtenäistä viljelylakeutta. Avomaisemia erottavat metsäselänteet ovat rapakivisestä kallioperästä johtuen loivapiirteisesti kumpuilevia. Selänteiden reunat ovat usein pienten peltotilkkujen ja metsäsaarekkeiden mosaiikkia. Karuja kallioselänteitä on vähän. Tasaisin välein tie sivuaa itäpuolelta pienehköjä taajamia Koskenkylää, Liljendahlia, Lapinjärveä, Pukaroa ja Kimonkylää.

Tie on tyyppiesimerkki pitkiin suoriin ja kapeaan ajorataan perustuvasta tiesuunnittelutavasta. Pukaron suora on noin 4.5 km pitkä. Kankeasta linjauksesta

A.

B.

C.

huolimatta tie tukeutuu varsin hyvin selänteiden reunoihin. Tasaus noudattaa maaston tasoja, selänteillä tie on aaltoileva.

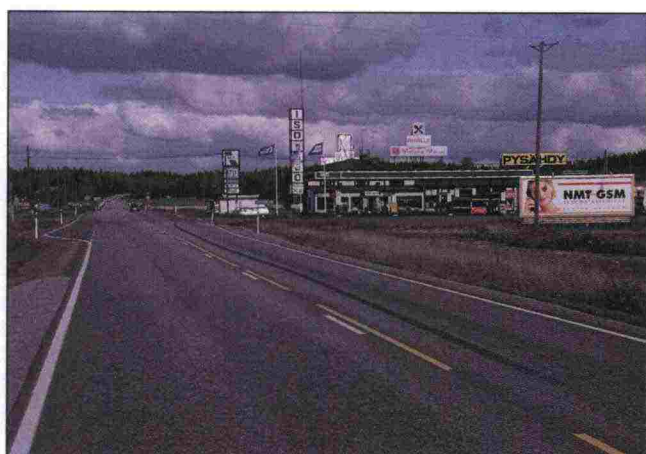
Tielle on tarkoitus tehdä pieniä suunta- ja tasausparannuksia ja muuttaa Lapinjärven liittymäjärjestelyjä.

Maisemalliset arvot

Tien maisema-arvot perustuvat jokilaaksojen laajoihin viljelynäkymiin. Arvokkain osa on Koskenkylänjoen laaksoa ja Liljendahlin kirkonkylää sivuava tieosuus. Lapinjärven rantamaisemiin avautuu tieltä muutamia näkymiä. Itse Lapinjärven kirkonkylä jää pääosin tiemaisemien katveeseen. Taasianjoen tasaiset viljelylakeudet ovat laajuutensa vuoksi vaikuttavia. Metsäosuudet ovat maisemallisesti neutraaleja.

Ongelma-alueet

Huolimatta hyvistä maisemallisista lähtökohdista tien yleisilme ei ole erityisen hyvä. Pääsyyinä on pitkistä suorista syntyvä yksitoikkoisuus. Tien suhde taajamiin jää epämääräiseksi. Sisääntuloliittymien ympäristöt Liljendahlassa, Lapinjärvellä ja Pukarossa ovat huoltoasemien ja teollisuushallien valtaamia ja ilmeeltään sekavia eivätkä anna oikeata kuvaa taajamien

D.

luonteesta. Kimonkylän liittymä jää keskellä peltoa huomaamattomaksi ja sen havaittavuutta tulisi parantaa maisemapuuryhmällä. Sisääntuloliittymien ympäristöt ovatkin tärkeimpiä tiemaisemanhoitokohteita. Tienvarsimainontaa on liian paljon ja se erottuu usein räikeästi kulttuurimaisemasta. Maa-seudulle huonosti soveltuvaa uudisrakentamista on paikoin.

Pukaron ylipitkä suora voitaisiin istuttaa puukujanteeksi.

A Koskenkylässä tielinjaus on uusi ja rauhallisesti kaarteleva. Eritasojärjestely on sovitettu selänteiden reunaan, mutta harjannetta on jouduttu rajusti leikkaamaan.

B Tyypillinen suora tienäkymä. Ulkomainonta häiritsee maatalousmaisemaa.

C Lapinjärveltä Ingermanninkylään kulkeva kevyen liikenteen väylä jää paikoin epämiellyttävästi tien alapuolelle.

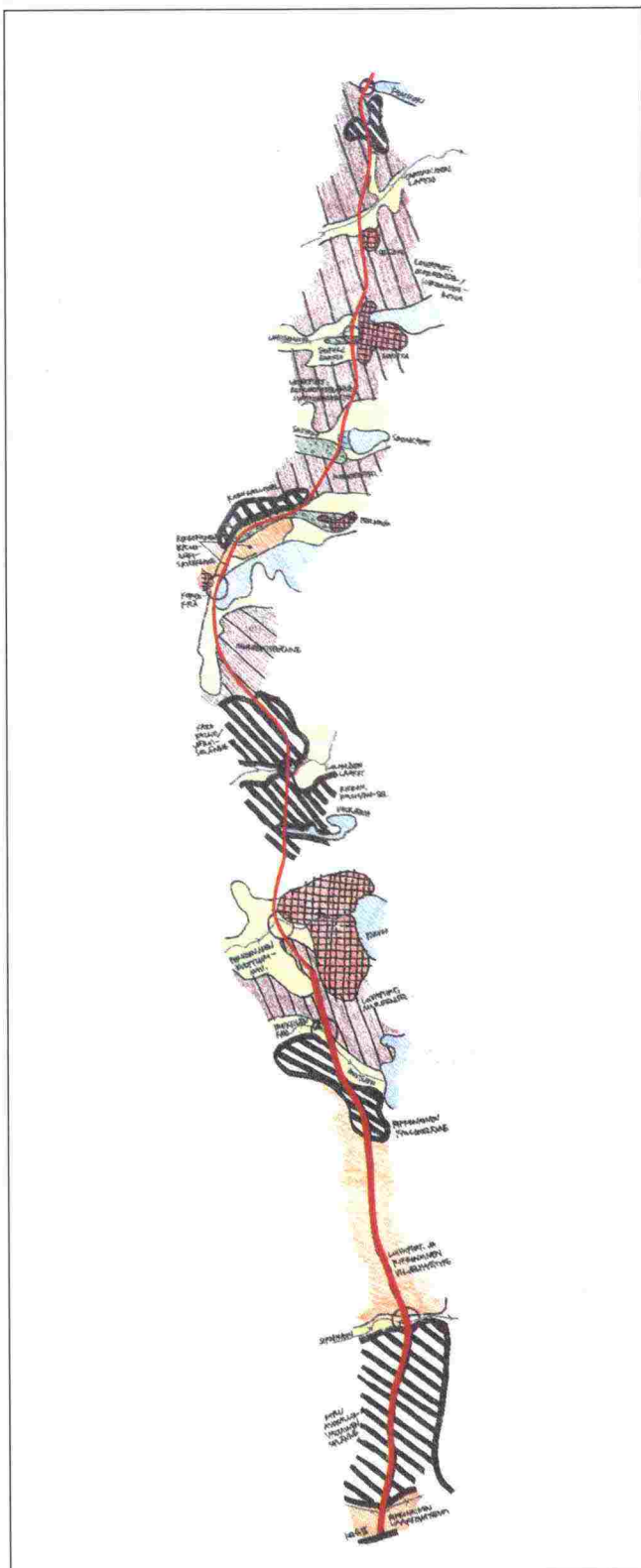
D Räväkkäilmeinen huoltamo on maamerkinä Pukaron suoran pohjoispäässä. Taajaman sisääntuloliittymä on huomaamaton. Yksitoikkoisen pitkistä suorasta voisi istuttaa juhlavan puukujanteen.

Valtatie

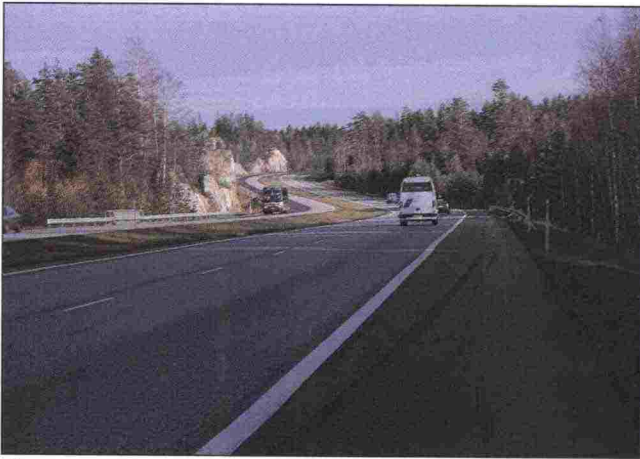
7 Helsinki-Vaali

Maisemamaakunta:
Suomenlahden rannikko

Suhde maisemarakenteeseen

Tie kulkee etelärannikolle luonteenomaista pohjois-eteläsuuntaista maiseman perusrunkoa vastaan. Tästä johtuen tiemiljöö rytmittyy vaihtelevaksi sarjaksi karuja selänteitä ja alavia jokilaaksoja. Maisemavyöhykkeiden muutoskohdat ovat yleensä selvästi koettavia. Jokilaaksot kulttuurimaisemineen ovat ties-

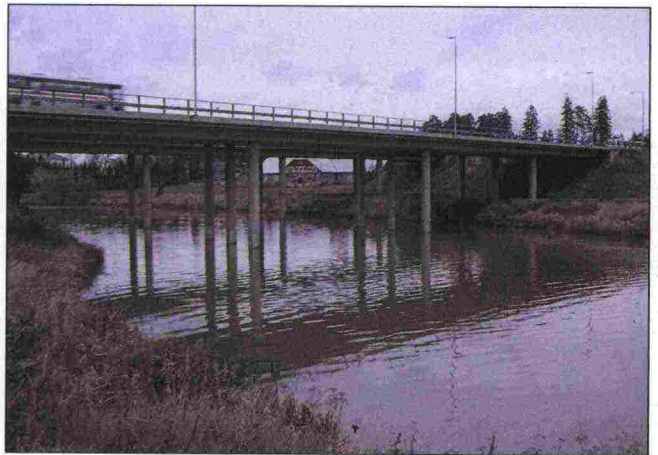
A.

B.

C.

D.

tön solmukohtia. Avarissa jokilaaksoissa (Porvoonjoki, Loviisanjoki) poikittainen tie sopeutuu suurmaisemaan suhteellisen ongelmattomasti, mutta kapeammissa se katkaisee laakson jatkuvuuden (Sipoonjoki, Mustijoki, Kymijoki). Pernajanlahden pohjukassa tie halkaisee luonnonsuojelun alueen.

Selännealueilla maisemarunkoa vastaan kulkeva tie on vaatinut runsaasti kallioleikkauksia ja täyttöjä. Sipoon alueella tie kulkee karun, lähes erämaaluonteisen kallioselänteen kautta. Loviisan itäpuoliset osat kuuluvat rapakivivyöhykkeeseen, jossa selänneille on leimaa antavaa siirtolohkareiden runsaus.

Tie rytmittyy luokaltaan ja ilmeeltään selvästi erottuviin jaksoihin:

- moottoritie Helsinki-Porvoo
- moottoriliikennetie Porvoo-Koskenkylä
- kapea, linjauksiltaan suora ja maaston tasoja noudattava valtatie Koskenkylä-Loviisa
- perusparannettu tie Loviisa-läänin raja.

Tien oikaisusta välillä Koskenkylä-Loviisa on laadittu yleissuunnitelma vuonna 1993.

Maisemalliset arvot

Gumbölestä Sipoonjoen laaksoon moottoritie kulkee karulla selänteellä, jossa kallioharjanteet komeine männikköineen ovat paikoin hyvin näyttäviä. Runsaista kallioleikkauksista huolimatta kaarteleva tielinjaus sopii hyvin maiseman rytmiin ja tarjoaa mielenkiintoisia näkymiä myös tien suunnassa.

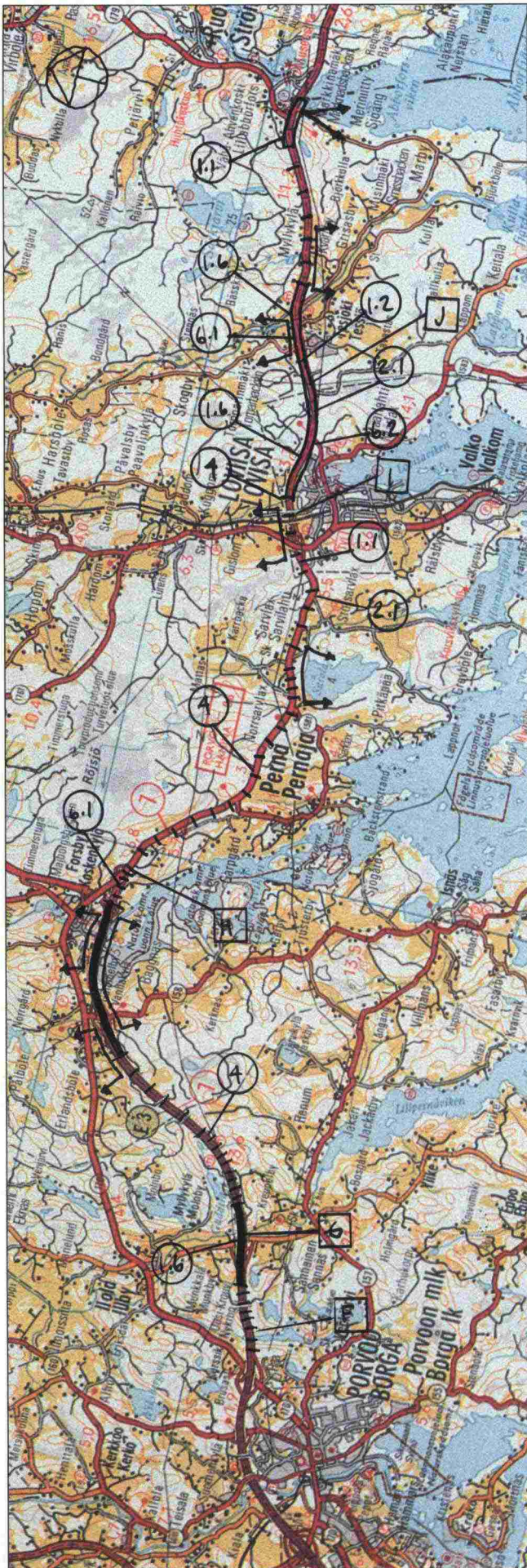
Sipoonjoen ylitys kaartuvaa siltaa pitkin tarjoaa hyvät näkymät sekä etelään että pohjoiseen. Maisema-

A Tien länsipää halkoo karua kallioselännettä. Leikkauksia on runsaasti, mutta myös kauniita silokallioita ja komeaa kalliomännikköä.

B Sipoonlahden ylitys on maisemallinen solmukohta ja maisematyyppin muutoskohta.

C Juohevasti kaarteleva tielinjaus sopii hyvin maiseman rytmiin.

D Mustijoen ylitys. Sillalta avautuu kauniita näkymiä jokilaaksoon, mutta taustalla pilkottava Treksilän kartanomiljö puustoitteineen kärsii pahasti korkealla kulkevasta tiestä.

tyypin muutos on erityisen voimakkaasti koettavissa. Toisaalta pitkä silta ramppijärjestelyineen katkaisee herkkäpiirteisen jokilaakson.

Mustijoen kohdalla avautuu kauniita jokinäkymiä, hyväpuustoisia kallioharjanteita ja arvokkaita kartanomiljöitä, mutta itse tie on paha maisemahaitta.

Erityisesti idästä päin Porvoonjokea ylitettäessä avautuu herkkä jokimaisema. Pohjoispuolen viljelylakeus on erityisen näyttävä. Porvoon kirkko erottuu horisontissa, mutta muutoin kaupungin julkisivu on tie-maisemassa sekava.

Vadträsketin kohdalla avautuu kapea, mutta voimakaspiirteinen järvinäkymä, tien varressa on komeita kalliota ja kanjonimainen, korkea kallioleikkaus.

Tie ylittää Ilolanjoen korkealla sillalla, jolta avautuu laajoja näkymiä. Sillan itäpuolinen kallioselänne on maisemiltaan komeaa.

Vanhakylän kohdalla avautuu hienoja viljelymaisemia pohjoiseen sekä merinäkymiä Pernajanlahden pohjukkaan.

Ongelma-alueet

Tiejakso Loviisasta Tesjoelle on maisemallisesti huono. Loviisan kohdalla tien korkea tasaus ja laaja tieaukko saavat tien tuntumaan ympäristöstään irralliselta. Tien vartta tulisi määrätietoisesti metsittää. Loviisan itäinen liittymä on nykyisellään liian avoin, asfalttikentän hallitsema. Alueesta tulisi maisemoida kaupunkiin tulosta kertova portti. Loviisan ja Tesjoen välillä tiemaisemaa häiritsevät voimalinjat, teollisuus- ja varastoalueet, erillinen kevyen liikenteen väylä ilman jakavia istutuksia välikaistassa sekä maiseman yleinen jäsentymättömyys ja hoitamattomuus.

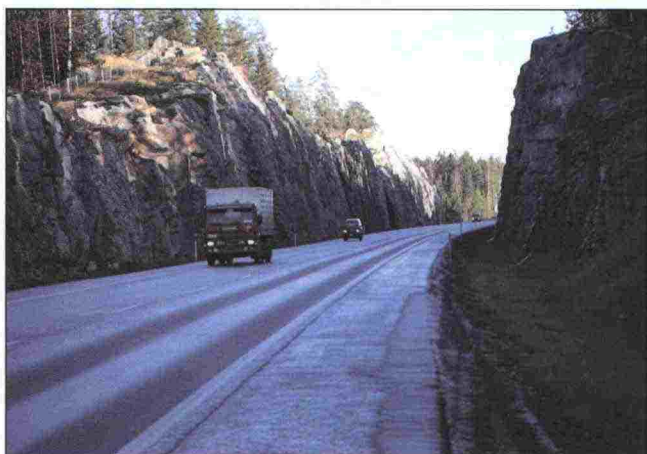
Toinen ongelmajakso on Vähä Ahvenkoski juuri ennen Kymijoen ylitystä. Leimaa antavia ovat runsaat mainostaulut, sekalainen rakennuskanta ja avo- maisemien rapistuminen hoidon puutteesta.

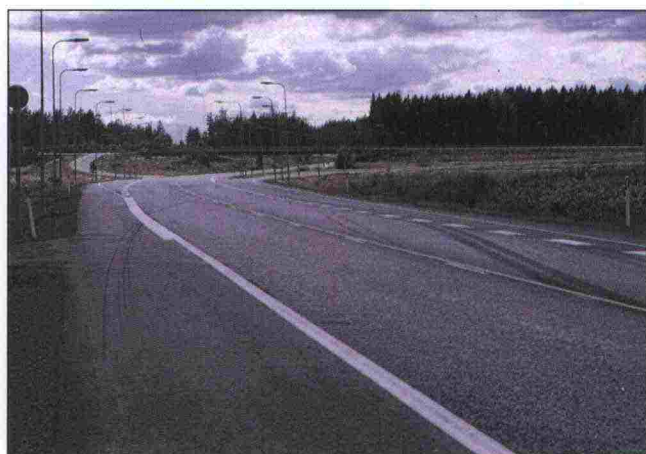
E.

H.

F.

I.

G.

J.

E Porvoonjoen herkkää kulttuurimaisemaa. Laajas-
sa peltomaisemassa poikittainen tie ei ole muodostu
ongelmaksi, kun tasaus noudattaa ympäröivän maas-
ton korkeuksia.

F Korkea ja kapea kallioleikkaus Porvoon itäpuo-
lella.

G Tie ylittää Ilolanjoen laakson korkealla sillalla. Ilma-
va silta ei katkaise laakson jatkuvuutta, mutta länsi-
pään pengerrys tulisi maisemoida.

H Moottoriliikennetie päättyy Koskenkylään. Jatko
Loviisaan on suunnitteilla.

I Risteysjärjestely Loviisan länsipuolella. Ylikulku tu-
keutuu hyvin selänteeseen reunaan. Samalla silta muo-
dostaa portin Loviisanjoen avomaisemaan. Tie on
tasaukseltaan matala.

J Loviisan ja Tesjoen väli on tiemaisemiltaan ongel-
mallinen. Näkymiä häiritsevät mm ilmeeltään kirjavat
teollisuus- ja varastoalueet.

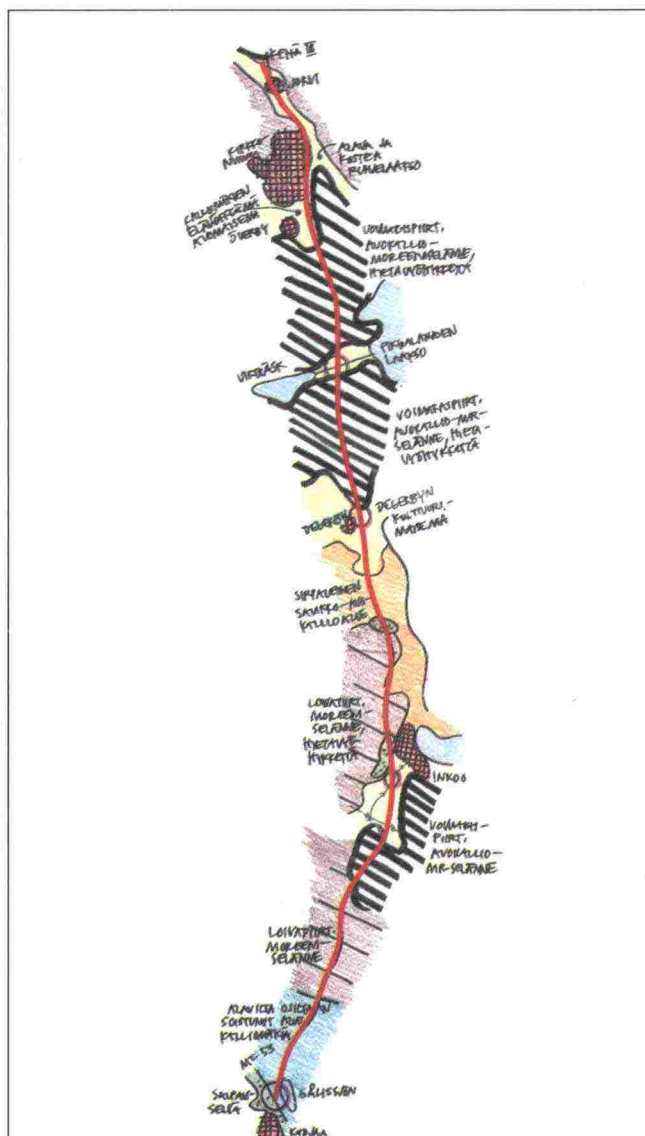

Kantatie

51 Helsinki-Karjaa

Maisemamaakunta:

Eteläinen viljelyseutu/Suomenlahden rannikkoseutu

Suhde maisemarakenteeseen

Tie jakautuu maisemarakenteeltaan selvästi erottuviin jaksoihin. Kehä III:lta Kirkkonummelle tie kulkee kaapeassa ruhjelaaksossa, jonka pohja on alava, kosteainen ja monin paikoin pusikoitunut.

Kirkkonummelta Inkooseen tie halkoo vuoroin kallioisia, metsää kasvavia moreeniselänteitä ja avoimia viljelylaaksoja. Selänneosuuksilla on runsaasti kallioleikkauksia. Inkoon tuntumassa tie leikkaa paria pientä harjumuodostumaa. Selänteiden liepeillä Överbystä Inkooseen esiintyy maisemakuvalle pieni- ja kumpuileva viljelymaisema. Ne kuuluvat osana Degerbyn-Pikkalanjoen-Palojoen kulttuurimaisemaan. Inkoonjoen laakso muodostaa oman avoimen maisema-alueensa.

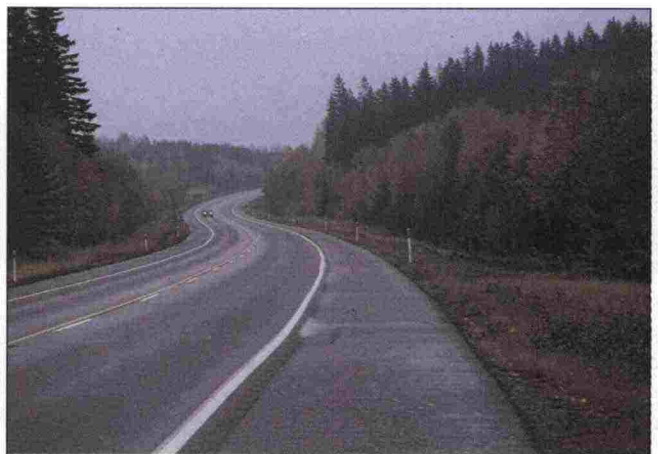
A.

B.

C.

D.

Inkoonjoen länsipuolella ei tieltä avaudu mainittavia avomaisemia. Aluksi tie halkoo metsäistä moreeni/kallioselännettä ja laskeutuu Lillsjön kohdalla seuraimaan alavia, soistuneita laaksonpohjia. Salpaus-selkä muodostaa tielle luontevan päätteen.

Välille Kivenlahti-Suomenoja ollaan laatimassa yleissuunnitelmaa ja välille Kivenlahti-Kirkkonummi suunnitelmaa tien parantamisesta moottoritieksi.

Maisemalliset arvot

Maisemallisesti arvokkaita tiejaksoja on vähän. Degerbyn kylä kirkkoineen ja sitä ympäröivä kulttuurimaisema ovat erityisen näyttäviä. Tiejakso Degerbystä länteen on ilmeeltään vaihteleva ja pieni-piirteinen, hyviä avomaisemia avautuu monin paikoin, rakennuskannassa ja tienvarsikasvillisuudessa näkyy pitkä kulttuuriperinne. Inkoonjoen viljelylaakso on maisemallisesti kohtalaisen arvokas. Selänteillä on paikoin komeita avokallioharjanteita ja hyvää tienvarsimetsää.

Ongelma-alueet

Tie on maisemallisesti ongelmallinen. Rujhelaakso-

osuus kehä III:ita Kirkkonummelle on ilmeeltään alava ja pusikkonen. Kirjava hajarakentaminen sekä kolkot ylikulkusillat lisäävät sekavaa vaikutelmaa. Kirkkonummen kohdalla mittavat eritaso- ja ramppijärjestelyt ovat luoneet ilmeeltään teknisen ja kovan tiemiljöön, vaikka alueen pitäisi olla miellyttävä portti Kirkkonummelle.

Pikkalanjoen kapeaan ja herkkään laaksoon rakennettu huoltamo-liikerakennus varastopihoineen on sijainniltaan kiusallinen.

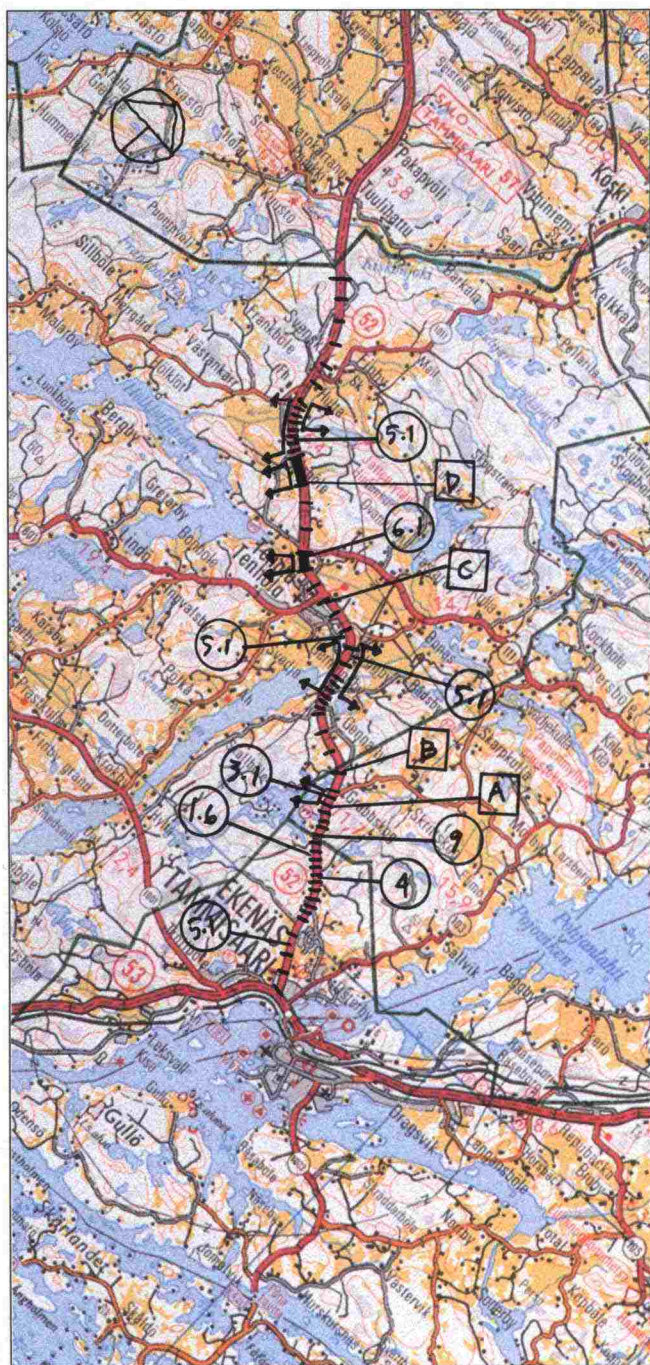
Inkoon ja Karjaan välinen pitkä metsäosuus on yksitoikkoinen. Lisäksi tie kulkee pitkiä matkoja maa-leikkauksissa ja länsipäässä laaksojen alavia pohjia seuraten.

A Mittavia ja ilmeeltään teknisiä liittymäjärjestelyjä Kirkkonummen kohdalla.

B Mutkitteleva kevyenliikenteen väylä puuistutuksi-neen. Överbyn maisemassa vuorottelevat pienet avoi-met savikot ja kalliomäet.

C Kallioleikkauksia on selänteillä runsaasti.

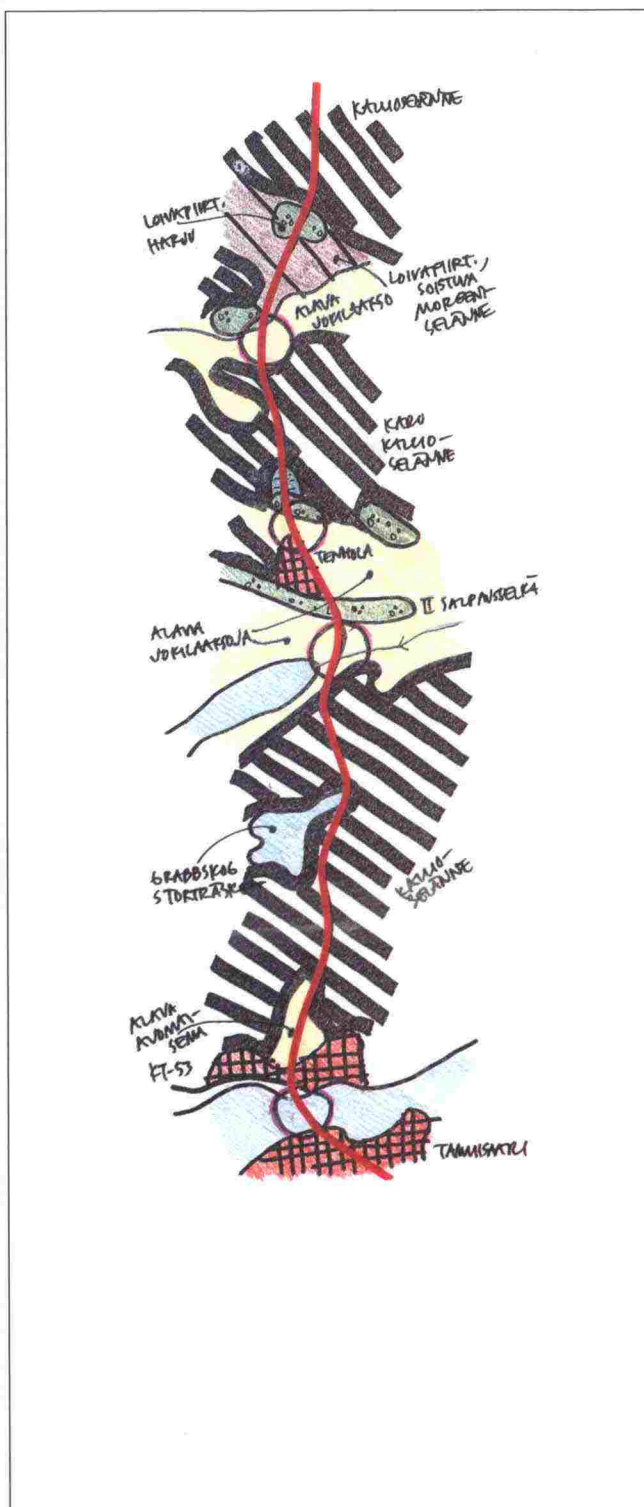
D Inkoosta Karjaalle tie halkoo mutkitellen metsä-alueita. Joutuisa, mutta ilmeetön tieosuus.

Kantatie

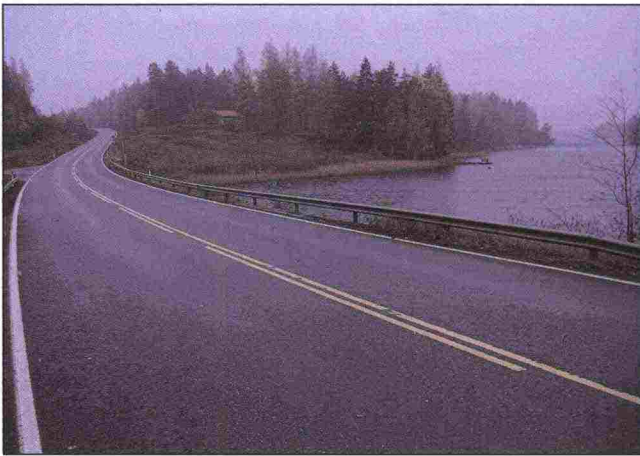
52 Tammisaari-Salo

Maisemamaakunta:
Suomenlahden rannikko

Suhde maisemarakenteeseen

Tie kulkee maiseman koillis-lounaissuuntaisia perusmuotoja vastaan, mistä johtuen se jäsenyy toisistaan selvästi poikkeaviin selänne- ja laakso-osuuksiin. Loivakaarteinen tielinjaus soveltuu yllättävänkin hyvin maiseman rytmiin, vaikka maasto erityisesti tien itäosilla on paikoin hyvin pienipiirteisesti vaihtelevaa kallioselännettä. Selänteiden reunoista ja vesistöistä on haettu tielinjaukselle kiinnekehä.

A.

B.

C.

D.

Maisemalliset arvot

Sköldargårdin-Gennarbyn välillä tie kulkee muodoiltaan rikkonaisen kallioselänteiden halki. Paikoin kauniit kalliomaastot sekä pienet vesistönäkymät antavat tielle ilmettä.

Tenholan vaiheilla avautuu kaksi laajaa viljelylaaksoa sekä komeita harjumuotoja tien leikatessa toista Salpausselkää. Näkymä Vikstrandin risteyksestä länteen on erityisen kaunis.

Vikstrandista länteen tie kulkee kallioselänteiden väliin muodostunutta soistunutta laaksopainannetta pitkin. Tien kaarteet muuttuvat maiseman rytmiä noudattaen loivemmiksi. Oldsbölen tilakeskus kallioharjanteella ja sitä ympäröivä kumpuileva viljelysmaisema ovat erityisen kauniita. Tie noudattaa hyvin selänteiden reunaa.

Hultan kohdalla avautuu laajoja avoimia laakso-maisemia tien molemmin puolin. Maiseman porttikohdat laaksoihin laskeuduttaessa ovat selvästi koettavissa. Tien itäisin osa on melko neutraalia metsäosuutta.

Ongelma-alueet

Erityisen ongelmallisia tiejaksoja ei ole. Teollisuusaluetta sivuava Österbyn suora Tammisaaresta lähdettäessä on ilmeeltään yksitoikkoinen, samoin eräät selännealueiden jaksot.

Tiemaiseman hoidossa päätavoitteena on laaksonäkymien säilyttäminen avoimina ja porttikohtien säilyttäminen ja mahdollinen voimistaminen.

A Järvinäkymä Grabbskogin kohdalla elävöittää tie-maisemaa. Tien voisi sitoa paremmin maisemaansa istuttamalla sillanpieleen rantapuuryhmiä.

B Selänneosuuksille tyypillinen tienäkymä. Maasto on kallioista ja pienipiirteistä. Kallioleikkauksia syntyy runsaasti.

C Kallioleikkaus on porttina Tenholan pohjoispuoliseen jokilaaksoon. Taustalla kohoaa II Salpausselkä.

D Herkästi kumpuilevaa vanhaa kulttuurimaisemaa. Tie seuraa kauniisti kaarrellen selänteiden reunaa.

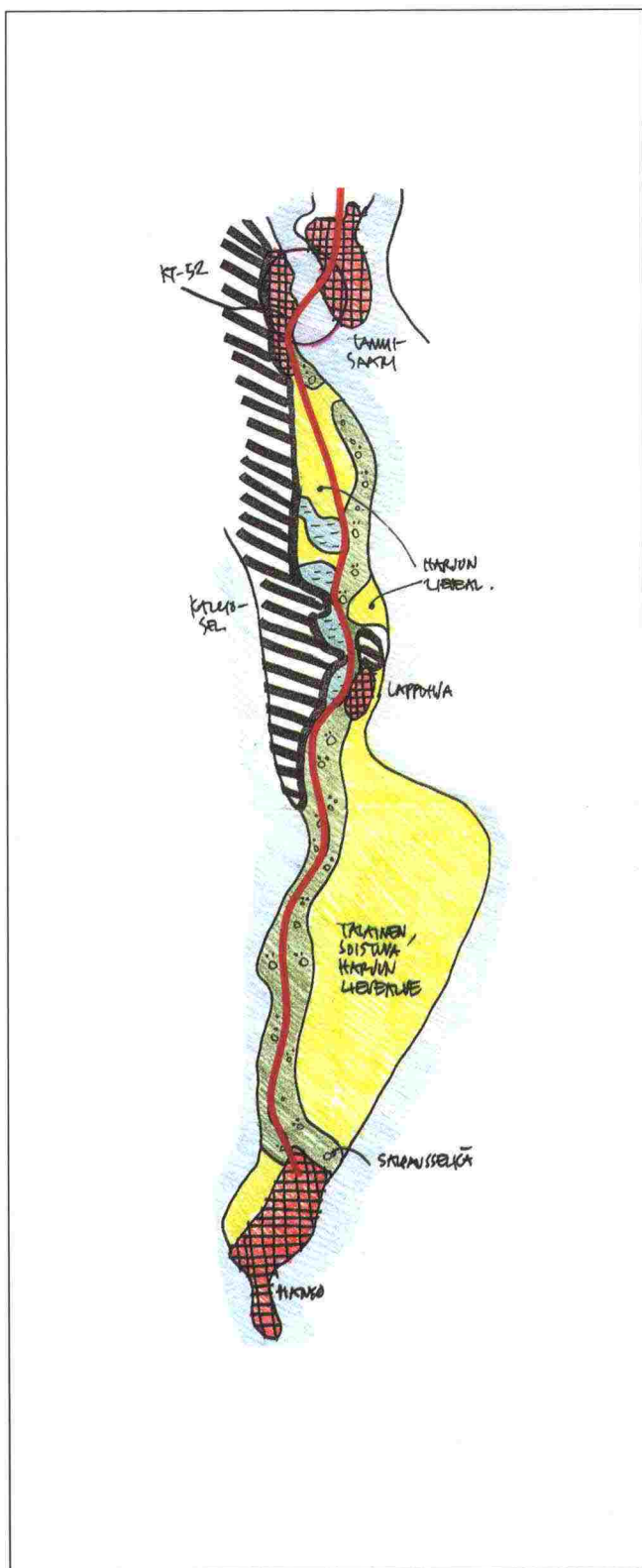
Kantatie

53 Hanko-Mäntsälä

Väli: Hanko-Lohja

Maisemamaakunta:

Suomenlahden rannikkoseutu/Eteläinen viljelyseutu/
Kiskon-Vihdin järvisseutu

Suhde maisemarakenteeseen

Tie kulkee pitkin Salpausselkää ja on siksi tiemaisemiltaan muusta päätieverkosta poikkeava. Hankoniemellä Salpausselkä on levinnyt alavaksi, monin paikoin soistuvaksi kankaaksi. Tiemaisema on mäntymetsien sulkema, merinäkyelmiä ei avaudu. Me-

A.

B.

C.

D.

renlahden ja harjun risteämä Tammisaaressa on erityisen voimakas solmukohta. Karjaalla tie kulkee harjun itäpuolta Snappertunan kulttuurimaiseman reunassa ja tieltä avautuu peltonäkymiä. Virkkalan eteläpuolella harju katkeaa kallioselänteisiin, jotka muodostavat tiemaisemalle porttikohdan Virkkalan kumpuileviin peltomaisemiin. Tie kulkee harjun itäpuolista lievealuetta seuraten Lohjalle saakka, missä palataan harjun laelle.

Tie koostuu linjaustavaltaan, standardiltaan ja iältään erilaisista jaksoista. Hankoniemellä on tielinjausta tarkoitus oikoa.

Maisemalliset arvot

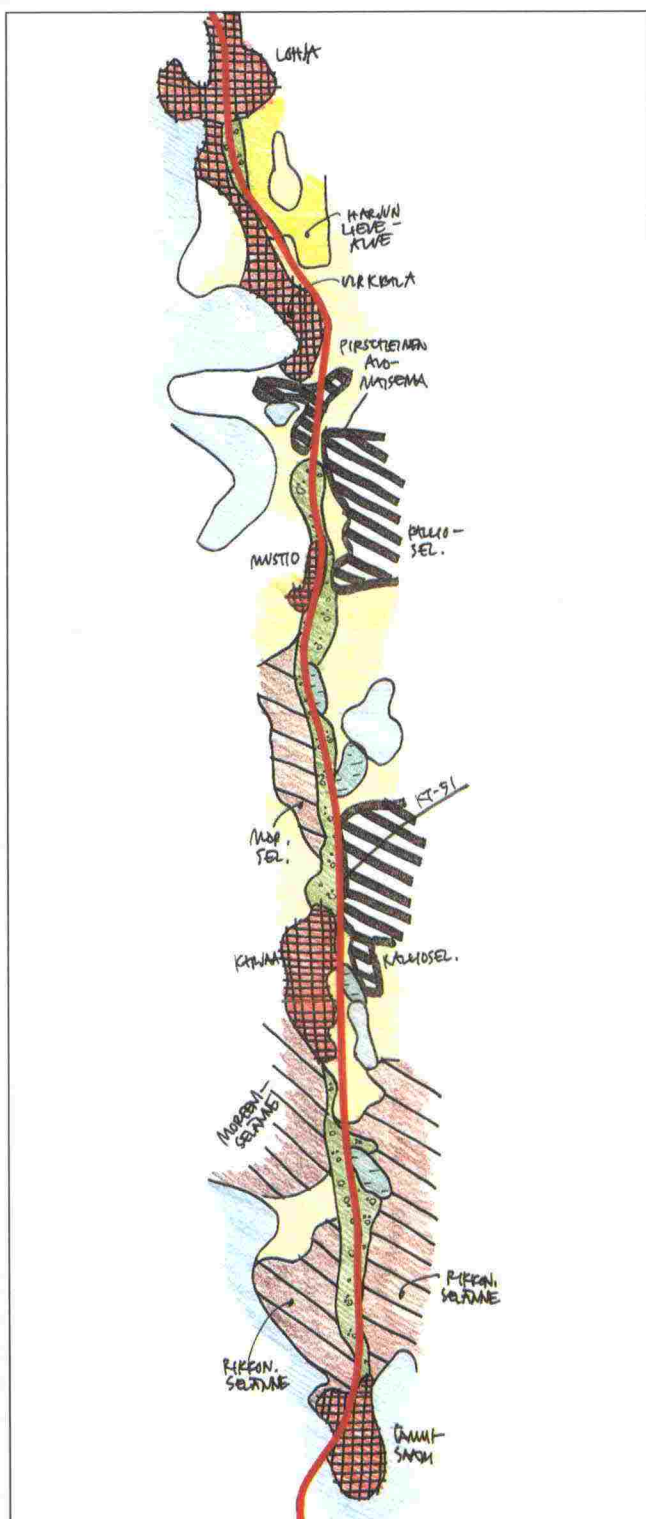
Tiemaisemat ovat pääosin metsäisiä ja sulkeutuneita, mikä ajoittain tekee tien yksitoikkoiseksi. Tammisaari merinäköymineen on tien kohokohta. Kaunista kangasmetsää ja -maastoa on monin paikoin, mutta erityisesti Hankoniemen keskivaiheilla, missä maasto on herkästi kumpuilevaa, sekä Mustiossa harjun laajetessa deltamaiseksi. Tietä paikoin avautuvat hyvät avomaisemat ovat arvokkaita tien rytmittäjiä.

A Hankoniemellä Salpausselkä on laajentunut tasaiseksi kankaaksi. Tiemaisemalla ei juuri ole kiinnostavia.

B Tieaukko on kapea. Monin paikoin kasvaa komeita mäntyryhmiä.

C Muutama rakennusryhmä on etappina Hanko-Tammisaari välillä.

D Kaunista kangasmaastoa Tammisaaren pohjoispuolelta.

Ongelma-alueet

Krogarsissa tienvarressa on laajoja taimikkoalueita ja niiden keskellä massiivisia teollisuuslaitoksia. Dragsvikin pohjoispuolella on teollisuus- ja myymälä-halleja ja harju on avattu liian puuttomaksi. Inkoo-Mustiotien risteyksessä on avoin soravarasto. Soranotto häiritsee tienäkymiä muutamain paikoin.

E.

F.

G.

I.

H.

J.

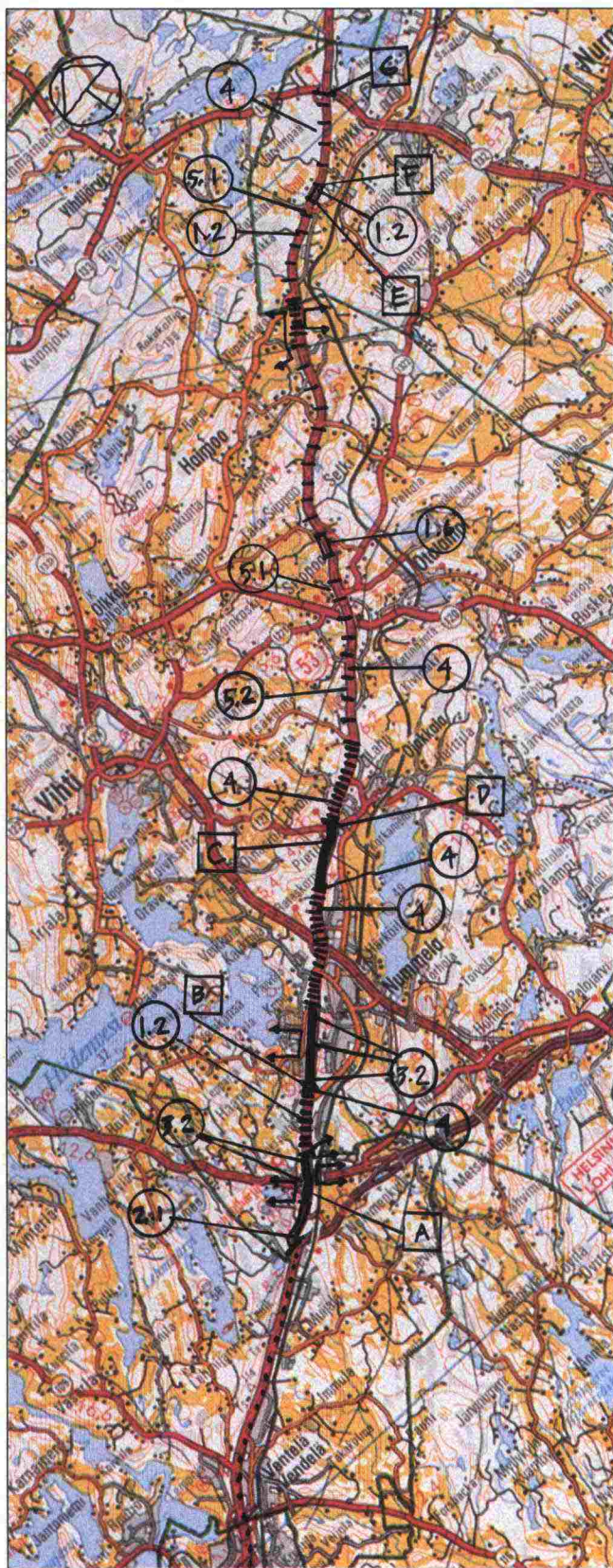
E ja F Tien standardi vaihtelee eri tiejaksoilla.

G Inkoo-Mustio-tie kulkee leikattuna Salpausselän poikki.

*H Harju katkeaa Virkkalan eteläpuolella kallioselän-
teiksi ja pieniksi savikoiksi. Suora tie katkaisee tylästi
horisonttilinjan.*

*I Kallioharjanne muodostaa vahvan porttikohdan
Virkkalan ja Lohjan itäpuolisiin viljelymaisemiin.*

*J Lohjan kohdalla tie nousee takaisin Salpausselälle.
Vastassa oleva korkea avoin luiska tulisi maisemoida
kaupungin porttikohdaksi.*

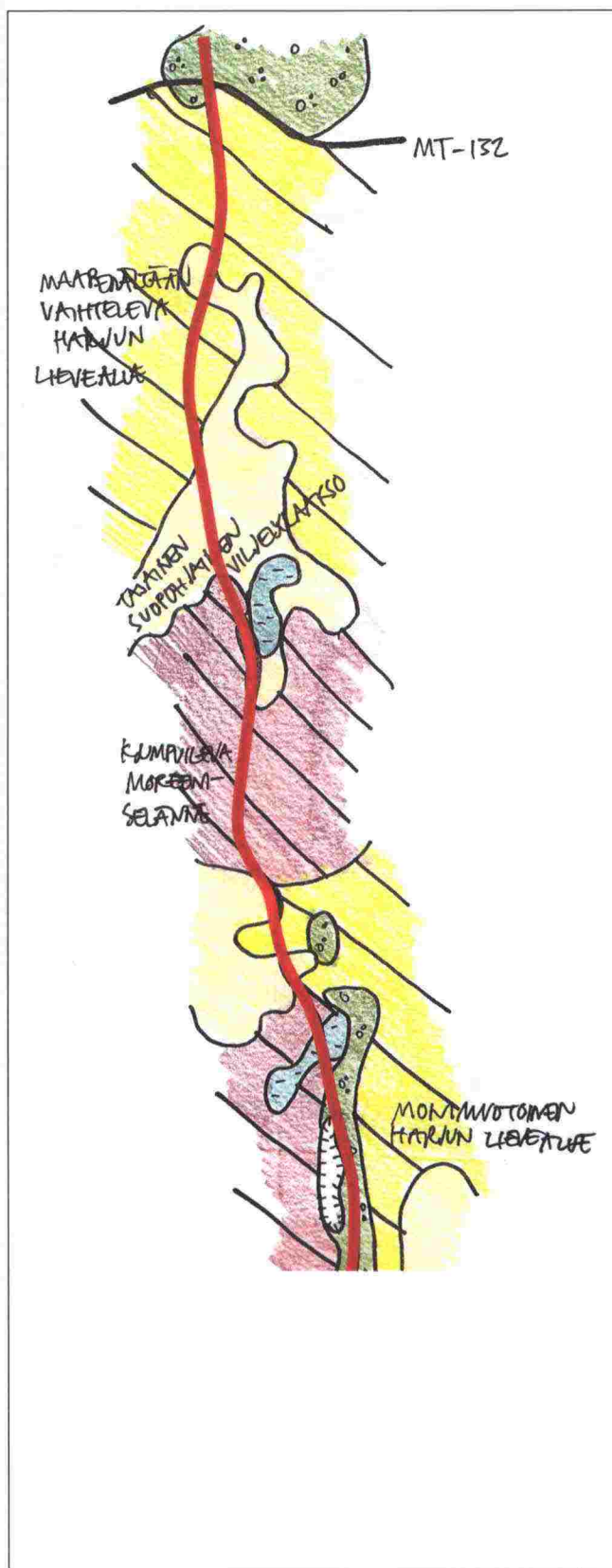
Kantatie

53 Hanko-Mäntsälä

Väli: Lohja-Röykkä

Maisemamaakunta:

Eteläinen viljelyseutu/Kiskon-Vihdin järvisseutu

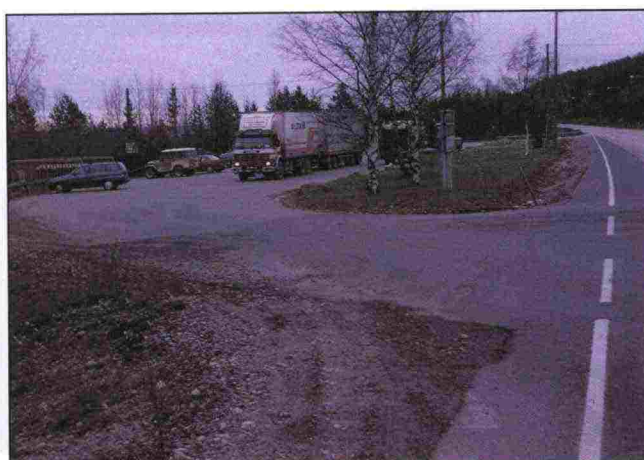

Suhde maisemarakenteeseen

Tie kulkee I Salpausselän kapeaa lakialuetta pitkin Otaalammen länsipuolelle saakka. Lohjalta Myllylammelle tien varteen on rakentunut nauhamainen taajama. Myllylammet elävöittävät kauniisti harjumai-

A.

B.

C.

D.

semaa. Niiden jälkeen tie siirtyy kulkemaan pitkin harjun luoteisrinnettä, jolloin Hiidenveden suuntaan avautuu puiden lomasta laajoja näkymiä. Pietilän kohdalla tie palaa harjun laelle, jota laajat soranotto-alueet ovat paikoin runnelleet.

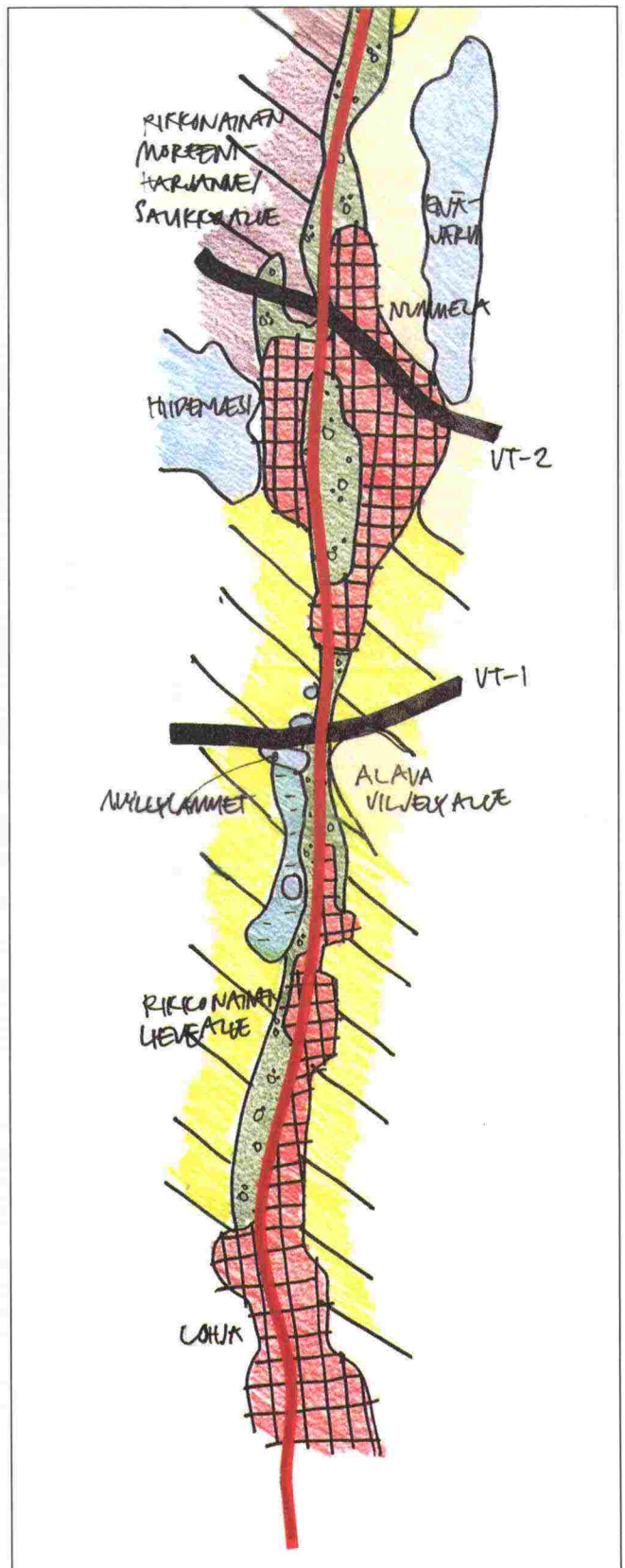
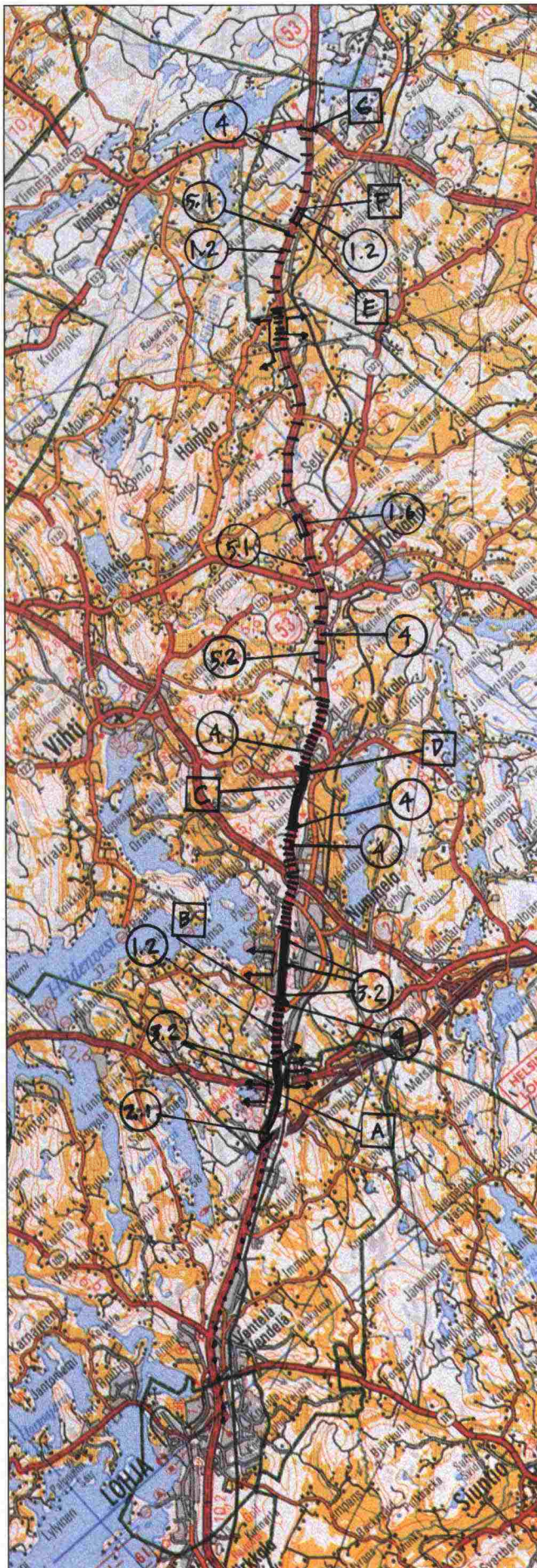
Otalammen vaiheilla Salpausselkä muuttuu epäjätkuviksi harjukumpareiksi, jotka jäävät tien itäpuolelle. Tiemaisemaa luonnehtivat kumpareiset moreenise-länteet ja muutamat alavat, suopohjaiset viljelylaaksot.

A Myllylammen rannassa on ilmeikäs levähdysalue.

B Myllylammen koillispuolella tie siirtyy Salpausselän luoteisrinteeseen. Kasvava puusto on sulkenut näkymät levähdysalueelta.

C Hiidenveden kohdalla puustoa tulisi reilusti avata laajan järvinäkymän edestä.

D Tie on porrastettu harjun rinteeseen.

Maisemalliset arvot

Lohjan-Otalammen välillä ovat läntisen Salpausselän voimakaspiirteisimmät jaksot. Tiemaisemat ovat pääsin sulkeutuneita. Myllylammella avautuu kaunis järvinäkymä ja Hiidenveden kohdalla tie kulkee korkealla

E.

F.

G.

harjun rinteessä, joten puustoa avaamalla voitaisiin luoda todellinen maisematie. Harjumaasto on monin paikoin kaunista ja puusto komeaa. Myös Pietilän koillispuolella tulisi näkymiä reilusti avata tien kulkiessa kapealla laella.

Otalammen Röykän väli on maisemallisesti neutraalia metsäosuutta. Tieltä avautuvat muutamat avomaisemat eivät suoperäisen ja pusikoituvan maaperän vuoksi ole erityisen näyttäviä.

Ongelma-alueet

Harjulta vielä avautuvat näkymät erityisesti Hiidenveden kohdalla ovat puuston kasvaessa sulkeutumassa. Soranotto häiritsee tienäkymiä Myllylammen länsipuolella sekä Pietilän ja Otalammen välillä. Vaikka kaivupaikat jäävät pääosin tien alapuolelle, ovat harjun lakialueen avoimuus ja maavallit ongelmia. Sinne tänne tien varteen on noussut teollisuushalleja, jotka eivät aina sovellu ympäristön ilmeeseen ja joiden piha-alueet tulisi rajata paremmin.

E Tien varteen hyvälle maaperälle hakeutuneet huoltoasemat ja teollisuuslaitokset ovat riski pohjavedelle...

F ... ja tiemaisemalle.

G Pysäkkikatoksen selustaksi voisi istuttaa muutamaa maisemapuun.

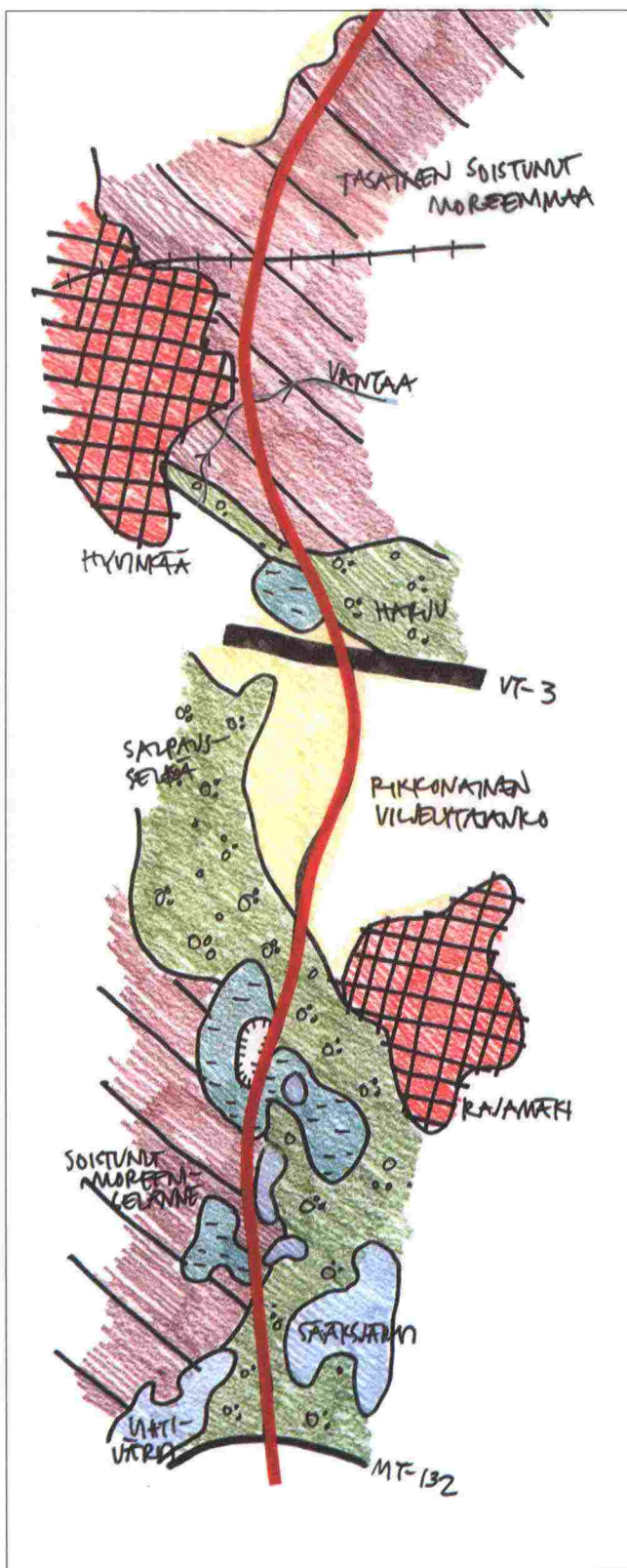
Kantatie

53 Hanko-Mäntsälä

Väli: Rönkä-Mäntsälä

Maisemamaakunta:

Eteläinen viljelyseutu

Suhde maisemarakenteeseen

Tie leikkaa viistoon Salpausselän laajentuman poikki maantien 132 ja Rajamäen välillä. Maasto on monin paikoin soistunutta mäntyä kasvavaa kangasta, jota järvet ja lammet elävöittävät. Rajamäeltä valtatie 3:n kohdalle tie halkoo metsäsaarekkeiden pirstomaa

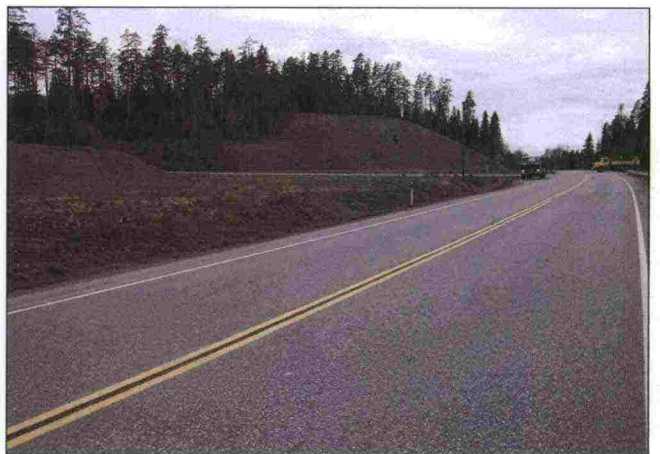
A.

B.

C.

D.

viljelytasankoa. Koko loppuosuus Mäntsälään saakka on loivapiirteistä, metsää kasvavaa, soistuvaa moreenimaata, josta erottuvat vain harjujaksot Kivunkylän, Ridasjärven ja Keravanjärven vaiheilla ja pienet järvi- ja jokinäkymät. Avomaisemia on vain paikoin ja asutusta vähän.

Tie on linjauksiltaan suora tai loivasti kaarteleva. Korkeusvaihteluita on vähän. Itäosalla tasainen maasto ei aina tarjoa tielle kiintopisteitä.

Maisemalliset arvot

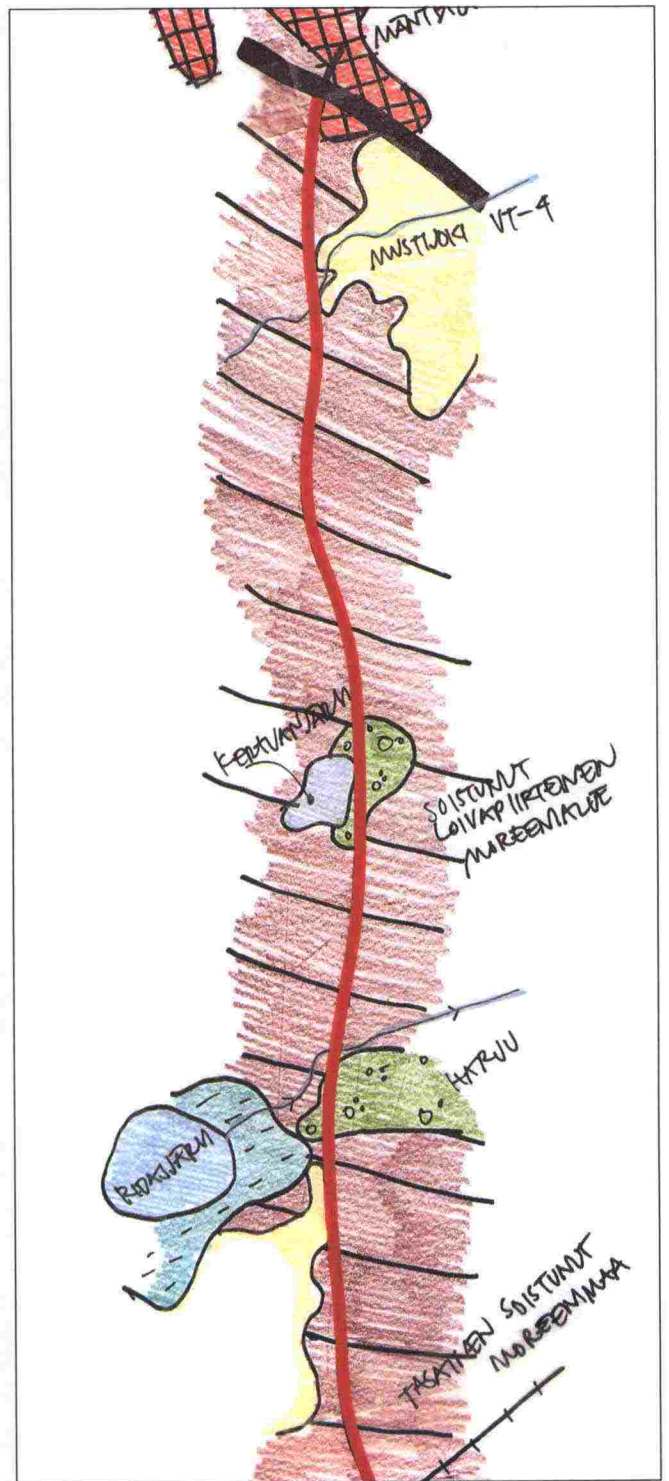
Tie on yksitoikkoinen. Erityisen ilmeetön on tiejakso Mäntsälästä valtatie 3:lle. Paras osuus on Rajamäen länsipuoli, missä tarjoutuu hyvää harjumaastoa ja lampinäkyviä. Puustoa tulisi vielä avata lampien edestä. Märkiöjärven rannassa on hyvällimeinen levähdysalue. Mustijoen ja Keravanjärven kohdalla avautuu pieniä vesistönäkymiä.

A Märkiöjärven rannassa on sijainniltaan houkutteleva levähdysalue.

B Valtatie 3:n liittymäalueet on maisemoitu vuonna 1993 ja niiden ilme on vielä keskeneräinen.

C Osittain leikattu harjun reuna rajaa tehokkaasti tienäkymää valtatie 3:n itäpuolella. Viereinen Hirvisuo jää puuston peittämän maavallin taakse.

D Ridasjärven kohdalla harjun kärkeen on tehty korkeita näkemäleikkauksia.

Ongelma-alueet

Yksitoikkoisuuden lisäksi tiellä on eräitä ongelmajaksoja. Hyvämäen kohdalla tie sivuaa vanhoja savenottoalueita, joita ympäröivät rapistuneet viljelymaisemat. Tiemiljöön on pusikoitumassa. Hyvinkään kaakkoispuolella tien varteen nousseen työpaikka-alueen ilme on toistaiseksi sekava. Ridasjärven liittymässä on korkeita leikkausluiskia harjun päässä ja niiden itäpuolella murskeasema häiritsee pahoin tienäkymää.

H.

E.

F.

I.

G.

E Murskeasema Ridasjärvellä on nykymuodossaan paha maisemahäiriö.

F Keravanjärven levähdysalue on yksitoikkoisen metsäosuuden etappipaikka.

G Näkymää Keravanjärvelle voisi varovasti laajentaa.

H Mustijoki näkyy kauniisti Mäntsälän suunnasta tullessa.

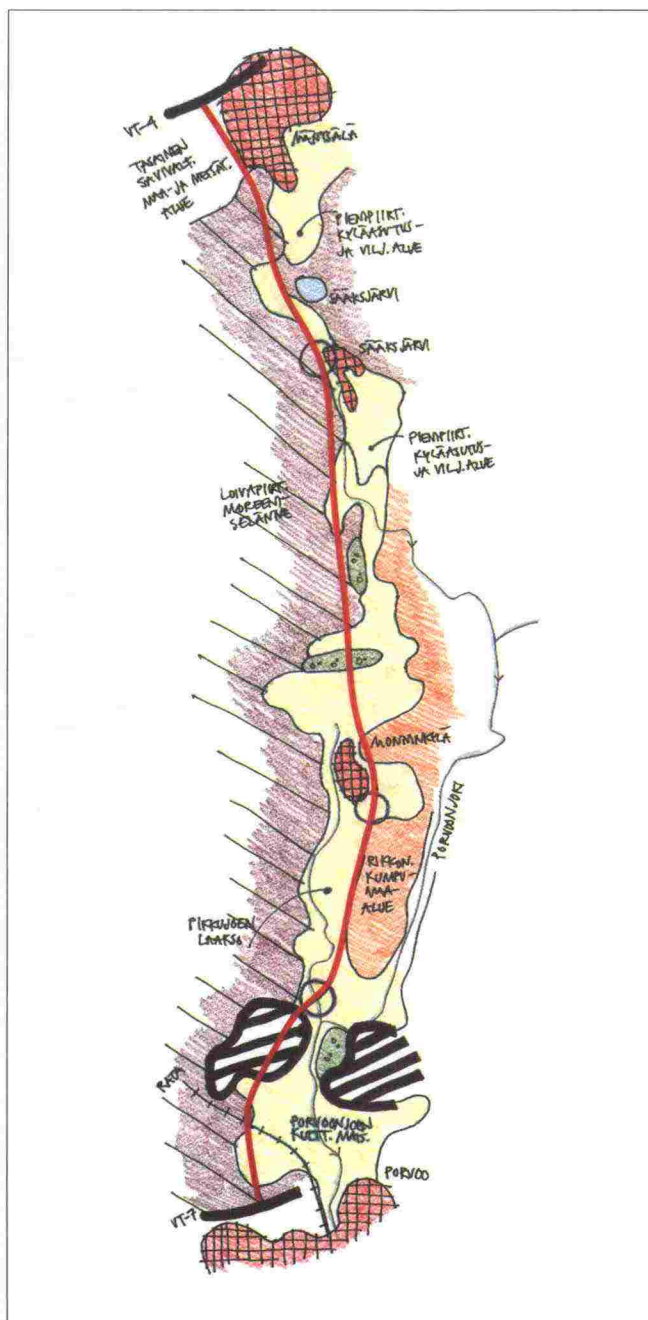
I Tyypillinen tienäkymä. Maasto on tasaista, avoimaisemia ja asutusta vähän.

Kantatie

55 Porvoo-Mäntsälä

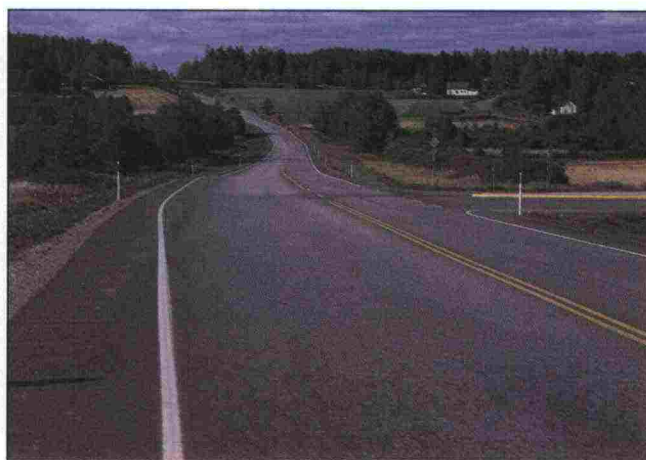
Maisemamaakunta:
Eteläinen viljelyseutu

Suhde maisemarakenteeseen

Tie on rakennettu uudelle paikalle vuosina 1970-75. Se kiertää näköetäisyydeltä Sääksjärven, Monninkylän, Vanhamoision ja Saksalan kyläkeskukset, joiden läpi vanha tie kulkee. Näköyhteys rakennettuun miljööseen sitoo myös uutta tietä seudun kulttuurimaisemaan. Tien on onnistuneesti sijoitettu Sääksjärven jokilaakson länsilaitaan, Pikkujoen laakson itäreunaan- ja Porvoonjokilaakson länsilaitaan. Selänteiden reunat luovat tielle maisemallisen kiinnekohdan ja tarjoavat samalla hyviä näkymiä viljelylaaksoihin. Luonteva sijoitus on ollut helppoa, koska tie kulkee maiseman perusmuotojen suuntaisesti. Metsäosuuksia on sopivassa suhteessa rytmittämään avomaisemia tilasarjaksi.

A.

B.

C.

D.

Tie on linjaukseltaan rauhallisesti kaarteleva ja sopeutuu hyvin viljelymaisemien rytmiin. Korkeusvaihtelut ovat loivapiirteisessä maastossa pieniä, mutta riittäviä antamaan tienäkymille mielenkiintoisuutta.

Maisemalliset arvot

- Tien maisema-arvo perustuu jokilaaksojen kulttuurimaisemiin. Porvoonjokilaakso ei uudelta tieltä katsoen näyttäydy parhaimmillaan, mutta tarjoaa silti laajoja rauhallisia avomaisemia. Porvoonjoen sivuhaaran, Pikkujoen, kumpuileva viljelymaisema on tiemaisemassa sitäkin kauniimpi. Pohjoisesta tultaessa muodostaa pieni kallioleikkaus hienosti avautuvan portin jokilaaksoon. Ylikulkusilta Hänninmäessä luo toisen hienon porttikohdan Vahijärven laaksoon tultaessa.

Sääksjärven kauniisti kumpuilevaan ja selkeästi rajautuvaan laaksoon tarjoutuu harmonisia näkymiä erityisesti Puolan ja Sääksjärven kylien kohdalla. Pääosin loivapiirteiset metsäselänteet ovat tiemaisemassa neutraaleja.

Ongelma-alueet

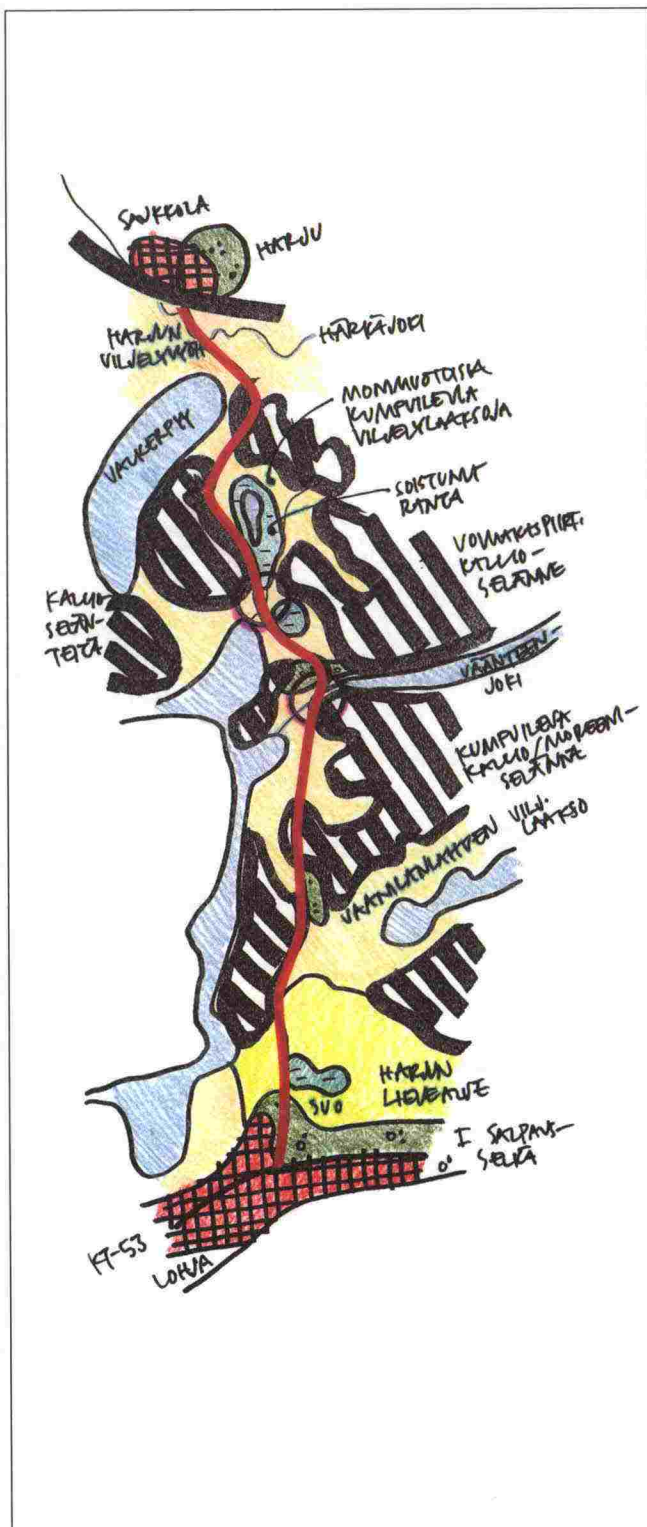
Tiellä ei ole erityisiä ongelmajaksoja, mutta pieniä hoitokohteita löytyy. Porvoonjokilaaksossa pusikotuvat vastapenkereet sulkevat tärkeitä näkymiä ja saavat tiemiljöön näyttämään rapistuneelta. Vanha-moisiossa alikulkutunnelin ympäristöä tulisi maisemoida istutuksin. Myös Monninkylän sisääntuloliittymä kaipaisi maisemanhoitoa. Mäntsälässä taajaman läheisyyden tulisi olla havaittavissa muutenkin kuin meluvallina ja teollisuushalleina. Sitä voitaisiin ilmentää esimerkiksi maisemoimalla sisääntuloliittymiä rakennetun miljöön puulajeilla.

A Upeasti avautuva porttikohhta Pikkujoen laaksoon.

B Vahijärven kumpuilevia peltomaisemia. Tienvarteen laakson pohjalle noussut kasvillisuus pehmentää näkymää ja sitoo tietä ympäristöönsä, mutta sulkee samalla avomaisemia.

C Silta ja maaston leikkaus luovat portin Vahijärven laaksoon.

D Mäntsälässä taajaman rajausta selkiinnyttämistä.

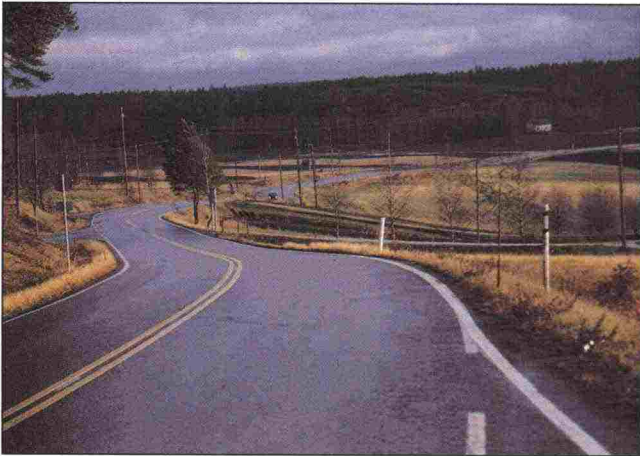
Maantie

109 Saukkola-Lohja

Maisemamaakunta:
Kiskon-Vihdin järvisyys

Suhde maisemarakenteeseen

Tien maisemalliset lähtökohdat ovat rikkaat. Eteläpää ulottuu Salpausselälle ja harjun hiekkainen lievealue antaa tiemaisemalle ilmettä Vaanianlahden viljelylaaksoon saakka. Siitä pohjoiseen tie kulkee voimakkaasti kumpuilevien viljelylaaksojen reunamien seuralla. Pelloja kehystävät voimakaspiirteiset kallioharjanteet ja lisäksi antavat Väänteenojoen, Hän-

A.

B.

C.

D.

täjoen ja Härkäjoen ylitykset, näkymät ympäröiville järville ja erityisesti tien pohjoisosalla hienot tilakeskukset puukujanteineen. Savijärvi alavine rantaniittyineen on luonnonsuojelualueita.

Maisemalliset arvot

Tiemaisema on kokonaisuudessaan erittäin kaunis ja omakeimainen ja jaksottuu herkäsi tilasarjaksi. Kumpuilevan maaston mukaan kaarteleva ja harjanteiden reunoja seuraileva tie on oleellinen osa kulttuurimaisemaa. Viljelyslaakso- ja järvinäkymien ohella myös näkymät tien suunnassa ovat hienoja. Äijäsmäki ja Salimäki tekevät tienäkymän Häntäjoen laaksossa poikkeuksellisen jylhäksi. Väänteenojoen laaksossa tie on riittävän kaarteleva, jotta silta on nähtävissä ennen joen ylitystä.

Ongelma-alueet

Ongelmakohtia on vähän ja maisemahäiriöt liittyvät lähinnä tienvarren rakennettuun ympäristöön. Kyläasutus tien eteläosilla on paikoin ilmeeltään sekavaa ja Hietaisten vanhainkoti erottuu tienäkymässä kovin laatikkomaisena.

A Näkymä matalalta harjukumpareelta Vaanianlahden viljelylaaksoon.

B Tien suhde kumpuilevaan viljelymaisemaan on harvinaisen eloisa. Tien suunnassa tarjoutuu mielenkiintoisia näkymiä.

C Kallioharjanteiden ketju rajaa komeasti tiemaisemaa Häntäjoen tuntumassa.

D Tien noudattaa kauniisti maiseman reunoja ja kokoa sopivin välein matalille harjanteille, joilta avautuu seuraava tiejakso.

A.

B.

C.

D.

Palojärveltä länteen maisematyyppi muuttuu rikkonaiseksi koostuen pienistä viljellyistä savialueista, kalliomäistä ja epäjatkuvista harjukummuista.

Maantietä useista kohdin sivuava moottoritie on voimakas maisemaelementti.

Maisemalliset arvot

Tie on maisemallisesti neutraali. Kolmperästä Veikkolaan tiemaisemassa pilkkottavat järvet ja kallioalueet antavat hieman vaihtelua. Veikkolan länsipuoliselta ylikulkusillalta avautuu kaunis näkymä moottoritielle.

Ongelma-alueet

Monimuotoisessa maastossa suoriin linjauksiin ja tiukkoihin kaarteisiin perustuvat tielinjaus vaikuttaa monin paikoin jäykältä ja maisemassaan väkivaltaiselta. Tie paloittelee Nuuksion järviylänköä. Kallioleikkauksia on tien itäosalla runsaasti ja ne ovat ilmeeltään melko ahtaita. Muuten tie noudattelee maaston korkeustasoja. Hajarakentaminen sekä muutamat teollisuus- ja varastoalueet ovat tiemaisemassa häiritseviä. Tien itäpää, missä vanha tie ja

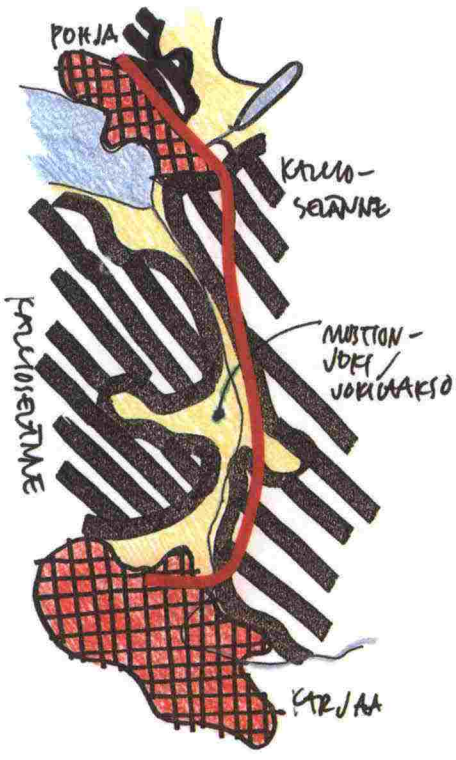
moottoritie kulkevat rinnakkain sekä kehä III:n seutu ovat ilmeeltään kovia ja teknisiä.

A Pienet järvet elävöittävät tiemaisemaa. Rantapuustoa tulisi avata.

B Tie leikkaa Nuuksion järviylänköä. Linjaus on monin paikoin jäykkä ja väkivaltainen.

C Ylikulkusilloilta avautuu kauniita näkymiä moottoritielle.

D Tien länsipäässä maisematyyppi on vaihtelevaa ja rikkonaista, tie jäykän suoraviivainen.

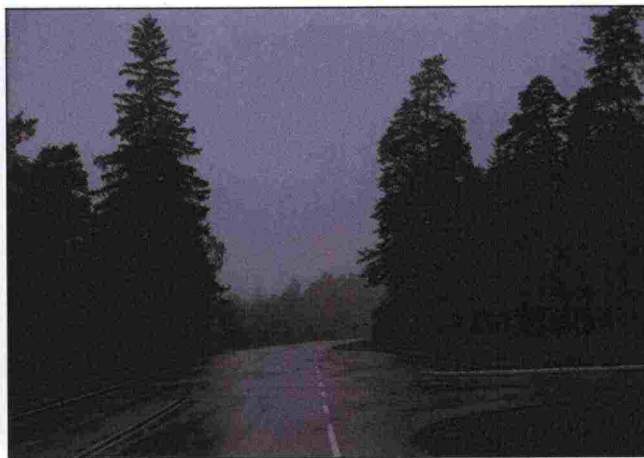
Maantie
111 Karjaa-Tenhola
Maisemamaakunta:
Kiskon-Vihdin järvisuotu

Suhde maisemarakenteeseen

Tie kulkee Mustionjoen kapean laakson suuntaisesti, mutta sijoittuu pääosin laaksoa kehystävälle kallio-
selänteelle. Jokinäkymiä tarjoutuu Karjaalla tien ylit-
täessä jokilaakson ja Klinkbacken kohdalla, missä tie
käväisee laakson reunassa. Ennen Pohjaa tie ylittää
Fiskarsinjoen laaksopainanteen.

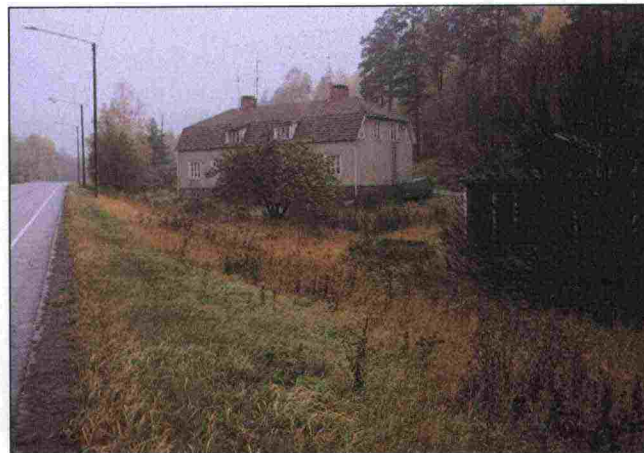
A.

B.

C.

D.

Kallioselänteet ovat paikoin jylhiä. Tie on standardiltaan hyvä, loivakaarteinen ja linjaus on sovitettu onnistuneesti maaston lähtökohtiin. Jokilaakson vanhat tehdasmiljööt jäävät lähes näkymättömiin, mutta tienvarren asuinrakennukset ja puusto muistuttavat kulttuuriperinteestä.

Maisemalliset arvot

Selänteelle sijoitettuna tie on maisemallisesti melko neutraali. Arvokkain osuus on Klinbackan kohta, josta avautuu kauniita näkymiä Mustionjoen rantaan. Tienvarsipuusto on monin paikoin komeaa ja selän-teillä on hyvää kalliomaastoa. Jokien ylityskohdat ovat niin runsaspuustoisia, että kunnollisia vesinäkymiä ei avaudu.

Ongelma-alueet

Åminneforsin kohdalla oleva laskettelurinne on lumettomaan aikaan maisemavaurio. Tien varressa kasvava kuusirivi peittää onneksi pahimmat häiriöt. Lillforsissa tien tasaus on vanhaan rakennuskantaan nähden korkealla. Rinteen vuoksi eteläpuoleiset talot jäävät hyvinkin alas.

A Karjaalla tie on leveä, koska maalatun pientareen lisäksi molemmin puolin kulkee korotettu jalkakäytävä.

B Suuret puut muodostavat tielle porttikohdan.

C Laskettelurinne on lumettomaan aikaan maisemavaurio. Tienvarren kuusirivi on arvokas näkösuoja.

D Lillforsissa tien tasaus on paikoin korkealla vanhaan rakennuskantaan nähden.

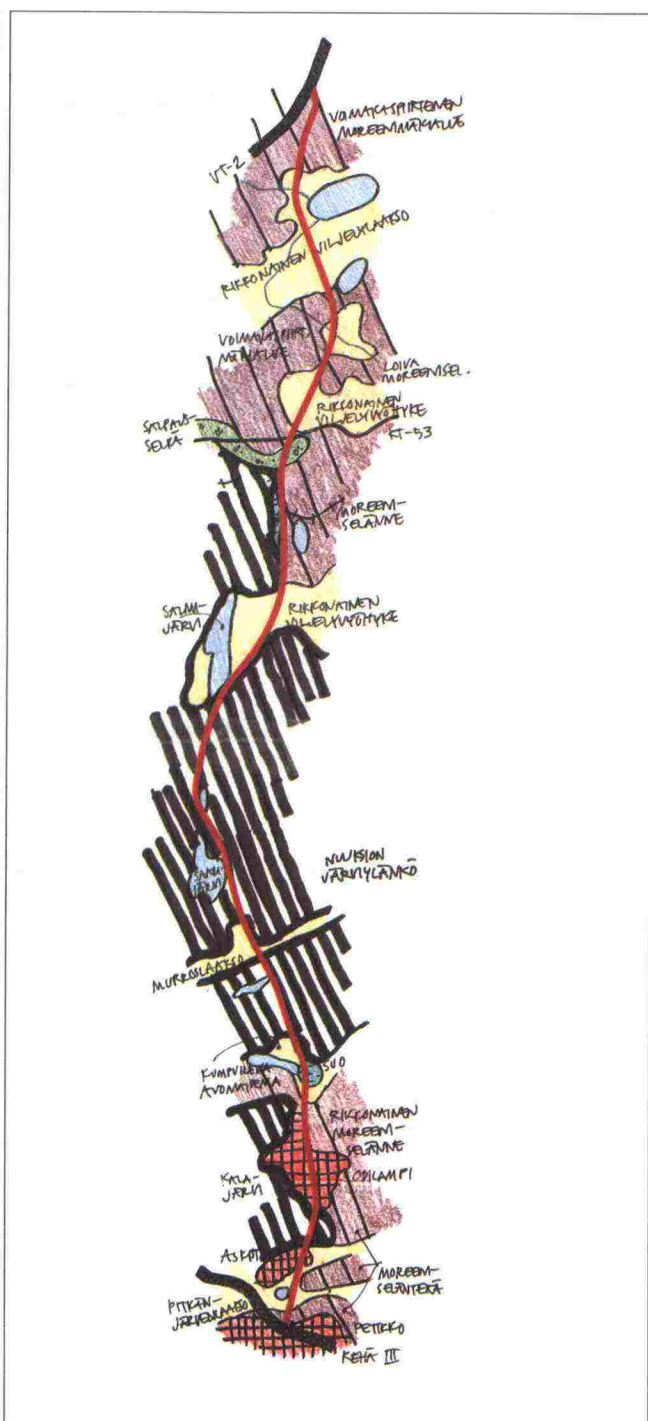

Maantie

120 Helsinki-Olkala

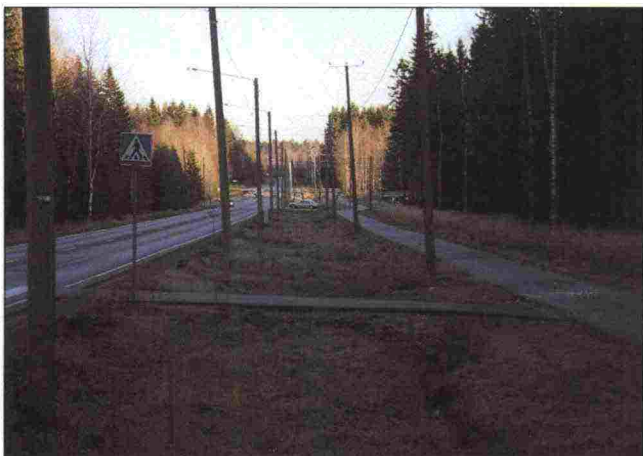
Maisemamaakunta:

Eteläinen viljelyseutu/Kiskon-Vihdin järvisetu

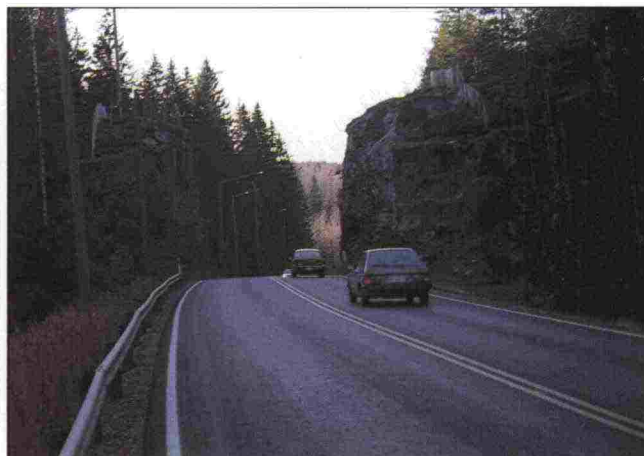

Suhde maisemarakenteeseen

Tie jaksottuu eriluonteisiin osiin. Itäpää Kehä III:lta Luukkiin on hajanaista taajama-aluetta, jota luonnehtivat kalliomäet ja niiden väliin jäävät alavat, soistuneet laaksot. Luukista Salmijärvelle tie halkoo Nuukсион karua, kallioista järviylänköä. Takkulassa ylängön rikkoo tiehen nähden poikittainen ruhjelaakso ja Salmijärven kaakkoispuolella tie kulkee kapean ruhjelaakson pohjaa. Salmijärven kohdalla avautuu peltonäkymiä, jonka jälkeen tie kulkee kallioreunoja ja soistuneita laaksoja sivuten Salpausselälle saakka. Salpausselän länsipuolta luonnehtivat kumpuilevat

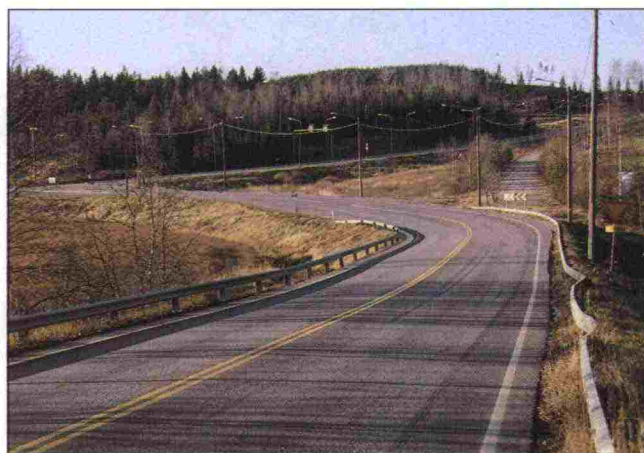
A.

B.

C.

D.

viljelylaaksot ja paikoin hyvinkin voimakaspiirteiset mäkima-alueet.

Tie on tasaisilla osilla suoralinjainen, selänteillä maaston mukaan mutkitteleva ja tieaukoltaan kapea. Kallioleikkaukset ovat ahtaita.

Maisemalliset arvot

Tiejakso Luukista Salpausselälle on maisemallisesti mielenkiintoinen. Nuuksion ylänkö tarjoaa komeita kalliomaastoja, joita järvinäkymät ja voimakasmuotoiset ruhjelaaksot elävöittävät. Parhaita osuuksia ovat Kaitalammen ja Pyyslammen seudut. Salmijärven vaiheilla avautuvat pelto- ja järvimaisemat rytmittävät sulkeutuneita tieosuuksia. Salmijärven jälkeen tie kaartelelee kauniisti kallio- ja suoreunoja seuraillen.

Salpausselän länsipuolella parhaita osuuksia ovat Vihtiojen viljelylaaksot.

Ongelma-alueet

Luukin itäpuolinen tiejakso on ilmeeltään ankea. Tie on suoraviivainen, tieaukko kevyen liikenteen väyli-

neen liian leveä ja ympäröivä rakennuskanta ilmeeltään sekalaista. Tiemiljöö vaatii kokonaisvaltaista ympäristöhoitoa, jossa sen ilme kohennetaan rapistuvasta maantiestä asuinalueita jäsentäväksi pääakseliksi.

Tie jakaa Nuuksion järviylänköä ja heikentää siten sen erämaa-arvoa. Kallioleikkauksia on paljon. Takukulassa romuvarasto häiritsee komeaa ruhjelaakso-maisemaa. Järvi- ja kallonäkymiä voidaan monin paikoin parantaa puustoa varovasti poistamalla.

A Tien itäpää Kehä III:lta Luukkiin kaipa maisemanhoitoa. Ongelmia ovat suoralinjainen, leveä tieaukko, tekniset rakennelmat, kirjava taajamarakenne ja monin paikoin soistuva maaperä.

B Nuuksion järviylängöllä tieaukko ja kallioleikkaukset ovat tiiviitä.

C Järvet ja lammet elävöittävät tienäkymiä. Rantapuustoa ja pensaita tulisi vaihteittain harventaa yksittäisiksi maisemapuiksi ja puuryhmiksi.

D Tien länsipäälle ovat luonteenomaisia voimakasmuotoiset mäkima-alueet ja avoimet viljelylaaksot.

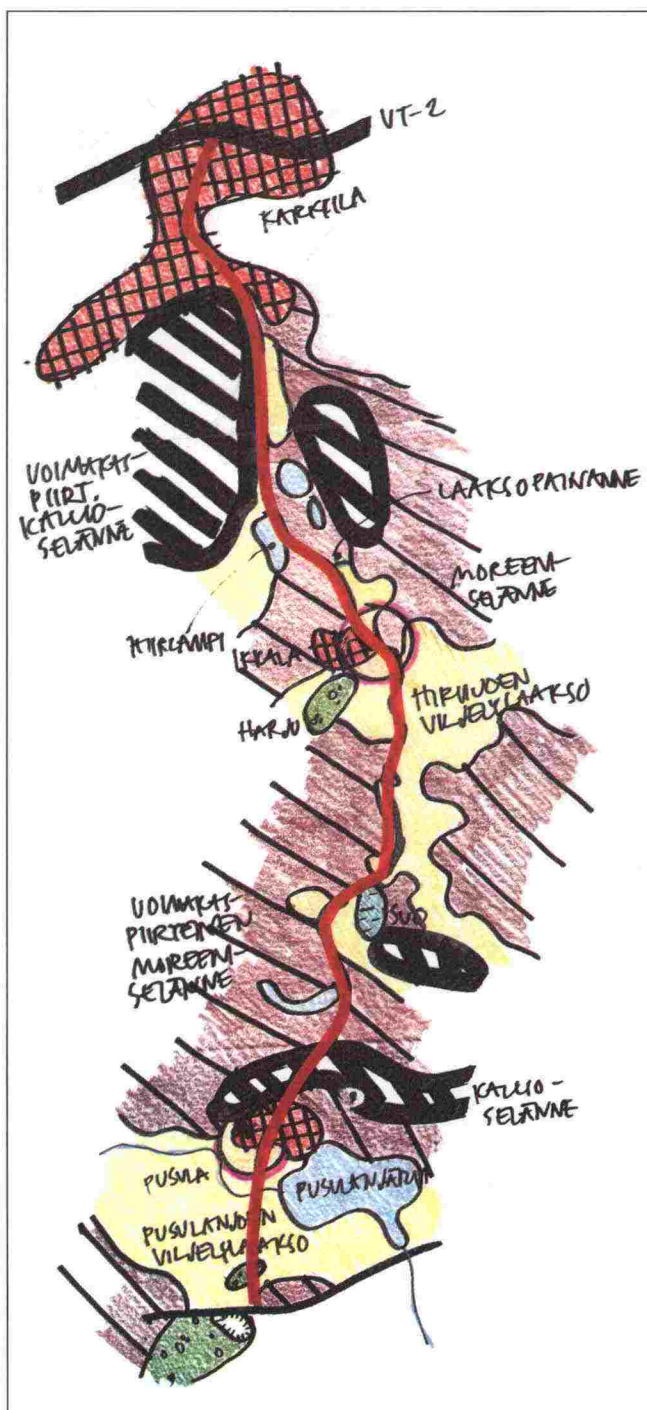
Maantiet

126 Karkkila-Ikkala

127 Ikkala-Hyönälä

Maisemamaakunta:

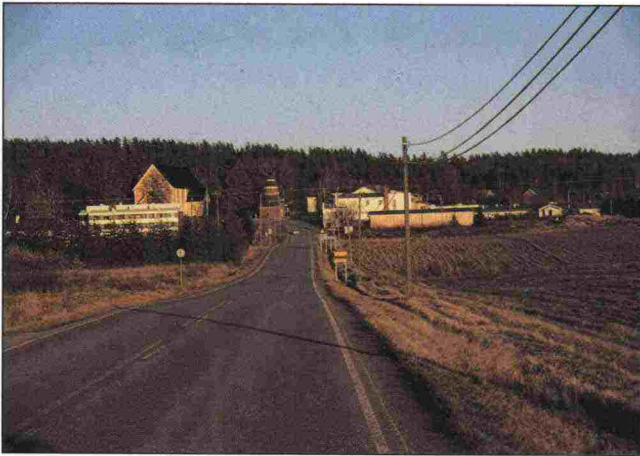
Kiskon-Vihdin järvisuotu

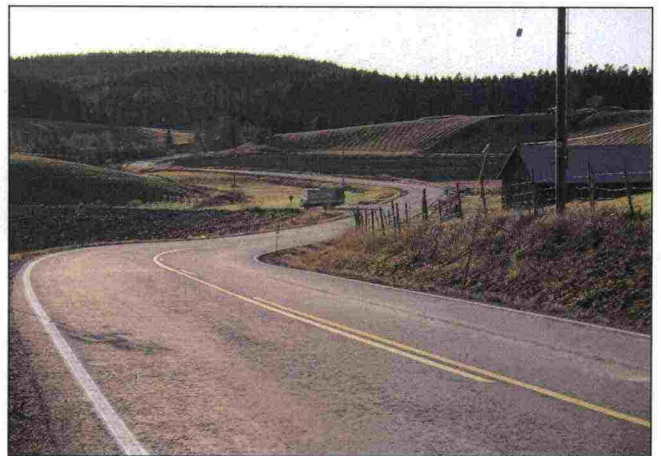
Suhde maisemarakenteeseen

Alueen maisemakuva on voimakaspiirteinen ja tie rytmittyy eriluonteisiin jaksoihin. Hyönälästä Pusulaan tie kulkee Pusulanjoen laajan viljelyalueen poikki ja kohoo Pusulan itäpuolella jylhäpiirteiselle kallio- ja moreeniselänteelle. Selänteellä on myös hiekkavaltaisia vyöhykkeitä, jotka lisäävät maaston monimuotoisuutta. Ikkalan eteläpuolella tie kierteleä kau- niisti Hirvijoien viljelylaakson pohjoislaidassa.

Ikkalan kylä sijoittuu kallio-moreeniselänteiden reu- naan Hirvijoien latvan laajan viljelyvyöhykkeen poh-

A.

B.

C.

D.

joispuolelle. Tie jatkaa kapeassa, jylhien selänteiden rajaamassa laaksossa Hiirilammelle saakka. Vastapainona maastomuodoille tien varressa on nauhamaista asutusta, joka antaa tiemiljöölle pienipiirteisyyttä. Hiirilammelta Karkkilaan tie seuraa laajan kallioselänteiden jyrkkää kaakkoisrinnettä. Tien eteläpuolella on kapea peltolaakso. Tie alistuu luontevasti suurmaiseman muotoihin.

Maisemalliset arvot

Tie on maisemallisesti hyvä ja ilmeeltään vaihteleva. Pusulanjoen laakso ei alavalta tieltä näyntyä parhaimmillaan, mutta Hirvijoen laajaan viljelylaaksoon avautuu hienoja näkymiä, joita tilakeskukset elävöittävät ja tie sulautuu erityisen kauniisti maiseman kumpuilevaan rytmiin. Paras jakso on välillä Suome-Ikkala. Pusulan itäpuolinen selänneosuus on voimakkaiden muotojensa vuoksi näyttävä.

Ikkalan pohjoispuolella tie on maisemallisesti melko neutraali. Kylmäkorven-Hiirilammen kohdalla järvi-maisemat, voimakkaat maastomuodot ja hyvä tienvarsipuusto antavat näkymille ilmettä. Ikkalassa on pätkittäin mukavaa kyläraittia ja tieltä avautuu peltonäkymiä lounaaseen.

Ongelma-alueet

Ongelmakohdat ovat paikallisia. Raduksen kylässä on kaksi vanhaa saha-aluetta ja soranottopaikka, jotka ovat lieviä maisemahäiriöitä. Ikkalan pohjoisosassa on teollisuushalleja ja laajoja avoimia pysäköintikenttiä. Alueen ilmettä tulisi jäsennöidä ja pehmentää. Myös Ikkalan uusien omakoti- ja rivitalojen pihat ovat tien suuntaan liian avoimia. Kaupan edustalla on pieniä ongelmia pihan korkeuksien suhteen. Alhovuoren laskettelukeskus mökkikylineen sulautuu tienäkymään myös lumettomana aikana varsin hyvin.

A Pusulan kirkko on maamerkinä tien poskessa. Alava ja paikoin pusikoituva tieympäristö ei tarjoa parasta mahdollista kuvaa Pusulanjoen kulttuuri-maisemasta.

B Hienosti maaston rytmiä noudattava tielinjaus Suomalassa.

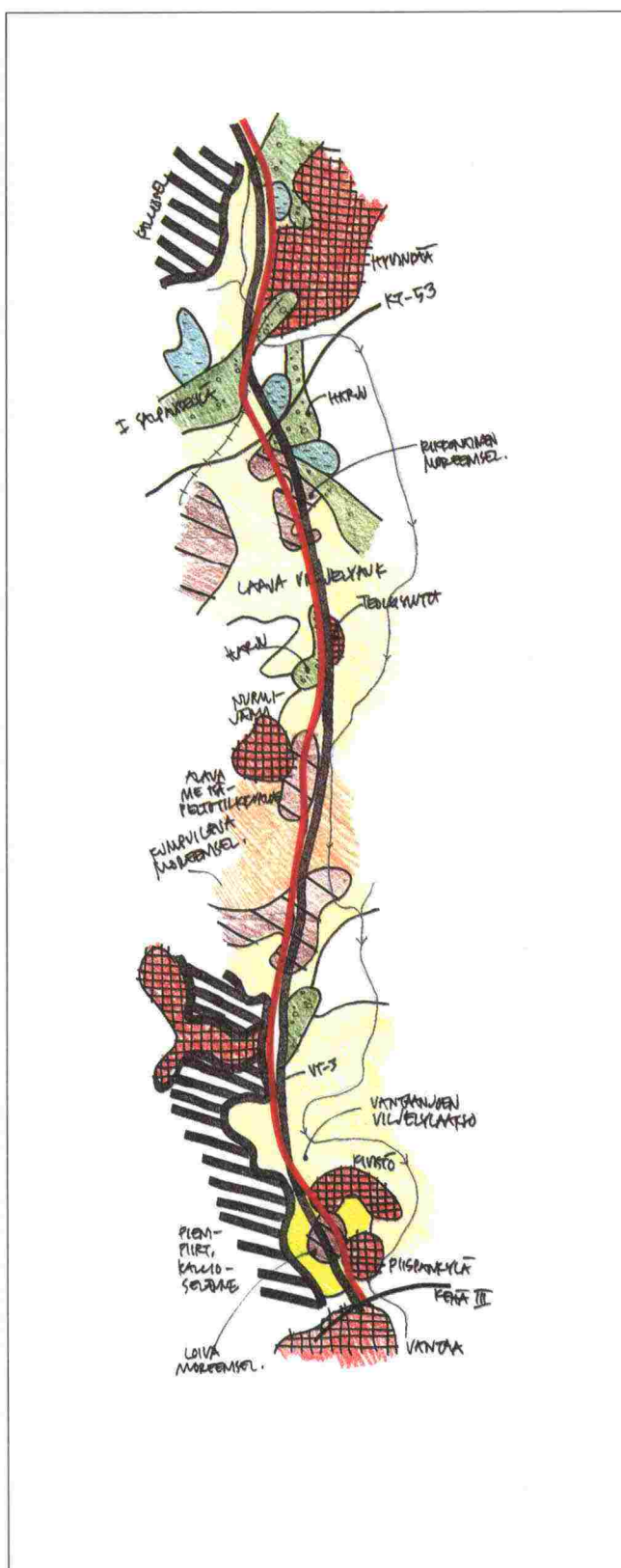
C Sopivasti harvennettu puusto toimii kaarteessa optisena ohjauksena, mutta ei sulje takana avautuvaa peltomaisemaa.

D Ikkalan pohjoispään avointa tiemiljööä tulisi tiivistää ja jäsennöidä.

Maantie
130 Vantaankoski-Hämeenlinna

Maisemamaakunta:
Eteläinen viljelyseutu

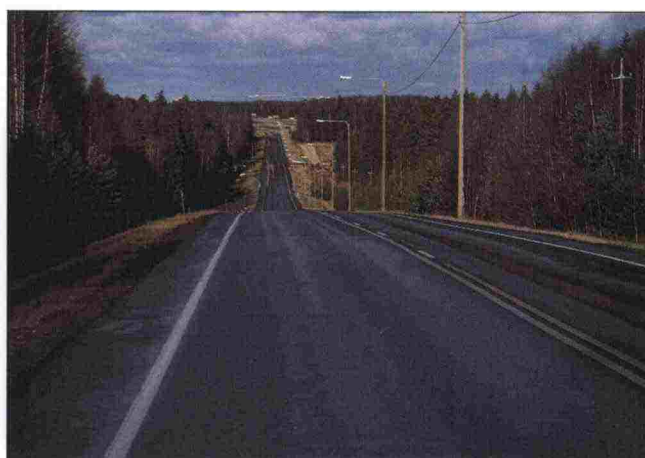

Suhde maisemarakenteeseen

Tie seurailee Vantaanjoen viljelylaakson laitoja. Tie-maisemassa vuorottelevat tasaiset, paikoitellen hyvinkin laajat avomaisemat ja metsäiset selänteet, jotka eteläosalla ovat kalliovaltaisia ja monimuotoisia ja pohjoisempänä loivemmin kumpuilevia. Salpaus-

A.

B.

C.

D.

selkä ylittyy eleettömästi harjun matalasta kohdasta. Tie on linjauksiltaan suoraviivainen ja noudattaa maaston korkeusvaihteluja. Linjaus tukeutuu paikoin mäkien ja selänteiden reunoihin, mutta yleisilme on jäykkä ja maisematekijöistä piittaamaton.

Vuonna 1993 valmistunut moottoritie kulkee lähes koko matkan maantien tuntumassa ja on suuresti muuttanut tienäkymiä.

Maisemalliset arvot

Maisemallisesti arvokkaita tiejaksoja on vähän. Klaukkalan Metsäkylässä on tasapainoista kylä- ja viljelymaisemaa. Savikon kohdalta avautuu laajoja näkymiä Rajamäen suuntaan ja hyvätasoinen levähdysalue palvelee molempien teiden käyttäjiä. Ennen Salpausselän ylitystä tie kaartelee kauniisti avomaisemassa ja moottoritielle tarjoutuu hyvä kuvakulma.

Ongelma-alueet

Tien yleisilme ei ole erityisen hyvä. Suoraviivainen linjaus tekee tiestä jäykän ja yksitoikkoisen. Lisäksi moottoritien rakentaminen on tuonut paljon ongelmia. Peltomailla tasaukseltaan korkeampi mootto-

ritie katkaisee arvokkaita näkymiä ja lukuisat eritasojärjestelyt, suojavallit, valaisinrivistöt, hirviadat ja porttaalit ovat sekavoittaneet vanhan tien ilmettä. Tiemiljöön on paikoin korostuneen tekninen.

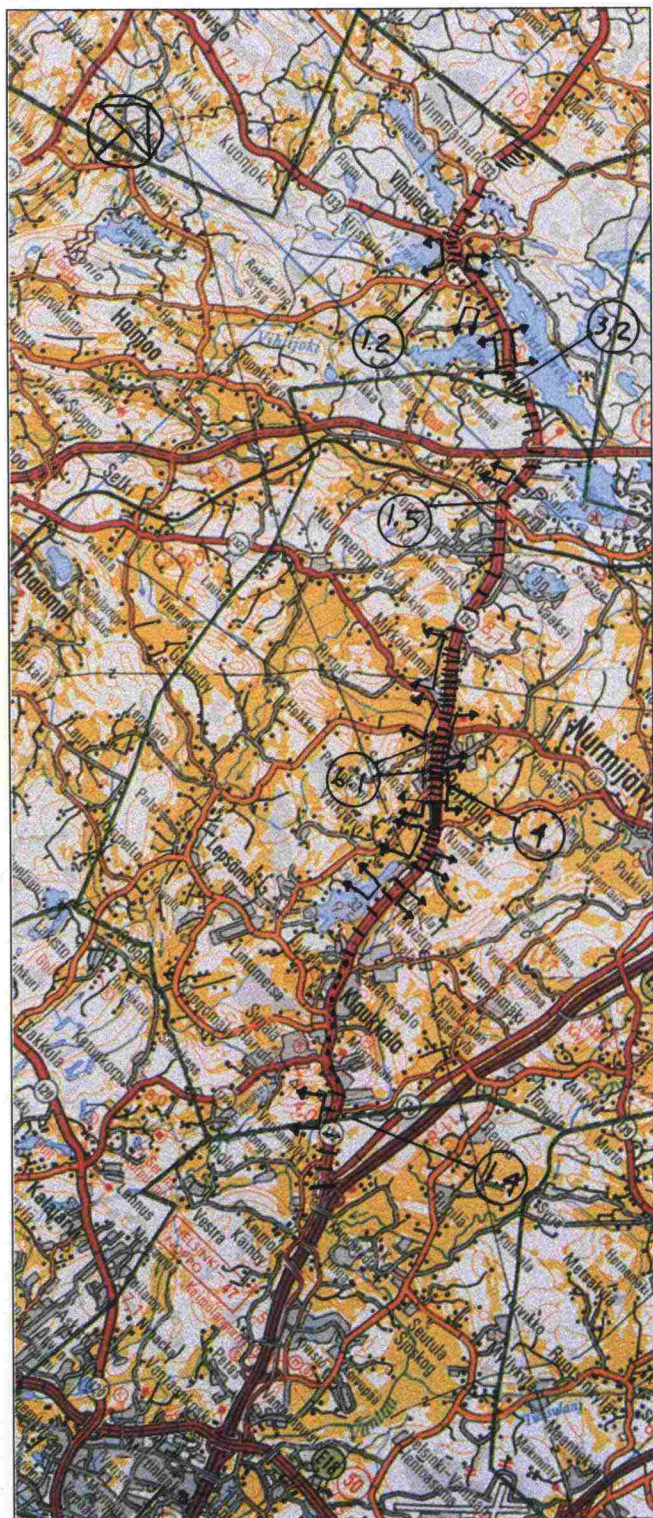
Tien eteläpäässä sekä aivan läänin rajalla lukuisat meluvallit ja maaston muotoilut tekevät tiemiljöön tunnelimaiseksi. Nummensyrjässä teollisuuslaitokset hallitsevat turhan avointa lakialuetta.

A Piispankylässä moottoritien meluvalli sulkee tiemiljöön tunnelimaiseksi. Muotoiltua maastoa on maisemoitu istutuksin, joten alueen ilme tulee ajan oloon kohentumaan.

B Suoraviivaiset linjaukset luovat tielle kankean yleisilmeen.

C Hieno avomaisema Savikosta Rajamäen suuntaan. Moottoritie peittää osittain näkymät itään.

D Tiet ylittävät Salpausselän matalasta maastokohdasta. Kevyen liikenteen väylä on sijoitettu teiden väliin. Sillalle nouseva maantie on avoin ja suoaton ja optinen ohjaus puuttuu. Harjannetta tulisi maisemoitaa puuistutuksin.

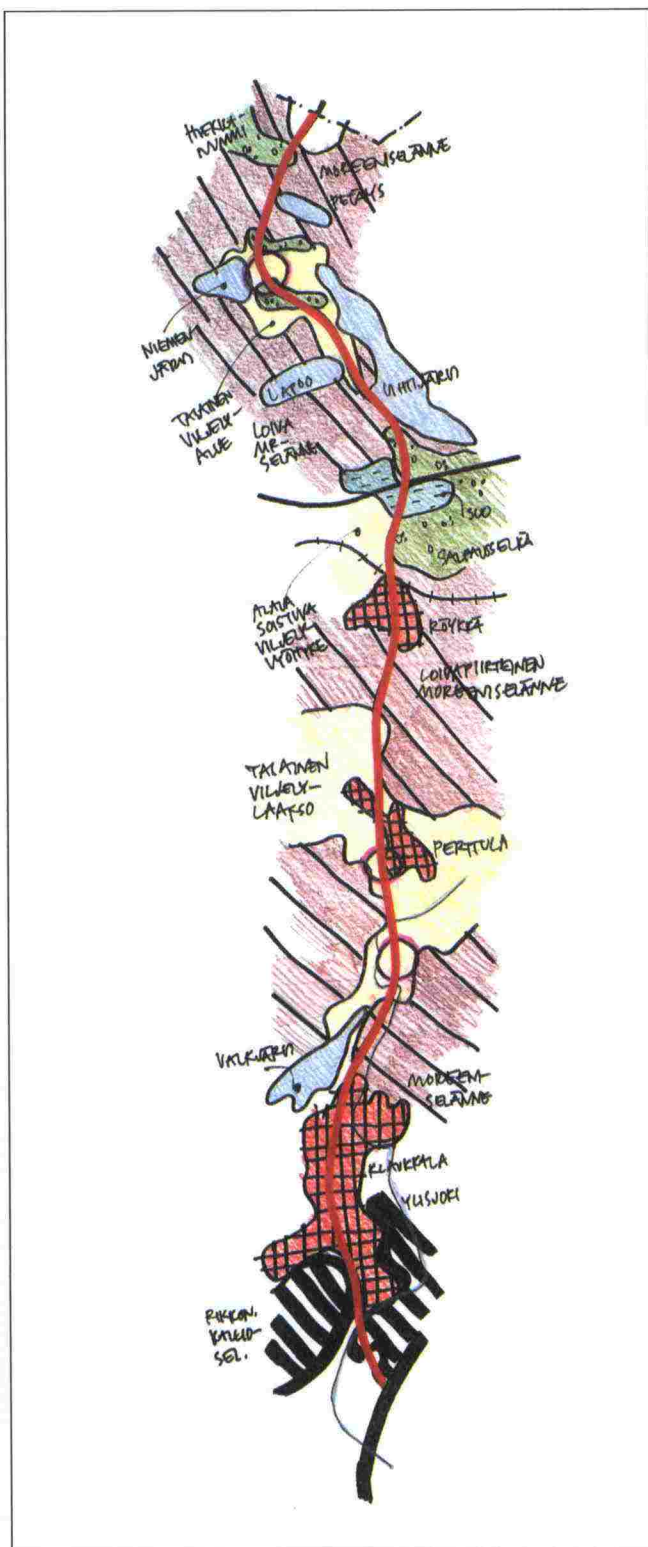

Maantie

132 Keimola-Loppi

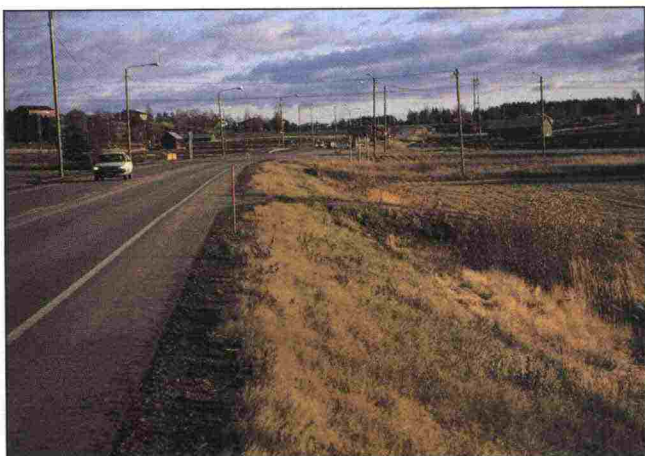
Maisemamaakunta:

Eteläinen viljelyseutu/Kiskon-Vihdin järvisetu

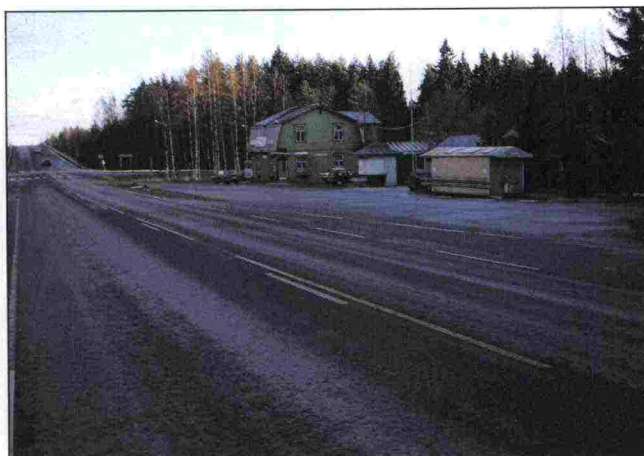

Suhde maisemarakenteeseen

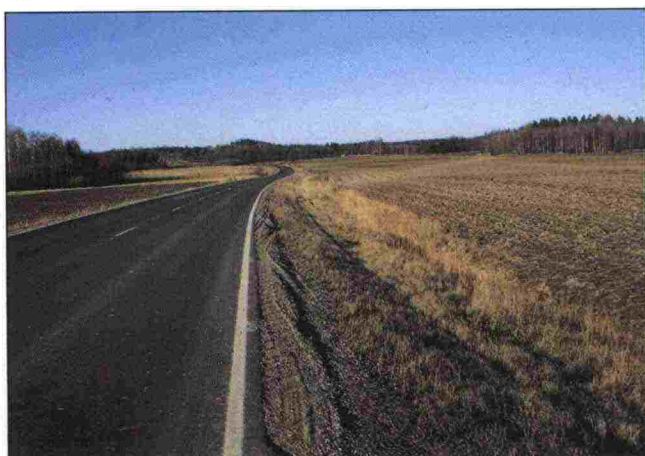
Tie halkoo keskisen Uudenmaan tasaisia maatalous-alueita. Laajimmat viljelymaisemat avautuvat Klaukalan eteläpuolella, Perttulan kylän ympärillä ja Vihtijärven vaiheilla. Röykän pohjoispuolella tie ylittää katkonaisen Salpausselän, jonka liepeillä on laajoja soistuneita vyöhykkeitä. Pohjoisin jakso Vihtijärveltä läänin rajalle on pieni-irteistä metsätaivalta.

A.

B.

C.

D.

Tie on linjaukseltaan loivasti kaarteleva tai suora ja sopii hyvin maaston suureen mittakaavaan. Linjaus tukeutuu mahdollisuuksien mukaan selänteiden reunoihin. Tie kulkee taajamien ja kyläkeskusten läpi.

Maisemalliset arvot

Tien maisema-arvo vaihtelee neutraalista kohtalaisen hyvään. Mielenkiintoisin on tieosuus Valkjärveltä Perttulan sivuitse pohjoiseen, jolla avautuu kauniita järvinäkymiä ja laajoja viljelymaisemia. Perttulan mäki-asutus hallitsee hyvin avomaisemaa. Valkjärven pohjoispäässä on hyvä kartanomiljöö tienvarren porttina.

Tie seuraa kauniisti kaartuen Vihtijärven rantaa. Järvinäkymiä voisi puustoa harventamalla avata. Vihtijärven kylässä on herkkäpiirteistä asuinmiljöötä ja hyvää tienvarsipuustoa. Läänin rajan tuntumassa tie on lehtikuusimetsien rajaama.

Ongelma-alueet

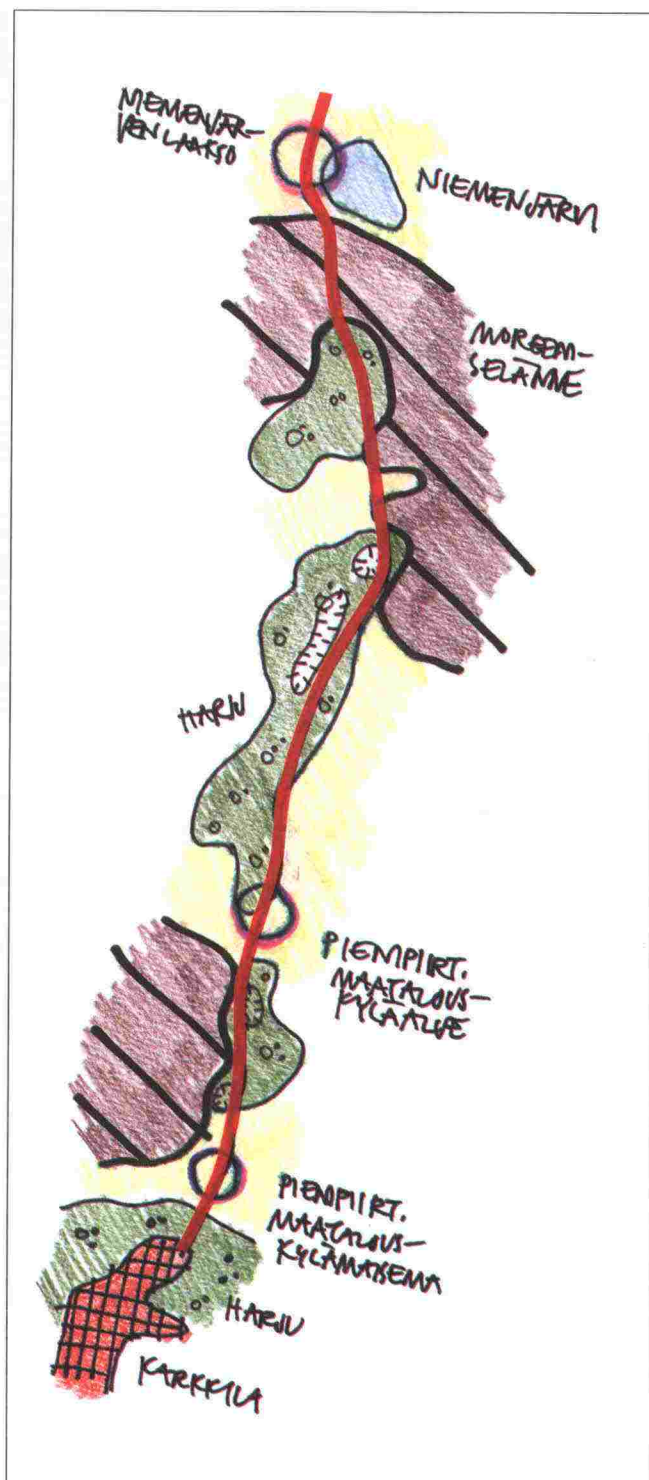
Ongelmakohdat keskittyvät pääasiassa taajamiin. Röykän kohdalla tasainen maasto ei tarjoa rautatien ylitykselle maisemallista kiinnekohtaa ja ratapihan romuvarastot häiritsevät tienäkymää. Rautatien ylityksen jälkeen tielle avautuu jäsentymätön liikerakennusten piha. Vihtijärven kylässä tie on paikoin liian korkealla asutukseen nähden. Klaukkalan ongelma-alueet käsitellään myöhemmin laadittavassa taajama-alueiden selvityksessä.

A Perttulan kohdalla tieltä avautuu laajoja viljelymaisemia ja hyviä näkymiä Perttulan mäki-asutuksen suuntaan. Erilaisia pylväitä on tienvarteen noussut häiritsevän paljon.

B Jäsentymätön liikkeen edusta Röykässä. Maasto ei tarjoa tukea taustalla näkyvälle rautatien ylitykselle.

C Tie kaartelee rauhallisesti Vihtijärven tasaisella viljelyvyöhykkeellä.

D Vihtijärven jälkeen tien ilme on pienipiirteisempi. Lehtikuusimetsikkö on porttina läänin rajalle.

Suhde maisemarakenteeseen

Tie seurailee itä-länsisuuntaista, neljään osaan jakautuvaa harjujaksoa. Harjuosuudet ovat maisemallisesti melko neutraaleja tai laajojen soranottoalueiden runtelemia. Harjujen väliin jää pienimuotoisia ja rikkonaisia maatalousalueita, joihin liittyy harvaa kyläasutusta Ahmoossa, Haavistossa ja Vihtijärvellä. Laaksopainanteiden laidoille syntyneet kyläalueet ovat tiemaisemaa jäsentäviä solmukohtia. Vihtijärvi on tärkeä maisematekijä tie itäpäässä.

Maantie

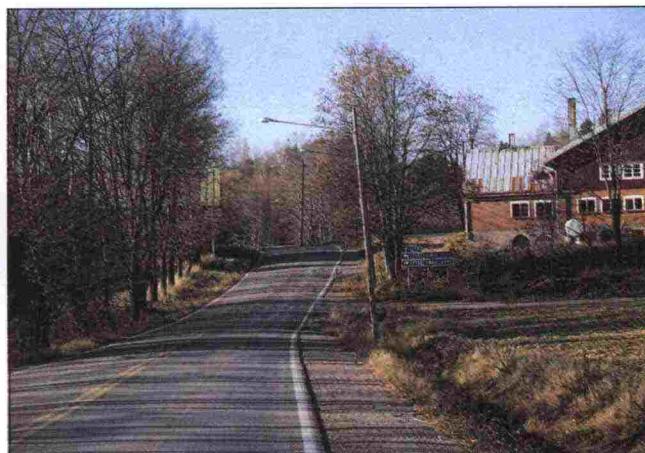
133 Karkkila-Vihti

Maisemamaakunta:

Kiskon-Vihdin järvisuoni

A.

B.

C.

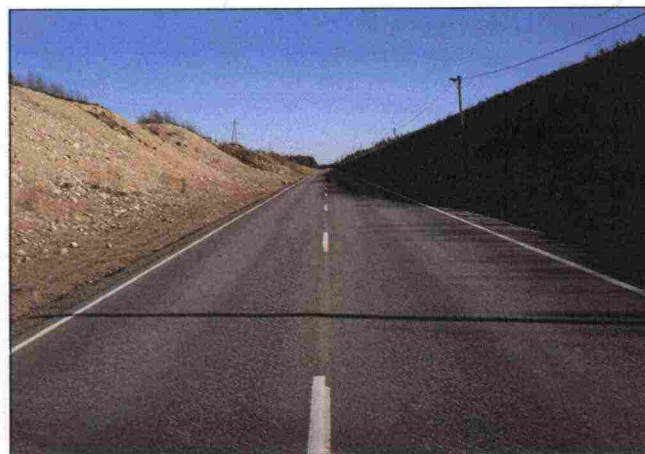
Tie seurailee länsiosiltaan maaston vaihteluita ja on ilmeeltään pienipiirteinen. Itäänpäin mentäessä ja asutuksen vähetessä tie kaarresäteet ja suorat osuudet kasvavat.

Maisemalliset arvot

Haaviston omaleimainen kylämiljöö patolampineen, vanhoine rakennuksineen ja suurine puineen sekä kyläkeskusta ympäröivät viljelyalueet on tien maisemallisesti arvokkain osa. Hyvää tieympäristöä löytyy myös Ahmoon kylän vaiheilta sekä Haaviston länsipuoliselta harjuosuudelta, jossa monin paikoin kasvaa komeaa tienvarsimännikköä. Vihtijärvellä avautuu paikoin järvinäkymiä.

Ongelma-alueet

Maisemallisia ongelmakohtia on paljon. Suuret soranottoalueet häiritsevät tiemaisemaa Ahmoon itäpuolella sekä erityisesti Kuonjoen laakson molemmiin puolin olevilla harjuilla. Harjualueilla tien tasaus on laskettu niin alas, että tie kulkee pitkiä matkoja tunnelimaisessa leikkauksessa. Kuonjoen itäpuolella harjulle suoraviivaisesti nouseva tie näyttää erityisen väkivaltaisesti maastoon leikatulta, mutta tilanne tu-

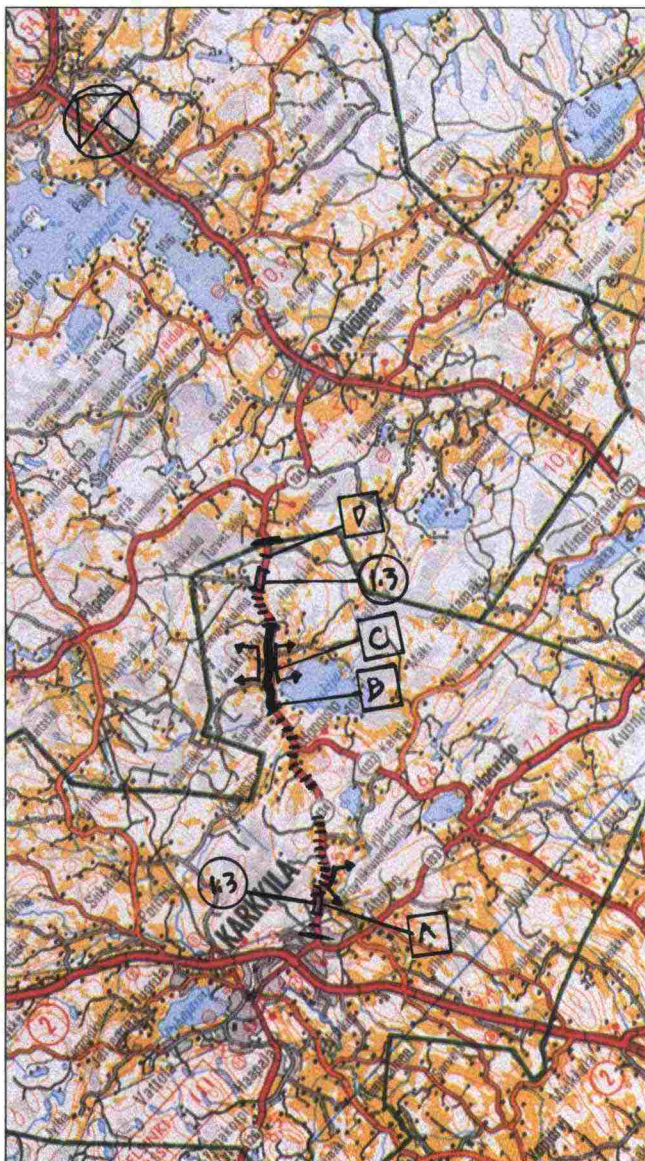
D.

lee paranemaan kunhan soranotto tasaa ympäröivät harjanteet. Hiukkalammin harjulla tien tasaus on ristiriidassa vaihtelevan maaston kanssa.

A ja B Haaviston kylä ja sen viljelyalueet edustavat mittakaavaltaan miellyttävää tieympäristöä.

C Länsipäässä tien tasaus noudattelee hyvin maaston korkeusvaihteluja. Rakennetun ympäristön ilme on paikoin sekava.

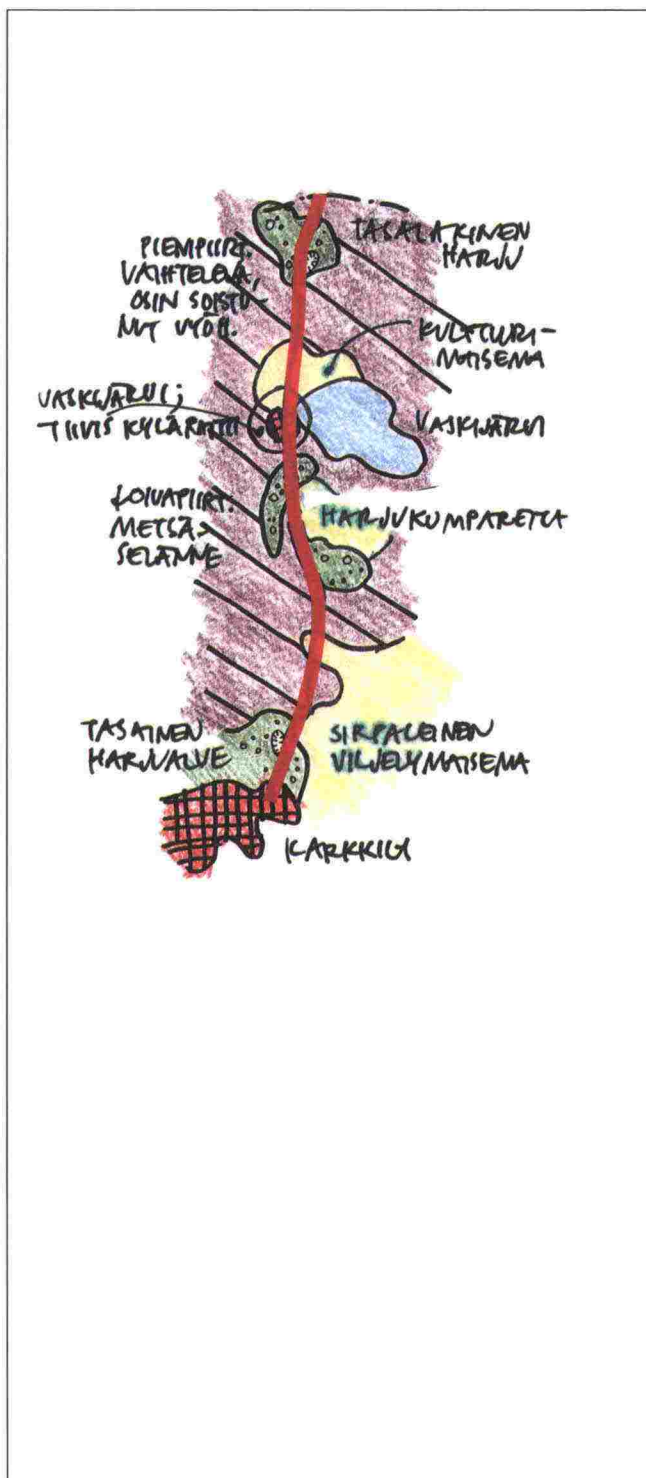
D Raju leikkaus, jossa tie nousee kohtisuoraan ylös harjulle. Tiesuunnittelussa on ennakoitu ympäröivän maaston madaltuminen soranoton seurauksena.

Maantie

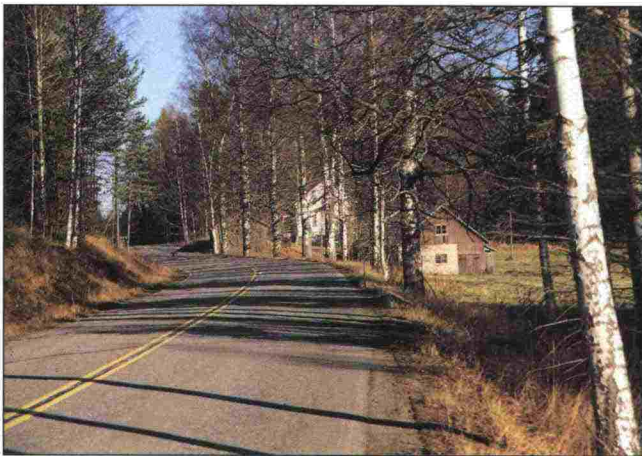
134 Karkkila-Läyliäinen

Maisemamaakunta:
Kiskon-Vihdin järvisseutu

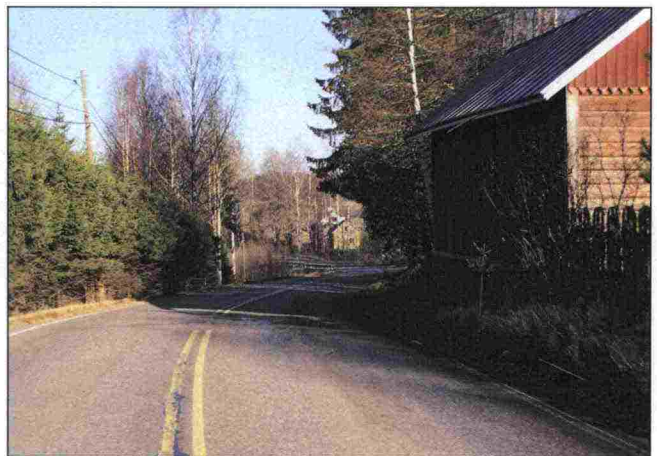

Suhde maisemarakenteeseen

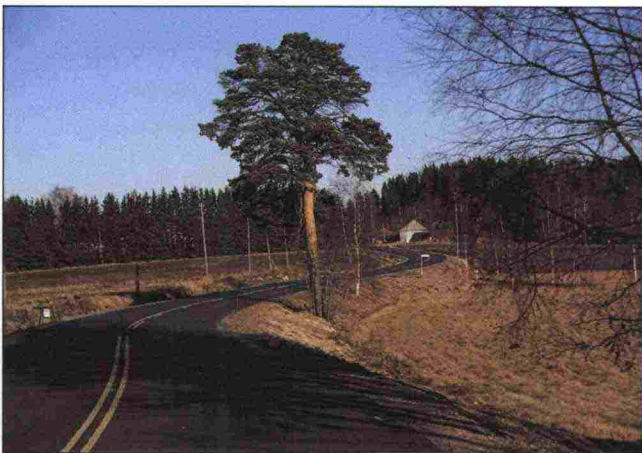
Alueen maisemarakenne on pienipiirteisesti vaihtelevaa, harjukumpujen, savikkojen, moreeniharjanteiden ja soiden muodostamaa mosaiikkia. Karkkilan pohjoispuolella sekä lääninrajan tuntumassa olevat harjut ovat laajentuneet deltoiksi, Vaskijärven kylän etelä-puolella ne ovat monimuotoisempia. Viljellyt savi-alueet ovat pieniä lukuunottamatta Vaskijärven kylän kulttuurimaisemaa ja metsäiset moreenimäet loiva-piirteisiä. Vaskijärvi on tärkeä maisematekijä. Vaski-

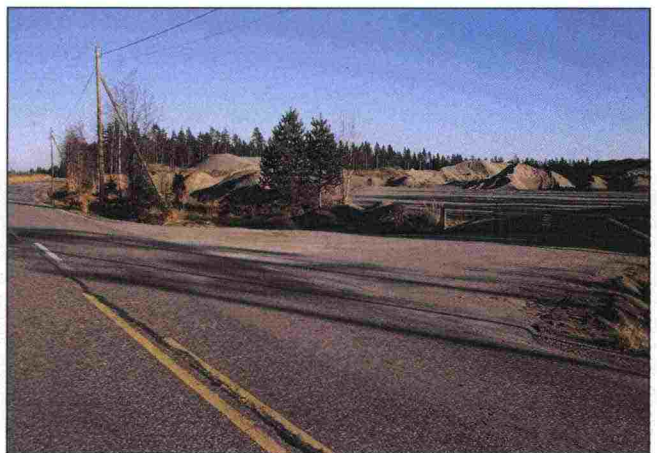
A.

B.

C.

D.

järven kylä ja muut tien varteen sijoittuneet taloryhmät pihapuineen luovat tielle miellyttävän inhimillisen mitakaavan. Tie noudattelee luontevasti maaston muotoja ja maiseman rytmiä.

Maisemalliset arvot

Tien yleisilme on herkkä ja miellyttävä. Maisemallisesti arvokkain osa on Vaskijärven kylä, jossa tienvarren rakennukset ja kuusiaidat muodostavat paikoitellen hyvin tiiviisti rajautuvan raitin. Pohjoispäästään kylä laajenee avomaisemaksi, jonka yli avautuu kauniita näkymiä järvelle.

Hongistossa on kaunis tilakeskus tien varressa. Pöytä-kivenkulmassa rakennusryhmä, puurivit, avomaisemat ja voimakkaasti kaartava tie muodostavat varsin hauskan kokonaisuuden.

Tien varressa kasvaa monin paikoin näyttäviä yksittäispuita tai puuryhmiä. Myös tienvarsimetsät ovat enimmäkseen hyvällmeisiä.

Ongelma-alueet

Soranottoalueet häiritsevät tiemaisemaa molemmilla delta-alueilla. Kaivualueiden suojakaistat tien suhteen ovat mitättömän kapeita. Pohjoisemmalla delta-harjulla on laajoja heinittyneitä avohakkuita.

Vaskijärven kylässä tien tasaus on paikoitellen turhan korkealla viereisiin pihoihin nähden.

A Pienipiirteistä ja herkkää tiemaisemaa Pöytä-kivenkulman pohjoispuolelta.

B Vaskijärven kylässä tiemiljöö kapenee raittimaiseksi. Moniin paikkoihin istutetut kuusiaidat antavat ryhtiä tienäkymään.

C Vaskijärven kylän viljelyaukea. Komea maisemamänty seisoo maamerkinä ja naulaa rauhallisesti kaarteleavan tielinjauksen maisemaan.

D Soranottoalueet ovat paha maisemahäiriö sekä tien etelä- että pohjoispäässä.

A.

B.

C.

D.

osa halkoo Tikkurilan ja Hyrylän taajamia. Hyrylästä jatkuva vanha tieosuus on linjauksiltaan suoraviivainen ja eikä tukeudu maaston lähtökohtiin. Laajat soranottoalueet ovat runnelleet tienvarren harjualueita.

Maisemalliset arvot

Moottoritieosuus on vielä viimeistelyltään niin keskeneräinen, että sen maisema-arvoista on ennenaikaista puhua.

Hyrylän pohjoispuolinen osa on maisema-arvoltaan pääosin neutraali, loppuosastaan huono. Parasta antia ovat tieltä avautuvat laajat peltonäkymät Palojoen ja Vantaan viljelytasangoille.

Ongelma-alueet

Tiemaisemien suhteen on runsaasti ongelmia. Moottoritieosuudella tasaisen maasto ei ole tarjonnut eritasoliittymille luontaisia paikkoja, vaan maasto on jouduttu muotoilemaan kokonaan uudelleen ja puusto on hävinnyt. Hiekkainen maaperä on tosin hyvä lähtökohta tienvarsien maisemoinnille. Hyrylässä tien levittäminen taajaman sisällä on vaatinut meluesteiden rakentamista.

Hyrylän pohjoispuoli on jäykän tielinjauksen vuoksi yksitoikkoinen ja tienäkymiä häiritsevät suuret soranottoalueet, voimalinjat ja muuntoasemat sekä tienvarteen nousseet myymälä ja varastorakennukset ja muu haja-rakentaminen. Tien taseus on paikoitellen ympäröiviin peltoihin nähden liian korkealla. Tien pohjoispää on erityisen ongelmallinen. Se on kokonaan soranottoalueiden runtelema ja tien varressa on voimakkaasti muokattu avohakkuukaista. Ennen liittymistä kantatie 53:lle tie kulkee tunnelimaisessa maaleikkauksessa.

A Moottoritie avattiin Riihikallioon asti syksyllä 1993. Viimeistelytyöt ovat vielä kesken.

B Liittymäalueet on monin paikoin jouduttu muotoilemaan kokonaan uudelleen eikä puustoa ole säilynyt.

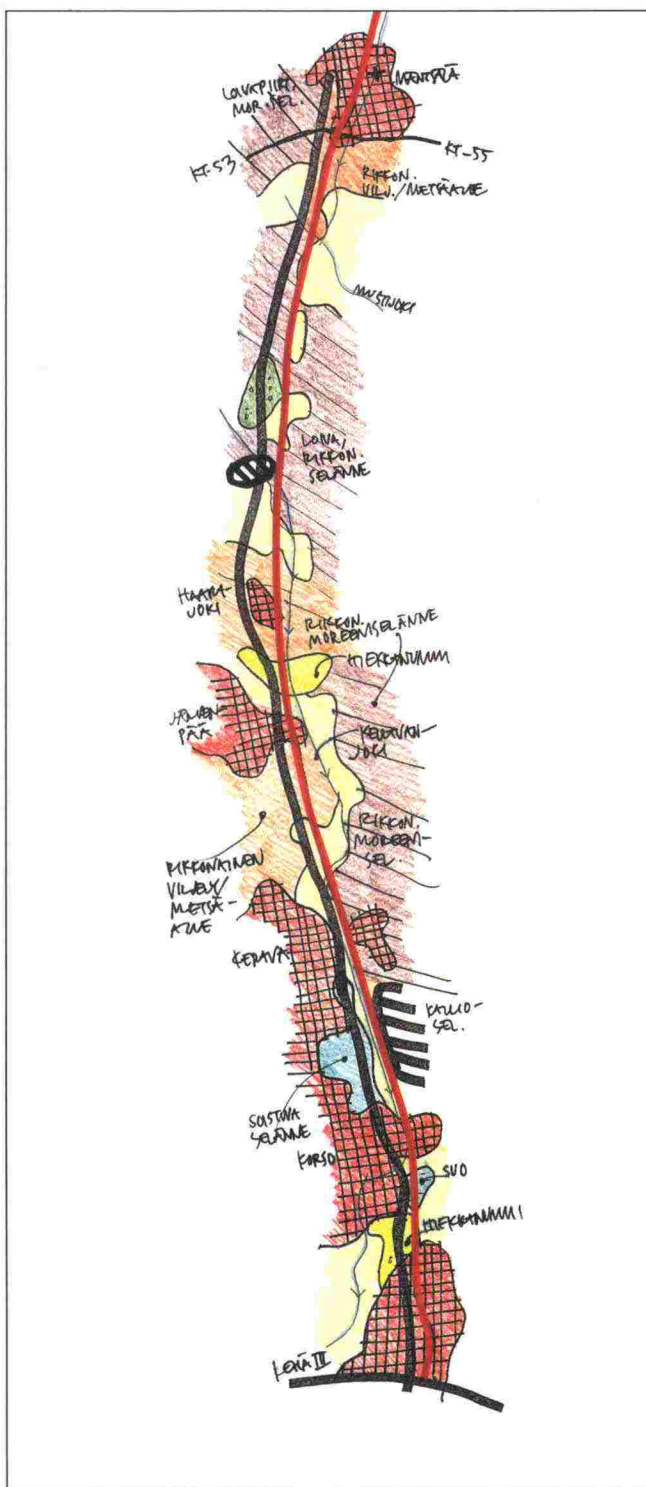
C Vanha tieosuus perustuu pitkiin suoriin ja on ilmeeltään yksitoikkoinen.

D Soranottoalueet ja voimalinjat häiritsevät tienäkymiä. Tässä tien vasemmalla puolen avautuu laaja ehyt avomaisema. Oikeaan reunaan voitaisiinkin istuttaa sulkeva puurivistö.

Maantie
140 Vaarala-Mäntsälä-Lahti

Maisemamaakunta:
Eteläinen viljelyseutu

Suhde maisemarakenteeseen

Tie seurailee pienten jokien varsia. Eteläosalla se kulkee Keravanjoen kapeassa, selänteiden rajaamassa laaksossa. Keravalta Mäntsälään maisemat muodostuvat tasaisista viljelyalueista ja muutamista loivista selänteistä. Mäntsälän eteläpuolen pellot kuuluvat Mustijoen laaksoon. Mäntsälästä pohjoiseen tie seuraa Mäntsälänjoen viljelylaaksoa ja läänin pohjoisosalla Luhdanjoen rotkomaista ruhjelaaksoa. Maiseman kumpuilevuus lisääntyy pohjoiseen mentäessä.

A.

B.

C.

D.

Tie sivuaa lukuisia maatalouskyliä ja eteläosalla on pääkaupunkiseudun synnyttämää sekalaista asuin- ja työpaikkarakentamista. Vieressä kulkeva moottoritie on voimakas maisemaelementti.

Tie on linjauksiltaan suora ja maisematekijöistä piittaamaton. Kankea vaikutelma korostuu Mäntsälän eteläpuolella, missä maisema on laakeaa ja suurimittakaavaista. Keravanjoen ja Mäntsälänjoen laaksoissa vaihtelevammat maastomuodot antavat tielle paremmin tukea.

Maisemalliset arvot

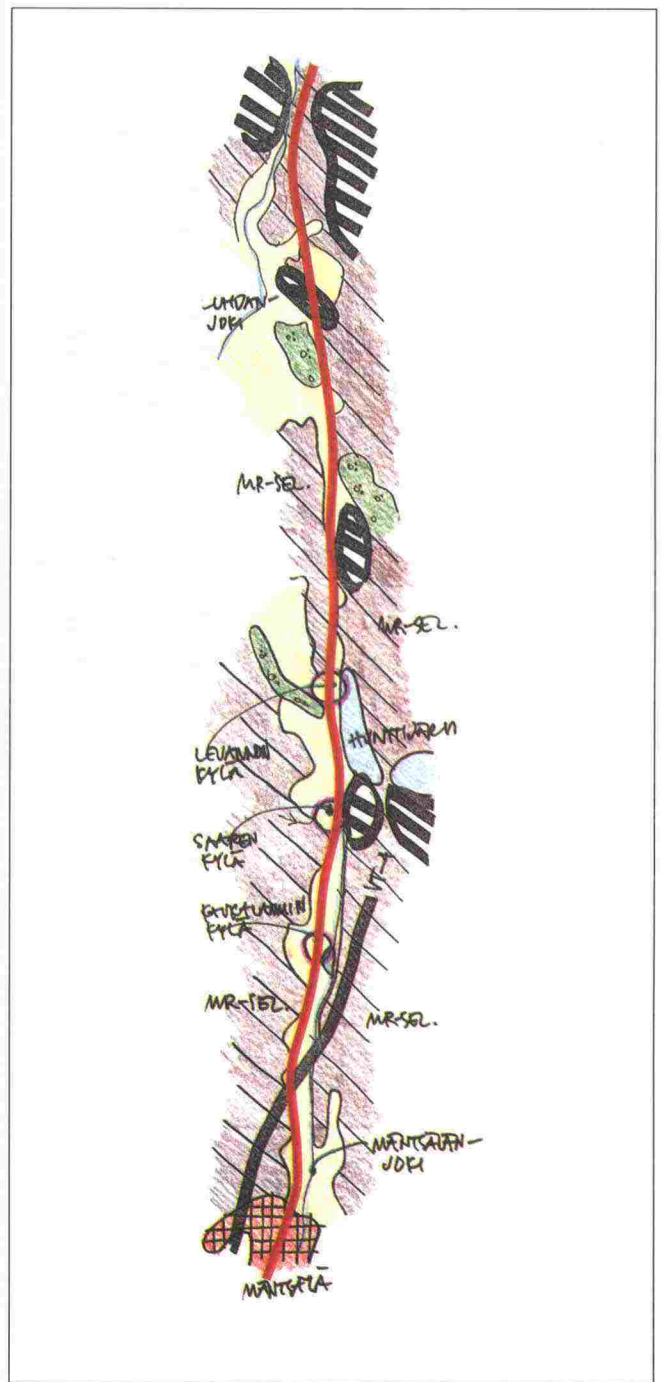
Vaikka tie seurailee perinteisiä viljelyseutuja, ei maisemallisesti arvokkaita osuuksia liiemmästi ole. Joki-laaksoihin tarjoutuu paikoin laajoja peltonäkymiä ja Levannon-Saarin kohdalla järvinäkymiä Hunttijärvelle. Keravan vankilamiljöö on vaikuttava maamerkki. Keravanjoesta voisi rantoja maisemoimalla kunnostaa tien eteläpään elävöittäjän.

A Tie ylittää suon Myraksessa.

B Keravanjoen maisema-arvoa voisi tuntuvasti lisätä rantoja luonnonmukaisesti maisemoimalla.

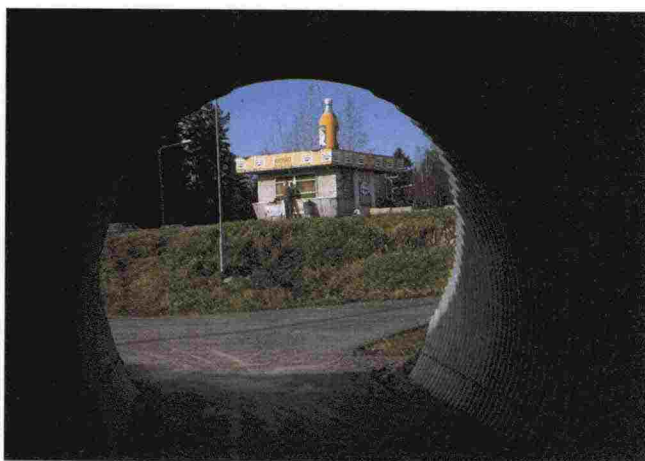
C Tien eteläosalle on leimaa antavaa haja-asutuksen lisääntyminen, tiemiljöön vähittäinen teknistyminen ja maatalousmaiseman rapistuminen.

D Esimerkki Haarajoen kirjavasta rakennuskannasta.

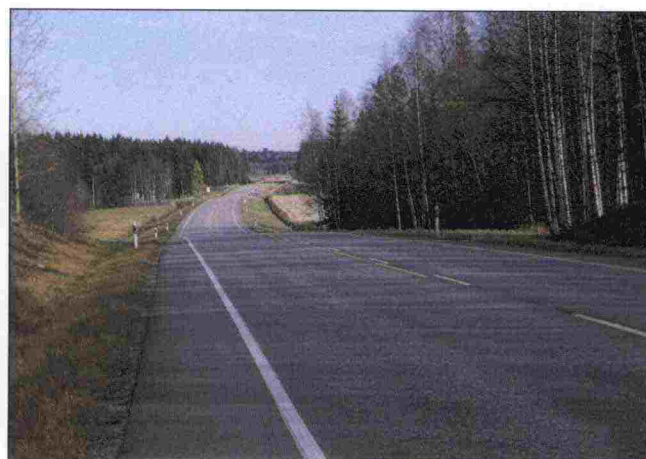

Ongelma-alueet

Ongelmajaksoja on useita. Tien eteläosaa aina Haarajoelle saakka leimaa kaupunkiseudun hajaraken-
taminen, maatalousalueiden pirstoutuminen hoita-
mattomiksi joutomaiksi ja tienvarren teknistymisen
voimalinjoista, valaisimista, pyöräteistä ja mainos-
tauluista. Haarajoella tiemiljööön sekavuus on viety
huippuunsa. Mäntsälän eteläpuolella ylipitkät suorat
ovat ilmeeltään yksitoikkoisia ja voitaisiin harkita nii-
den istuttamista puukujanteiksi. Mäntsälän pohjois-
puolella tiemaisema on yksittäisiä varastoalueita tms.
häiriökohtia lukuunottamatta eteläosaa ongelmatto-
mampi.

E.

H.

F.

J.

G.

I.

E Kevyen liikenteen alikulku Haarajoella.

F Kolmas väylä on hevosia varten.

G Suorat pelto-osuudet välillä Haarajoki-Mäntsälä voitaisiin istuttaa puukujanteiksi.

H Matalalla metsäselänteellä tien loiva kaarre on luonteva. Tasausta noudattaa maaston korkeuksia.

I Kirkontorni on maamerkinä Mäntsälään pohjoisesta tultaessa.

J Näkymä Hennasta. Pohjoiseen mentäessä mäki-
syys lisääntyy ja asutus käy harvemmaksi.

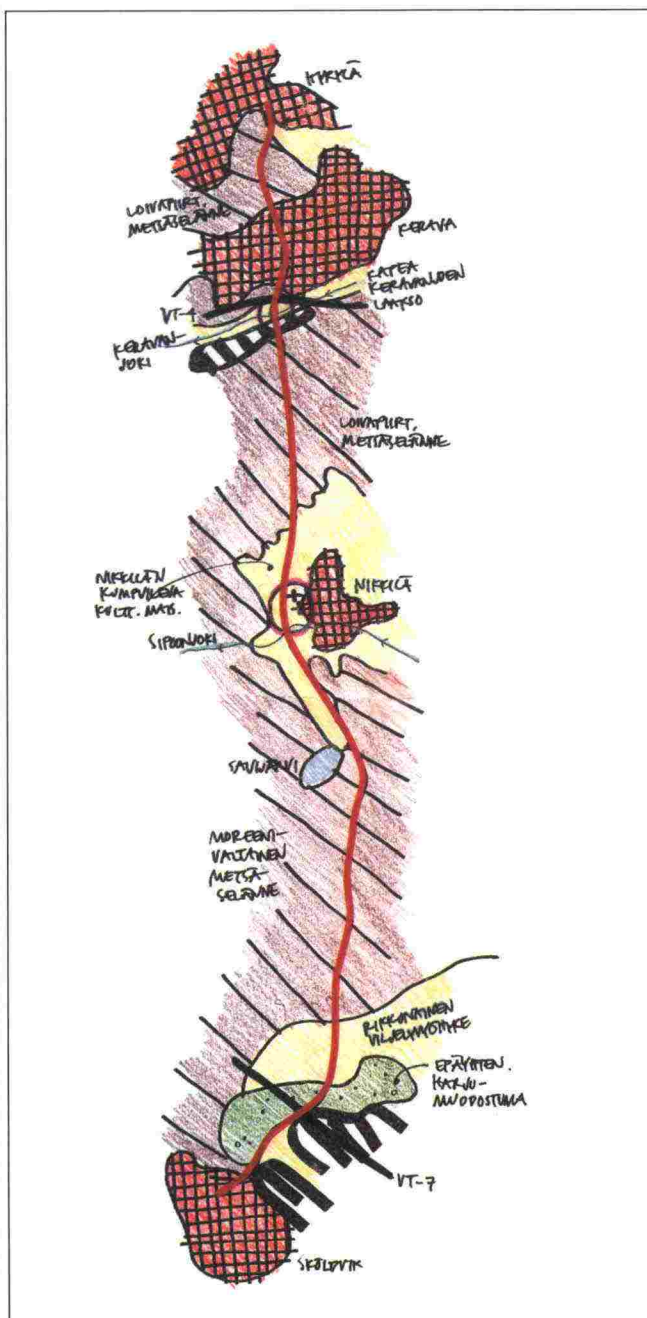

Maantie

148 Hyrylä-Sköldvik

Maisemamaakunta:

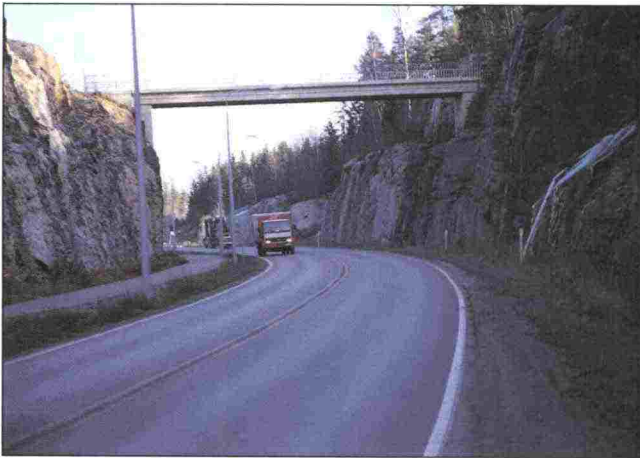
Eteläinen viljelyseutu/Suomenlahden rannikko

Suhde maisemarakenteeseen

Tie muodostuu hyvin eriluonteisista jaksoista. Länsipää liittyy Hyrylän ja Keravan taajama-alueisiin, joiden väliin jää alava metsäkaistale. Tie kulkee maiseman perusrunkoa vastaa ylittäessään Keravanjoen kapean laakson ja halkaistessaan sitä idästä reunustavan kallioharjanteen. Valtatie 4 ja maantie 140 korostavat maiseman pohjois-eteläsuuntaisuutta.

Maisematilan muutos on suuri tultaessa Nikkilään ulottuvalle loivapiirteiselle ja harvaanasutulle metsäselänteelle. Kallioleikkaus ja ylikulkusilta ovat porttina myös Sipoon keskustaa ympäröiviin upeisiin kulttuuri-maisemiin. Kirkko hallitsee tiemaisemaa ainutlaatuisen kauniisti. Taajaman itäpuolelta alkaa asumaton

A.

B.

C.

D.

metsätaival, jota jatkuu Kullooseen saakka. Valtatie 7:n eteläpuoli on avoimien savikoiden ja metsäkumpareiden vuorottelua.

Tie on linjauksiltaan loivasti kaarteleva ja se on sovitettu hyvin selänteiden reunoihin ja maaston muotoihin.

Maisemalliset arvot

Tieosien luonne-ero näkyy myös niiden maisemiarvojen erilaisuutena. Sipoon keskustaa reunustavat kumpuilevat viljelylaaksot, kauniit tilakeskukset ja koko maisemaa avoimelta mäeltä hallitseva kirkko tekevät tiemaisemasta juhlavan. Tien linjaus kiertää kirkonmäkeä tarjoten erilaisia kuvakulmia. Myös näkymät tien suunnassa ovat sekä idästä että lännestä tultaessa mielenkiintoisia. Nikkilän itäisen sisääntulotien alku on hauskan porttimainen.

Keravanjoen maisemallinen arvo ei nykymuodossaan ole kovin suuri. Sopivasti rantoja istuttamalla ja pensastoja raivaamalla joki saataisiin maisemasta esiin.

Muut tiejaksot ovat maisemallisesti neutraaleja tai ongelmallisia.

Ongelma-alueet

Väli Keravanjoki-Nikkilä on ongelmallinen. Raju kallioleikkaus, sen eteläpuolinen täyttömäki ja idempänä laaja soranotto/murskeasema tekevät tiemaiseman runnellun tuntuiseksi. Tie pohjoislaitaa kulkee maakaasulinja, joka metsäisessä maastossa erottuu pusikkoisena, hoitamattomana kaistana ja kallioleikkauksina.

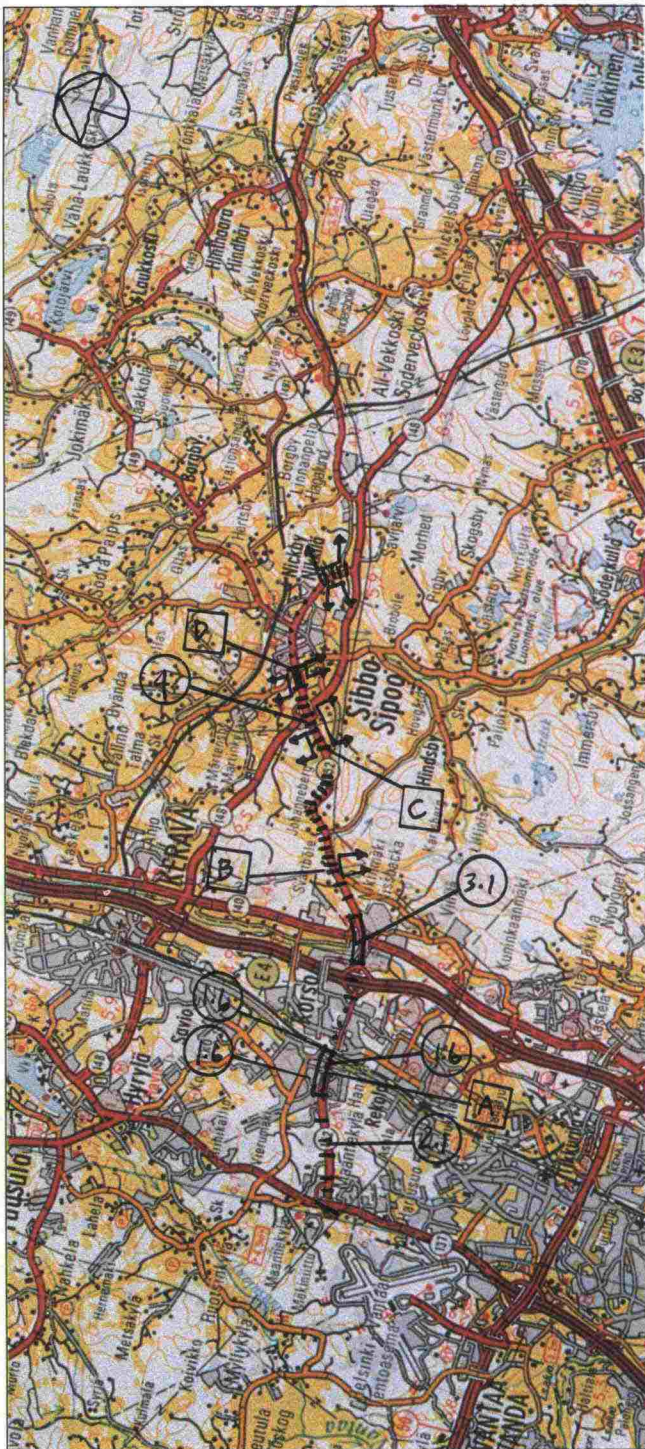
Kulloon pohjoispuolen alavat peltoalueet ovat rapistumassa ja tienvarret pusikoitumassa. Sköldvikissä tiemaisema on rakentunut teollisuusympäristön ehdoilla.

A Raju kallioleikkaus ja harvinaisen korkealla oleva kävelysilta ovat porttina Keravanjoen laaksoon.

B Sipoon kirkko hallitsee tiemaisemia monelta suunnalta.

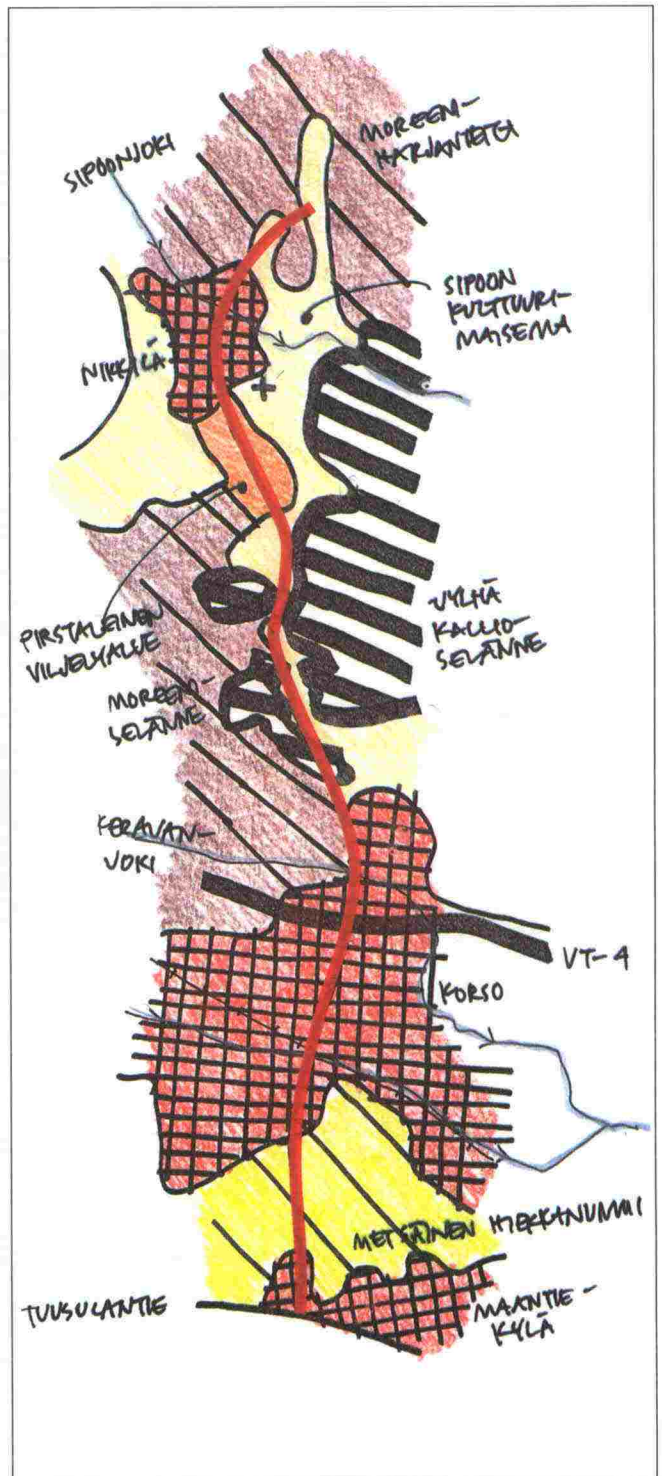
C Tie kaartelee kauniisti Sipoon kulttuurimaisemassa. Maamerkkeinä kirkon lisäksi ovat hoidetut tilakeskukset. Myös näkymät tien suunnassa ovat antoisia.

D Sköldvikiin vievä osuus on alavien peltojen ja metsäisten kalliomäkien vuorottelua.

Maantie
152 Maantiekylä-Sipoo

Maisemamaakunta:
Eteläinen viljelyseutu

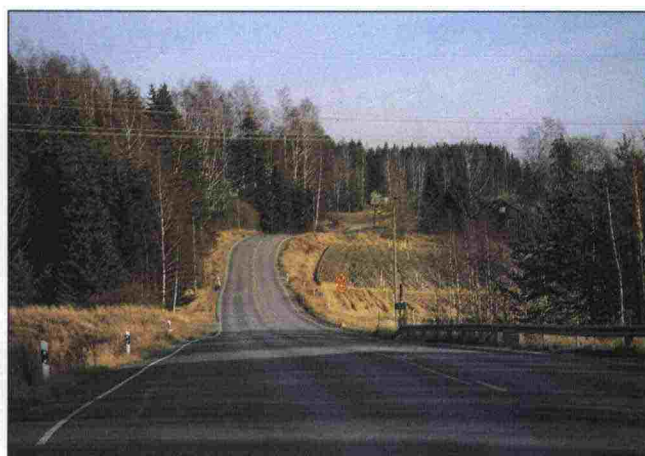

Suhde maisemarakenteeseen

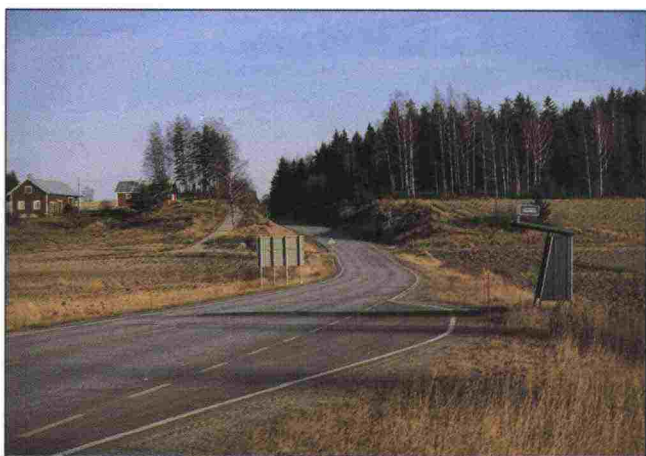
Keravanjoki jakaa tien kahteen eriluonteiseen osaan. Länsipuoli on taajamien ja päätieverkon hallitsema. Maantiekylää ja Korsoa erottaa metsäinen hiekkamummi, jossa paikoin on kalliopaljastumia ja soistuneita painanteita. Korson tiemaisemille ovat leimaa antavia pitkät tunnelimaiset kalliroleikkaukset. Jokilaaksot ja päätieverkko korostavat maisemarakenteen pohjois-eteläsuuntaisuutta. Keravanjoen laakso on kaipa ja taajaman ja tiestön puristuksessa.

A.

B.

C.

D.

Keravanjoen itäpuolella tie muuttuu kapeammaksi, mutkaiseksi ja maaston korkeustasojen mukaan eläväksi. Se seurailee Sipoonjoen sivuhaaran varteen muodostunutta kapeaa, kumpuilevaa viljelylaaksoa. Tien varressa on nauhamaista kyläasutusta. Tie sijoittuu kauniisti laaksoa rajaavien kalliokumpareiden ja selänteiden reunoihin. Etelälaidassa kohoava Bölebergetin vuori on komea maamerkki. Sipoonjoen laaksossa maasto avautuu laajoiksi, aaltoileviksi kulttuurimaisemiksi, joita mäellä seisova kirkko komeasti hallitsee.

Maisemalliset arvot

Arvokkain tiejakso sijoittuu Sipoonjoen kulttuurimaisemaan. Hienot, kumpuilevat pellot, hoidetut tilakeskukset ja eri suunnista näkyvä komea kirkko muodostavat erityisen kauniin kokonaisuuden.

Svartbölen kylämaisema ja kumpuileva purolaakso on pienipiirteinen ja näkymiltään herkkä. Vastapainoksi Bölebergetin vuori tarjoaa tiemaisemaan harvinaisen jylhän kalliorinteen.

Ongelma-alueet

Korson kohdalla tien ilme on pitkien kallioleikkausten ja ylikulkusiltojen vuoksi kova ja kalsea. Erityisesti kevyen liikenteen väylän sijoittuminen samaan leikkaukseen edellyttää lähiympäristön ilmeen pehmentämistä istutuksin. Tie kulkee Keravanjoen ja maantien 140 yli pitkää siltaa ja pengerryksiä pitkin. Alueen ilme on rapistunut ja pusikoitunut.

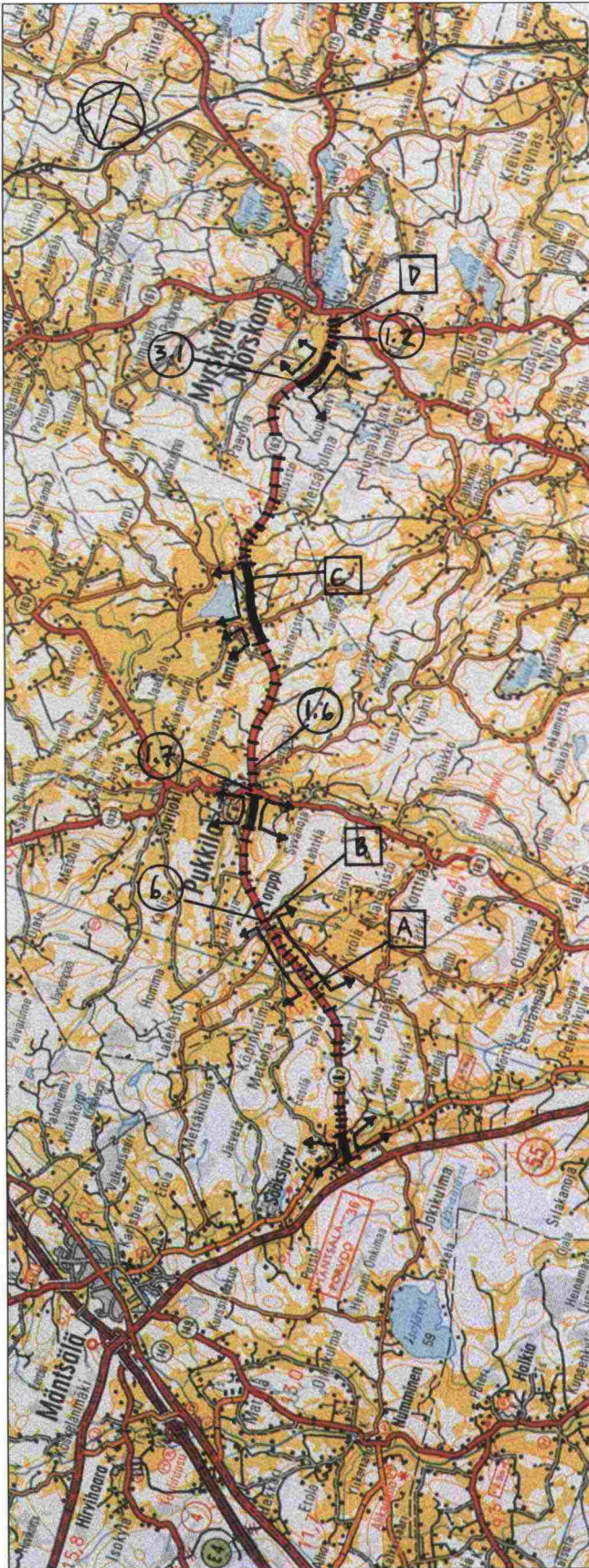
Tuusulantien liittymä on vielä maisemoimatta. Svartbölessä on meneillään jyrkimpien mutkien oikaisu. Oikaisut tulisi sovittaa huolella herkkään kylämaisemaan.

A Korsossa kallio- ja maaleikkauksissa kulkevan tien ilme on tyyli.

B Svartbölen pienimuotoista laakso- ja nauhakylämaisemaa.

C Tien sijoittaminen Sipoonjoen kumpuilevaan viljelymaisemaan on pääosin onnistunutta, mutta myös töksähtäviä leikkauksia löytyy.

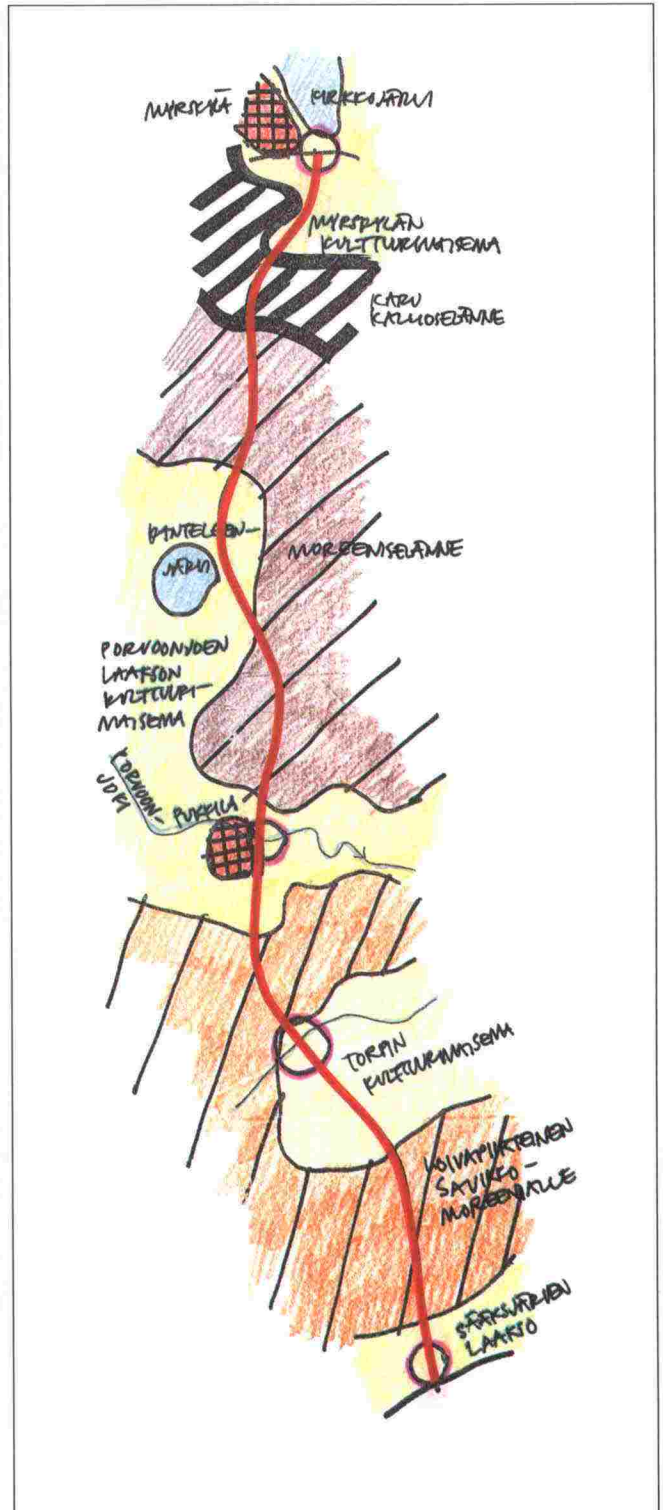
D Sipoon kirkko hallitsee komeasti tiemaisemaa.

Maantie

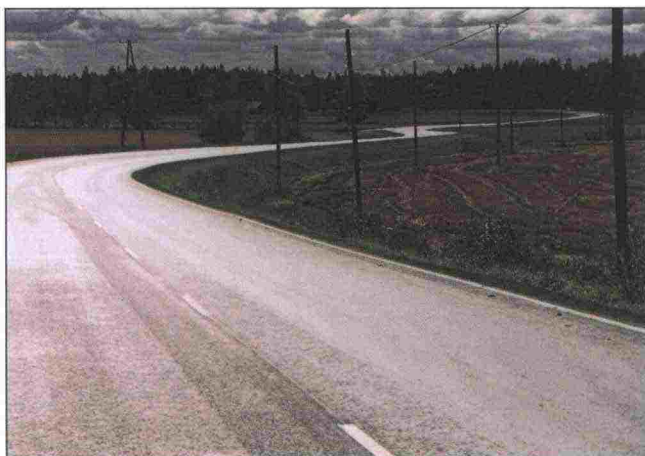
162 Sääksjärvi-Myrskylä

Maisemamaakunta:
Eteläinen viljelyseutu

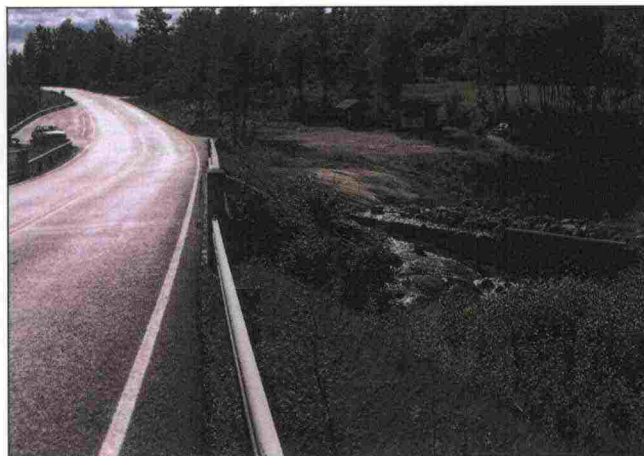

Suhde maisemarakenteeseen

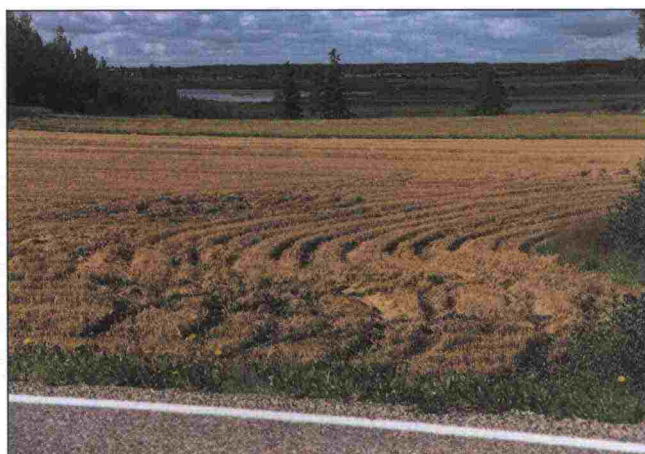
Tie kulkee maiseman pohjois-eteläsuuntaista perusrunkoa vastaan ja tästä syystä tie- maisemasta muodostuu sarja avoimia jokilaaksoja ja niiden välissä kokoavia metsäselänteitä. Erityisen laajoja viljelylaaksoja avautuu Porvoonjoen varressa ja siihen liittyvän Kanteleenjärven ympärillä, Torpin kylän länsipuolella ja Myrskylässä Kirkkojärven tuntumassa. Sääksjärvenjoenlaakso on kapea ja selvästi rajautuva.

A.

B.

C.

D.

Myös selänteet ovat loivapiirteisiä. Voimakkaita kallio-selänteitä löytyy vain Torpin kylän itälaidalta ja Myrskylän länsipuolelta.

Tien on pääosin rauhallisesti kaarteleva ja ilmentää hyvin maiseman perusrhythmiä. Loivapiirteisessä maastossa ei tasauksen suhteen ole suuria ongelmia.

Maisemalliset arvot

Maisemallisesti arvokkaimpia ovat Sääksjärven, Porvoonjoen, Kanteleen ja Myrskylän kulttuurimaisemia halkovat tiejaksot. Myös Torpin länsipuolinen viljelytasanko on ilmeeltään miellyttävä. Sääksjärvellä, Torpissa ja Kanteleella on kauniita vanhoja kyläkeskuksia. Hyviä jokimaisemia tarjoutuu Torpissa ja Pukkilassa. Matalarantainen Kanteleenjärvi avautuu kauniisti tiemaisemaan.

Ongelma-alueet

Tiemaisema on kokonaisuutena ottaen varsin häiritön. Sääksjärven kylän kohdalla tietä on korotettu ja parannettu siten, että lopputulos on herkässä kylämiljöössä hitusen raskaan oloinen. Pukkilassa tieoikaisu on leikattu kohtisuoraan peltokumpareen halki ja alue vaatii maisemanhoitoa. Myrskylässä on tiemaisemaa häiritseviä teollisuus- ja varastoalueita.

A Tie kaartelee ilmeikkäästi Torpin kylän peltotasangolla.

B Idyllinen koskimaisema kallioiden reunustamassa Torpinjoessa. Tien etelälaidassa pieni levähdysalue.

C Tieltä avautuu laajoja näkymiä Kanteleenjärvelle ja viljelymaisemaan.

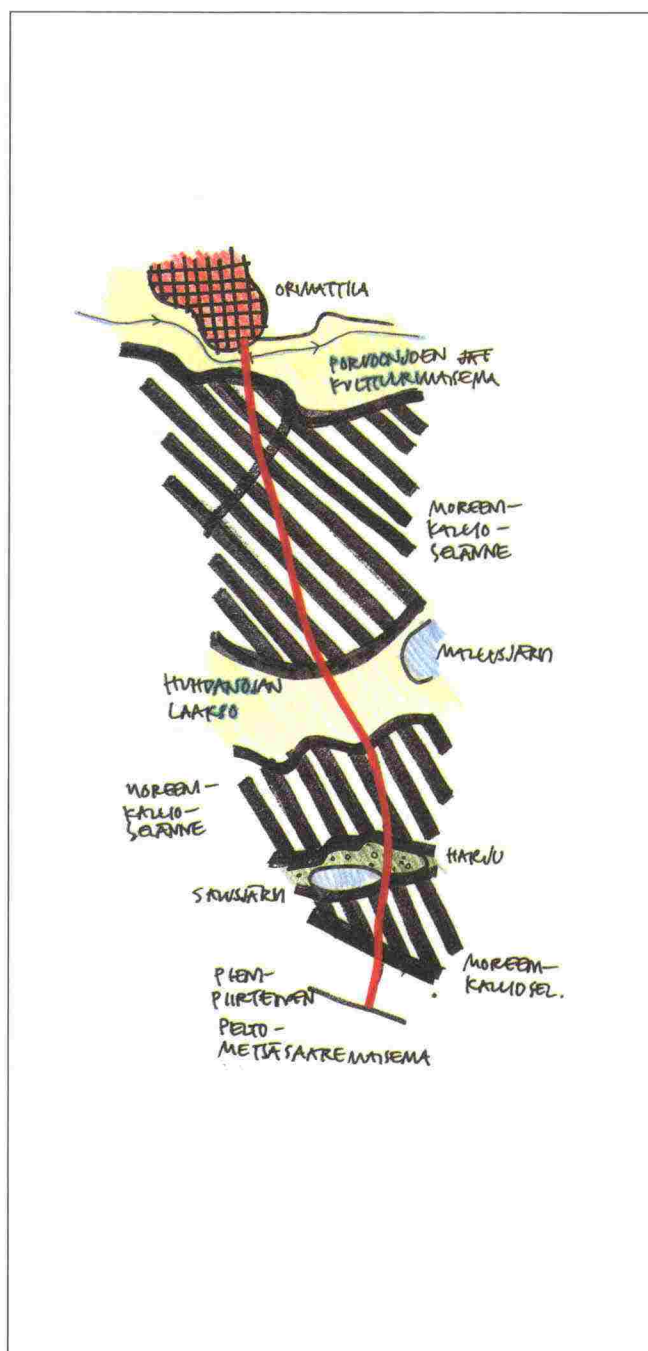
D Kelomänty seisoo maamerkkinä Myrskylään tultaessa.

Maantie

164 Levanto-Orimattila

Maisemamaakunta:
Eteläinen viljelyseutu

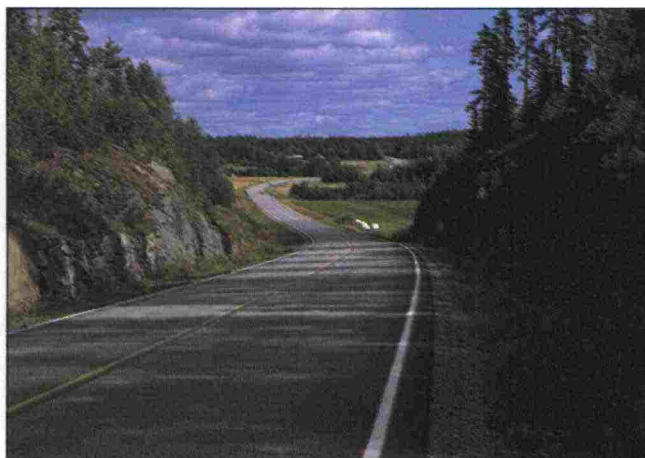
Suhde maisemarakenteeseen

Tie on rakennettu vuonna 1979 yhdistämään Orimattilan keskustaajamaa vt 4:ään. Vanhemmasta tieverkosta poiketen uusi tielinjaus ei seuraile seudun kyläkeskuksia, vaan sijoittuu harvaanasutuille maaja metsätalousalueille.

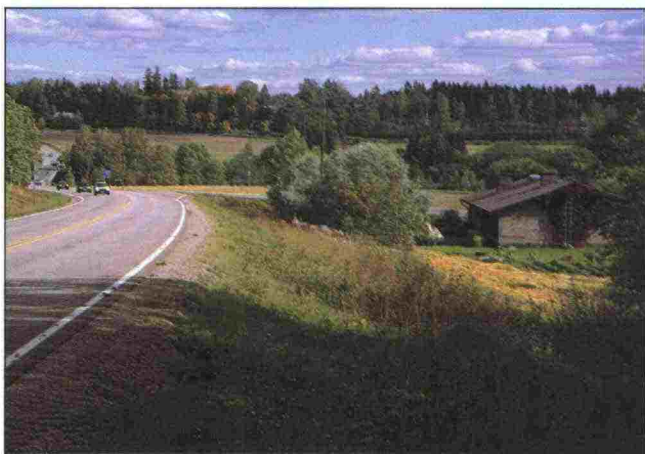
Itä-länsisuuntaisena se kulkee maiseman perussuuntia vastaan ja jakautuu tästä johtuen selvästi erottuviin ja tiemaisemaa rytmittäviin osiin. Hallitsevin maisematyyppe on metsäinen moreeniselänne, jossa on paikoin avokalliota ja niin ollen myös kallioleikkauksia. Erityisen karua ja kalliosta maasto on Tönnön

A.

B.

C.

D.

länsipuolella, missä tie leikkaa kauas luoteeseen ulottuvan erämaaluonteisen selänte. Voimakkaana kontrastina selänteille ovat Huhdanojan ja Porvoonjoen laaksot avoimine kulttuurimaisemineen. Laaksojen reunat ovat tiemaisemassa vahvoja porttikohtia. Tien läntisin osa on maisemiltaan pienimuotoista, avoimien savialueiden ja metsäisten moreenimäkien muodostamaa mosaiikkia.

Maisemalliset arvot

Pääosin harvaan asutuilla metsäalueilla kulkeva tie on vaarassa muodostua ilmeeltään yksitoikkoiseksi, mutta jaksottuminen selvästi eriluonteisiin osiin pelastaa paljon. Maisemallisesti arvokkain jakso on Porvoonjokilaakso koskineen ja museosiltoineen. Myös uusi ilmavanoloinen maantiesilta soveltuu hyvin jokimaisemaan. Huhdanojan laakso kulttuurimaisemineen on Mallusjärven välityksellä osa Porvoonjokilaakson maisemakokonaisuutta. Laaksojen avautuminen kallioleikkauksen jälkeen on ilmeeltään juhlaavaa. Mallusjärvi ja Salusjärvi pilkottavat tiemaisemassa. Tönnön länsipuolisella karulla kallioselänteellä on jonkin verran maisemallista arvoa.

Ongelma-alueet

Tien rauhallisesti kaarteleva linjaus soveltuu miellyttävästi maiseman rytmiin, mutta tasauksen suhteen on ongelmia. Maiseman perusrungon vastainen linjaus on synnyttänyt runsaasti kallioleikkauksia ja vastaavasti laaksojen reunoilla tie kulkee korkealla penkereellä. Liian korkealla tie vaikuttaa olevan mm. Sommarnäsin kartanon kohdalla ja Huhdanojan risteyksessä. Tie katkaisee syvälle maastoon uurtuneet Huhdanojan uomat.

A Pengerrys ja kallioleikkaus -tyypillinen tilanne tien kulkiessa selänteellä maiseman perussuuntia vastaan.

B Komea porttikohta laskeuduttaessa Huhdanojan viljelylaaksoon. Tie noudattaa kauniisti maiseman rytmiä.

C Tulo Porvoonjokilaaksoon. Tie on liian korkealla rakennuksiin ja liittyvään tiehen nähden.

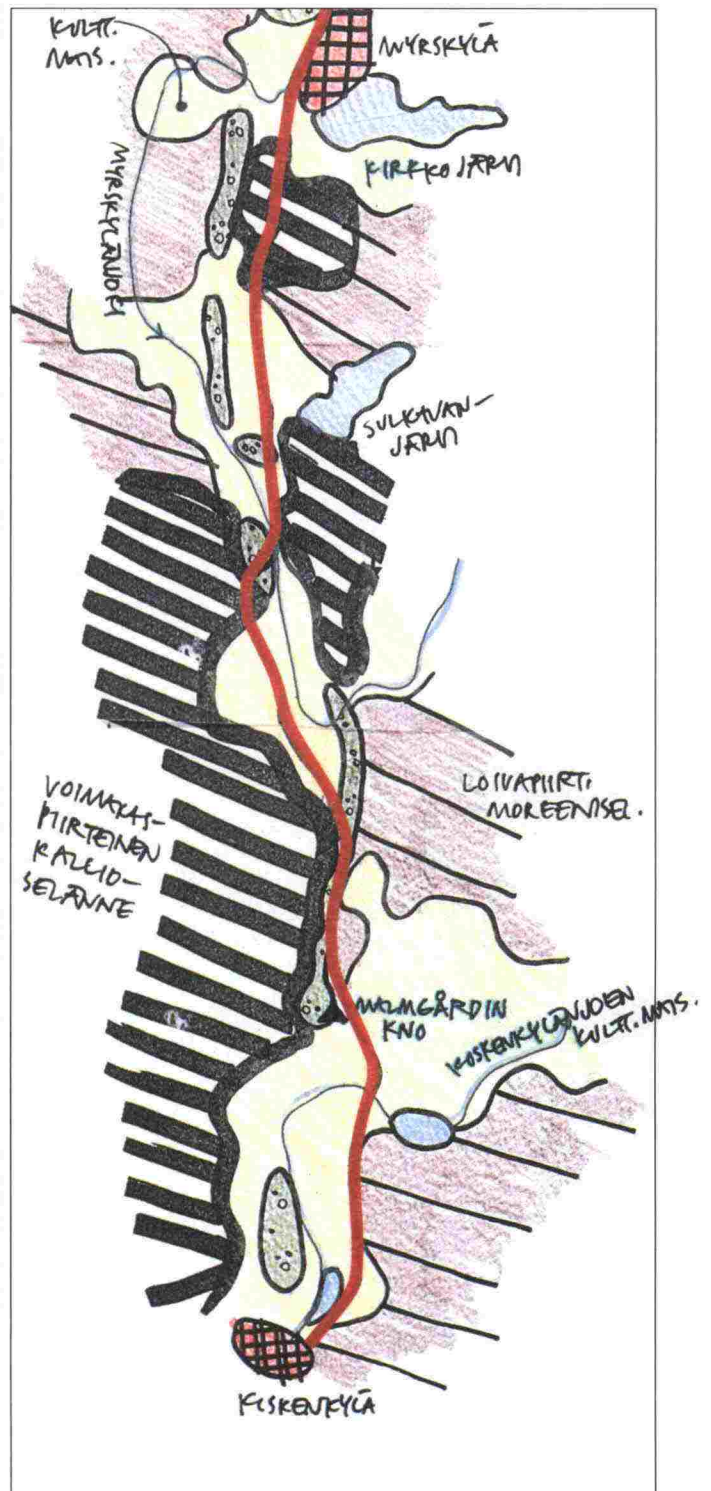
D Ilmeeltään kevyt silta soveltuu hyvin jokilaaksoon.

Maantie

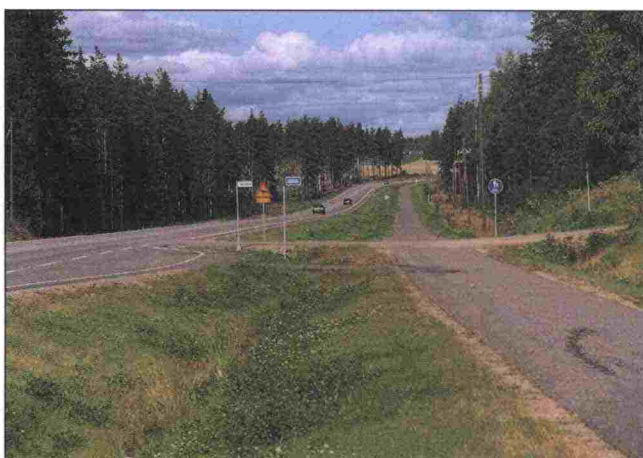
167 Ala-Okeroinen-Koskenkylä

Maisemamaakunta:
Eteläinen viljelyseutu

Suhde maisemarakenteeseen

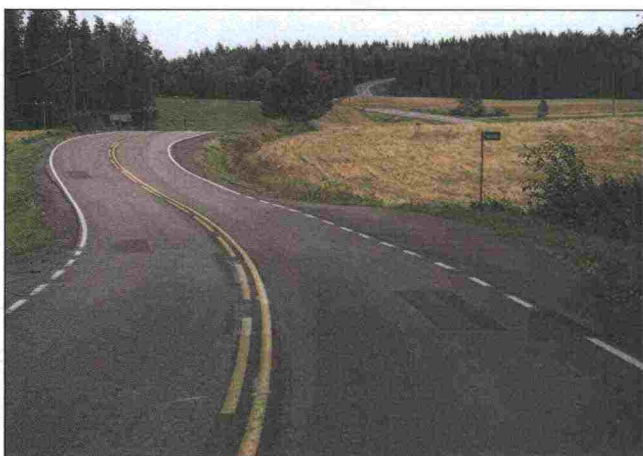
Tie on syntynyt luoteesta kaakkoon kulkevan katkeilevan harjujakson tuntumaan. Orimattila, Myrskylä, Koskenkylä ja pienemmät kyläkeskukset ovat muodostuneet harjun ja vesistön yhtymäkohtaan. Pohjoisosa Orimattilaan saakka on rakennettu osittain vanhaa tieuraa hyväksi käyttäen vuonna 1988. Rauhallisesti kaarteleva linjaus sopeutuu hyvin Porvoonjokilaakson laajoihin näkymiin ja tasaiseen pinnanmuodostukseen.

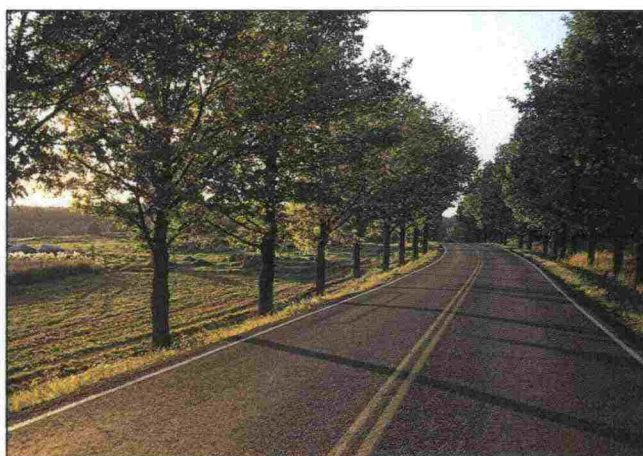
A.

B.

C.

D.

Orimattilan eteläpuolista tiejaksoa varten on laadittu linjauksen parantamissuunnitelma. Nykyisin tie on kapea, mutkikas ja maaston tasoerojen mukaan kumpuileva. Pakaan kylän kohdalla tie halkoo pitkinä suorina laajaa viljelytasankoa.

Myrskylän kohdalle on rakennettu länsipuolinen ohikulkutie. Myrskylästä etelään maasto muuttuu voimakaspiirteisemmäksi, kallioselänteitä on varsinkin tien länsipuolella ja laaksomuodot ovat kapeampia. Mutkikas ja kumpuileva tie seuraa maaston muotoja, kunnes Koskenkylänjoen laakso avautuu komeana viljelylakeutena.

Maisemalliset arvot

Tien maisemallisesti arvokkain osa on Koskenkylänjoen kulttuurimaisema ja erityisesti Malmgårdin kartanoon liittyvät alueet. Kivikkoisten hakamiden ja tammirivien välissä kulkeva tieosa on Uudenmaan kauneimpia. Tiivis kyläraitti, koskimiljöö ja tien loppupäässä jokisuvanto ovat myös erityisen arvokkaita.

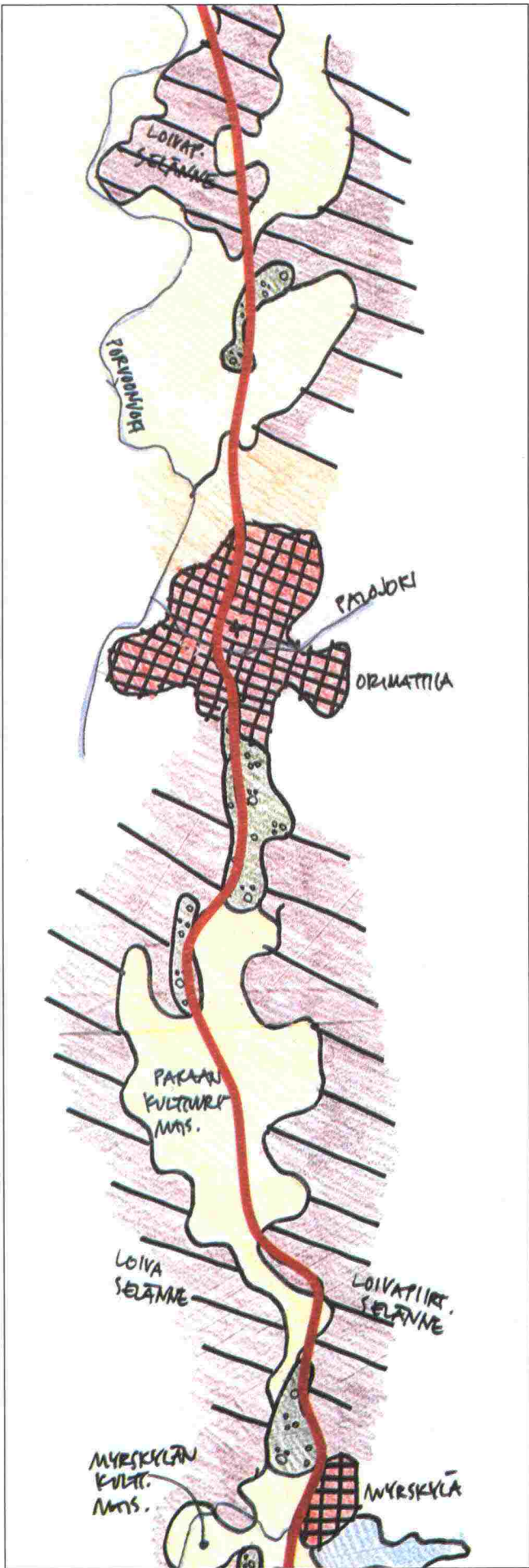
Porvoonjoen ja sen sivupuron varteen levittäytyneet kulttuurimaisemat Pasinan-Virenojan vaiheilla ovat maisemiltaan hyvin edustavia. Hieno on myös Pakaan kylän laaja viljelytasanko, mutta tiemaisemassa on eräitä ongelmakohtia.

A Orimattilan pohjoispuolella tie on rakennettu uudelleen. Pyörätie ja avoin välikaista avaavat laajan aukon metsäsaarekkeeseen. Taustalla pilkottaa Porvoonjokilaakson peltomaisema.

B Myrskylän kulttuurimaisema avautuu komeasti pohjoisesta harjun yli tultaessa.

C Kumpuilevaa tiemaisemaa Hyövinkylässä.

D Kivikkoisten hakamiden reunustama tammikuja Koskenkylässä.

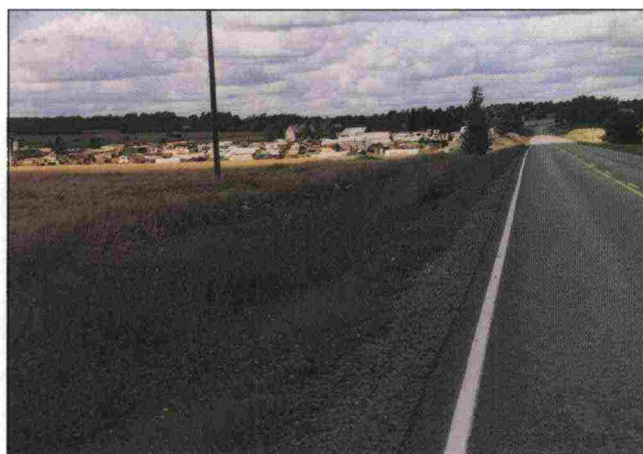
E.

F.

G.

H.

Pohjoisesta tultaessa Myrskylän kulttuurimaisema avautuu harjun ylityksen jälkeen kauniisti, eteläpäästään ohikulkutien varsi on ilmeeltään sekava. Hallilassa ja Hyövinkylässä on hyvää nauhamaista kyläasutusta ja kauniisti kumpuilevia peltomaisemia, joita tie seuraa eloisasti mutkitellen.

Metsäosuudet ovat maisemallisesti melko neutraaleja, mutta komeita avokallioita on paikoin ja varsinkin harjuilla hyvää tienvarsiapuustoa.

Ongelma-alueet

Tie noudattaa maiseman perusrakenteen suuntaa ja liittyy pääosiltaan luontevasti ympäristöönsä, mutta yksittäisiä ongelmapaikkoja löytyy. Virenojalla alikulkutunnelin ympäristö tulisi maisemoida uudelleen. Maaleikkaukset ja pyörätien vuoksi liian laajaksi levinnyt tieaukko häiritsevät tiemaisemaa Orimattilan keskustan pohjoispuolella. Pakaan keskustan ilmettä tulisi kohentaa kevyellä maisemanhoidolla. Keskellä peltoaluetta oleva romuvarasto on paha maisemahäiriö.

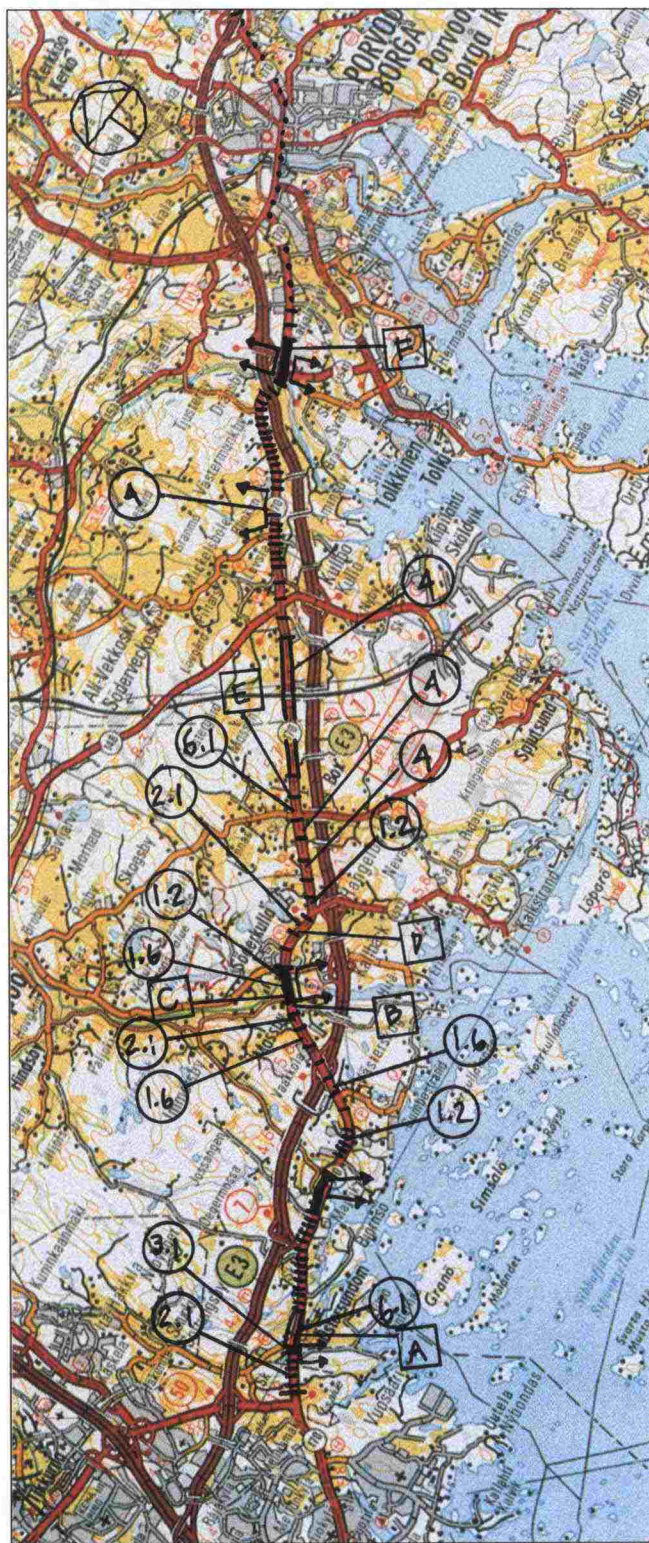
Myrskylän ohitustien eteläosa on ilmeeltään sekava ja tien suhde taajaman keskustaan jäsentymätön. Sisääntuloliittymiä tulisi korostaa esimerkiksi puukujanteilla ja joen maisema-arvoa parantaa rantapuustolla. Koskenkylässä tieraitti on ilmeeltään rapistunut ja pusikoitunut. Jokinäkymiä tulisi avata.

E Uutta, rauhallisesti kaartelevaa tieosaa Pennalassa. Tien korkeusvaihtelut ovat pieniä. Sisäkaarteeseen jäänyt puuryhmä liittää tietä avomaisemaan.

F Kevyen liikenteen alikulku Virenojalla on maisemoitu istutuksin, mutta alue vaatii vielä toimenpiteitä.

G Tarpeettoman syvät ja jyrkät avo-ojat Pakaalla irrottavat tien ympäristöstään ja tekevät sen turvattoman oloiseksi.

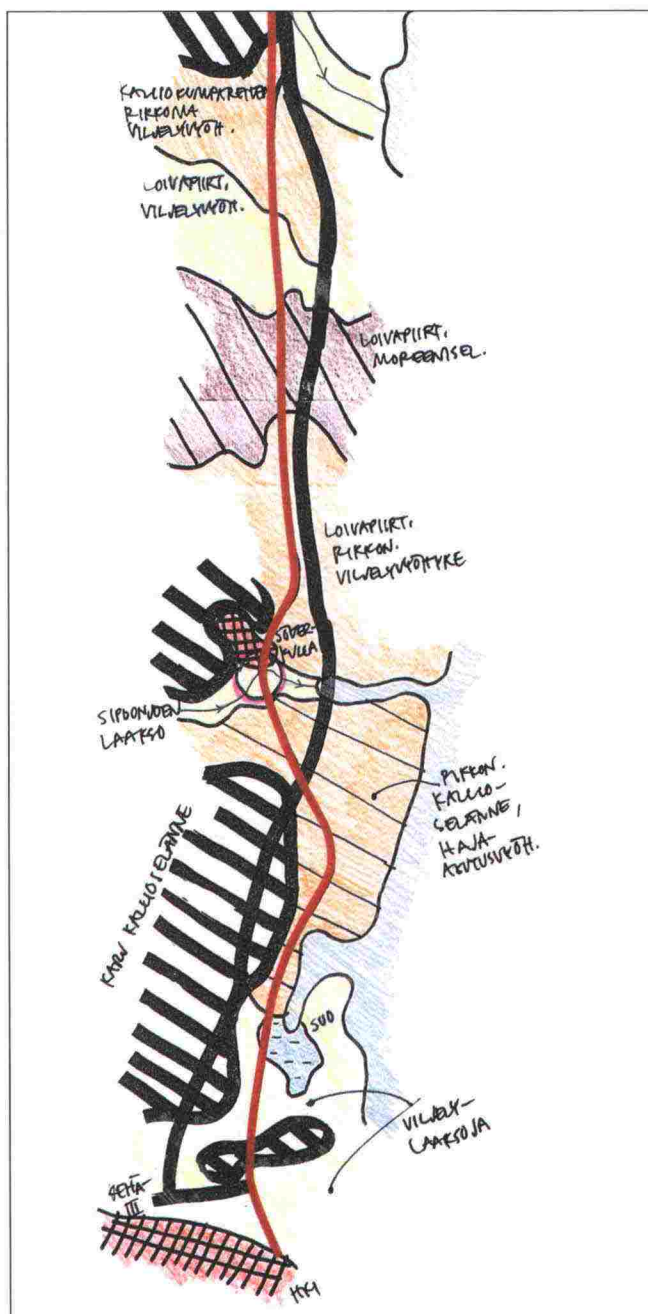
H Keskelle Pakaan peltolakeutta syntynyt romuvarasto on paha maisemahaitta, jota tien varteen kasattu valli ei paljoa pelasta. Tie halkoo peltoja suoraviivaisesti.

Maantie

170 Helsinki-Koskenkylä

Maisemamaakunta:
Suomenlahden rannikko

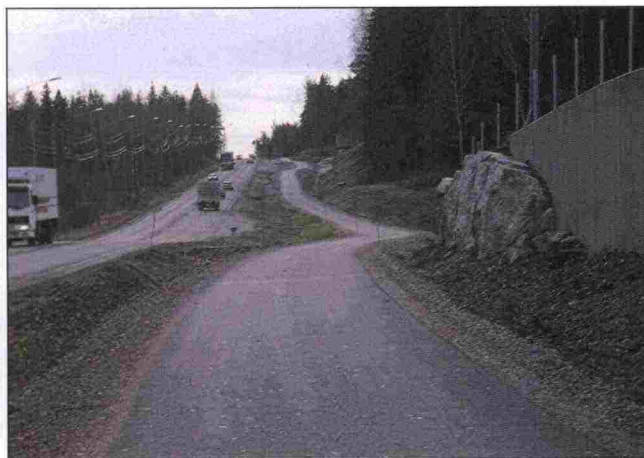

Suhde maisemarakenteseen

Tie kulkee etelärannikon maisemalle luonteenomais-
ta pohjois-eteläsuuntaista perusrunkoa vastaan. Ke-
hä III:lta Söderkullaan saakka se seuraa rannikon ja
pohjoispuolisen kallioselänteen väliin jäävää pienipiir-
teisesti vaihtelevaa selännevaltaista aluetta, johon on
levittäytynyt runsaasti haja-asutusta. Sipoonjoen ka-
pea laakso on tiemaiseman solmukohta. Söder-
kullasta Kullooseen tie halkoo alavaa, rikkonaista
viljelyvyöhykettä. Kulloon ja Porvoon välillä komeat
kallioharjanteet antavat peltomaisemille lisäilmettä.
Mustijoen laakso on maisemallinen solmukohta.
Porvoon kaupunki jakaa tien kahteen erilliseen jak-
soon.

A.

B.

C.

D.

Porvoosta Ilolaan tie seuraa pääosin tunnelimaisen kapean, kasvillisuudeltaan rehevän ruhjelaakson pohjaa. Ilolanjoenlaakso kauniine rakennusryhmineen on solmukohta, josta itään tie halkoo metsäistä moreenivaltaista selännettä aina Vanhakylän kulttuurimaisemaan saakka. Koskenkylän jokinäkymät luovat tielle hyvän päätteen.

Tie on linjauksiltaan jäykän suoraviivainen ja maisematekijöistä piittaamaton. Ajoin on kapea ja tasaus maaston korkeusvaihtelujen mukaan aaltoileva. Uusi moottori/moottoriliikennetie kulkee ristiin tai rinnan vanhan tien kanssa muutamien paikoin ja on näissä kohdin voimakas maisematekijä.

Maisemalliset arvot

Tie on maisemallisesti yllättävän vaatimaton. Seudulle tyypillisiä komeita viljelylaaksoja avautuu laajasti vain Vanhakylän kohdalla ja Mustijoen laaksossa. Vanhakylän maisema-arvo perustuu kumpuileviin peltomaisemiin, komeisiin kallioharjanteisiin ja ilmeikkääseen kyläasutukseen. Mustijoen rantamaisemat ovat hienon rantapuustonsa ja vesinäkymiensä vuoksi merkittäviä. Moottoritie katkaisee yhteyden Trek-silän kartanomiljööseen. Sipoonjoen alava ja silokal-

lioiden rajaama laakso on maisemallisesti arvokas. Rakenteilla oleva kevyen liikenteen väylä siltoineen ja kallioleikkauksineen tulee maisemoida huolelta rantamiljööseen. Koskenkylässä tarjoutuu kauniita joki- ja suvantomaisemia ja Korsnäsän kohdalla hieno merinäkymä. Ilolan jokilaakso ja kaunis kylämiljöö on arvokas etappipaikka pitkän metsäosuuden puolivälissä.

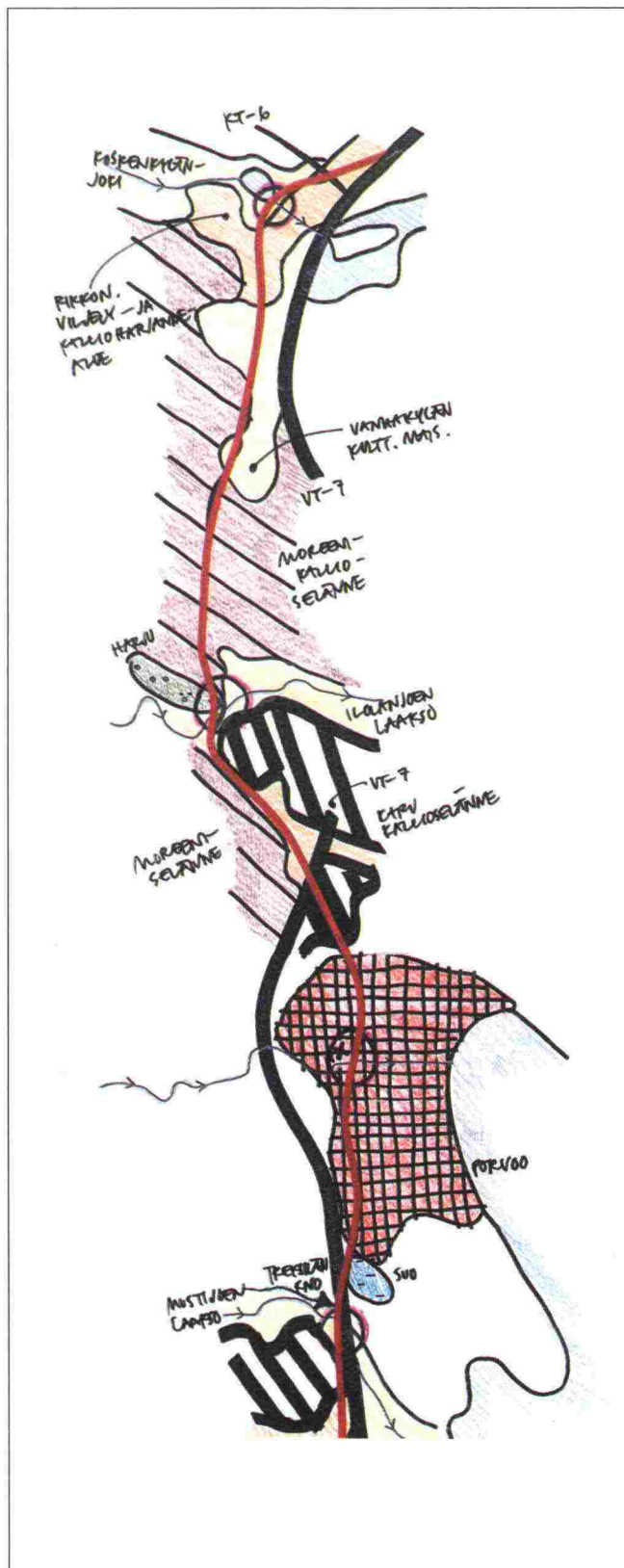
Vaikka tie ei tarjoa komeita maisemakokonaisuuksia, on erityisesti jokilaaksojen ja eräiden kyläkeskusten tiemaisemissa pienimuotoista herkkyyttä ja vanhan asutuksen leimaa.

A Huonoa kyläkeskusmiljöötä Itäsalmella. Korkeuksien suhteen on ongelmia ja ympäristö on jäsentymättömyyttä.

B Uusi ilmeikkäästi linjattu kevyen liikenteen väylä. Tie puskee jäykästi harjanteen yli.

C Sipoonjoen herkkää jokimaisemaa.

D Söderkulla erottuu rakennustavaltaan jyrkästi pienipiirteisestä ympäristöstä.

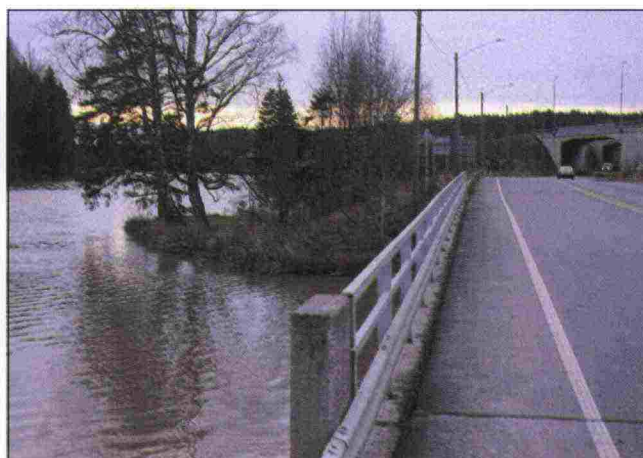

Ongelma-alueet

Tien jäykkä suoraviivaisuus ja pitkät metsätaipaleet tekevät yleiskuvan yksitoikkoiseksi. Ongelmajaksoja ovat Ilolan kylän länsipuolinen ruhjelaakso ja itäpuolinen selänneosuus sekä Söderkullan ja Kullon välinen maisemiltaan lattea viljely-metsäalue.

E.

F.

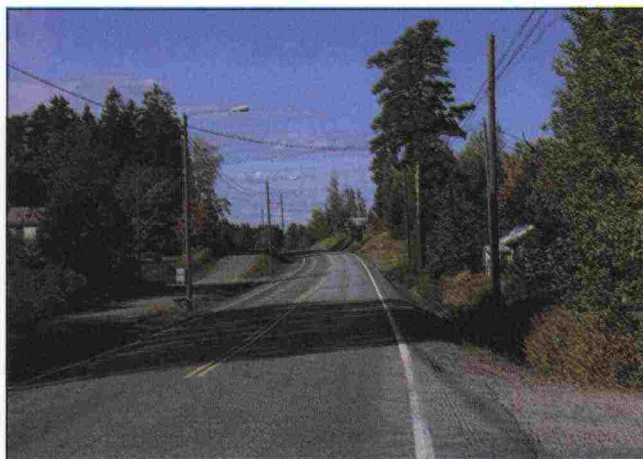
G.

I.

H.

J.

Tien länsiosalla on paljon hajarakentamista. Liikkeiden jäsentymättömät pihat, varastoalueet ja tienvarsimainokset ovat ongelmina Itäsalmen, Västerkogin ja Söderkullan vaiheilla sekä Koskenkylässä. Söderkullan tehokkaasti rakennettu keskus on tiemaisemassa yllätys.

Tie ylittää jokilaaksot hienovaraisesti. Ilolassa ja Koskenkylässä kevyen liikenteenväylät on rakennettu maastoa voimakkaasti muotoillen ja niiden ilmettä tulisi pehmentää maisemoinnilla.

E Söderkullan ja Kulloon välillä tielinjaus on yksitoikkoisen suora.

F Mustijoella avautuu kauniita rantanäkymiä. Taustalla näkyy yli kulkeva moottoritie.

G Porvoon itäpuolista osuutta hallitsevat metsätai-paleet.

H Iloista mäkiasutusta kallioselänteiden kyljessä Koskenkylässä.

I Tie sivuaa Koskenkylänjoen suvantoa.

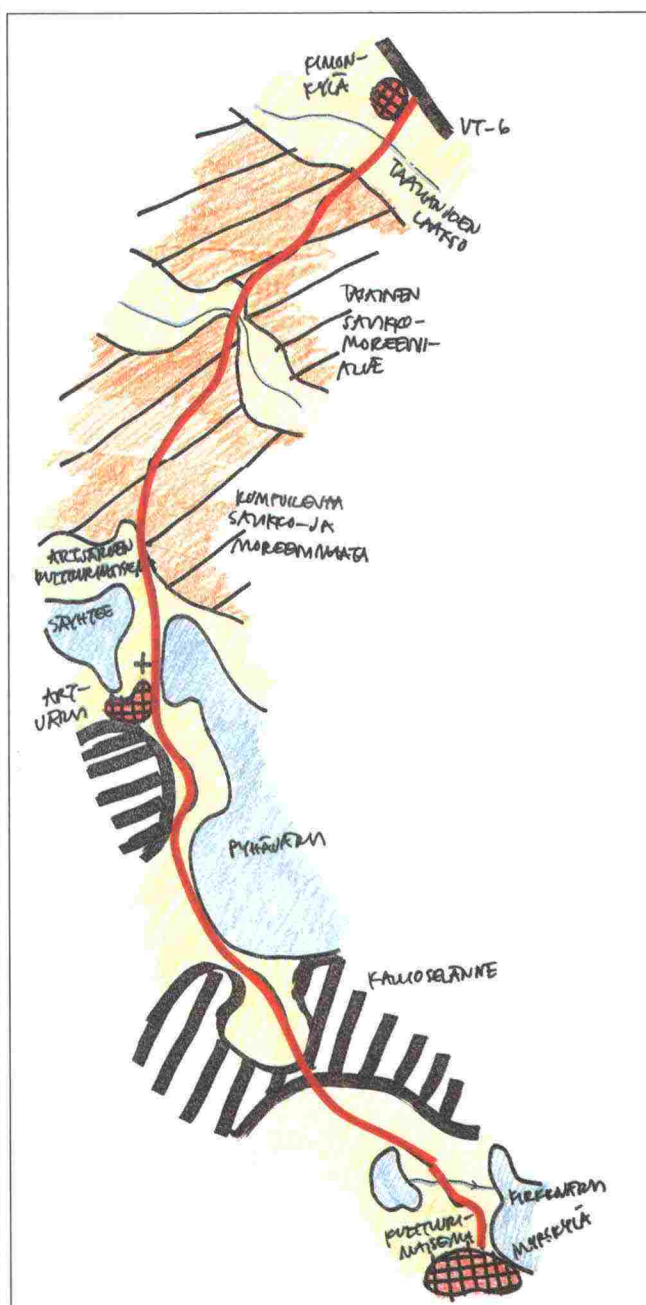
J Koskenkylässä kevyen liikenteen väylän rakentaminen on hajoittanut raitin ilmettä.

Maantie

174 Myrskylä-Kimonkylä

Maisemamaakunta:
Eteläinen viljelyseutu

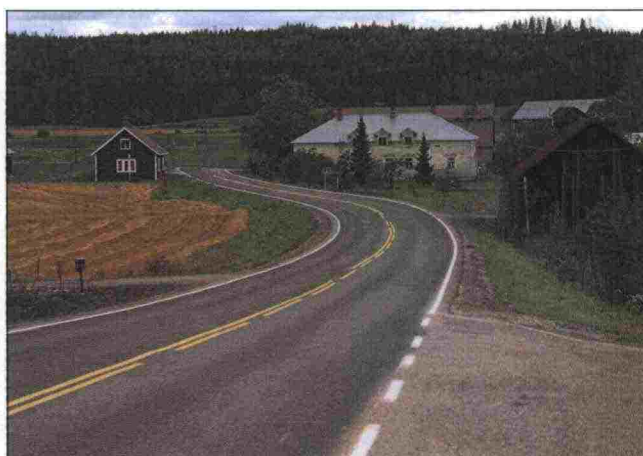

Suhde maisemarakenteeseen

Alueen kallioperä on rapakiveä, mikä ilmenee suurmaiseman pehmeinä linjoina ja tasaisuutena. Läntisin osa on Myrskylän Kirkkojärven ja Sopajärven ympärillä levittäytyvää heikosti kumpuilevaa viljelylakeutta. Sen itäpuolella kohoaa tiejakson ainoa voimakasmuotoinen kallio-moreeniselänne, jonka jälkeen tullaan Pyhjärven laajaan järvi- ja viljelymaisemaan. Artjärven kirkonkylä sijoittuu hienosti järvi- maisemien solmukohtaan. Artjärven ja Kimokylän väli on tasaista tai loivasti kumpuilevaa pienten peltomaisemien ja metsäsaarekkeiden vuorottelua. Maasto on paikoin soistunutta. Taasianjoen laakso Kimonkylän ympärillä muodostaa erittäin laajan taseisen viljelylakeuden.

A.

B.

C.

D.

Tie noudattelee maaston korkeusvaihteluja. Linjauks-
ta on monessa vaiheessa paranneltu ja nykyinen
linjaus koostuu sekä pitkistä suorista osuuksista,
jotka vaikuttavat maisemassa kankeilta, että kaare-
vasti linjatuista jaksoista.

Maisemalliset arvot

Tiellä on monia maisemallisesti hienoja jaksoja. Ar-
vokkaimmat osat ovat Artjärven kirkonkylä ja sitä
ympäröivät järvi- ja viljelymaisemat. Tieltä avautuu
laajoja näkymiä sekä Pyhäjärvelle että Säyhteelle.
Säyhteen itäpuolella on komea suoalue. Kauniit tila-
keskukset elävöittävät kulttuurimaisemia.

Kimonkylän ympärillä levittäytyvä Taasianjoen viljely-
lakeus on laajuudessaan poikkeuksellisen näyttävä.
Jokimaisemaa tulisi korostaa rantapuustutuksin.

Myrskylän kulttuurimaisemat ja järvinäkymät ovat
melko edustavia, mutta rakennuskanta on paikoin
ilmeeltään sekavaa. Hiitelässä on hyvää kylämiljöötä.

Ongelma-alueet

Erityisen ongelmallisia tiejaksoja ei ole, mutta muuta-
min paikoin voidaan pienillä toimenpiteillä parantaa
tiemaisemaa.

Myrskylän itäpuolisen risteysalueen ilme kaipaa siis-
timistä ja selkeyttämistä. Artjärvellä tien suhde van-
haan raittiin ja keskustaan on irrallinen. Sisääntulo-
liittymää tulisi korostaa maisemanhoidolla ja joen-
varteen istuttaa rantapuuryhmiä.

Tien tasaus on mm Hiitelässä ja Kimonkylässä pai-
koitellen liian korkea ympäröiviin rakennuksiin näh-
den. Elimäen rajalla on siistittävä soravarasto tien
varressa.

*A Myrskylän peltomaisemia. Tien tasaus on pihoihin
nähten korkealla. Kevyen liikenteen välikaistaa voisi
maisemoida muutamalla puuryhmällä.*

*B Hiitelässä tie kaartelee kauniisti rakennusten lo-
massa, mutta tasaus on liian korkealla.*

*C Näkymä Pyhäjärvelle. Uuden tien suhde Artjärven
kirkonkylään on paikoin jäsentymätön.*

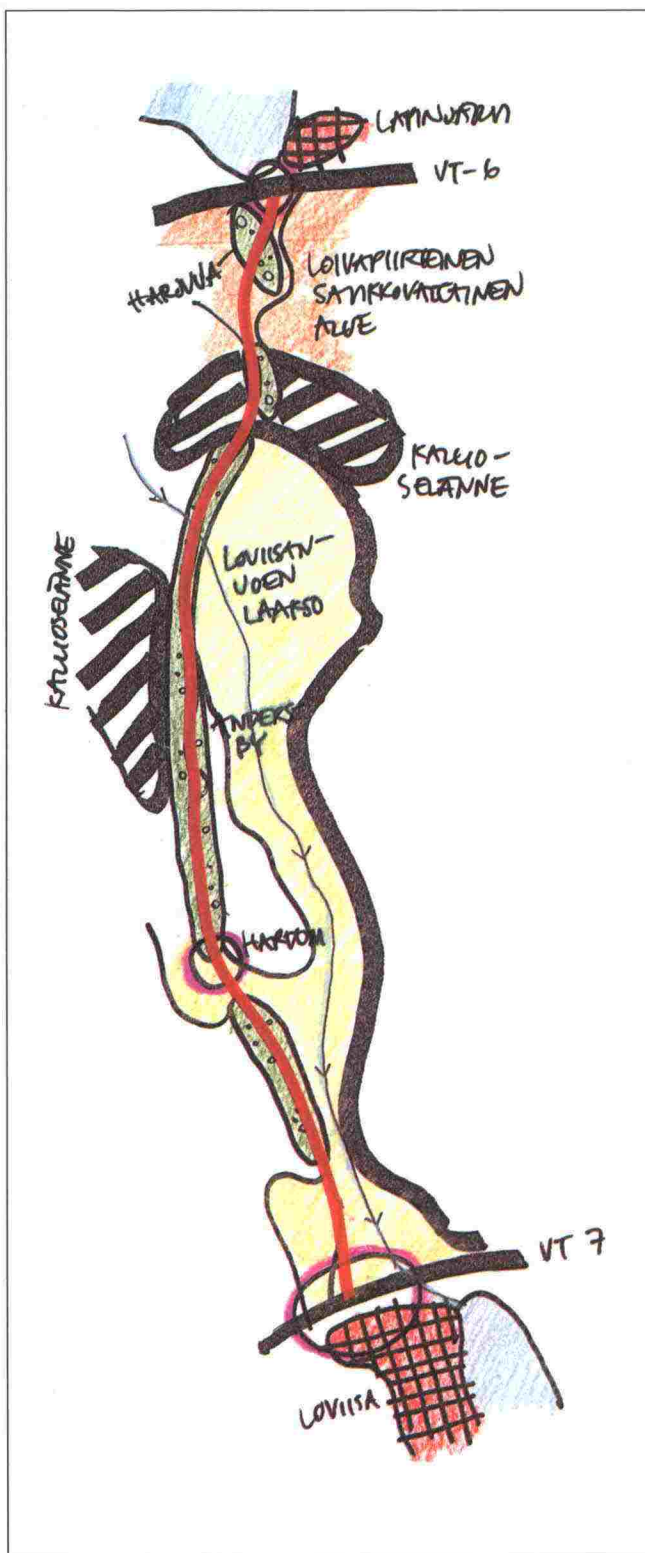
D Etualalla suomalaisemia, kauempana Säyhteen järvi.

Maantie

176 Loviisa-Lapinjärvi

Maisemamaakunta:
Eteläinen viljelyseutu

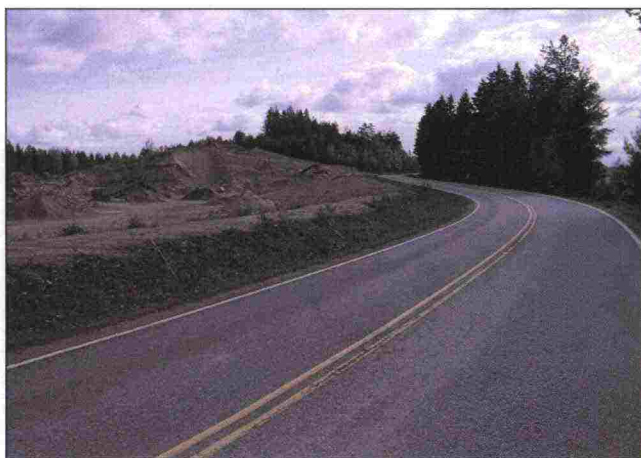

Suhde maisemarakenteeseen

Tie on syntynyt pohjois-eteläsuuntaiselle kapealle, melko yhtenäiselle harjulle, jonka itäpuolella levittäytyy Loviisanjoen laaja, tasainen viljelyalue. Pohjois- ja keskivaiheiltaan harju on metsäisten kallioselänteiden ympäröimä. Tämä suljettujen ja avoimien maisematiilojen vuorottelu rytmittää tiemaisemaa, jota vielä elävöittävät muutamat hyvällemaiset kyläkeskukset.

A.

C.

B.

D.

Tie noudattaa hyvin maaston vaihteluita ja linjaus seurailee paikoitellen erittäin kauniisti avomaiseman ja selänteen rajaa. Lapinjärvi on pohjoispäässä komeana päätteenä. Liittymäjärjestely valtatie 6:lle on suunniteltu muutettavaksi.

Maisemalliset arvot

Erityisesti tien keski- ja pohjoisosilla on monia maisemallisesti arvokkaita jaksoja. Lapinjärven maisemallista arvoa voidaan lisätä rantapuustoa avaamalla. Etelään mentäessä tie noudattaa hienosti selänteen maastomuotojen rytmiä, tienvarret ovat hyväilmeistä mäntykangasta, lakialueilla on komeaa kalliomaastoa.

Tien laskeutuessa Kuckubackenin kylään avautuu hienoja näkymiä Loviisanjoen laaksoon. Tie kaartaa kauniisti avomaiseman reunaa seuraten. Andersbyn ja Hardomin kylät ovat säilyttäneet perinteisen ilmeensä ja monin paikoin kasvaa komeaa tienvarsi-puustoa. Hardomin pohjoispuolella harjumaasto on erityisen kaunista.

Ongelma-alueet

Ongelmat keskittyvät Hardomin ja Loviisan väliselle

tiejaksolle. Laajamittainen soranotto on runnellut kapean harjumuodostuman useista kohdin ja kaivualueet ovat paha vaurio myös tiemaisemassa. Paikoitellen on kulttuurimaisemaan huonosti sopivia teollisuushalleja ja varastoalueita. Eteläpäässä tie laskeutuu tasaiselle savikolke, jolla pusikoituneet vastapenkereet tekevät tiemaiseman epäsiistiksi.

Tien tasauksen suhteen on monin paikoin ongelmia. Tasaus on ympäröiviin rakennuksiin nähden liian korkealla mm. Andersbyn, Hardomin ja Kuggomin kylien kohdalla.

A Pohjoispään selännealuetta. Tie noudattelee kauniisti maaston muotoja.

B Andersbyn kyläraitti. Tien tasaus on taloihin nähden liian korkealla.

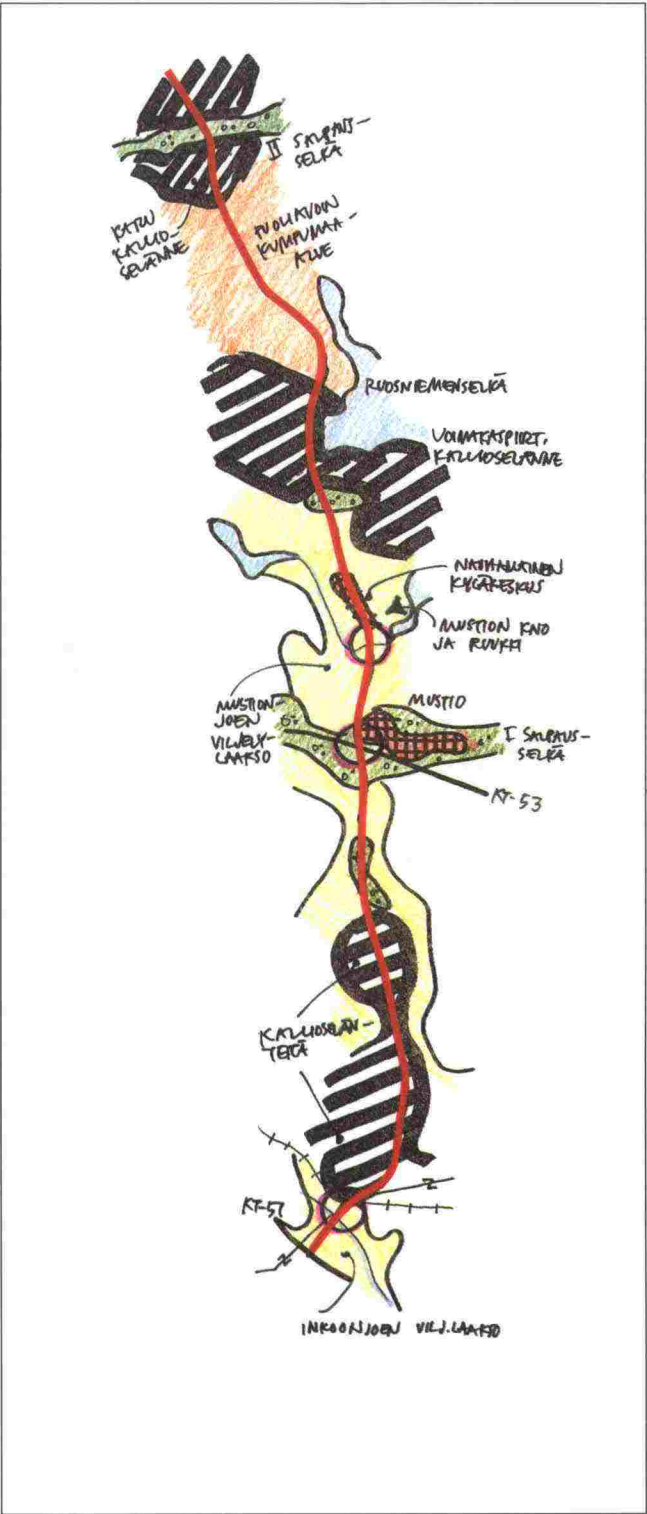
C Tien eteläosalla soranotto on aiheuttanut pahoja vauriota tiemaisemaan.

D Hardomin eteläpuolella tie kulkee peltojen välissä kapealla harjukannaksella.

Maantie
186 Salo-Mustio-Inkoo

Maisemamaakunta:
Suomenlahden rannikko/eteläinen viljelyseutu/
Kiskon-Vihdin järvisseutu

Suhde maisemarakenteeseen

Tien eteläisin osa Inkoonjoen laaksossa kuuluu maisemamaakunta Suomenlahden rannikkoon. Siitä I Salpausselälle ulottuu eteläinen viljelyseutu, jolla tie sijoittuu osittain kallioisille selännealueille, osittain kumpuileviin viljelylaaksoihin. Loivasti kaarteleva tielinjaus hakee hyvin kiinnekohtia selänteiden reunoista, kallioleikkauksia on paikoin ja notkojen yli tie kulkee usein korkealle pengerrettynä.

A.

B.

C.

D.

Tie kulkee kohtisuoraan I Salpausselän yli ja eritasojärjestelyjen vuoksi leikkaa loven harjun lakialueeseen. Pohjoispuoli kuuluu Kiskon-Vihdin järviseluun. Mustionjoen laakso avautuu laajana tasankona, jonka jälkeen tie ylittää hyvin voimakaspiirteisen kallioselänteiden. Jatkossa maisematyyppi muuttuu rikkonaiseksi kallioharjanteiden ja pienten aaltoilevien peltomaisemien tiliksi. Tie on paikoitellen suoraviivainen. Lääninrajan tuntumassa tie ylittää II Salpausselän, joka tienäkymässä erottuu vain metsätyypin muutoksena.

Maisemalliset arvot

Tie on maisemiltaan moni-ilmeinen ja mielenkiintoinen. Arvokkain osuus on Mustionjoen laaja kulttuuri- maisema, jonne avautuu hyviä näkymiä pitkältä tieosalta. Myös Mustio-Inkoo välillä tarjoutuu kauniita peltomaisemia ja tien reunassa on paikoin kauniita silokalliota. II Salpausselän eteläpuolen pienipiirteinen pelto-metsäsaarekemaasto tarjoaa herkkiä tienäkymiä.

Ongelma-alueet

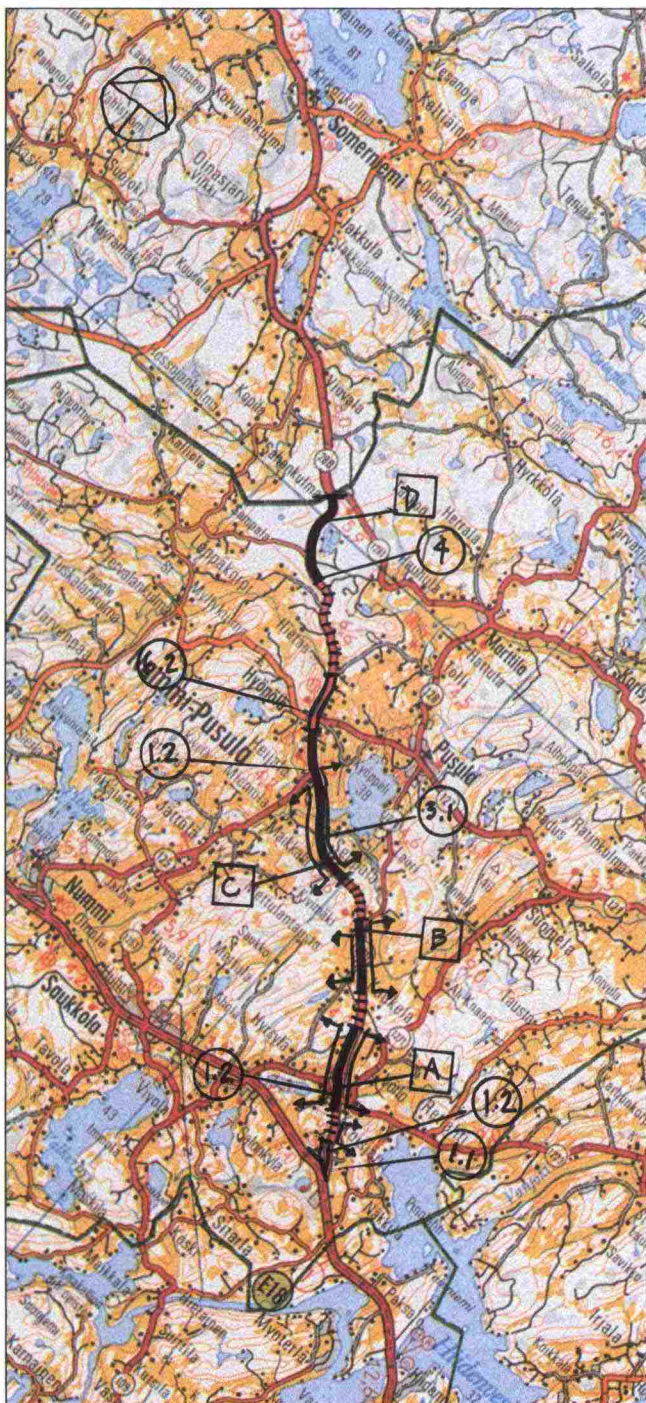
Inkoonjoen muuten näyttävää avomaisemaa häiritsevät lukuisat voimalinjat ja penkereellä kulkeva Helsinki-Karjaatie. I Salpausselällä on avoin soravarasto maisemallisesti keskeisessä risteyksessä. Voimakaspiirteisillä selänteillä on monia suuria kallioleikkauksia. Kvarnbackan kylässä tien suurpiirteinen taustaus on lievässä ristiriidassa kylämiljöön kanssa.

A Inkoonjoen avomaisemaa häiritsevät monet voimalinjat.

B I Salpausselän eteläpuolella vaihtelevat kumpuilevat peltomaisemat ja kallioselänteet.

C Mustionjoen rantaa voisi maisemoida lisäistutuksilla.

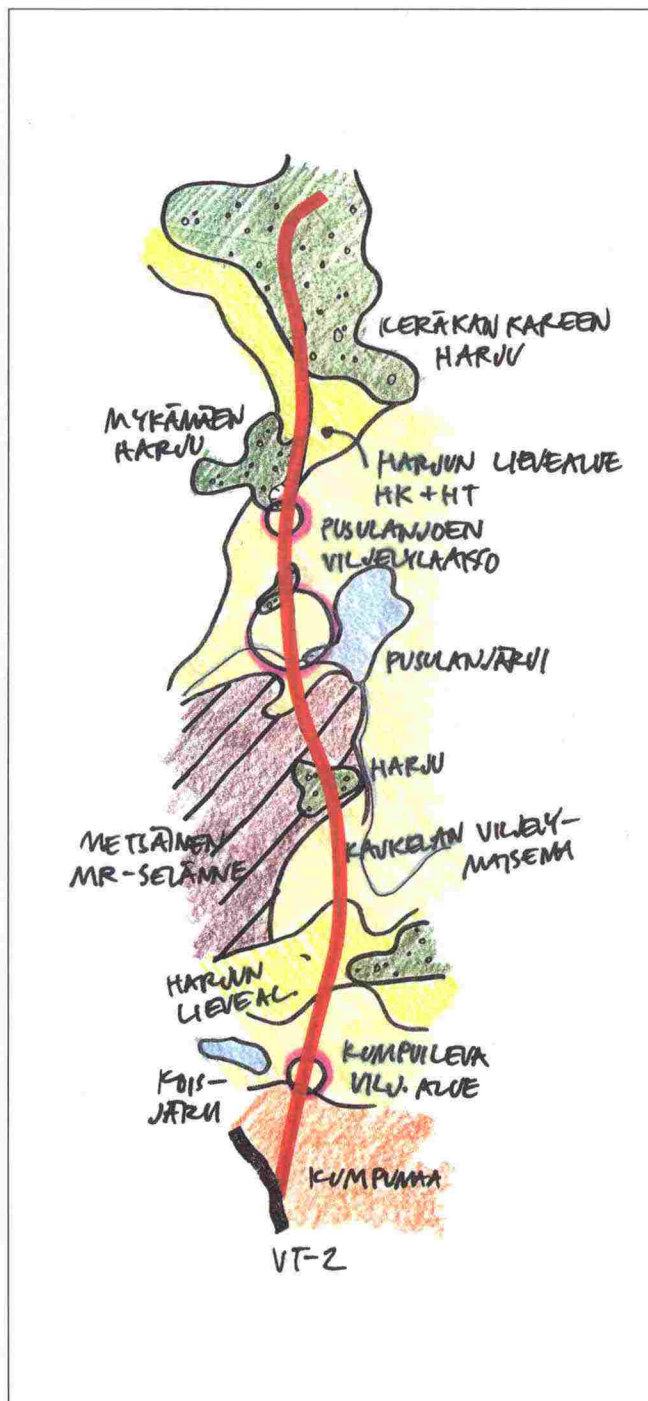
D Kauniisti kumpuilevaa viljelymaisemaa Mustionjoenlaakson pohjoisosassa.

Maantie

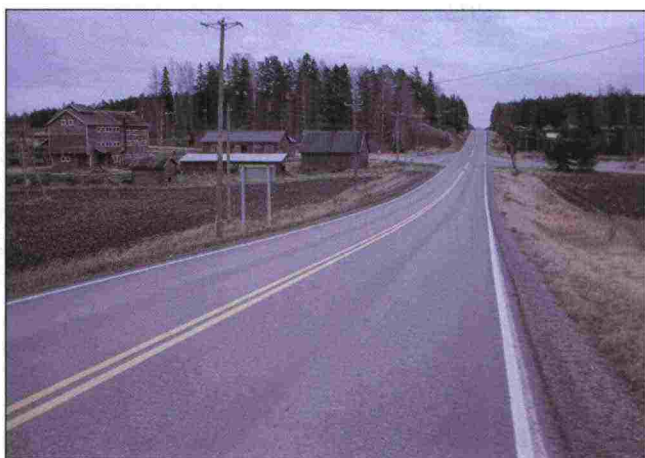
280 Koisjärvi-Häiviä

Maisemamaakunta:
Kiskon-Vihdin järvisuotu

Suhde maisemarakenteeseen

Tie kulkee maisematyypiltään vaihtelevien alueiden kautta. Itäpäässä vuorottelevat sopivin välein laajat, kumpuilevat avomaisemat ja niille vastapainona metsäiset moreeni- ja harjuselänteet. Erityisesti harjujen ja niiden lievealueiden kohdalla tienvarsimetsät ovat hyvällmeisiä. Pusulanjoen laaja viljelylaakso ja Pusulanjärven rantamaisemat ovat tien maisemallinen solmukohta. Hyönälän kylän länsipuolella tiemaisemaa hallitsevat komeat harjut, ensin Mykämäki ja sen jälkeen tie kohoaa Keräkänkareelle, jonka laki on laajaa tasaista delta-aluetta.

A.

B.

C.

D.

Tien on itäpäästään suoraviivainen. Suorat osat ovat enimmillään jopa kahden kilometrin mittaisia ja koska tien tasaus noudattelee kumpuilevan maiseman tasoa, muodostuu tiesuorista paikoitellen hyvinkin aaltoilevia.

Hyönälän länsipuolen harjualueilla tie on linjattu kaartelevaksi ja se noudattaa luontevammin maiseman rytmiä.

Maisemalliset arvot

Jäykästä linjauksesta huolimatta tie soveltuu maisemakokonaisuuteen varsin hyvin. Näyttävät avomaisemat ja hyväpuustoiset metsäosuudet rytmittävät mielenkiintoiseksi tilasarjaksi. Pusulanjoen laajat kulttuurimaisemat ja järvinäkymät ovat erityisen arvokkaita. Laajoja, kauniisti kumpuilevia ja paikoin tilakeskusten elävöittämiä avomaisemia avautuu myös Koisjärven ja Kaukelan kohdalla. Koisjärven risteys vanhoine rakennusryhmineen ja maisemapuineen on omaleimainen.

Keräkankareella tie kaartelelee kauniisti harjumaisemassa. Tienvarsipuustoa harventamalla harjulta olisi mahdollista avata laaja näkymä etelään. Harjujen liepeillä levittäytyvät hiekka- ja hietavyöhykkeet ovat tiemaisemassa pienipiirteisiä, usein hyväpuustoisia inhimillisiä vyöhykkeitä.

Ongelma-alueet

Ongelmallisin tieosuus on Mykämäen-Hyönälän alue, missä suuret soranottoalueet häiritsevät tiemaisemaa. Hyönälän kylässä liikerakennusten piha-alueet ovat maaseutumiljööseen liian laajoja ja avoimia.

A Koisjärven risteys on maisematekijöiltään ja rakennuskannaltaan omaleimainen. Suoraviivainen tielinjaus vaikuttaa raskaalta herkässä miljöössä.

B Kaukelassa tieltä avautuu laajoja avomaisemia. Tiesuora on yli 2 km pitkä ja voimakkaasti aaltoileva.

C Pusulanjokilaakson kulttuurimaisemaa.

*D Keräkankareella tie kaartelelee tasaisessa harju-
maastossa. Tieaukko on miellyttävän tiivis.*

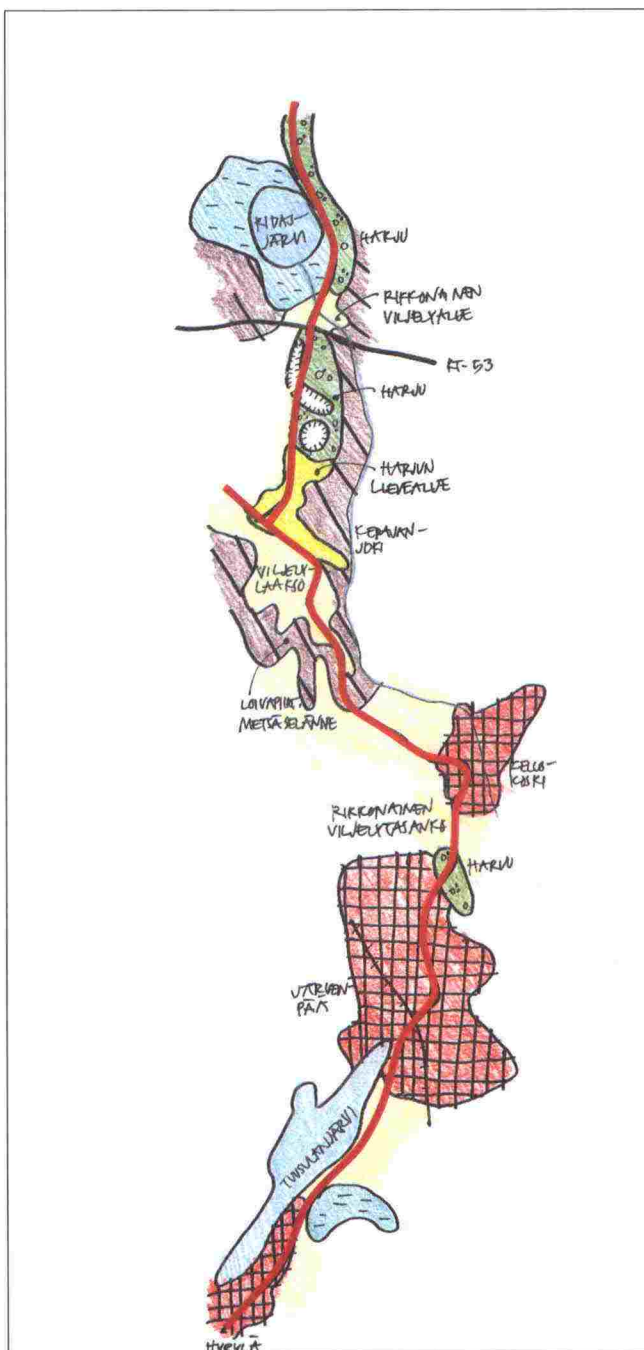
Maantie 145 Hyrylä-Mäntsälä

(välillä Hyrylä-Kellokoski)

Maantie 1453 Kellokoski-Jokela

Maantie 1403 Nukari-Ridasjärvi

Maisemamaakunta:
Eteläinen viljelyseutu

Suhde maisemarakenteeseen

Hyrylä-Järvenpään välinen tie seuraa Tuusulanjärven itälaitaa, jolle luonteenomaisia ovat tasaiset viljelymaisemat ja nauhamaisesti levinnyt asutus. Järvenpään ja Kellokosken väliin jää tasainen viljelyalue, jonka poikki tie kulkee rauhallisesti kaarrellen.

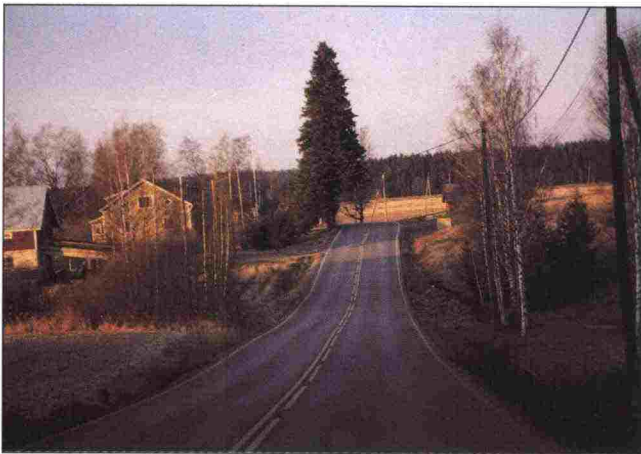
Kellokoskelta Jokelan suuntaan lähdetäessä avautuu pitkä suora tasainen, taloryhmien ja metsäsarekkeiden pirstoman viljelymaiseman poikki. Suorien osuuksien jälkeen tie muuttuu linjaukseltaan herkästi maatalousmaiseman reunoja kaarteleavaksi ja tarjoaa kauniita kuvakulmia ympäröiville peltolakeuksille.

A.

B.

C.

D.

Nukarista Ridasjärvelle tie seurailee pitkittäisharjua, jota soranotto on paikoin runnellut, ja sivuaa hyvin alavarantaisen Ridasjärven itäosia.

Maisemalliset arvot

Maisemallisesti arvokkaita tieosia on useita. Järvenpään eteläpuolella avautuu kauniita näkymiä Tuusulanjärvelle. Rantapuusto on hyvälmeistä. Lähempänä Hyrylää järvi jää näkymättömiin, mutta seudun kulttuuriperinne on aistittavissa tienvarren rakennuksissa ja pihapiireissä.

Järvenpään ja Kellokosken välinen viljelymaisema on kohtalaisen näyttävä, mutta pohjoisosalle noussut teollisuusalue häiritsee näkymää.

Kellokoskelta Jokelaan vievällä tiellä on osuus Linjamäestä Uusikylään kokonaisuudessaan hyvä. Tie sulautuu laajojen avomaisemien, kauniiden tilakeskusten ja pienten kyläryhmien kanssa eheäksi kokonaisuudeksi. Tienäkymät ovat vaihtelevia ja herkkiä.

Nukari-Ridasjärvitiellä arvokkaimmat jaksot ovat Ridasjärven kylän ja järven kohdalla.

Ongelma-alueet

Hyrylässä rakennettu miljö, varastopihat, rakennustyömaat ja tieympäristön tekniset rakennelmat tekevät tiemaiseman paikoitellen sekavaksi. Kellokoskelta Jokelan suuntaan lähtevä pitkä tasainen suora on yksitoikkoinen ja pylväsrivit erottuvat häiritsevän voimakkaana.

Nukari-Ridasjärvitiellä soranotto häiritsee paikoitellen. Suoraan tieltä avautuva saha-alue on myös josain määrin tienäkymää häiritsevä. Kantatie 53:n liittymässä on tehty korkeita leikkauksia harjun kärkeen.

A Tuusulanjärvelle tarjoutuu herkkiä näkymiä.

B Kellokoskelta Jokelan suuntaan lähtee pitkä suora tieosuus. Avomaisema on tasainen ja rikkonainen. Pylväsrivistöt korostuvat häiritsevästi.

C Avomaisemat, maaseuturakentaminen ja tiemiljö ovat hyvässä tasapainossa.

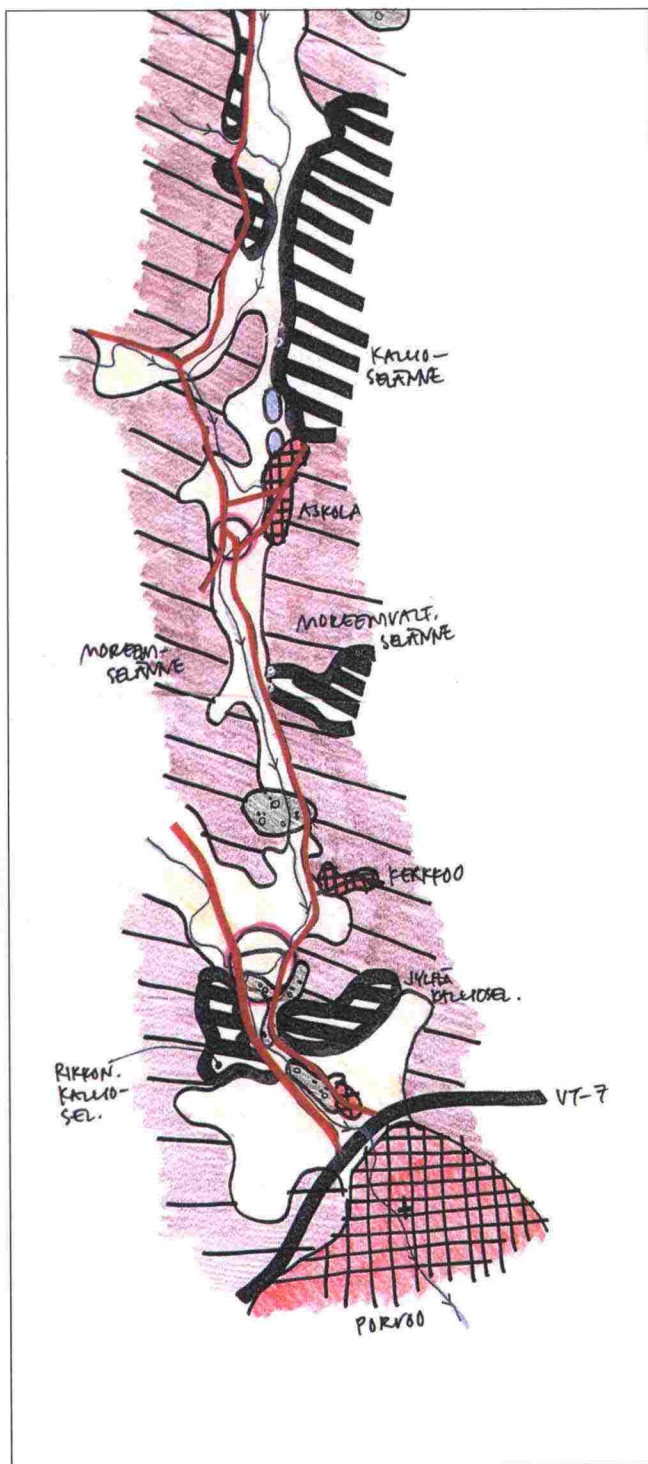
D Nukari-Ridasjärvitiä seurailee soranoton paikoin runtelemaa pitkittäisharjua.

Maisema-alue:
Porvoonjokilaakso

Maisemamaakunta:
Eteläinen rantamaa

Alueella kulkevat MT 164, MT 162, KT 55 ja VT 7 on esitelty erikseen.

Suhde maisemarakenteeseen

Jokilaakso muodostaa yhtenäisen maisema-alueen, joka sijoittuu kaakosta luoteeseen ja etelästä pohjoiseen suuntautuvien selänteiden väliin. Jokilaakson eri osat eroavat kuitenkin toisistaan huomattavasti. Osuus Orimattilasta etelään Mallusjärven ympäristöön ja Pukkilaan ulottuen on laajojen viljelytasankojen leimaama. Pukkilasta Askolaan ulottuvalla alueella maasto on vaihtelevampaa ja pienipiirteisempää sekä pellot pienempiä. Askolasta Porvooseen tultaessa viljelymaisema avautuu uudelleen.

A.

B.

C.

D.

Maisemallisesti parhaille tiejaksoille on tyypillistä, että tie sijoittuu maisemassa inhimilliseen vyöhykkeeseen ja siltä aukeaa laajoja näkymiä viljelymaisemaan. Myös kylien läpi kulkeva raitti muodostaa paikoin arvokkaan kokonaisuuden rakennuskannan ja pihapuuston kanssa, kuten esimerkiksi Orimattilan Karkkulassa tai Porvoon mlk:n Kerkkoon vanhalla raitilla.

Maisemalliset arvot

Jokilaakso on arvokas ja edustava maisemakokonaisuus, jonka merkitystä tukevat maisemaan sopeutuneet vanhat tielinjaukset. Lähes kaikki alueen tiet ovat maisemallisesti arvokkaita.

Parhaimmillaan tiet sijoittuvat maiseman reunavyöhykkeeseen kuten Porvoonjokilaakson Orimattilan puoleisessa päässä. Tällöin tieltä avautuu laajoja näkymiä maisemaan sekä tien suuntaisesti.

Mallusjoelta Pukkilaan tie 163 kulkee laajan peltoaukion halki tukeutumatta erityisesti mihinkään maiseman elementtiin. Maastoa noudattava tasaus ja tienvarren harva asutus pihapiireineen sitovat kuitenkin tien ympäristöönsä ja rytmittävät tiellä liikkumista.

Pukkilasta Askolaan maiseman luonne muuttuu ja myös joki tulee paremmin näkyviin. Porvoota lähesyttäessä avautuu laajoja viljelymaisemia, mutta myös komeita laaksomuotoja löytyy esimerkiksi Suomenkylän vaiheilta.

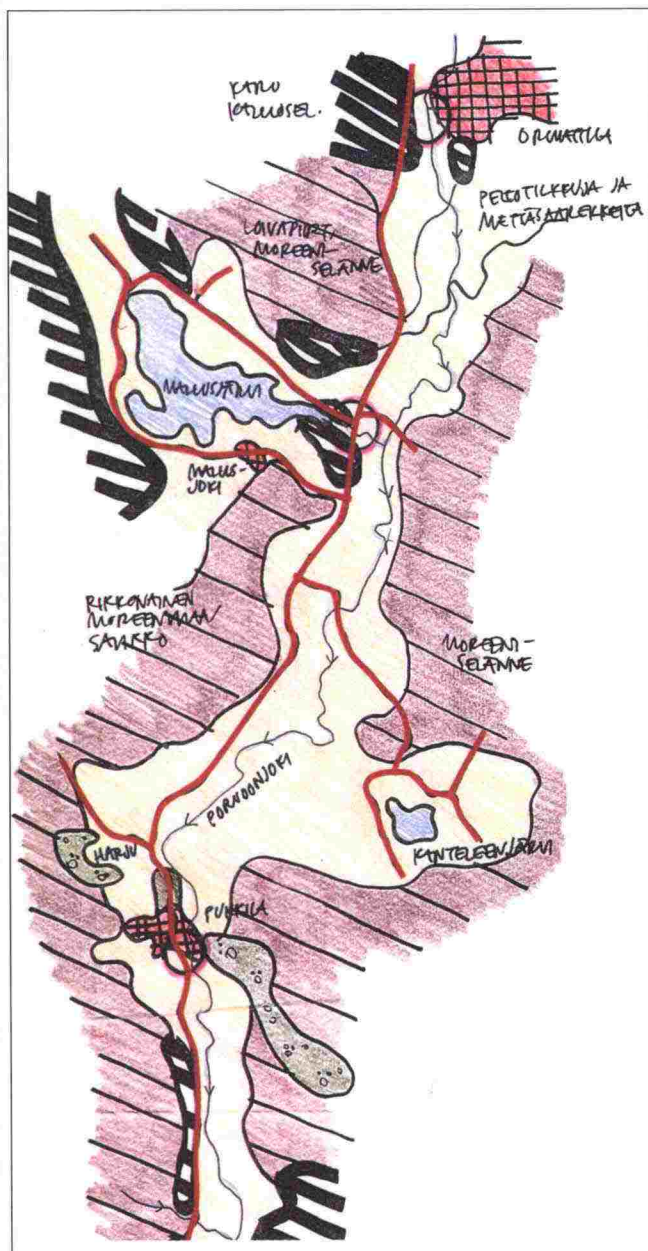
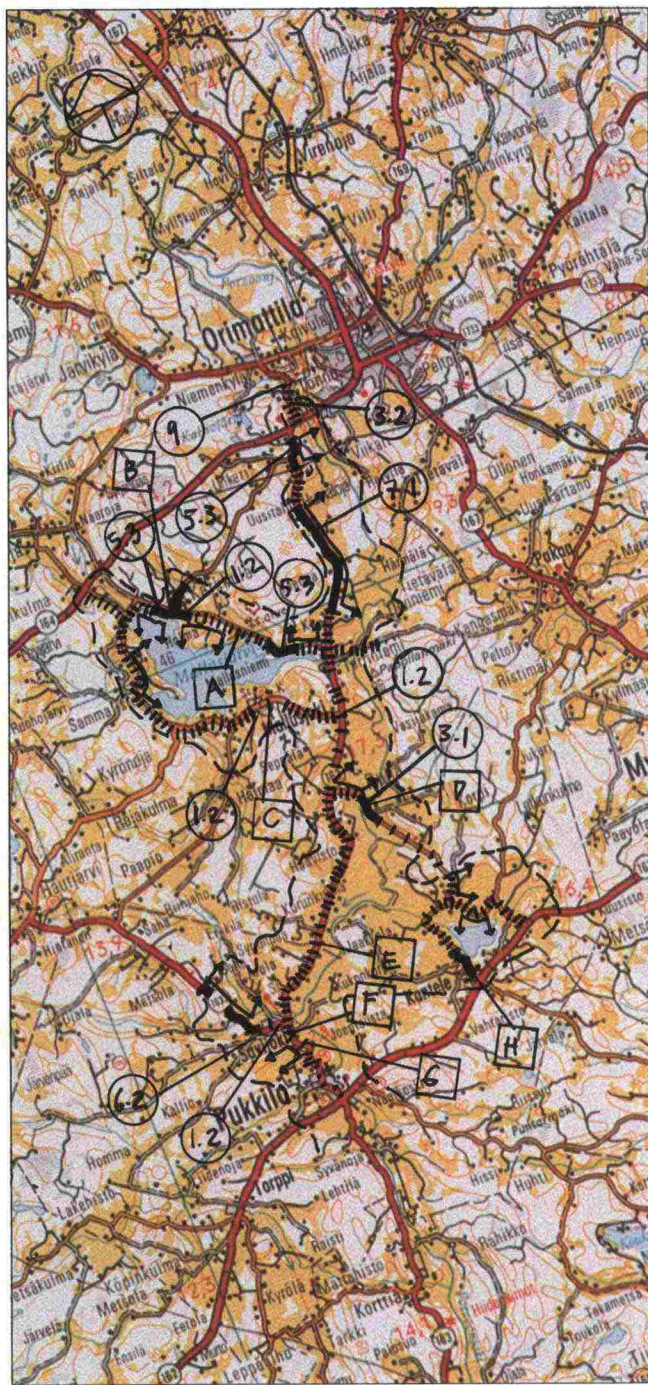
Merkittäviä maisemakohteita ovat Porvoonjoen kosket Orimattilassa, Pukkilassa ja Askolassa sekä koskimiljööt, joiden hoitoon ja parantamiseen on myös

A Sorapintainen kapea tie kulkee hienovaraisesti Malusjärven ympäristön peltomaisemissa. Järven kiertäville teiltä avautuu kauniita järvinäkymiä (11801/2).

B Karkkulan kylämiljöö muodostaa tasapainoisen kokonaisuuden, jonka osina ovat kapea tie, rakennukset ja rehevä pihakasvillisuus. (11801/6).

C Tien pinnan lieväkin korotus voi aiheuttaa ongelmia kuten tässä kaupan edustalla (11770/4).

D Ruhan kartanomiljööseen johtava vanha silta sopeutuu hienosti ympäristöönsä. Sillan päissä oleva puusto edesauttaa sopeutumista (11825/2).

tiestön osalta kiinnitettävä huomiota. Alueen kartat ja suuret tilakeskukset ovat ympäristön merkki-kohtia.

Ongelma-alueet

Tiemaiseman ongelmakohdat ovat paikallisia ja johtuvat tavallisimmin uusien rakennustoimenpiteiden riittämättömästä maisemoinnista. Tyypillisiä kohteita ovat siltojen penkereet, kevyen liikenteen väylien ympäristöt ja eräät taajamien ja kylien sisääntulotiet.

Porvoon lähellä on nähtävissä maaseudun omakoti-asutukseen lisääntyminen. Esimerkiksi Kerkkoossa rakentaminen levittäytyy liiaksi peltoalueelle tien ja vanhan kyläraitin välille ja vaatii jatkossa maisemointia.

E.

F.

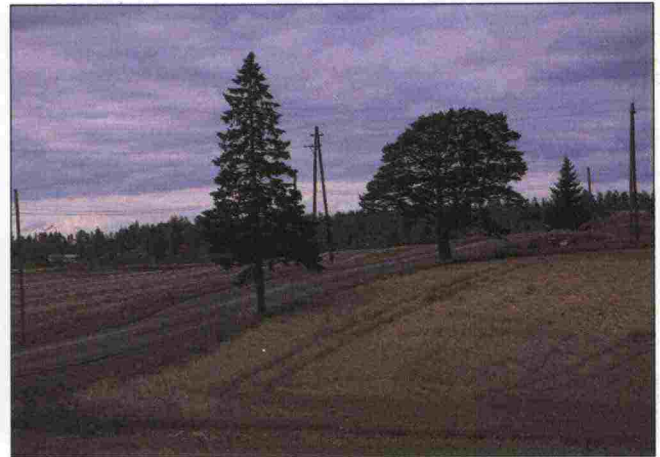
G.

H.

I.

J.

Levähdysalueiden ja siltojen rakenteissa tulisi pyrkiä käyttämään paremmin kulttuurihistoriallisiin ympäristöihin sopivia rakenteita ja materiaaleja (esim. Tönnökosken levähdysalue, Ruhan pt:n silta kartanon lähellä).

Tulevissa parannushankkeissa on teiden maisemaan sopeutuva linjaus ja tasaus pyrittävä säilyttämään.

E Mallusjoelta Pukkilaan johtavaa suoraviivaista tie-linjausta rytmittää harvakseltaan tien varren asutus ja puusto (163/16).

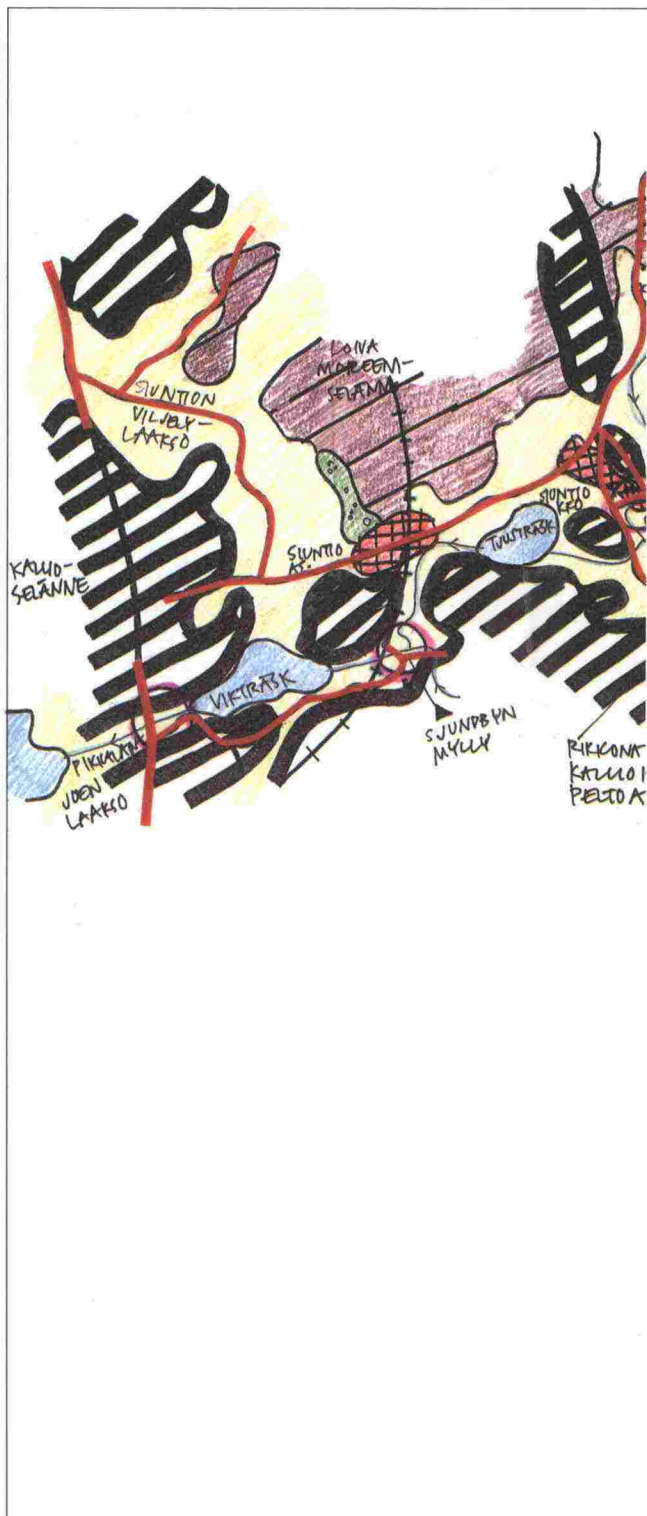
F Tie kaartuu kauniisti noustakseen kumpareelle sijoittuvan kyläasutuksen sisään (163/22).

G Tien pinnan korotus on jättänyt viereisen rakennuksen turhan syvälle (163/21).

H Kanteleen kyläraitille käännytessä muodostavat rakennukset tielle selkeän porttikohdan (11835/3).

I Metsän reunassa kulkevalta tieltä tarjoutuu laajoja näkymiä maisemaan (11787/1).

J Suuret yksittäispuut ovat maamerkkeinä tien varrella (163/2).

Maisema-alue:

Degerbyn, Pikkalanjoen, Palojoen
kulttuurimaisema

Maisemamaakunta:

Suomenlahden rannikko/Eteläinen viljelyseutu

Alueella kulkeva KT 51 on esitelty erikseen.

Suhde maisemarakenteeseen

Alueen maisemakuva on voimakaspiirteinen ja rikas. Degerby, Siuntion asemaseutu ja kirkonkylä sijoittuvat laajojen viljelylaaksojen ympäröimille harjanteille. Peltomaisemia kehystävät ja rikkovat voimakasmuotoiset kalliomäet ja -selänteet. Siuntion kirkonkylän itä- ja pohjoispuolelle leimaa-antavia ovat kapeat, rotkomaiset ruhjelaaksot ja niitä rajaavat kalliojyrkänteet. Maisema on paikoin hyvin rikkonainen.

A.

B.

C.

D.

Joet ja järviketjut ovat oleellinen osa maisemakokonaisuutta. Alueen kulttuuriperinne näkyy myllyinä, komeina tilakeskuksina ja kartanoina, joihin erityisesti länsiosissa liittyy usein puukujanteita.

Tiestö noudattaa hyvin maiseman lähtökohtia. Viljelyalueilla linjaus hakee tukea kalliomäkien laidoista ja seuraa pohjois- ja itäosissa ruhjelaaksojen reunoja. Kaartelevat linjaukset tarjoavat vaihtelevia kuvakulmia kulttuurimaisemaan. Tiet kulkevat taajamien ja kylien läpi.

Maisemalliset arvot

Tiet ovat lähes kauttaaltaan maisemallisesti arvokkaita. Erityisen hyviä kohtia ovat Degerbyn kylä kirkkoineen, komeat viljelymaisemat Vikträskin ja Tjusträskin länsipuolella, Kyrkån laaksossa ja Andbyn kylässä sekä Broändan suurten mäntyjen reunustama tieosuus ja Sjundbyn myllyn vanha koskimiljö komeine rakennuksineen. Puukujanteet ja hoidetut pihapiirit jaloine lehtipuineen rikastuttavat tienäkymiä.

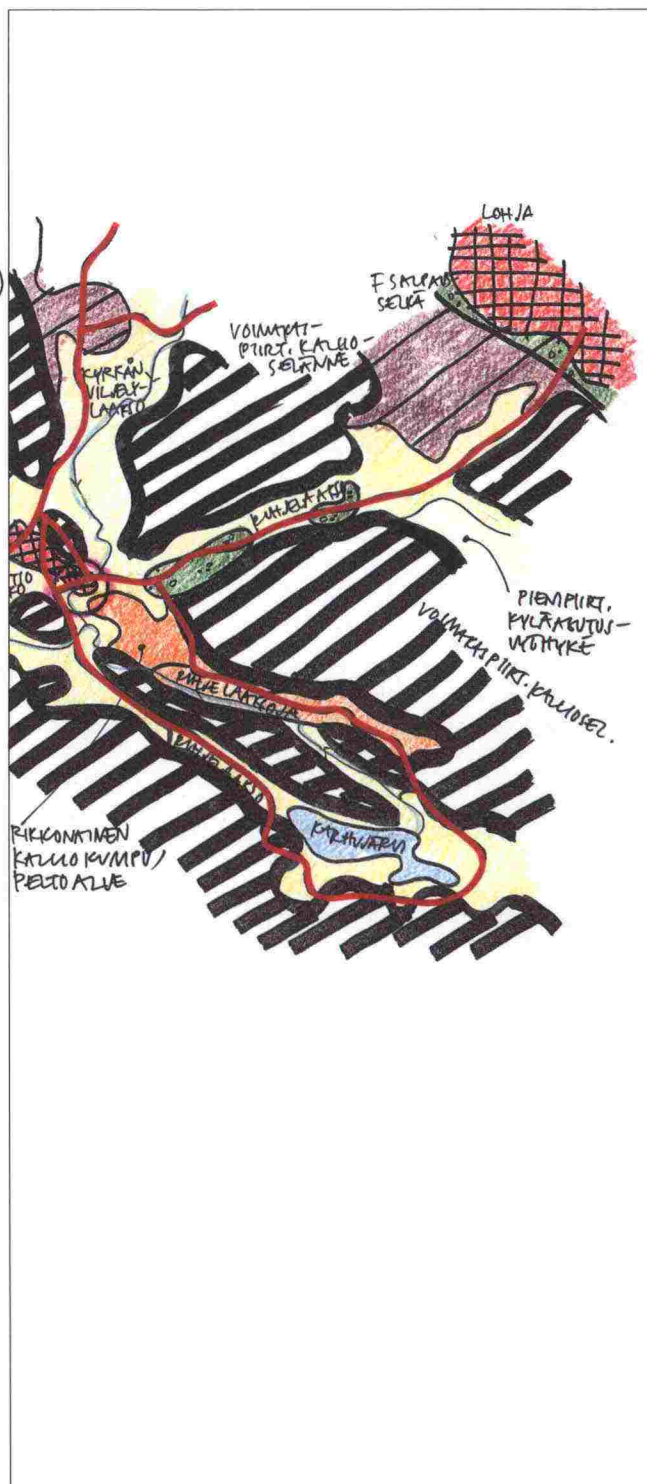
Ruhjelaaksoja seuraavat tieosat Karhujärven suunnalla ovat maisemiltaan melko neutraaleja. Tosin komeita kallioseinämiä erottuu paikoin ja tienäkymien erämaaluonteisuus on hyvä vastakohta viljelymaisemille.

A Sähkölinjat ja muuntamo häiritsevät alueen etelään laajoja viljelymaisemia (115/1).

B Degerbyn kirkko näkyy tiemaisemassa erityisen kauniisti pohjoisesta tultaessa (11147/1).

C Kyrkån viljelylaaksoon tarjoutuu laajoja näkymiä. Hienot tilakeskukset ja puukujanteet rikastuttavat näkymää. Tie seuraa luontevasti harjanteen reunaa (113/2).

D Rakennukset ja puusto luovat harjanteelle porttikohdan (113/3).

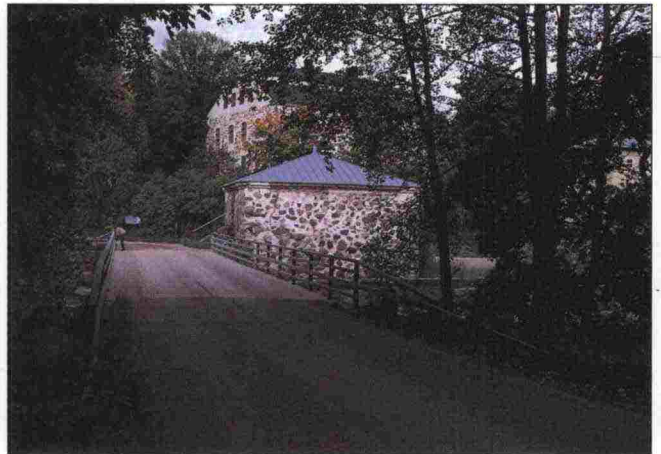

Ongelma-alueet

Ongelmakohtia on vain muutama. Voimajohdot ja muuntoasemat häiritsevät paikoin kulttuurimaisemia. Siuntion kirkonkylässä ja Nybyssä on tietä perusparannettu ja ympäristö on vielä viimeistelemättä. Nybyssä suuret korkeuserot ruhjelaakson reunassa ovat nostaneet tien pitkälle kapealle penkereelle, joka tulisi tehokkaasti maisemoida. Näsbyssä tietä on levitetty ja pinnoitettu. Syntyneet leikkausluiskat ovat vielä avoimia.

E.

H.

F.

I.

G.

J.

E Nybyssä ruhjelaakson reunan puhkaisu on johtanut hankaliin tasoeroihin. Makkaramainen pengerrys tulisi liittää ympäristöön loiventamalla ja istuttamalla luiskia (113/1).

F Männyt rajaavat komeasti ajorataa Broändassa (11227/1).

G Näyttävä tienvarsipuusto on merkinä lähestyttäessä Sjundbyn myllyä (11175/1).

H Sjundbyn myllyn tiemiljöössä yhdistyvät komea rakennuskanta, herkäät vesimaisemat ja arvokas puusto. Silta on ilmeeltään turhan standardimainen (11175/20).

I Näsbyssä tie on hiljattain päällystetty ja samalla levennetty. Luiskat ovat vielä avoimet ja ajoradan reuna epämääräinen. Komea kataja seisoo maamerkinä (11187/1).

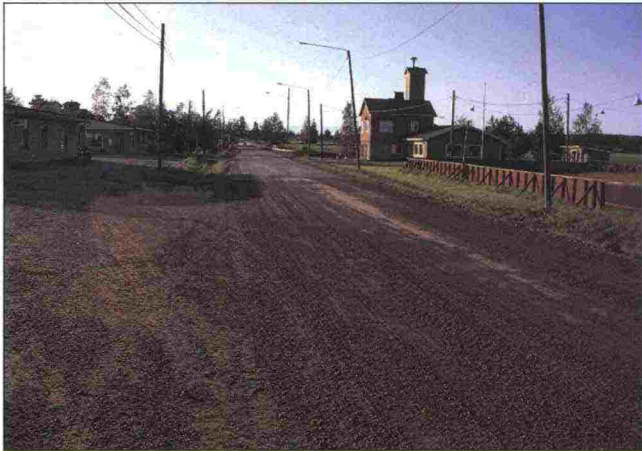
J Lappers-Lohja tietä reunustavat pitkät koivukujanteet. Puusto kärsii ajoradan levityksestä (11149/1).

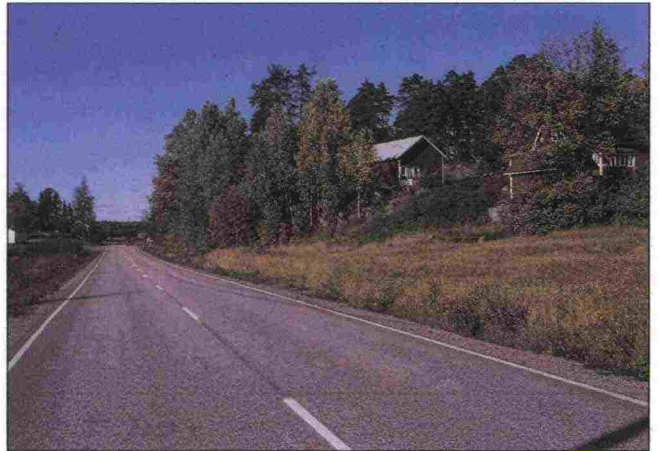
A.

B.

C.

D.

Vanhakylästä Kabböleen kulkeva tie noudattaa Pernajanlahden rantaviivan suuntaa. Alueen maisemakuvalla ovat luonteenomaisia kumpuilevat viljelymaisemat ja niitä reunustavat tai täplittävä kaunispuustoiset kalliomäet. Asutus on keskittynyt komeisiin tilakeskuksiin ja kartanoihin tai muutaman talon ryhmäkyliin. Tie kiertele herkkäpiirteisesti selänteiden reunoihin tukeutuen. Viljelylaaksoja erottavat metsäosuudet jakavat tiemaiseman tilasarjaksi. Isnäsin eteläpuolella tietä ollaan perusparantamassa.

Pernajan kirkonkylän ja valtatie 7:n välinen tielenkki jakaantuu eriluonteisiin osiin. Läntinen haara seuraa peltöjen reunustamaa kapeaa harjumuotoa. Itäinen haara kulkee metsäisten avokallio- ja moreeniselänteiden kautta. Molemmat tieosat noudattavat kauniisti kaarrellen maastomuotojen vaihtelua. Pernajan kaunis kirkonkylä peltomaisemia hallitsevine kirkkoineen on tiemaiseman ehdoton solmukohta.

Maisemalliset arvot

Alueen tiet kokonaisuudessaan ovat maisemallisesti erittäin arvokkaita.

Kuuskoskelta Kreivilään kulkevan tien maisema-arvot perustuvat Koskenkylänjoen laajoihin rauhallisiin viljelymaisemiin, kapeisiin kyläraitteihin Kuuskoskella ja Liljendahlin pohjoispuolella sekä muutamain paikoin avautuviin jokinäkymiin. Liljendahlissa joen yli vie kaunis kivistä. Tie on pohjoispään paria kauneusvirhetä lukuunottamatta koko matkaltaan maisemallisesti erinomainen tai hyvä.

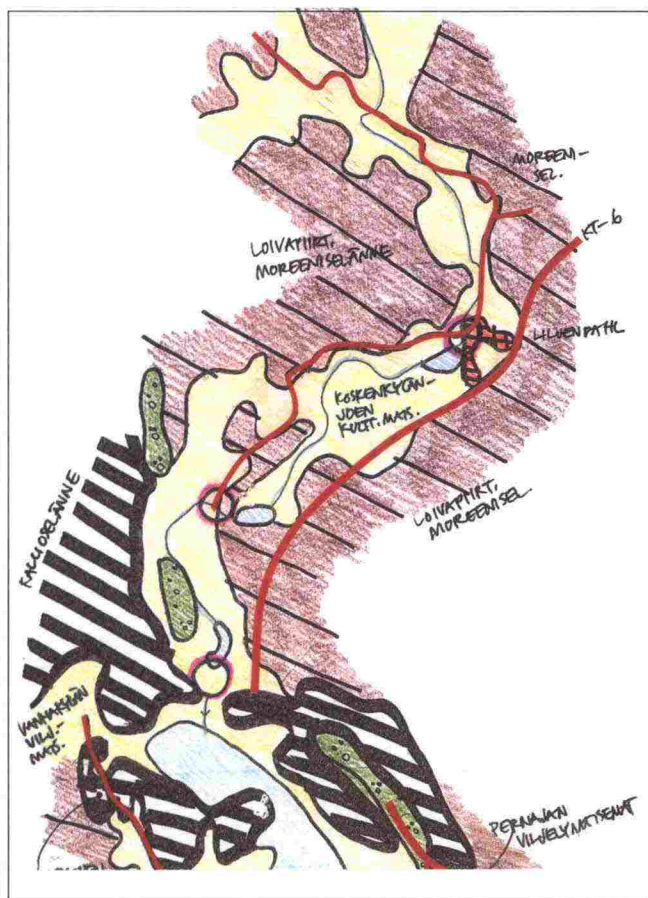
Vanhakylästä Kabböleen johtava tie on tilallisesti vaihteleva. Arvokkaimmat viljelymaisemat, kartanomiljööt ja merinäkyvät keskittyvät välille Tervik-Isnäs. Tien pääte Kabbölessä on hyvin herkkäilmeinen. Vain eräät metsäosuudet ovat maisemallisesti neutraaleja.

A Tiivis kyläraitti Liljendahlin pohjoispuolelta (1 1891/1).

B Mickelspittomin kohdalla tie kulkee rantatörmällä. Tien perusparannuksen yhteydessä kannattaa huonokuntoisen koivurivin aukkoihin istuttaa uudet puut (1 1893/2).

C Kreivilän kylämiljöö kaipaa maisemanhoitoa (1 1893/3).

D Kaunispuustoiset kalliomäet ja hoidetut pihapiirit elävöittävät viljelymaisemaa Kabbölentien varsilla (158/4).

Pernajan sisääntulotien molemmat haarat ovat maisemallisesti hyviä, mutta eivät varsinaisia maisemateitä. Niiden hyvyys perustuu kauniiseen, maastoa noudattavaan linjaukseen ja ehjään tienvarsiympäristöön. Kirkon luota rantaan kulkeva pieni Backstenstrandin paikallistie on erityisen arvokas. Kapea, komean puuston ja vanhojen rakennusten reunustama tie on erittäin herkkäilmeinen. Tieltä avautuu kauniita näkymiä kirkonmäelle ja Pernajanlahdelle.

Ongelma-alueet

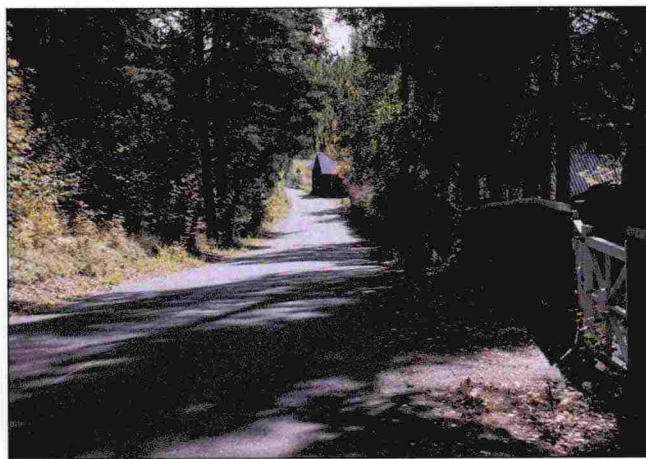
Tiemaiseman ongelmakohtia on vähän ja ne ovat yksittäisiä ympäristön siistimistä tai maisemointia vaativia paikkoja.

Isnäsin kylän keskipisteenä on avoin asfalttikenttä, jota tulisi maisemoida. Kreivilän keskusta on ilmeeltään ankea ja ympäristöstään erottuva. Liljendahlin länsipuolella on soranottoalue arassa paikassa tien varressa. Eräillä tieosilla käynnissä oleva perusparannus on muuttanut herkkää maisemakuvaa ja tien reunat on huolellisesti maisemoitava.

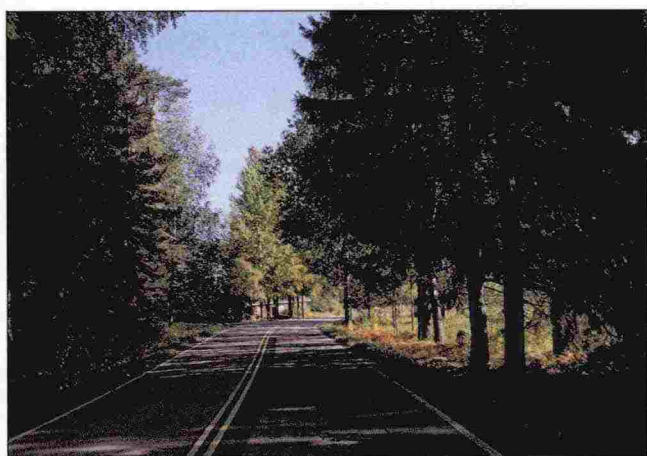
Parasta tiemaiseman hoitoa on nykyisten maisemiarvojen vaaliminen ja kaikkien radikaalien toimenpiteiden välttäminen.

E.

H.

F.

I.

G.

J.

E Tie seuraa herkästi maaston vaihteluita Gerbyn peltoalueella (158/5).

*F Metsäsaarekkeet luovat tiemaisemaan porttikoh-
tia (158/6).*

*G Pernajan kirkonseutu Backstenstrandin paikallis-
tieltä nähtynä (11887/1).*

*H Komea puusto, vanha rakennuskanta ja kauniit
näkyvät tekevät Backstenstrandin tiestä erityisen
viehättävän (11887/3).*

*I Pernajan läntinen sisääntulotie kulkee kapeaa har-
jumuotoa pitkin, mikä ilmenee maaston kumpuiluna
ja komeana tienvarsipuustona (1581/2).*

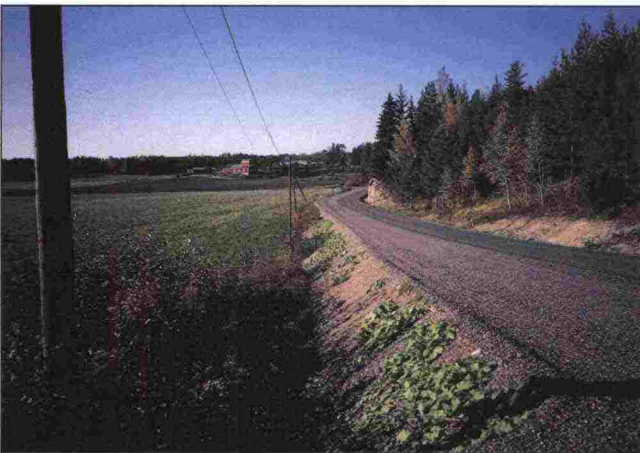
*J Itäiseltä sisääntulotieltä pilkottaa alava rantamai-
sema (1581/3).*

A.

B.

C.

D.

Pitkä kulttuuriperinne ja hyvin hoidettu ympäristö ovat tiemaiseman tunnuspiirteitä. Tiestö noudattelee pääosin vanhoja linjauksia ja sijoittuu luontevasti avomaisemien reunoille.

Maisemalliset arvot

Alueen tiejaksot ovat kauttaaltaan maisemallisesti arvokkaita. Hyvin hoidetut tilakeskukset ja kumpuilevat viljelymaisemat sekä niille vastapainona kaunispuustoiset kalliomäet ja muutamat järvinäkymät tekevät tiemaisemasta rikkaan. Erityisen arvokkaita kokonaisuuksia ovat Snappertuna, Fagervik ja Raaseporin linna.

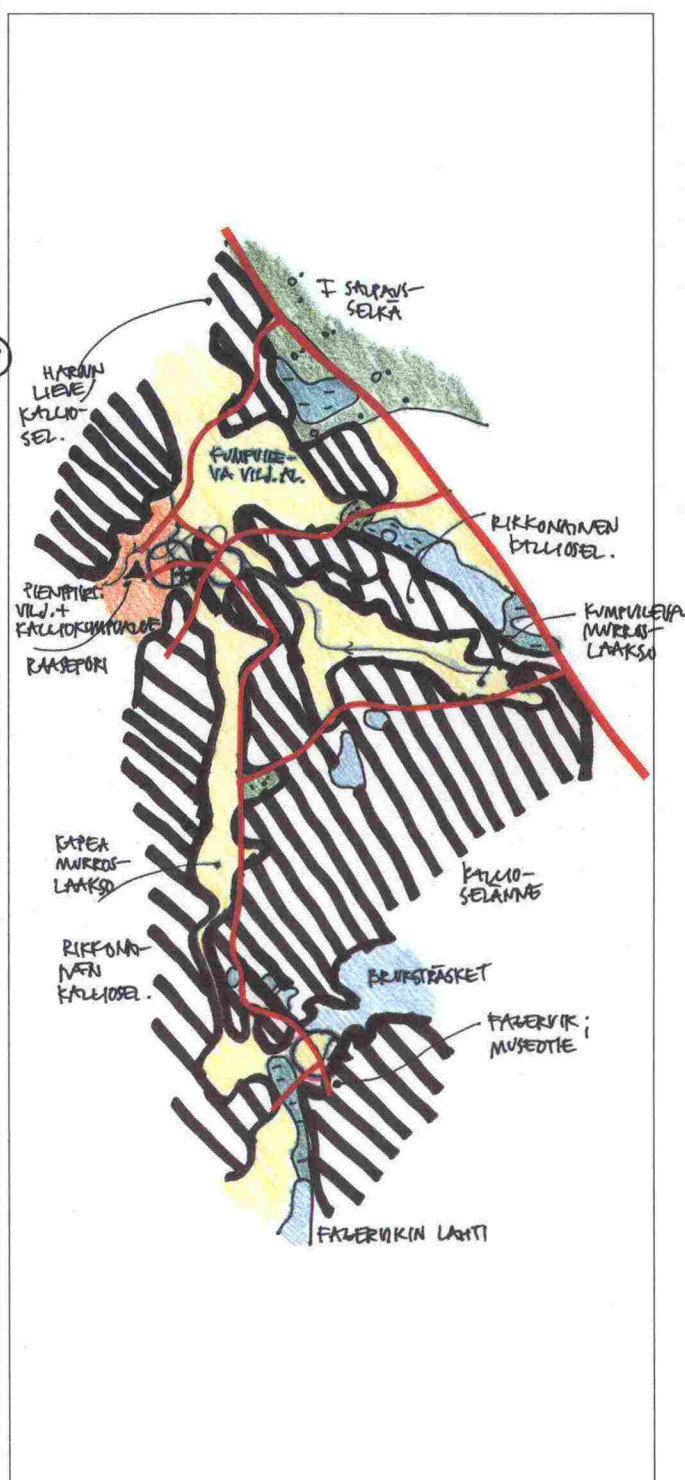
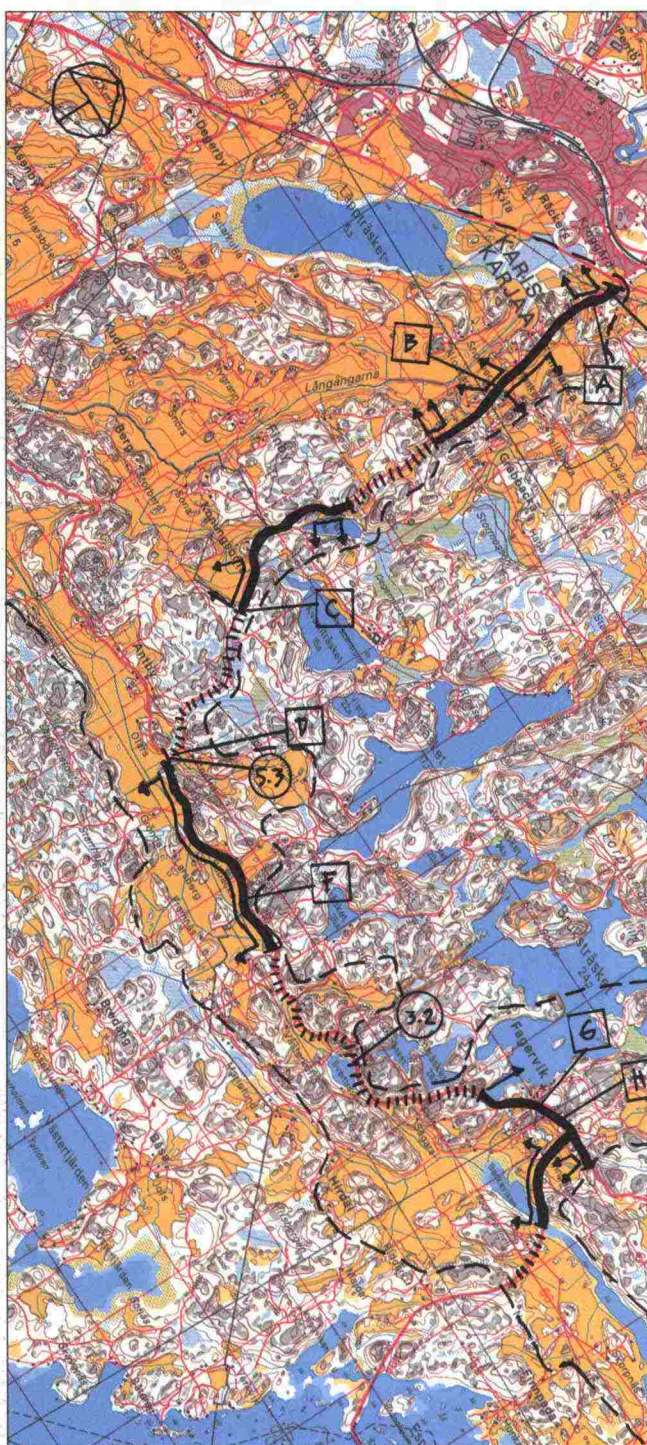
Snappertunan pieneen, kallioharjanteille jakautuneeseen kirkonkylään tullaan mäkistä ja mutkaista tietä kallioiden ja rakennusryhmän muodostamasta portista. Kylässä on kaunista rakennuskantaa ja komeaa tienvarsipuustoa. Fagervikin ruukkialue muodostaa hienon museotiemiljöön, jonka osatekijöitä rakennuskannan lisäksi ovat tammikujanteet ja järvinäkymät. Tie on säilytetty pienimittakaavaisena. Raaseporin linnatien varressa kasvaa komea tammimetsä. Itse linna jää tieltä näkymättömiin. Väliltä Karjaa-Antby löytyy mm. herkkäilmeinen purolaakso tervaleppälehtoineen.

A Pienipiirteistä tieidylliä väliltä Karjaa-Antby. Komea puusto rajaa tielle porttikohtia (1103/3).

B Herkkä, soliseva puro suvantoineen. Tien vastakkaisella puolella kasvaa tervaleppää (1103/5).

C Tie sijoittuu kauniisti avomaiseman reunaan. Tausta on hiljattain nostettu ja luiskat ovat vielä avoimet ja terävät (1103/7).

D Tietä on korotettu ja oikaistu. Karkea pinnoite sopii tien luonteeseen, mutta päällysteen rajausta on vielä epäsiisti. Piennarten vihertyessä ilme pehmenee. Korotuksesta kärsivä koivurivi tulisi uudistaa (1103/8).

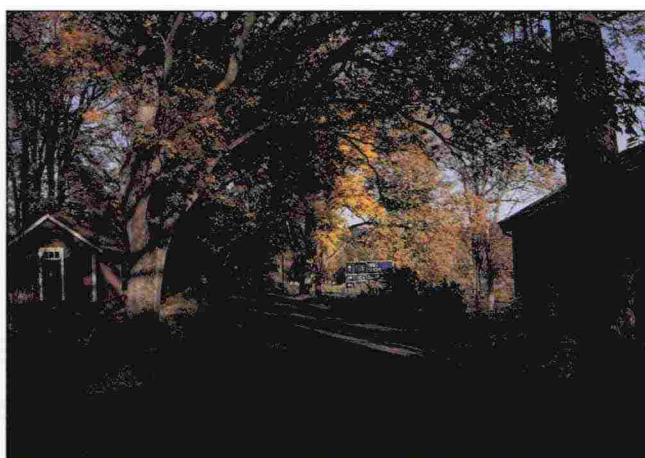

Ongelma-alueet

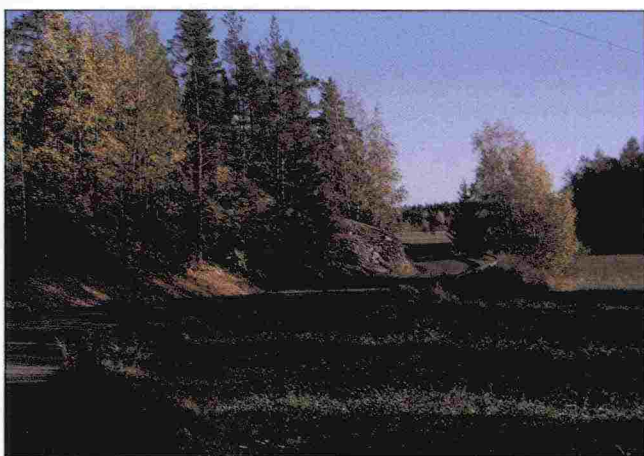
Arvokkaimmilla osilla tiestö on säilytetty perinteisellä paikallaan kapeana ja tasaukseltaan matalana. Muualla on monin paikoin tehty pieniä oikaisuja, korotuksia ja levityksiä. Matalia, vielä avoimia leikkausluiskia on paljon. Karjaa-Antbytien liittymä kantatie 53:lle on korkealla ja alikulun ympäristö kaipaa maisemointia. Brobyn kylässä autokorjaamo häiritsee tienäkymää. Avomaisemat ja tiepenkat ovat paikoin pensoittumassa ja kaipaavat siistimistä.

E.

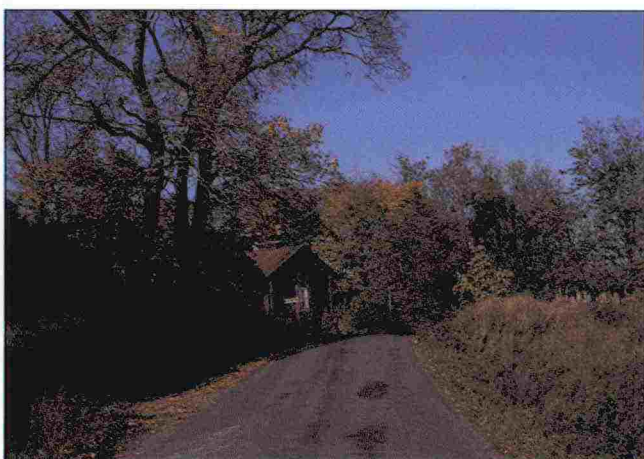
H.

F.

I.

G.

J.

E Kulttuurimaisemaan turhan tekninen ratkaisu Raasepori-Inkoo-tiellä.

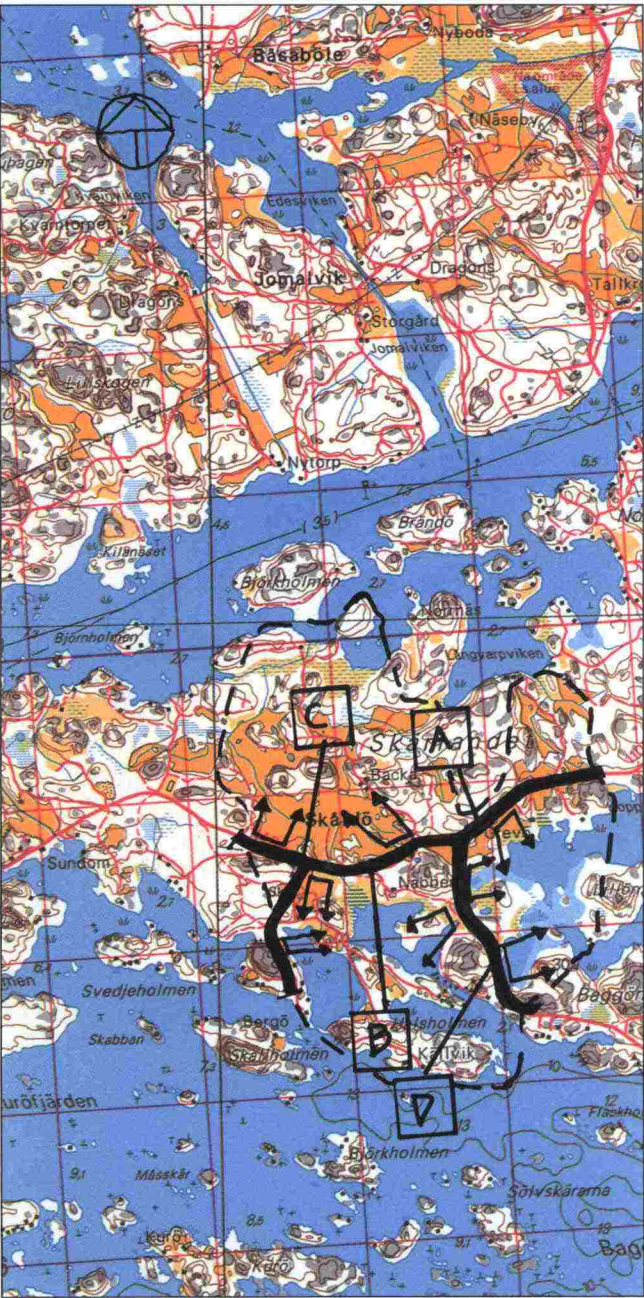
F Tie seuraa uskollisesti ruhjelaakson polveilevaa reunaa.

G Fagervikin idyllistä ruukkimiljöötä.

H Fagervikin kohta on rauhoitettu museotieksi.

I Snappertunan kirkonkylässä vanha rakennuskanta ja komea puusto rajaavat hienon tiemiljöö.

J Raaseporin linnatien varressa kasvaa komea tammimetsä.

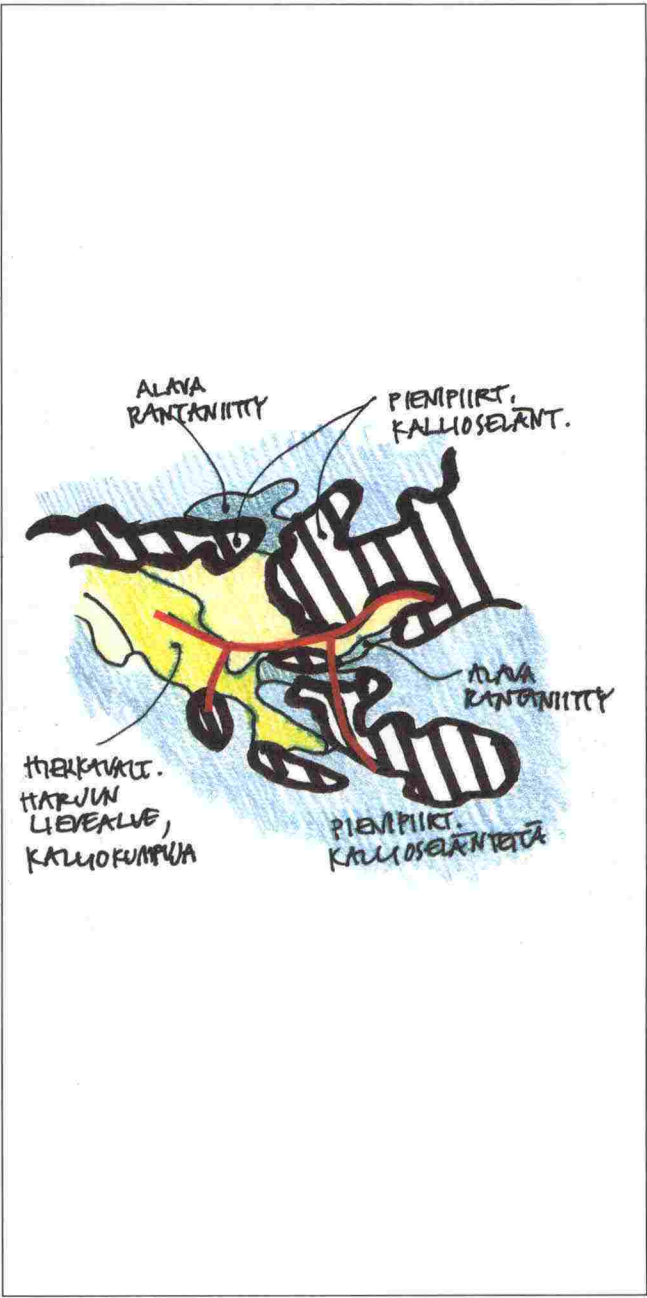

Maisema-alue:

Skärlandet

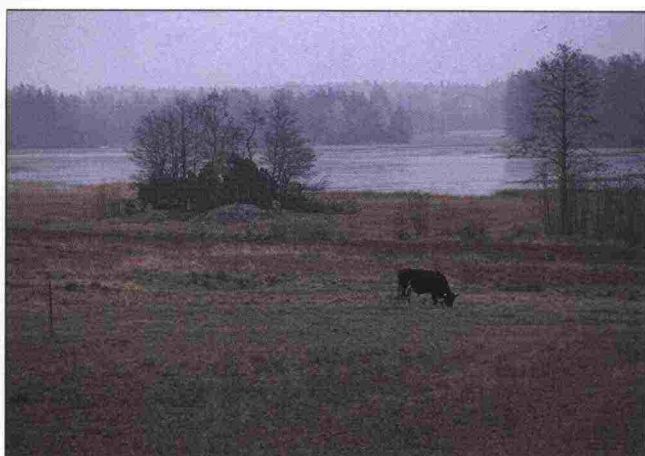
Maisemamaakunta:

Suomenlahden rannikkoseutu

Suhde maisemarakenteeseen

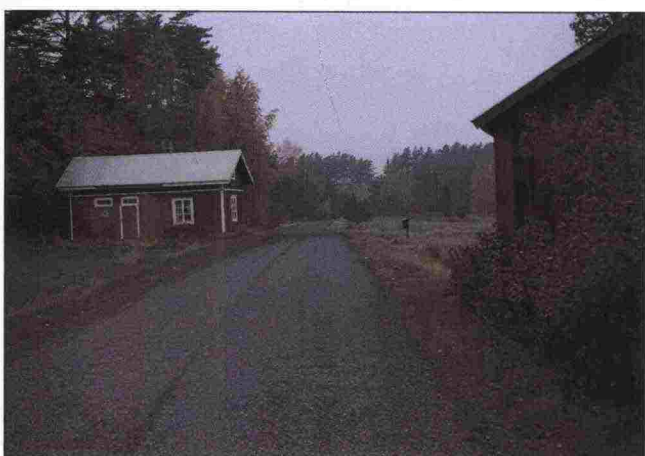
Alue kuuluu sisäsaaristoon ja sen maisemakuvassa sulautuvat yhteen omaleimainen luonnonmaisema ja maanviljelyn ja laiduntamisen muokkaama kulttuuri-maisema. Saaren keskiosan pienet peltoalueet antavat tiemaisemalle väljyyttä. Viljelyksiä reunustavat pienipiirteiset, kaunispuustoiset kallioharjanteet. Sileiden rantakallioiden välisiin lahdelmiin on muodostunut alavia rantaniittyjä, joista osa on laidunalueena. Komeaa puustoa kasvaa sekä rantaniityillä että teiden varsilla ja pihapiireissä. Maiseman yleisilme on pienimittakaavainen ja herkkä.

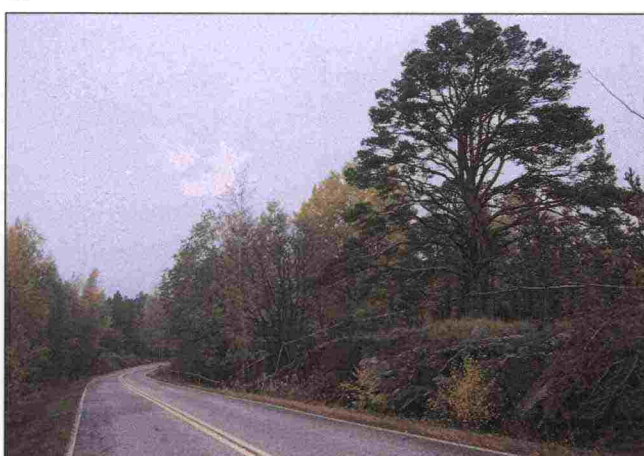
A.

B.

C.

D.

Kapeat, maaston muotoja noudattavat ja tasaukseltaan tarkasti maanpinnan tasoon sovitetut tiet sulautuvat ympäristöönsä hyvin huolimatta siitä, että ne ovat kestopäällystettyjä.

Maisemalliset arvot

Kaikki tiejaksot ovat maisemateitä. Maiseman monimuotoisuus ja herkkäpiirteisyys tarjoaa alati vaihtuvia näkymiä idyllisille rantaniityille, kaunispuustoille kallioharjanteille ja pihapiireihin. Niityillä laiduntava karja tuo tienäkymiin lisäilmettä.

Ongelma-alueet

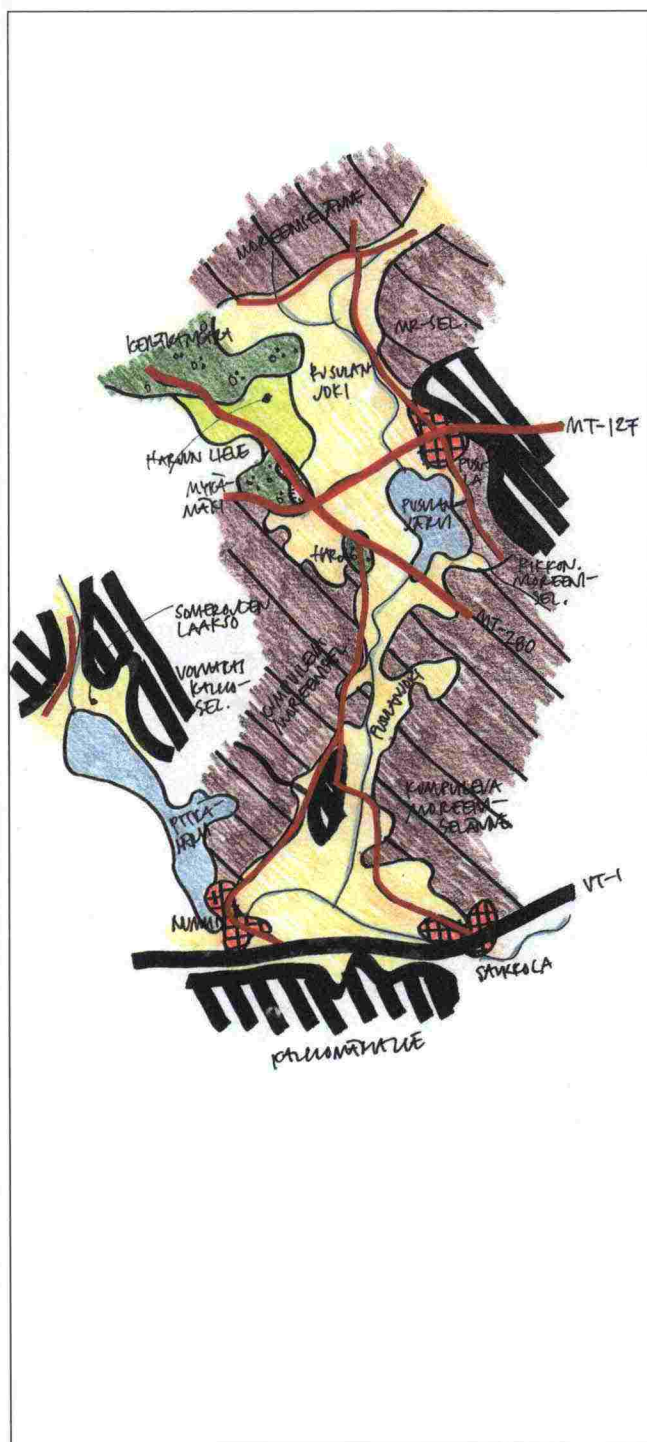
Ongelmakohtia ei ole. Tiestö tulee jatkossakin säilyttää pienimittakaavaisena ja tasaukseltaan matalana.

A Alavat laidunniityt, merinäkyvät ja kaunispuustoiset kalliokumpareet elävöittävät tienäkymiä.

B Tiestö on säilytetty kapeana ja tasaus noudattaa maaston korkeuksia. Karkea kestopäällyste sopii alueelle hyvin.

C Kyläasutus on säilyttänyt perinteisen ilmeensä.

D Alueen kasvillisuus on rehevää ja tienvarsipuusto monin paikoin hyvin näyttävää.

Maisema-alue:

Nummenjoen-Pusulanjoen viljelylaakso

Maisemamaakunta:

Kiskon-Vihdin järvisuola

Alueella kulkevat VT 1, MT 127 ja MT 280 on esitelty erikseen.

Suhde maisemarakenteeseen

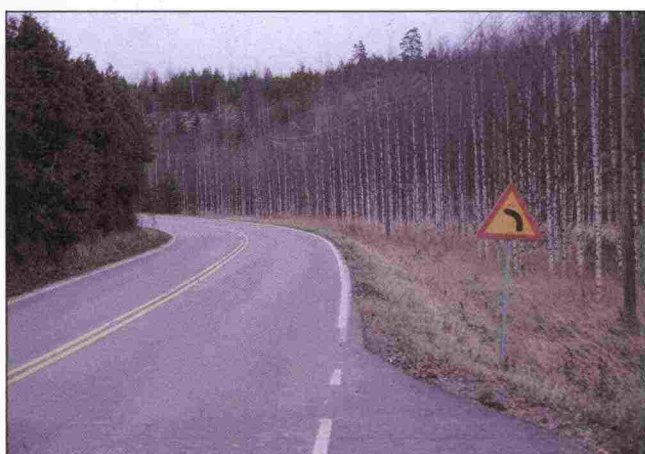
Alue edustaa Kiskon-Vihdin järvisuolalle tyypillistä pienipiirteistä ja vaihtelevaa kulttuurimaisemaa parhaimmillaan. Pusulanjoen ja Nummenjoen laaksot avautuvat laajoina kumpuilevina viljelymaisemina, joita Pusulanjärvi ja Pitkäjärvi elävöittävät. Viljelylaaksot rajoittuvat usein jyrkkäreunaisiin kallio- ja moreeniselänteisiin. Selänteiden reunoilla on hiekka- ja hietavyöhykkeitä, mikä näkyy peltomaisemien kauniina kumpuiluna. Suuret harjumuodostumat Keräkäret ja Mykämäki hallitsevat pohjoisosan maisemia.

A.

B.

C.

D.

Tiestö noudattaa erittäin hyvin maaston vaihtelua ja hakeutuu kauniisti selänteiden tuntumaan. Hienoja näkymiä avautuu sekä ympäröiville viljelyalueille että tien suunnassa.

Maisemalliset arvot

Tiealueet ovat kokonaisuudessaan maisemallisesti arvokkaita. Nummi-Heijalatie on erityisen hieno. Sen linjaus seuraa kauniisti kaarrellen selänteiden reuna ja tarjoaa upeita, alati muuttuvia näkymiä sekä tien suunnassa että itäpuoliseen peltomaisemaan. Kulttuurimaisema on Uudenmaan kauneimpia. Parhaat avomaisemat avautuvat tien etelä- ja pohjoisosilla, keskiosa on metsäisempi. Tien tasaus noudattaa maaston tasoja. Pohjoispäästään tie kohoaa komeasti avoimelle lakialueelle, josta avautuu näkymä Pusulanjärvelle.

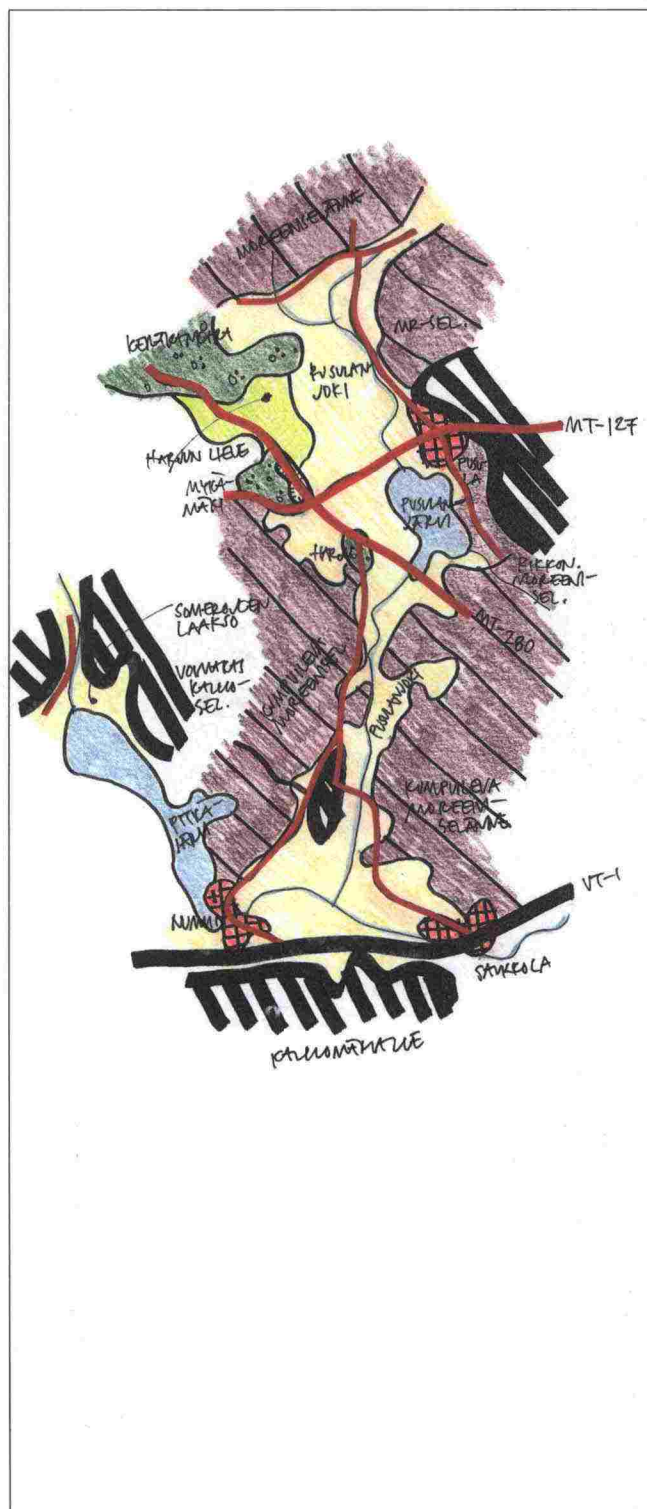
Saukkola-Jättölätien upeita viljelymaisemia elävöittävät vielä komeat puukujanteet. Marttilan kylämiljöö on poikkeuksellisen harmoninen ja tiestö seuraa kauniisti jokilaakson reunoja. Komeita tilakeskuksia on monin paikoin ja Töllinkoskessa on edelleen käytössä oleva mylly. Järvenpäässä tieltä avautuu hyvä näkymä Pitkäjärven rantaan ja Someronjoen laakso

on voimakkaan muotonsa vuoksi näyttävä. Pusula-Kaukelatieltä tarjoutuu erityisen kaunis näkymä Pusulanjärvelle.

A,B Näkymiä Nummi-Heijala-tien eteläosalta. Tie on oleellinen osa hienoa kulttuurimaisemaa.

C Tienvarsipuustona tuijaa ja nuorta koivikkoa.

D Pohjoispäässä tie kohoaa harjulle. Kaarteleva linjaus avaa vaihtelevia näkymiä kumpuilevaan peltomaisemaan ja tilakeskuksiin.

Ongelma-alueet

Maisemallisia ongelmakohteita on muutama. Soranottoalueet Mykämäen rinteessä näkyvät kauas joki-laaksoihin. Jättölän risteyksessä on tienäkymää pahasti häiritsevä romuvarasto, joka tulisi pikaisesti siistiä. Uudisrakentaminen ei esimerkiksi Pusulan kirkon ympärillä sovi kulttuurimaisemaan. Alavimmilla kohdoin tienvartet pyrkivät pensoittumaan ja sulkemaan tärkeitä näkymiä.

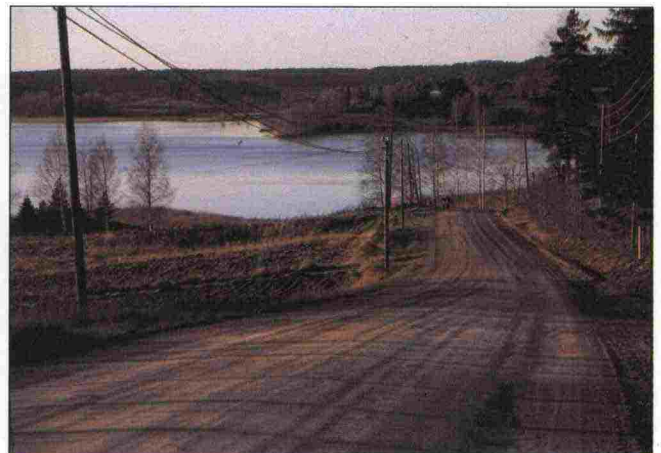
E.

H.

F.

I.

G.

J.

E Pakkalankulman paikallistielle on leimaa-antavaa ympäristön pienipiirteisyyttä.

F Töllin mylly sijaitsee kapeassa jokilaaksossa. Rakennukset jäävät tien alapuolelle.

G Marttilan kylä on pääosin säilyttänyt perinteisen ja tiiviin ilmeensä. Ongelmakohtia ovat vanha saha ja kuljetusliikkeen avoin piha-alue.

H Saukkola-Jättölätien peltomaisemia elävöittävät komeat kuusirivistöt. Tielinjausta on hieman oiottu.

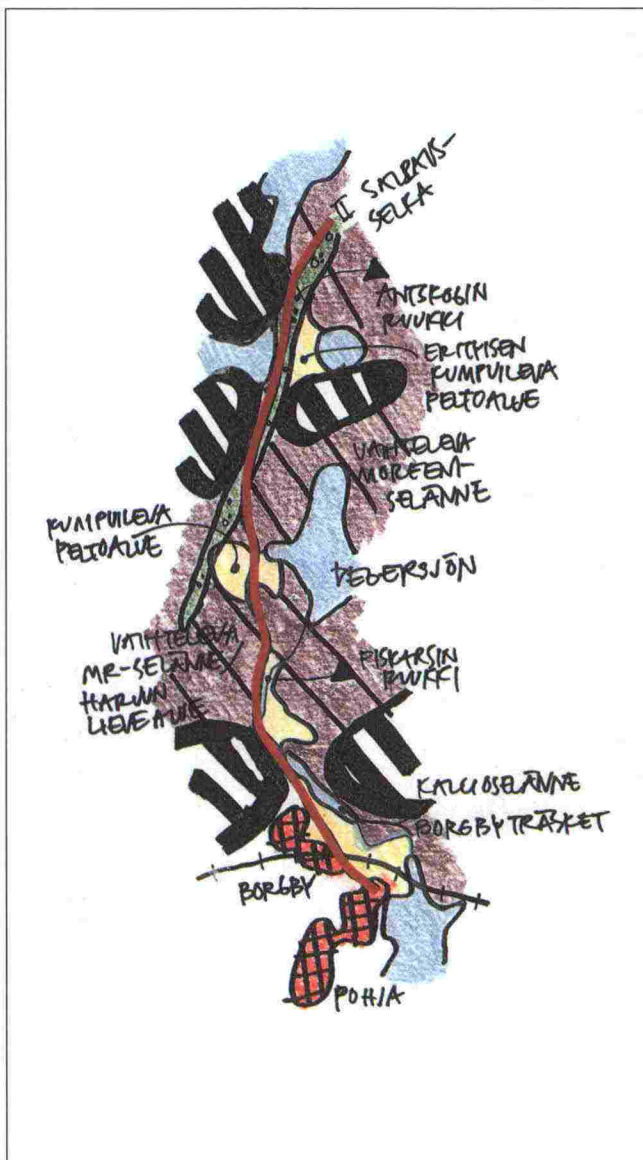
I Kaukelan suunnalta tultaessa avautuu herkkä näkymä Pusulanjärvelle.

J Järvenpään kohdalta tarjoutuu näkymä Pitkäjärven pohjoispäähän.

Maisema-alue:
Fiskars-Antskog

Maisemamaakunta:
Kiskon-Vihdin järvisetu

Suhde maisemarakenteeseen

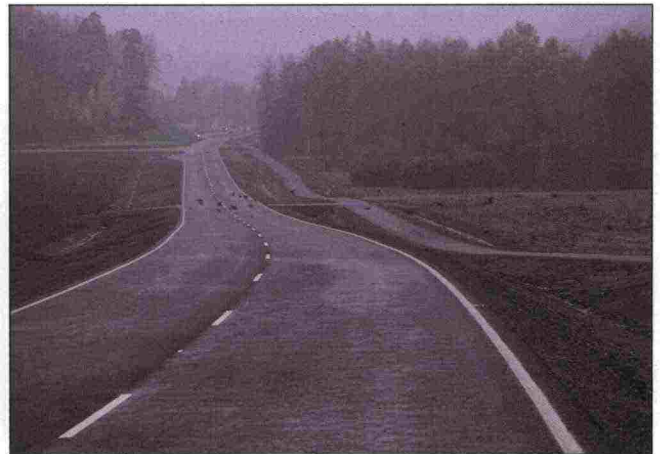
Maisema-alueen länsiosia pitkin kulkee maantie 104 Pohja-Sammatti.

Alueen maisemakuva on monimuotoinen ja herkkä. Tiemaisemassa ydinalueen muodostaa Fiskarsinjoen komeasti rajautuva laakso, jossa Fiskarsin empire-tyylinen ruukkimiljö on erityisen näyttävä kokonaisuus. Tienvarressa kasvaa jaloja lehtipuita ja rantaniittyjen reunoilla komeita tervalepikkoja. Fiskarsin pohjoispuolella tie kulkee II Salpausselkää seuraten Antskogiin, jossa tien suhteen poikittaiseen jokilaaksoon on syntynyt tiivis ruukkiyhdyskunta.

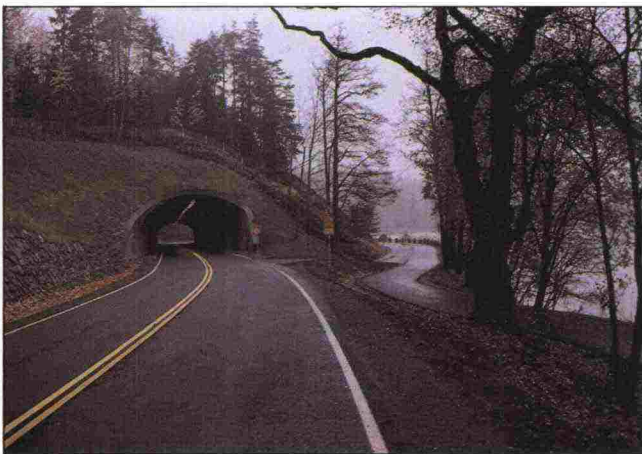
Tien eteläosan linjausta on muutettu ja tien varteen rakennettu erillinen kevyen liikenteen väylä vuonna 1993. Samalla maastoltaan hankalaan rantakallioon on puhkaistu tunneli. Tienvarsien maisemointi on vielä kesken.

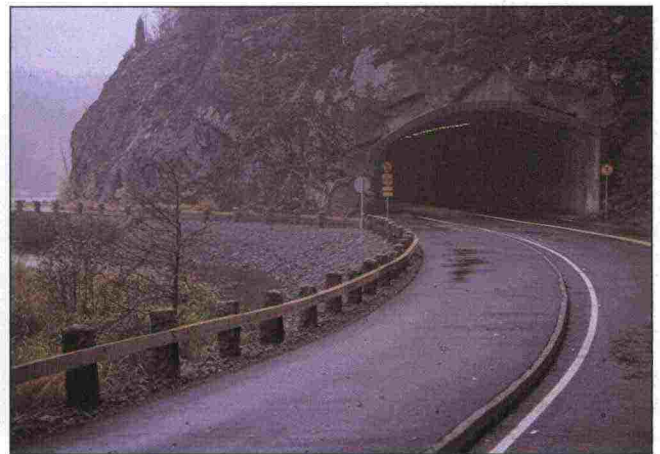
A.

B.

C.

D.

Maisemalliset arvot

Tien maisema-arvot ovat huomattavia. Fiskarsin eteläpuolella tie kulkee hyvin herkkäilmeisessä rantamaisemassa komean puuston reunustamana. Uudet tiejärjestelyt on sovitettu varsin onnistuneesti vaativaan ympäristöön. Tunnelin pohjoispuolella uusi kevyen liikenteen väylä sulautuu erityisen luontevasti rantapuuston lomaan. Tunneli on tiemaisemassa yllättävä, mutta muodostaa samalla tehokkaan portin ruukinalueelle.

Fiskarsin ruukinalueen komea rakennuskanta ja jokimaisemat tarjoavat hienoja tienäkymiä. Pohjoisempana tieltä avautuu muutamia kauniisti kumpuilevia peltomaisemia. Antskogissa tien varressa on tiivistä rakennettua miljöötä.

Ongelma-alueet

Tien eteläosan ilme on vielä keskeneräinen. Istutus-työt tehdään pääosin vuonna 1994. Rautatien pohjoispuolinen risteysalue on ympäristöönsä nähden liian korkealla ja vaikuttaa irralliselta. Risteystä tulisi tukea vierialueita metsittämällä ja istuttamalla. Fiskarsissa vanhassa miljöössä kulkeva tie on ilmeel-

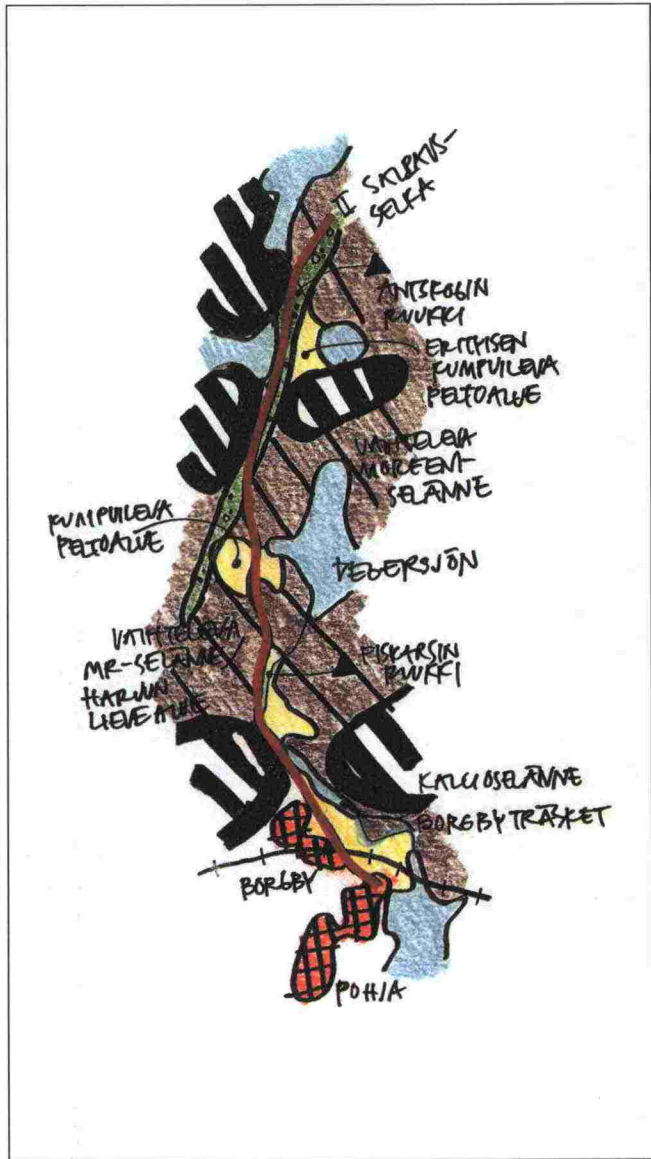
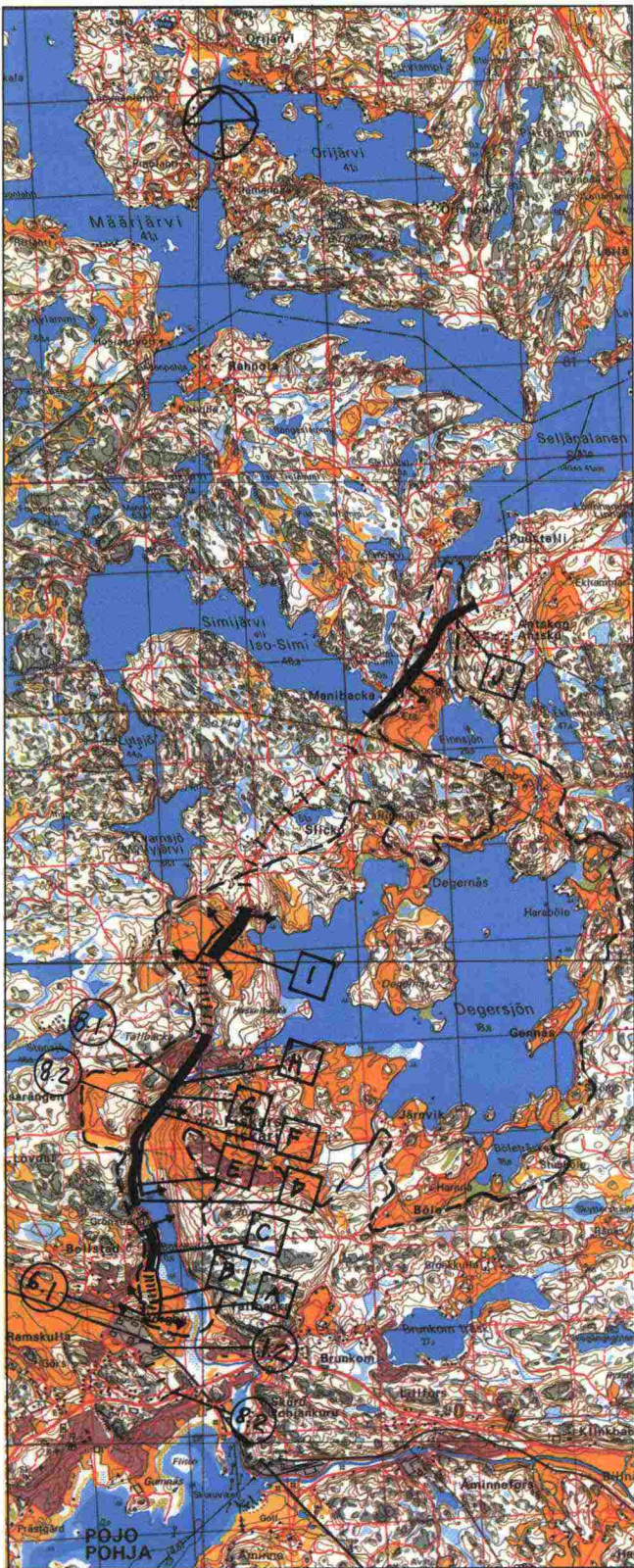
tään turhan vetävä ja tekninen. Ajorataa voisi hie-
man kaventaa ja pientareet osoittaa maalausten si-
jasta materiaaliaroilla. Tien taseaus on sovitettu ym-
päristöön hyvin. Antskogissa rakentaminen on sijoit-
tunut jyrkkään rinteeseen, jolloin osa taloista jää tie-
hen nähden alas. Joen ylitys on turhan suoralinjainen
ja silta ilmeetön.

*A Uusi risteysjärjestely radan pohjoispuolella on ta-
saukseltaan liian korkealla ja risteys nousee epämiel-
lyttävästi kumpareelle.*

*B Pyörätien linjaus ja taseaus poikkeaa sopivasti ajo-
radan käsittelystä. Nyt turhan täsmälliset maasto-
muotoilut pehmenevät istutusten myötä.*

*C Tunneli puhkaisee rantakallion. Vanha ajorata on
jäänyt kevyelle liikenteelle ja erikoiskuljetusten reitiksi.*

*D Tunneli pohjoisesta nähtynä. Rantaan on raken-
nettu perinteinen luonnonkivi-puukaide.*

E.

H.

F.

I.

G.

J.

E Kevyen liikenteen väylä on sovitettu herkästi rantapuustoa säilyttäen.

F Väylä on osan matkaa rakennettu vain noin kahden metrin levyisenä.

G Fiskarsin ruukin aluetta. Puustoa on saatu säilymään aivan ajoradan reunassa. Pysäkkikatos sopii huonosti vanhan rakennuksen eteen.

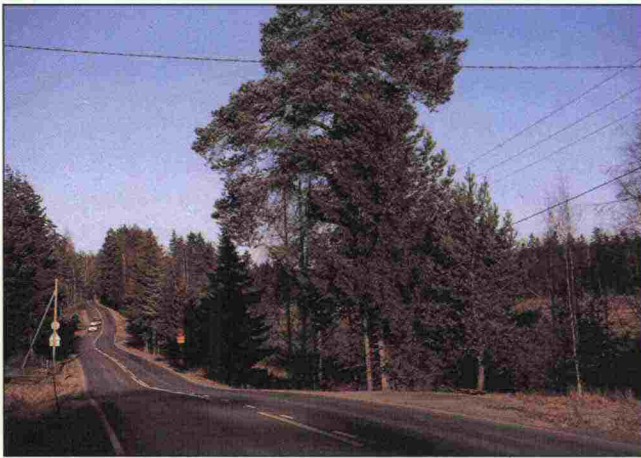
H Ruukinmiljööön halki kulkeva tie on ilmeeltään turhan vetävä ja tekninen. Ajorata voisi olla hieman kaapeampi ja pientareet rajattu maalausten asemesta materiaalieroilla.

I Kaunispuustoinen harjanne Fiskarsin pohjoispuolella. Tie seurailee II Salpausselkää.

J Antskogissa ruukki on rakentunut kapean joki-laakson rinteisiin. Tien kaiteet, valaisimet ja silta eivät erityisesti korosta miljööön luonnetta.

Vermijärvien niitty

Virkkala-Inkoo maantie sivuaa kartanoma idästä. Maa-
merkkinä tien varressa seisoo kivinen ulkorakennus
päärakennuksen jäädessä osittain komean pihan-
puuston ja puukujanteen taakse. Selvimmin alue
hahmotuu etelästä tultaessa, jolloin loivalla harjan-
teella kohoava rakennusryhmä hallitsee komeasti
tiemaisemaa. Länteen ja itään avautuu melko yhte-
näisiä avomaisemia. Tien eteläpuolelle rakennetut
omakotitalot sopivat huonosti maisemaan. Tiesä
kokonaisuuksessaan on maisemallisesti jossain mää-
rin arvokas.

A1.

B2.

B1.

A3.

A2.

Vermijärven niityt

A1 Tie sijoittuu niittyjä reunustavan selänteiden laitaan. Paikoin komeat maisemapuut elävöittävät tienäkymää.

B1 Niityille avautuu vaihtelevia näkymiä eri katselukulmista.

Karstun kylä ja niityt

A2 Karstun maisemassa vuorottelevat kalliomäet ja kapeat laaksopainanteet. Tie noudattaa hyvin maaston muotoja.

B3.

B2 Tien korotuksesta kärsivää kujannetta on osittain uudistettu.

Iso-Teutarin kartano ja Raaseporin vanha linnatie
A3 Kivinen ulkorakennus seisoo maamerkkinä tien laidassa. Päärakennus pilkottaa oikealla. Koivukujanteessa kulkee Raaseporin vanha linnatie.

B3 Etelästä tultaessa kartanomiljöö hallitsee tienäkymää.

5 KIRJALLISUUSLUETTELO

Alalammi, P. (toim.). 1993. Maisemat, asuinympäristöt. Helsinki: Maanmittaushallitus. 234 s. Suomen kartasto 350. ISBN 951-48-0542-9.

Maisema-alueryhmä. 1993. Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alueryhmän mietintö II. Helsinki: Ympäristöministeriö. 204 s. Ympäristönsuojeluosasto, työryhmän mietintö 66/1992. ISBN 951-47-5194-9.

Maisema-alueryhmä. 1993. Maisemanhoito. Maisema-alueryhmän mietintö I. Helsinki: Ympäristöministeriö. 199 s. Ympäristönsuojeluosasto, työryhmän mietintö 66/1992. ISBN 951-47-5194-9.

Rautamäki, M. 1989. Maisema rakentamisen perustana. Helsinki: Ympäristöministeriö. 48 s. Kaavoitus- ja rakennusosasto, selvitys 2/1989. ISBN 951-861-508-X.

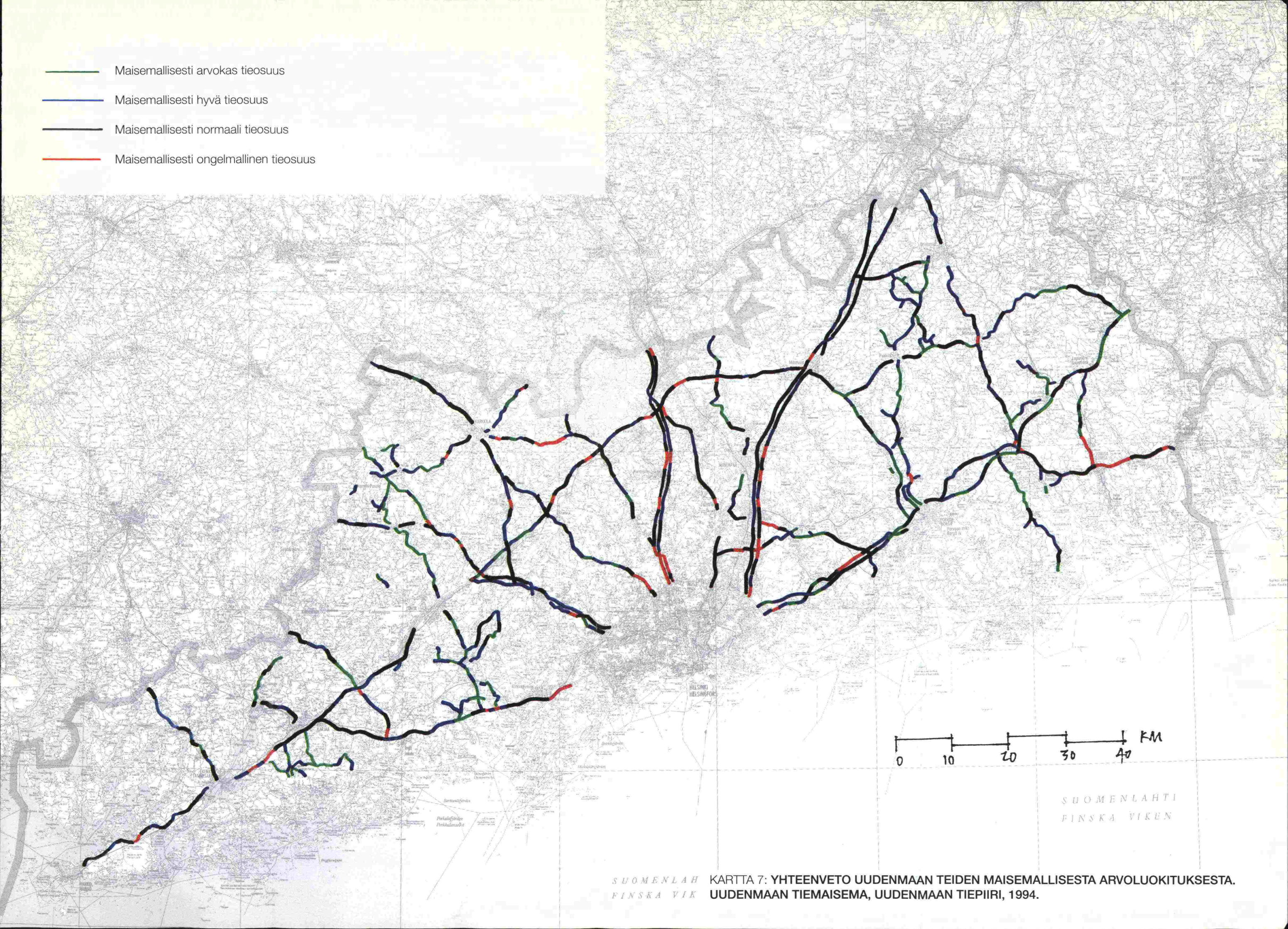
Soveri, U. & Kauranne, L.K. 1975. Rakennusgeologia I. Suomen rakennusgeologia. 4.p. Espoo: TKY Otapaino. 194 s. ISBN 951-671-029-8.

☞ Suomen kartasto. 1992. Vihko 123-126. Geologia. Helsinki: Maanmittaushallitus, Suomen Maantieteellinen Seura. 58 s. ISBN 951-48-0518-6.

Suomen teiden historia II. 1977. Suomen itsenäistymisestä 1970-luvulle. Helsinki: Tie- ja vesirakennushallitus, Suomen Tieyhdistys. 584 s. ISBN 951-46-0803-8.

Yleisten teiden ympäristön tilan selvitys. 1993. Luonto, maisema, kulttuurihistoria. Helsinki: Tielaitos. 47 s. Tielaitoksen sisäisiä julkaisuja 12/1993. TIEL 4000030.

- Maisemallisesti arvokas tieosuus
- Maisemallisesti hyvä tieosuus
- Maisemallisesti normaali tieosuus
- Maisemallisesti ongelmallinen tieosuus

0 10 20 30 40 KM

SUOMENLAHTI
FINSKA VIKEN

SUOMENLAHTI
FINSKA VIK

KARTTA 7: YHTEENVETO UUDENMAAN TEIDEN MAISEMALLISESTA ARVOLUOKITUKSESTA.
UUDENMAAN TIEMAISEMA, UUDENMAAN TIEPIIRI, 1994.

LIITE 1: ESIMERKKI MAASTOINVENTOINTIKARTASTA JA SEN SELITYKSESTÄ

LIITE 2: KARTTAMERKINTÖJEN JA HOITOSUOSITUSTEN SELITYS

UUDENMAAN TIEPIIRI

MAISEMA

MAASTOINVENTOINTI 1:50 000

MERKINTÖJEN SELITYS

TIIVIS RAITTIMAINEN TIEMILJÖÖ

Miljöö muodostuu lähellä ajorataa olevista rakennuksista sekä puustosta ja/tai aidoista. Ajoradan korotuksille tai levietyksille arka tieosuus.

TIEN VARRESSA ARVOKASTA PUUSTOA TAI MUUTA KASVILLISUUTTA

Puuston ja kasvillisuuden säilyttämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

TIEMAISEMASSA TÄRKEÄ YKSITTÄINEN MAISEMAPUU TAI PUURYHMÄ

Puuta tai puustoa ei ilman pakottavaa syytä tulisi poistaa tai elinolosuhteita heikentää.

mä=mänty	ku=kuusi
va=vaahtera	ko=koivu
ka=kataja	ta=tammi
le=leppä	lk=lehtikuusi
hp=hopeapaju	

TIELTÄ AVAUTUVA ARVOKAS NÄKYMÄ TAI AVOMAISEMA

TIELTÄ AVAUTUVA MUU AVOMAISEMA

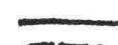
TIEMAISEMAN PORTTIKOHTA

(Porttikohtia ei ole kaikilla tiealueilla erikseen merkitty)

MAISEMAN HOITOA VAATIVA KOHDE
Numero viittaa selitysosaan.MUU HUOMIO
Numero viittaa selitysosaan.

VALOKUVATTU KOHDE

TIEN MAISEMALLINEN ARVO

MAISEMALLISESTI ERITYISEN ARVOKAS TIEOSUUS

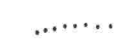
MAISEMALLISESTI HYVÄ TIEOSUUS

MAISEMALLISESTI NEUTRAALI TIEOSUUS

MAISEMALLISESTI ONGELMALLINEN TIEOSUUS

TAAJAMATIE, JOKA TUTKITAAN ERILLISESSÄ SELVITYKSESSÄ

TIEKUVAUSTEN MERKINTÖJEN SELITYKSET

1. TIEKARTTA

- Maisemallisesti arvokas tieosuus
- Maisemallisesti hyvä tieosuus
- Maisemallisesti normaali tieosuus
- Maisemallisesti ongelmallinen tieosuus
- Merkittävä näkymä tieltä
- Valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen tai perinnemaiseman raja
- Tiekuvaukseen liittyvän valokuvan paikka
- Tiekohtaiset hoitosuositukset (ks. numeroinnin selitykset)

2. TIEN SUHDE MAISEMARAKENTEeseen

- Kohdetie
- Taajama
- Maiseman solmukohta
- Maamerkinä toimiva erityiskohde, kuten kirkko tai ruukinalue
- Kallioselänne
- Moreenialue tai -selänne
- Harju
- Harjun lievealue / hiekka-alue
- Viljelyalue
- Pienipiirteisesti vaihteleva pelto- ja metsäalue
- Suo
- Vesistö

TIEKOHTAISTEN HOITOSUOSITUSTEN SELITYKSET:

1 MAISEMOINTIA VAATIVA ALUE

- 1.1 Alueen ilmettä tulisi siistiä ja selkeyttää.
- 1.2 Näkösuojaa vaativa rakennettu alue/varastoalue.
- 1.3 Maisemointia vaativa kaivualue.
- 1.4 Maisemointia vaativa meluvalli tai läjitysalue.
- 1.5 Maisemointia vaativa rakennettu alue. Pihaa ja/tai tienreunaa tulisi jäsennoidä.
- 1.6 Kallioleikkausta tai luiskaa tulisi maisemoida istutuksin.
- 1.7 Peltoalueella oleva leikkaus tulisi loiventaa ja kunnostaa viljelykelpoiseksi sekä maisemoida muotoilemalla ja istutuksin.

2 YMPÄRISTÖNHOTTOA VAATIVA KEVYEN LIIKENTEEN VÄYLÄ

- 2.1 Välikaistaan tulisi istuttaa puuryhmiä tai puurivi.
- 2.2 Alikulikutunnelin ympäristöä tulisi maisemoida.

3 HOITOA VAATIVA RANTA-ALUE

- 3.1 Rantapuustoa tulisi lisätä erityisesti siltojen tuntumaan.
- 3.2 Vesinäkymiä tulisi tarpeen mukaan avata puustoa ja pensaita harventamalla.

4 AVATTAVA TAI AVOIMENA SÄILYTETTÄVÄ NÄKYMÄ

Tienvarsipuustoa tai pensaita tulisi raivata avomaiseman, vesistönäkymän, avokallion, hyvän taustametsän tai muun erityiskohteen edestä.

5 PUUSTON HOITOA/METSITYSTÄ VAATIVA ALUE

- 5.1 Puustoa tulisi harventaa yksittäispuiksi.
- 5.2 Taimistoa tulisi hoitaa metsittymisen nopeuttamiseksi.
- 5.3 Vanha puusto/puurivi tulisi uusia.

6 MAISEMOINTIA VAATIVA RISTEYSALUE

- 6.1 Risteyksen havaittavuutta ja sopeutumista maisemaan tulisi parantaa istuttamalla maisemapuuryhmiä tai taustametsää.
- 6.2 Taajaman sisääntuloliittymä tulisi maisemoida siten, että se ilmentää taajaman luonnetta ja merkitystä.

7 TIEN LINJAUKSEN VAHVISTAMISTA VAATIVA ALUE

- 7.1 Optista ohjausta tulisi parantaa istuttamalla ulkokaarteeseen puurivi tai puuryhmä.
- 7.2 Tien mutkittelua tulisi perustella istuttamalla sisäkaarteisiin maisemapuuta tai puuryhmiä.
- 7.3 Tien liittymistä selänteeseen tulisi tehostaa metsittämällä väliin jäävä avomaisema.
- 7.4 Porttikohtaa tulisi tehostaa maisematilan muutosta ilmentävien istutuksin.
- 7.5 Tienvarsi tulisi istuttaa puukujanteeksi.

8 ALUE, JOLLA TIEN SOVELTUMISTA YMPÄRÖIVÄÄN MILJÖÖseen TULISI PARANTAA

- 8.1 Tien teknistä ilmettä tulisi pehmentää ajorataa kaventamalla, maala-uk-sia vähentämällä sekä materiaali-eroilla.
- 8.2 Tien reunapaalut, sillan kaiteet, pysäkkikatokset tai muut tekniset rakenteet tulisi muuttaa miljööseen paremmin soveltuviksi.

9 LEVÄHDYSALUE TAI LEVIKE, JOTA TULISI MAISEMOIDA TAI VARUSTETASOA PARANTAA